

Одеська національна наукова бібліотека
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж зв'язку та інформатизації
Державного університету
інтелектуальних технологій і зв'язку»

**Фаховий коледж
зв'язку та інформатизації
Державного університету
інтелектуальних технологій і зв'язку**

**Історія першого сторіччя
(1920-2020)**

Одеса

2021

УДК 377.091:[654+004](477.74-25)»192/202»
Ф29

Упорядники:

Горлінська О. Ю., Делі О. П., Іванченко А. В., Петрусенко С. Ю., Ченцов Я. М.

Автори вступ. статей:

Бірюкова І. О., Воробієнко П. П., Петрусенко С. Ю.

Редколегія:

Бірюкова І. О. (голова), Арюпіна Л. В., Бельницька О. М., Бережок Є. В.

Редактор: Ананченко Т. П.

Фаховий коледж зв'язку та інформатизації Державного
 Ф29 університету інтелектуальних технологій і зв'язку. Історія
 першого сторіччя (1920-2020) / упоряд.: О. Ю. Горлінська,
 О. П. Делі, А. В. Іванченко, С. Ю. Петрусенко, Я. М. Ченцов ;
 редкол.: І. О. Бірюкова (голова), Л. В. Арюпіна, О. М. Бельницька,
 Є. В. Бережок; ред. Т. П. Ананченко ; Одес. нац. наук. б-ка,
 Відокремл. структур. підрозділ «Фах. коледж зв'язку та
 інформатизації Держ. ун-ту інтелект. технологій і зв'язку». –
 Одеса : ОО КП «Видавництво «Чорномор'я», 2021. – 240 с. : іл.

ISBN 978-966-555-329-8

Видання присвячено Одеському фаховому коледжу зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку. Представлено матеріали із столітньої історії становлення та розвитку телеграфно-поштової та електротехнічної освіти в Одесі від її витоків до організації в окремий навчальний заклад.

На основі унікальних фондів Одеської національної наукової бібліотеки, матеріалів Державного архіву Одеської області та Коледжу вперше зібрано, опрацьовано та опубліковано значний пласт історичного, біографічного та ілюстративного матеріалу з історії становлення і розвитку цього навчального закладу.

Книга є результатом спільної ініціативи керівництва Фахового коледжу зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку в особі директора цього закладу С.Ю. Петрусенка і генерального директора Одеської національної наукової бібліотеки І.О. Бірюкової, яка очолила пошукову та творчу роботу фахівців бібліотеки.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться історією народної освіти Одеси, зокрема технічних навчальних закладів міста, питаннями краєзнавства.

УДК 377.091:[654+004](477.74-25)»192/202»

© Горлінська О.Ю., Делі О. П., Іванченко А. В.,
 Петрусенко С. Ю., Ченцов Я. М., упоряд., 2021

© Бірюкова І. О., Воробієнко П. П.

Петрусенко С. Ю., авт. вступ. статей, 2021

© Одес. нац. наук. б-ка, 2021

© Відокремл. структур. підрозділ «Фах. коледж
 зв'язку та інформатизації Держ. ун-ту інтелект
 технологій і зв'язку», 2021

© Гуменюк С., фото, 2021

ISBN 978-966-555-329-8

Слово до читача	4
-----------------------	---

Глава I.	
Сторінками історії зв'язку Півдня України (1794-1900)	12

Глава II.	
Початок телеграфічної та електротехнічної освіти в Одесі	24
Від класу – до поштово-телеграфних курсів..	24
Одеське товариство телефонів	42
Початок електротехнічної освіти	44

Глава III.	
Одеський електротехнікум зв'язку (1920-1991) ...	54

Глава IV.	
Фаховий коледж зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку: сьогодення	84
Адміністративно-викладацький склад	91
Громадське життя Коледжу.	
Спортивні заходи	128
Культурно-масові заходи	138

Глава V.	
Спогади педагогів та випускників	142

Додаток	
Список директорів з 1920 року	174
Випускники Коледжу денної форми навчання «нової ери» (2007-2021)	175
Студентська конференція	193
Студенти денної форми навчання I-III курсів Коледжу 2020-2021 навчального року	213

Показчик імен.....	218
---------------------------	------------

Список абрєвіатур	239
--------------------------------	------------

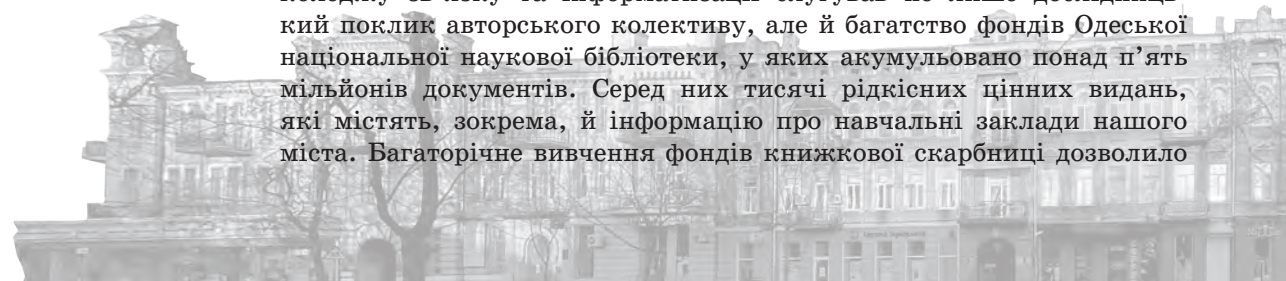

Шановний читачу!

Видання, яке Ви тримаєте в руках, є результатом копіткої науково-дослідницької роботи двох колективів – Одеської національної наукової бібліотеки та Фахового коледжу зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку. Поява цього проєкту відбулася завдяки ентузіазму та наполегливості його ініціатора, директора Коледжу, кандидата педагогічних наук, заслуженого працівника освіти України Сергія Петрусенка. Завдяки його небайдужості сторічна історія навчального закладу, який досі не мав свого належного літопису, тепер стане доступною читачам та дослідникам розвитку поштово-телеграфної та електротехнічної освіти Півдня України. Це завдання стимулювало як освітян, так і провідних фахівців з бібліотечного краєзнавства поєднати зусилля і творчим доробком належно вшанувати багату на яскраві події історію Коледжу.

Більш широкому висвітленню історії та сьогодення Фахового коледжу зв'язку та інформатизації слугував не лише дослідницький поклик авторського колективу, але й багатство фондів Одеської національної наукової бібліотеки, у яких акумульовано понад п'ять мільйонів документів. Серед них тисячі рідкісних цінних видань, які містять, зокрема, й інформацію про навчальні заклади нашого міста. Багаторічне вивчення фондів книжкової скарбниці дозволило

фахівцям книгозбірні підготувати низку унікальних біобібліографічних видань, опублікувати значну кількість науково-дослідницьких праць, бібліографічних покажчиків, каталогів книжкових колекцій, які здобули високу оцінку наукової спільноти. Тож ми небезпідставно пишаємося багатими фондами книгозбірні, упорядкованими поколіннями бібліотекарів, адже саме на основі сформованих ними колекцій і пошукового апарата за короткий час вдалося віднайти у періодичних, довідкових та наукових виданнях нові відомості із зазначеної теми. Матеріали, що увійшли до цієї книги, подекуди вперше залучені в науковий обіг і дають змогу прослідкувати зародження та становлення фахової освіти на Півдні України.

Історичний аспект становлення Коледжу, архівні документи, хвилюючі спогади його співробітників та випускників, залишені нами в авторському варіанті, – це безцінне джерело пізнання подій, фактів, людських доль, пов'язаних із Коледжем.

Хочемо висловити глибоку вдячність усім, хто брав участь у цьому проєкті, за активне сприяння в реалізації однієї з головних місій Одеської національної наукової бібліотеки – розкриття і популяризацію маловідомих історико-культурних документів, які зберігаються в її фондах, сприяння розвитку вітчизняної науки, освіти, культури і краєзнавчих досліджень зокрема.

Слова щирої подяки за слушні поради і консультаційну підтримку під час пошукової роботи адресуємо адміністрації, викладацькому колективу та випускникам Коледжу, одеським краєзнавцям Є.О. Волокіну, А.О. Дроздовському, редакційній групі в особі Т.П. Ананченко, Н.Г. Майданюк та І.С. Шелестович, провідним фахівцям ОННБ Л.В. Арюпіній, О.М. Бельницькій, О.П. Делі, Я.М. Ченцову, А.В. Іванченко, Т.В. Щуровій, О.М. Барковській, Є.В. Бережок, Н.С. Прошиній, працівникам відділів зберігання та наукового вивчення фондів; створення та організації електронних ресурсів; довідково-інформаційного; краєзнавства «Одесика»; рідкісних видань та рукописів; наукового індексування документів та організації каталогів; відділу мистецтв; міжбібліотечного абонементу; науково-бібліографічного, які забезпечили успішну координацію натхненної, творчої й дослідницької роботи та успішне втілення проєкту.

Радіємо тому, що бібліотека є незмінним центром тяжіння творчих, наукових та освітянських сил міста, де співпраця ґрунтується на довірі та рівноправному партнерстві, і вітаємо читацьку спільноту з появою краєзнавчої новинки, яка заповнить лакуну однієї з цікавих сторінок історії Одеси у підготовці фахівців зв'язку.

*Ірина Олександрівна Бірюкова,
генеральний директор ОННБ,
заслужений працівник культури України*

Шановні друзі!

Ми живемо в час стрімкого розвитку інформаційних технологій. До них належать процеси, де «вихідним матеріалом» і «продукцією» є інформація. Це система методів, процесів та способів використання обчислювальної техніки й систем зв'язку для створення, збирання, передавання, пошуку, оброблення та поширення інформації з метою ефективної організації діяльності людей. Для виконання такої надзвичайно важливої роботи потрібні фахівці, тому роль навчальних закладів, які готують спеціалістів з інформаційних технологій, максимально зростає. Саме телекомунікації та розвиток комп'ютерної техніки стали першопричиною переходу від індустріального суспільства до інформаційного, зумовили третю й четверту промислову революцію, сформували цифрову та циркулярну економіку.

Зараз, у часи науково-технічного прогресу, роль Фахового коледжу зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку, який забезпечує майбутніх фахівців знаннями, уміннями та навичками з інформаційних технологій, комп'ютерних наук та телекомунікацій, є надзвичайно важливою.

2003 року Коледж увійшов до складу Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова як її структурний підрозділ.

З 2009 року Коледж очолює Сергій Юрійович Петрусенко – кандидат педагогічних наук за спеціальністю «Теорія і методика професійної освіти», заслужений працівник освіти України, успішний керівник, досвідчений педагог і чудова людина.

Саме завдяки сумлінній постійній праці та творчим ідеям директора Коледж підтримує високий рівень освітньої, наукової та виховної діяльності.

Упродовж останнього десятиліття в Коледжі ліцензувалися та акредитувалися нові спеціальності: інженерія програмного забезпечення, комп'ютерні науки, кібербезпека. Відкрито курси з вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. Постійно оновлюються технічні засоби навчання. Педагоги забезпечують високий рівень викладання, що сприяє підготовці професійних спеціалістів у галузі зв'язку та інформаційних технологій. Інноваційна освітня реальність – це потреба часу!

Сьогодні Коледж здійснює навчання за такими спеціальностями: інженерія програмного забезпечення, комп'ютерні науки, кібербезпека, телекомунікації та радіотехніка. На особливу увагу заслуговує організація та проведення щорічної студентської науково-технічної конференції, що вже стало у Коледжі доброю традицією. Студенти та наукові керівники щоразу вражають цікавими презентаціями досягнень у галузі інформаційних технологій та телекомунікацій.

Випускники Коледжу показують високий рівень знань й успішно продовжують здобувати освіту у вищих навчальних закладах.

У Коледжі створено хороші умови для занять спортом, художньою самодіяльністю. Приділяється увага естетичному й патріотичному аспекту навчання, що є необхідною умовою виховання молодого покоління, адже розумні, свідомі громадяни – це успішна держава! Тому хочеться подякувати директору Сергієві Юрійовичу Петрусенку за плідну роботу, вагомий внесок у підготовку майбутніх видатних науковців, державних діячів і талановитої молоді. Слід також відзначити високий професійний рівень діяльності викладачів Коледжу, оскільки успішна підготовка фахівців тісно пов'язана з рівнем знань педагогів та їхньою кваліфікованою методикою викладання.

З великим задоволенням і масою найкращих побажань вітаю усіх працівників Коледжу, студентів та випускників, телекомунікаційну громадськість із знаменною подією – 100-річчям від дня його заснування! Це було століття розвитку, зростання, пошуків, усвідомлення великих надбань у системі зв'язку, спрямованих на становлення нашої держави. Саме про це йтиметься у книжці – про вікову історію наукових звершень, про долі людей, які писали цю історію, та про людей, які творять сьогодення і майбутнє Коледжу. Бажаю всім міцного здоров'я, удачі, нових досягнень.

Нехай успіх та щастя супроводжують нас!

*Петро Петрович Воробієнко,
в.о. ректора
Державного університету
інтелектуальних технологій і зв'язку*

Шановні читачі!

Ви тримаєте в руках дивовижне видання – книгу про історію навчального закладу – Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку» (далі – Коледж).

XXI століття — ера інформаційного суспільства, у якому інформація все частіше визначається як основний ресурс майбутнього, але повністю використовувати його зможуть тільки ті, хто має необхідні знання та підготовку. «Хто володіє інформацією, той володіє світом», — сказав колись Уїнстон Черчилль. Дійсно, інформація в сучасному світі — це стратегічний ресурс.

Сьогодні наш Коледж є провідним навчальним закладом, який озброює майбутніх фахівців необхідними знаннями, уміннями та навичками в галузі інформаційних технологій і телекомунікацій та радіотехніки.

Ми є свідками та учасниками такої визначної для всіх події — 100-річчя нашого навчального закладу. Наш Коледж у своєму становленні пережив різні етапи. Передісторія розпочалася ще наприкінці XIX сторіччя, коли в Одесі був відкритий перший поштово-телеграфний клас при Одеському міському шестикласному училищі.

У липні 1920 року було створено Одеський електротехнікум зв'язку (це і є офіційною датою заснування закладу), який 1923 року став Одеським вищим електротехнікумом сильних струмів ім. Г. Гринька.

У 1929 році відбулося злиття Одеського вищого електротехнікуму з Одеським політехнічним інститутом і утворення на базі останнього електротехнічного факультету ОПІ.

Одеський електротехнікум зв'язку як середній спеціальний навчальний заклад заснований Постановою Колегії Народного Комісаріату Пошт і Телеграфів СРСР у 1930 році (протокол № 25, п.160), переданий у підпорядкування Державному комітету зв'язку України згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 24.09.1991 року № 227 та Наказом Державного комітету зв'язку України від 27.09.1991 року № 98.

У 1991 році на підставі Закону України «Про освіту» технікум був повернений до системи вищої освіти як заклад I рівня акредитації. Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 29.05.1997 року № 526 на базі Одеського електротехнікуму зв'язку був утворений Одеський електротехнікум зв'язку Української державної академії зв'язку ім. О.С. Попова.

Одеський електротехнікум зв'язку Української державної академії зв'язку ім. О.С. Попова реорганізований у Технікум зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова Наказом Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 29.01.2003 року № 15. Технікум зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова реорганізований у Коледж зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова Наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 17.07.2006 року № 711.

Коледж зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова перейменований у Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова» Наказом Міністерства освіти і науки України від 04.06.2020 року № 762.

На базі Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова» Наказом Міністерства освіти і науки України від 09.11.2020 року № 1387 утворений Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку».

У різні часи змінювались спеціальності та напрями підготовки фахівців, у життя закладу втручалися війна та соціальні катаклізми, але своє ім'я та високу репутацію технікум не втрачав.

Усіма силами сприяли цьому його співробітники: Д.А. Беркович, Л.П. Брітнер, О.Л. Вайнер, Г.Й. Голубов, Л.С. Денисова, О.В. Зінчаренко, А.Г. Кондаков, Л.Я. Медведєва, В.Л. Сочинський, А.В. Шкуліпа, С.І. Шумлянський, Л.Д. Ярославський, Т.Ю. Федорова, О.Г. Целікова та інші.

Сьогодні традиції Коледжу продовжують висококваліфіковані фахівці: О.Ю. Горлінська, І.Я. Ящишина, Т.С. Владава, Л.О. Козаченко, З.Р. Кокорева, С.С. Бельдюгіна, В.С. Борисенко, О.В. Кокорев, Ю.В. Трофименко, М.С. Фінковська, Л.Б. Орлова, С.О. Малюта, А.Б. Свиридова, Н.М. Шкурар, М.В. Страхов, І.Д. Борик, Н.П. Мордовець, Н.М. Бену, О.В. Слободянюк та багато інших.

Минуле варто пам'ятати заради майбутнього. Метою видання книги до 100-річчя Коледжу є ознайомити громадськість з історією цього навчального закладу, з видатними постатями та подіями, що формували його літопис.

Цей літопис творимо і ми – його сучасники. Сьогодні Коледж здійснює навчання за такими спеціальностями: інженерія програмного забезпечення, комп'ютерні науки, безпека комп'ютерних систем та мереж, телекомунікації та радіотехніка. Відкрито бакалаврат за спеціальностями: комп'ютерна інженерія, інформаційні системи та технології.

Усі навчальні кабінети, лабораторії Коледжу повністю забезпечені технічними засобами навчання (інтерактивний програмно-технологічний навчальний комплекс на основі SMART Board, комп'ютерні робочі місця викладачів, ЖК-телевізори-монітори), обладнанням, стендами, макетами для проведення лекційних, практичних і лабораторних занять, що забезпечує якісну підготовку майбутніх спеціалістів. Випускники Коледжу мають можливість продовжити навчання в Державному університеті інтелектуальних технологій і зв'язку. Більшість наших студентів вступають до Інституту інфокомунікацій та програмної інженерії, беззмінним керівником якого є доктор технічних наук, професор Ірина Вікторівна Стрелковська.

У Коледжі постійно організовуються та проводяться заходи, спрямовані на всебічний розвиток студентів: «Коледж має талант», «Містер Коледжу», «Міс Коледжу», театралізовані постановки (за творами класиків української та зарубіжної літератури), тематичні виховні години. Студенти беруть активну участь у спортивних змаганнях. Усе це сприяє естетичному й патріотичному вихованню молоді – майбутнього України.

Отож, шановні читачі, до вашої уваги це унікальне видання, яке розповість і про історію нашого закладу, і про сучасний науковий, освітній і виховний процес у Коледжі і познайомить з тими, хто творить його сьогодення та майбутнє.

Нині у світі силу має той, хто володіє інформацією, яка відіграє незмінно важливу роль у будь-якій сфері людської діяльності. Успішна підготовка фахівців інтелектуальних технологій і зв'язку – запорука успіху держави! Отже, майбутнє за нами...

*Сергій Юрійович Петрусенко,
директор Коледжу,
заслужений працівник освіти України*

Сторінками історії зв'язку Півдня України (1794-1900)

Потреба в комунікації виникла ще у прадавні часи, коли люди потребували хоча б якоїсь елементарної форми інформації. Плинув час, і ці форми комунікації видозмінювалися, удосконалювалися, набирали цивілізованих форм. Так, врешті, у світі з'явилася така форма зв'язку, як пошта.

Роль пошти в соціальному, культурному, політичному й економічному житті суспільства важко переоцінити, тож спробуємо дослідити таку цікаву ланку в історії зв'язку та пошти, зокрема, й на Півдні України.

Розвиток поштової справи в Київській Русі починається з часу натуральної поштової повинності, яка полягала в тому, що міщанин був зобов'язаний надати князівському гінцеві коня й корму: у X столітті існував «повіз» – обов'язок населення надавати коней «від стану до стану» для княжих гінців і слуг.

У Війську Запорозькому перші відомості про поштове сполучення, яке ще не мало систематичного характеру, відносяться до XVII ст.: гетьмани України спілкувалися як на міжнародному рівні – з володарями сусідніх держав, так і в межах Гетьманської України – з козацькою старшиною і духівництвом, – шляхом листування: відправляли т. зв. нарочних¹.

Сучасні історики дослідження козацтва як зразкову систему характеризують дипломатичну пошту, що існувала при Богдані Хмельницькому, який мав точні відомості про події в Польщі, Криму, Туреччині, Молдовії та Валахії, про стан справ у західноєвропейських країнах – Швеції, Німеччині, Австрії, Італії, Венеції тощо.

У період інтенсивного листування з царем Олексієм Михайловичем гінці з листами від Богдана Хмельницького слідували маршрутом Чигирин – Крилов – Черкаси – Переяслав – Баришівка – Ніжин – Путивль.

У березні 1669 року гетьман Лівобережної України Дем'ян Многогрішний підписує з московським урядом угоду — «Глухівські договірні статті». Стаття 10 цієї угоди передбачала *«учинити у містах пошту»*². Активно організовуються поштові відділення, залучаються охочі стати поштарями, праця яких набирає все більшої ваги. Незабаром починають приймати листи від населення, створюється поштовий двір на Подолі, стайня на 40 коней. «Вольності» і старовинні традиції міщан (зокрема в Києві) давали можливість останнім уникати поштової повинності, що підтверджувалося універсалами гетьманів.

¹ История украинской почты: как все начиналось. URL: https://ua.igotoworld.com/ru/article/884_istoriya-ukrainskoy-pochty.htm (дата звернення: 02.03.2021).

² Глухівські статті URL: https://hlukhiv.com.ua/articles/hetman_capital/gluhivski_statti.html (дата звернення: 25.03.2021).

За даними істориків, на Запорозжжі існувало дві пошти: Київська та Глухівська, до того ж Глухівська була давнішою.

Після включення Гетьманщини до складу Російської імперії реформаторська діяльність Петра I, що стосувалася й пошти, яка у 1698 році стала державною установою, мала важливе значення також на території України.

За правління Катерини II на території України відбуваються важливі геополітичні події: приєднання до імперії земель Кримського ханства, ліквідація Запорозької Січі та заснування на Півдні цілого ряду міст, таких як Одеса, Херсон, Миколаїв, Севастополь та інші. При Катерині II було закінчено формування поштових установ, розпочате за Петра Першого.

Поштове управління було розділено на три інстанції – Центральне поштове управління, кілька поштамтів, серед яких був і Малоросійський, та місцеві поштові установи³.

Остаточна уніфікація поштової системи Гетьманщини й Російської імперії відбулася за часів графа Петра Олександровича Румянцева, який після скасування інституту Гетьманства став очільником Лівобережної України – «головним командиром малоросійських полків». Він розробив і ввів до обігу в 1765 році *«Учреждение о конной почте в Малой России»*, згідно з пунктами

«Запорожці
пишуть листа
турецькому
султанові»
(1880-1891)

І. Рєпін

³Министерство внутренних дел 1802-1902 : ист. очерк. Прил. второе / сост. С. А. Адрианов. СПб, 1901. С. 2.

**Поштмейстер
Російської імперії
XIX ст.**

Поява ямщиків як соціального прошарку суспільства тісно пов'язана із становленням пошти. Слово «ямщик» походить від слова «яма», яке в Московії означало «пошта», а поштова служба називалася відповідно «ямською гоньбою». За Петра Першого, коли було створене особливе поштове відомство, ямщики перейшли в його підпорядкування, перевозили пошту. Ямщиків з трійкою коней були зобов'язані пропускати вперед усі інші виїзди – для цього ямщиків споряджали дзвіночками («колокольчиками»), за дзвоном яких загодя чулося їх наближення.

Поштар-ямщик XIX-XX ст.

якого чітко окреслювалися вимоги до поштмейстерів (завідувачів поштовими відділеннями) і поштарів (осіб, які займалися доставкою кореспонденції); визначалися терміни й преїскурант на пересилання пошти – окремо в межах Лівобережної України й окремо – у межах Російської імперії. Було також визначено основні шляхи («тракти»), якими користувалися для доставки пошти. Поштове сполучення складалося спершу з 9 маршрутів (Глухів – Київ, Київ – Полтава, Київ – Стародуб, Київ – Чернігів, Київ – Кременчук, Київ – Потоки, Київ – Добрянка, Полтава – Чернігів, Ромни – Лубни) та 72 станцій.

1782 року було створено Малоросійський поштамт (1782-1830), діяльність якого поширювалися на такі губернії, як Малоросійська, Слобідсько-Українська, Новоросійська, Київська та Курська.

У 1831-1853 роках в імперії було введено поштово-ві округи. Поштові контори відкривалися у губернських містах, згодом – у повітових центрах. Зв'язок здійснювався у визначені дні й години. Станціями завідували наглядачі, пошту перевозили поштарі та ямщики.

Спершу поштою користувалися урядові установи й армія. Для військово-політичних цілей створювалася кур'єрська або екстрапошта, яка із Санкт-Петербурга до Києва доставлялася впродовж 4, звичайна – 10 днів.

Користувалася пошта диліжансами, поштовими колясками, фурами, кабриолетами, бричками. Із 1839 року вводилися поштові екіпажі (легкі та важкі).

1843 року пошта отримала єдиний для Російської імперії поштовий тариф. Саме тоді з'явилися й перші поштові скриньки з двома відділеннями – для кореспонденції, що її відправляли, і привезеної. 1857 року введено поштові марки, 1872 – поштові листівки, з 1890-х років здійснювалися вже й грошові перекази. Разом із державною існувала приватна пошта, що називалася «вільною».

У 1782 році Малоросійським генерал-губернатором було видано наказ про складання поштової карти всіх доріг і докладного огляду всіх способів улаштування пошти. Це мало сприяти налагодженню зручного з'єднання між усіма населеними пунктами⁴.

У ті роки Російська імперія активно освоює Північне Причорномор'я. З огляду на це потрібно було налагодити надійну й ефективну пошту, особливо це стосувалося дипломатичного листування з Османською імперією, що було ускладнене через проходження поштового

⁴ Міронова І. С. Поштові і поштово-телеграфні установи на Півдні України в системі зв'язку Російської держави (друга половина XVII – початок XX ст.). Миколаїв : Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили, 2012. С. 94.

Конка в Одесі часів Російської імперії

Конка (кінно-залізнична міська дорога) – різновид громадського транспорту кінного трамвая, який широко використовувався до переходу залізниці на парову, теплову, електричну або канатну тягу. Найчастіше конку використовували як міський транспорт; кінний трамвай був попередником електричного трамвая. За допомогою такого транспорту перевозилась і пошта.

сполучення по території Валахії та Речі Посполитої. Тож у 1781 році був підписаний указ, відповідно до якого в місті Ольвіополь облаштовувався прикордонний поштамт, і з нього пошта надходила до Константинополя через Ізмаїл.

Після Російсько-турецької війни 1787 року кордони Російської імперії значно змінилися, і поштамт був перенесений у Дубоссари.

Згідно з імператорським Указом від 6 вересня 1795 року «Об учреждении почты из С.-Петербурга в Константинополь и Вену» пошті був заданий такий напрямок: Порхів – Великі Луки – Сураж – Вітебськ – Могильов-на-Дніпрі – Рогачів – Мозир – Овруч – Житомир – Бердичів – Махновка – Вінниця – Брацлав – Тульчин – Ямпіль – Сороки – Ясси. Але поштове сполучення з Херсона, Миколаєва, Вознесенська й інших південних міст України збереглося через Дубоссари.⁵

У часи заснування нового міста на території турецького Хаджибею, ще до утвердження нової назви – Одеса, у 1794 році було засновано поштову експедицію, яка двічі на тиждень отримувала та відправляла пошту, при експедиції існувала поштова станція. Згодом були

Доля ямщика булава нелегкою. Характерно, що образ ямщика, який займається такою потрібною нелегкою, небезпечною, проте дуже важливою для економіки й політики держави працею, відбився як у фольклорі (ямщицькі пісні), так й у творчості багатьох, особливо російських письменників. Згадаймо хоча б тужливі, сповнені внутрішнього переживання пісні, у яких персонаж «на почте служил ямщиком...» або «... в той степи глухой замерзал ямщик», стержнем яких стає екстремальна, а почасти й трагічна ситуація втрати дороги, коханої, прощання з найріднішими близькими людьми у передчутті смерті. До цих образів часто звертався О. Пушкін: *Что-то слышится родное / В долгих песнях ямщика: / То разгулье удалое, / То сердечная тоска...*; оспівували долю ямщика й О. Вяземський, і М. Лермонтов, і М. Тоголь, і багато інших відомих і невідомих митців.

Так, тривалий час відому пісню «Колокольчик» («Однозвучно гремит колокольчик») вважали народною, хоча десь у 30-х роках ХХ століття було встановлено ім'я її автора – народного поета Івана Макарова, який жив у 80-ті роки ХІХ століття, як і його батько, служив ямщиком і, так само, як батько, замерз на тракті. Після його смерті були знайдені вірші, у тому числі й згадана популярна й до сьогодні пісня-романс, музику до якої створив композитор О. Гуриьов.

Скільки було таких невідомих ямщиків, що згинули в довгій дорозі, – від хвороб, від морозу, від «лихих людей»...

Так до самої появи залізничі безмежними трактами мчали упряжі коней з ямщиками. Лише в першій чверті ХХ віку поїзди, а потім й автомобілі повністю замінили ямщиків з трійками. Залишилися від них лише пісні...

⁵ Полное собрание законов Российской империи, повелением государя императора Николая Павловича составленное. Собр. первое. С 1649 по 12 дек. 1825 года. СПб.: Печатано в Тип. II отделения Собственной Его Императорского Величества Канцелярии, 1830. Т. 23, №17381.

**Олександр
Андрійович
Безбородько
(1747-1799) –
державний діяч
Російської імперії з україн-
ського
аристократичного роду
Безбородків**

У 80-х рр. XVIII ст. він очолює
поштове відомство імперії,
перетворивши
архаїчну «ямську»
систему зв'язку
на модерну установу

прокладені поштові тракти з Миколаєва до Херсона, з Миколаєва до Одеси було облаштовано сім поштових станцій. Тож Південь України від самого початку освоєння його Російською імперією відігравав значну роль у поштових відносинах як у межах самої країни, так і за кордоном. Особливо зросла його роль після створення на Півдні губерній – Катеринославської, Херсонської і Таврійської.

Певними реформами, що стосувалися поштового зв'язку, відзначилось і нетривале правління імператора Павла I. У 1797 році імператор видав Указ «О бытии достаточному числу лошадей на почтовых станах; о содержании почт, где нет ямщиков, нарядом; о числе лошадей для курьеров, о почтах в привилегированных Губерниях, и о расстоянии между станами»⁶. Цей указ перекладав управління поштою на місцевих губернаторів, ним також передбачалося збільшення кількості поштових станцій. Указ мав беззаперечний вплив на поштові зв'язки Півдня Російської імперії, враховуючи його безмежні степові простори.

У 1802 році новий імператор Олександр I провів реформу державного управління, створивши кілька нових міністерств. Так, поштове відомство, згідно з цією реформою, було підпорядковано Міністерству внутрішніх справ, що значно підвищувало його авторитет у державній структурі.

Разом з Одесою, яка набувала все більшого значення, розвивалась і її поштова система. Як відомо, держава досить ефективно фінансувала пошту при будь-якому з міських голів. За рік до призначення в наше місто знаменитого градоначальника дюка де Рішельє на поштове відомство було виділено майже 2 400 рублів. Чималі гроші! Проте й вимоги до працівників були досить серйозними: листоноші брали на роботу тільки за умови, якщо вони хоча б на елементарному рівні знали турецьку мову⁷.

У Російській імперії поштові трансформації тривали до 20-х років XIX ст. Були запроваджені поштові штемпелі круглої форми із змінним числом з позначкою не тільки місця, але й дати відправлення кореспонденції. Перший штемпель Одеської пошти з'явився не раніше 1803 року. Інтенсивний розвиток міста і зростаючі потреби городян у послугах пошти привели до того, що вже в 1816 році в місті відкривається прикордонна контора. Згідно з інформацією від 1820 року, вона була

⁶ Полное собрание законов Российской империи, повелением государя императора Николая Павловича составленное. Собр. первое. С 1649 по 12 дек. 1825 года. СПб.: Печатано в Тип. П. отделения Собственной Его Императорского Величества Канцелярии, 1830. Т. 24, №17744.

⁷ Кинка С. История одесской почты: 7 фактов от Followers. URL: <https://followers.com.ua/odessa/city/istoriya-odesskoj-pochty-7-faktov-ot-followers> (дата звернення: 02.03.2021).

Вид
на вулицю
Поштову

пов'язана дорогами з Миколаєвом, Тирасполем, Овідіополем, Балтою, Вознесенськом та Ольвіополем (пізніше цей населений пункт увійшов до складу Первомайська)⁸.

Свою будівлю Одеська поштова станція й контора отримали тільки в 1823 році. Це був будинок на розі вулиць Катерининської та Поштової. Розташування Одеської поштової контори в центрі міста було досить зручним. Однак через те, що на той час вулиці міста не були заощені бруківкою, поштові карети, проїжджаючи в негоду, перетворювали дороги в непрохідне місиво. Існують свідчення сучасників про те, що в негоду проїзд по вулиці Поштової був настільки небезпечним, що її навіть перегороджували ланцюгом. Вулиця Поштова згадується в документах уже в 1820 році, хоча документи про зведення будинків для відомства на цій вулиці датуються 1808 роком; у загальних рисах вона збігається з нинішньою вулицею Жуковського.

У 1893-1895 роках за проєктом архітекторів В.Ф. Харламова і В.О. Домбровського (підрядник – десятник А. Дорофеев) в Одесі було споруджено нову будівлю Поштамту – на вулиці Садовій, 10, де він функціонує й дотепер. Ділянку для будівництва, яка виходила на Садову й Коблевську вулиці, обирала спеціально створена для цього комісія. Було споруджено цілий комплекс – дві будівлі: Поштамт розмістився з боку Садової вулиці, а будинок поштово-телеграфних службовців – на Коблевській. Споруда поштамту створена цілеспрямовано для об'єднання всіх послуг зв'язку (пошта, телеграф, телефон) в одному комплексі. Це була *перша* в Російській імперії будівля, спеціально спроектована як вузол зв'язку.

⁸ Кинка С. Из истории одесской почты: первый почтамт, знание турецкого и миллионы отправлений. URL: <https://usonline.com/iz-istorii-odesskoj-pochty/> (дата звернення: 02.03.2021).

**Вид
на Одеський
головпоштамт**

Один з архітекторів Одеського поштамту, Володимир Федорович Харламов, запрошений із Санкт-Петербурга, був автором дуже схожої зовні будівлі Ісидоровського єпархіального училища, а також будинку Суворіна.

Витягнута вздовж вулиці Садової будівля має величезний центральний зал, освітлений через прозору покрівлю.

До 1917 р. поштамт працював з 8 до 20 год, для відвідувачів діяв безкоштовний гардероб, на вході стояв швейцар. Кожне з 26 операційних вікон центрального залу працювало за своїм графіком.

Будівлі поштамту та поштово-телеграфних службовців було дуже пошкоджено під час Другої світової війни, особливо – при спробі німецьких окупантів підірвати його в 1944 році перед вигнанням фашистів з Одеси.

З 1945 по 1962 роки поштамт розташовувався на вулиці Гоголя, 12. Проект відновлення будівлі поштамту було затверджено в 1956 році, усі роботи виконали в 1956-1962 рр.

Якщо поштамт отримав напівавтентичний фасад, то фасад будинку поштово-телеграфних службовців було створено наново у формах радянського неокласицизму.

Будівля втратила адміністративну функцію і після перебудови стала суто житловою.

У цей період відбувається значне зростання промисловості, економічне життя імперії значно пожвавлюється, що, своєю чергою, вимагало розвитку поштової справи задля обміну комерційною кореспонденцією та іншими важливими документами, у тому числі з іншими країнами, і Південь України, завдяки своєму географічному положенню, відігравав у цьому неабияку роль.

За царювання імператора Миколи I пошта зазнає значних реформ. Початок його правління ознаменувався розширенням мережі поштового зв'язку на Півдні України, збільшенням кількості поштових станцій і

впорядкуванням поштової справи в Бессарабії, Тавриді та інших губерніях регіону. Поштова справа на Півдні України була повністю підпорядкована загальноімперській поштовій структурі⁹.

Поділ Російської імперії на сім поштамтів, запроваджений до цього, уже не відповідав своєму призначенню. Поштовхом до перетворень стала поштова реформа 1830 року. Мета цієї реформи полягала в значній структурній реорганізації поштової служби Російської імперії, яка існувала до того часу. В основу реформи було покладено систему англійської поштової служби¹⁰. Простежити розвиток поштової справи на Півдні України можна на прикладі найбільшого міста на цій території – Одеси. Відправка пошти здійснювалася, як і раніше, двічі на тиждень, а ось прийом проходив тільки в певні години перед відправленням карет. Надіслати кореспонденцію коштувало чималих грошей: за лист вагою в лот (12,8 г) або посылку вагою у фунт (бл. 410 г) необхідно було сплатити від 30 копійок (у Бессарабській губернії) до 1 рубля (Санкт-Петербурзька губернія).

У 1831 році було ухвалено положення «Про правила перевезення кореспонденції між Одесою і Константинополем на пароплавах». З 1833 року приватне Чорноморське поштове пароплавство (незабаром назву буде змінено) стало здійснювати регулярні рейси між Одесою та Константинополем. Незабаром, незважаючи на цілий ряд преференцій, воно припинило своє існування. У 1840-1850-х роках для перевезення листів та іншої кореспонденції використовувалися майже повсюдно судна різноманітних торгових і торгово-пасажирських компаній.

Для прискорення поштового зв'язку між Одесою та Ізмаїлом у 1834 році було створено пошту в Овідіюполі та Аккермані з постійною переправою через Дністровський лиман¹¹.

Значно зростає й значення такої посади, як листоноша. У першій половині XIX століття поштарі були не тільки поліглотами, вони ще були і службовцями в структурі, близькій до військової корпорації. Це позначалося навіть на їхній формі: темно-зелений мундир, кашкет з мідним гербом і султаном із зелених і чорних пір'їн. У дорозі поштар повинен був мати при собі шаблю (почасти його робота могла ставати небезпечною: листоноші перевозили не лише кореспонденцію, а й

⁹ Міронова І. С. Поштові і поштово-телеграфні установи на Півдні України в системі зв'язку Російської держави (друга половина XVII – початок XX ст.). Миколаїв : Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили, 2012. С. 148.

¹⁰ Министерство внутренних дел 1802-1902 : ист. очерк. Прил. второе / сост. С. А. Адрианов. СПб., 1901. С. 4; 6.

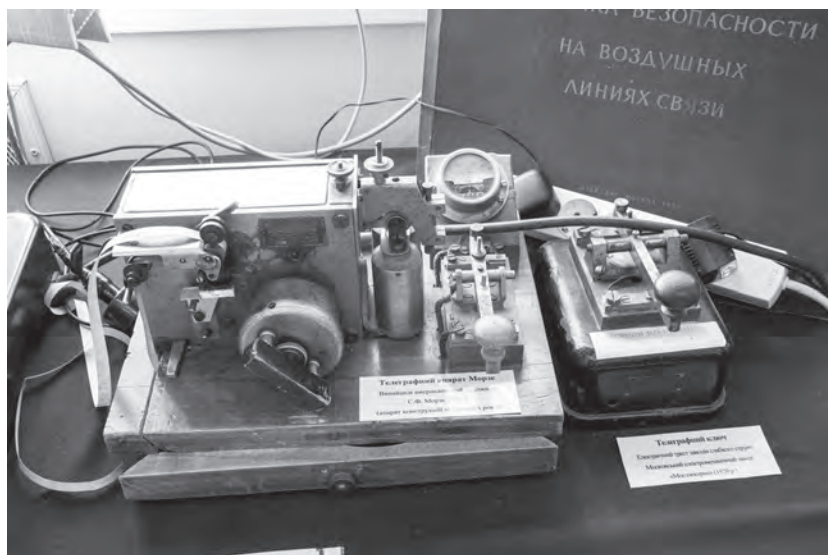
¹¹ Собрание законов по управлению почтовым. В 6 т. Т 5 (1833-1839 гг.). СПб. : Тип. Е. Фишера, 1850. Ст. 922, С. 165-166.

Телеграфний апарат Морзе

Фото

С. Гуменюка, 2021

матеріальні цінності), а в місті він мав носити кортик у чорній лакованій портупеї.

Поштові скриньки в Одесі з'явилися 150 років тому. Спочатку їх було вкрай мало. До 1875 року по всьому місту налічувалося лише 15 поштових скриньок. У цьому плані Одесі пощастило, оскільки в сусідньому Миколаєві на той час поштових скриньок ще не було взагалі. Кореспонденцію залишали в крамницях, а потім працівник поштамту обходив їх, збирав листи і доставляв на збірний пункт.

Кореспонденцію в Одесі забирали кілька разів на день, причому востаннє – о сьомій годині вечора, а з ящика в «будинку поштової контори» – годиною пізніше.

На початку свого існування в Одесі поштова контора користувалася тільки кінним транспортом, потім його доповнив залізничний. Для перевезення пошти використовували також регулярні лінії пароплавних товариств: РОПТ – Російське товариство пароплавства і торгівлі, «Добровільного флоту» (судна цієї компанії перевозили й каторжників, яких в Одесі квартирували в районі, що отримав назву «Сахалінчик»), «Російського транспортного і страхового товариства» та інших¹². До кінця XIX століття, крім звичайних поштових відправлень, у Житомирі, Києві та Одесі, як і в деяких інших великих містах держави, було введено доставку додому грошових і цінних пакетів на суму не більше 100 руб. Надалі поштова справа в імперії розвивалася й реформувалася багато разів. З'являються системи утримання

¹² Кинка С. Из истории одесской почты: первый почтамт, знание турецкого и миллионы отправлений. URL: <https://usonline.com/iz-istorii-odesskoj-pochty/> (дата звернення: 02.03.2021).

поштових станцій, виникають окремі земська та міська пошти, кожна з яких мала свій шлях розвитку, але справжньою сенсацією стає винахід телеграфу та його поява в Російській імперії.

Електричний телеграф, який є першим засобом електрозв'язку, був винайдений у 1830-ті роки, у Російській імперії його почали застосовувати з середини 1850-х. Цей новий для того часу засіб комунікації згодом склав серйозну конкуренцію поштовому зв'язку. Електричний телеграф забезпечував більш оперативний зв'язок центру Російської імперії з віддаленими регіонами і навіть з іншими країнами. Це дозволяло ефективніше контролювати віддалені рубежі імперії і вибудовувати більш вигідні для неї економічні та політичні відносини з такими країнами, як Китай, Японія і США. Крім того, Сибір і Дальній Схід відчували гостру потребу в оперативному зв'язку з центром країни. На відміну від телеграфу, пошта не забезпечувала високої швидкості передачі повідомлень¹³.

У газеті «Одесский вестник» за 29 серпня 1855 року описано появу в Одесі електричного телеграфу та відтворено принципи його роботи: *«С конца прошлого мая открыт в Одессе электромагнитный телеграф, который нынче переговаривает с Николаевом, Киевом, Москвою и Петербургом, доведен до Перекопа и проводится к Симферополю. Если б, например, на расстоянии между Одессою и Камчаткою мы провели проволоку электрического телеграфа и условились, что один толчок телеграфической машины означает «у нас все благополучно», – то это известие могло бы в сутки пройти более 100 000 раз от нас в Камчатку и обратно»*¹⁴. У такий спосіб жителям Одеси були проведені певні необхідні роз'яснення щодо роботи телеграфу, який почав використовуватися дуже активно.

Досить серйозно уряд ставився до збереження таємного змісту телеграм. Згідно з циркуляром Телеграфного управління 1859 року, за повідомлення стороннім особам змісту телеграм винні суворо каралися: нижчих службовців переводили на службу в гарнізон, телеграфістів та офіцерів звільняли зі служби як неблагонадійних осіб, а начальників станцій звільняли з посади.

З 1860-х років пошту почали перевозити залізницею. Перший залізничний поштовий зв'язок встановлено із Санкт-Петербургом через Чернігів 1861 року.

У 1865 році І.М. Толстой, директор поштового департаменту МВС, звернувся до імператора з проханням перетворити Телеграфне управління в Телеграфний

**Граф
Іван Матвійович
Толстой**

(1806-1867)

*Директор поштового
департаменту МВС
Російської імперії
(з 1 січня 1863 року),
пізніше міністр
пошт і телеграфів
(з 15 червня 1865 року
до своєї смерті)*

¹³ Морев В. А. Первые проекты и начало проведения электрического телеграфа через Сибирь и Дальний Восток (1850-1870 гг.) // Новый ист. вест. 2015. № 3. С. 1.

¹⁴ Электрические телеграфы // Одес. вест., 1855. 29 авг.

департамент, присвоїти директору телеграфів звання директора Телеграфного департаменту, а його помічника – звання віце-директора. Водночас він пропонував ліквідувати Телеграфний корпус, і з цих питань був підписаний відповідний імператорський Указ у 1867 році¹⁵.

Швидкому розвитку телеграфної мережі значно сприяла допомога з боку приватних осіб і товариств, які були зацікавлені в розвитку та розбудові нових телеграфних ліній. Вони надавали безкоштовно приміщення для телеграфних станцій терміном до 5 років, покривали частину витрат і будували телеграфні стовпи власним коштом¹⁶.

Через три роки після того, як Європа оцінила переваги «мовного телеграфу» Олександра Белла, телефони почали з'являтися і в Російській імперії. Правда, до цього винаходу на просторах країни спочатку поставилися з великою пересторогою. Навіть сам імператор Олександр II, зокрема, зазначав: *«Учреждение телефонного сообщения, по новизне предмета, допуститъ впредь до полного его разъяснения на первое время в виде опыта»*¹⁷. Але вже в березні 1881 року імператор підписує Указ про впровадження телефонного зв'язку, а через півроку перші телефонні апарати з'являються в жителів Санкт-Петербурга та Москви. Приємно відзначити, що *третьім телефонізованим містом імперії стала Одеса!* Відомий підприємець та інженер Володимир фон Баранов отримав першу концесію на телефонізацію цих міст. З-за кордону почало надходити обладнання – тільки в першій партії, крім іншого, було отримано 6 тонн дроту, 6 комутаторів і 400 телефонних апаратів. Однак незабаром фон Баранов втратив інтерес до свого «комерційного дітища». Новим власником концесії стала американська телефонна компанія Олександра Белла – винахідника телефону. Менше ніж за рік в Одесі вже було 18 телефонних номерів. Оскільки вони перебували далеко один від одного, кабелі доводилося тягнути через усе місто. «Зустрічалися» дроти на стовпі, що був встановлений поряд з телефонною станцією на Грецькій вулиці, 35¹⁸.

Одеська преса так описує появу в місті телефонного зв'язку: *«На днях прибыл в Одессу уполномоченный директор и представитель «Международного общества телефонов Белл и К.» г. Наркевичъ, который в непродолжительном времени приступит к устройству телефонных сообщений по городу. Главная станция будет*

Зразок підводного телеграфного кабелю, що з'єднував зв'язком різні країни та континенти (1884)

Фото
С. Гуменюка, 2021

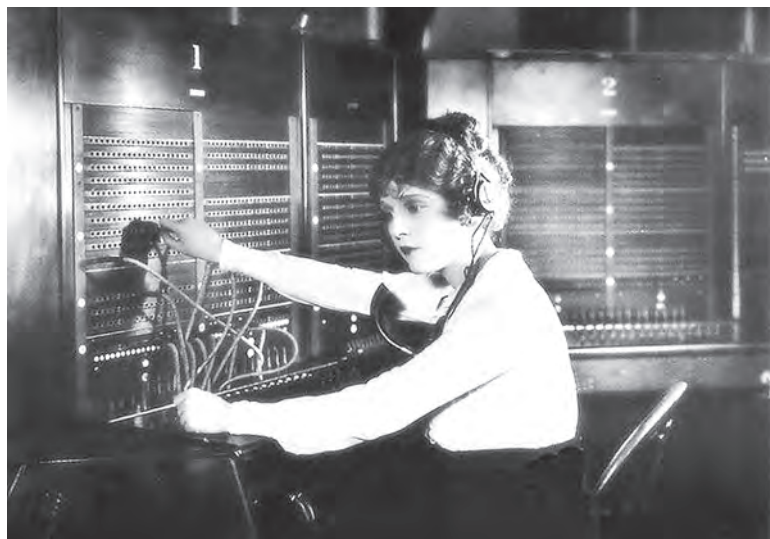
¹⁵ Міронова І. С. Поштові і поштово-телеграфні установи на Півдні України в системі зв'язку Російської держави (друга половина XVII – початок XX ст.). Миколаїв: Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили, 2012. С. 284.

¹⁶ Министерство внутренних дел 1802-1902: ист. очерк. Прил. второе / сост.

С. А. Адрианов. СПб., 1901. С. 148-149.

¹⁷ Валентинова І. Як в Одесі починалась телефонна ера. URL: <https://odessa-life.od.ua/article/8308-kak-v-odesse-nachinalas-telefonnaya-era> (дата звернення: 02.03.2021).

¹⁸ Там само.

Робота за телефонним апаратом

помещаться в специально устроенной башне на крыше дома Скулича, на Греческой ул. Кроме главной станции будут устроены еще второстепенные в разных частях города: в карантине, в гаванях, на товарном вокзале и т. д. Все телефонные проволоки будут проведены по крышам, на особо устроенных козлах, причем телефонная компания обяжется перед домовладельцами исправлять все повреждения, какие могут случиться при проведении линий. Абонемент на пользование телефоном будет открыт на днях, как только получится разрешение на ходатайство общества относительно понижения изначально установленной абонементной платы (250 руб.), которую общество, вообще, намерено довести до возможного минимума, чтобы расширить круг потребителей»¹⁹.

Тож ми бачимо, що історія зародження та розвитку різних видів зв'язку на Півдні України дуже яскрава і має свої особливості. Від входження цих територій до складу імперії і заснування ряду великих міст види зв'язку розвивались дуже стрімко. Це було пов'язано з розташуванням регіону в центрі торгівельних і соціокультурних зв'язків Російської імперії з країнами світу, починаючи від пошти, що з'явилась тут як інституція на стадії розвитку, до телефону як найзручнішого засобу комунікування. Одеса, як уже зазначалося, стала третім телефонізованим містом у Російській імперії. Зв'язок був невід'ємною частиною розвитку регіону, що, своєю чергою, сприяло зародженню перших навчальних закладів, які спеціалізувалися на підготовці поштово-телеграфних фахівців на Півдні України.

¹⁹ Телефоны в Одессе // Одес. листок. 1882. 2 марта.

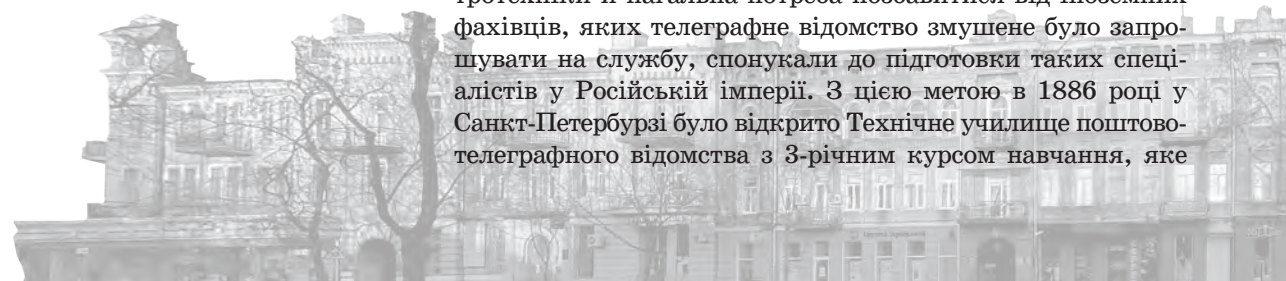
Початок телеграфічної та електро- технічної освіти в Одесі

ВІД КЛАСУ – ДО ПОШТОВО- ТЕЛЕГРАФНИХ КУРСІВ

Після відкриття в Одесі в 1882 році першої міської телефонної станції виникає нагальна потреба у фахівцях телеграфної справи. Для їх підготовки у 40-х роках XIX ст. у Санкт-Петербурзі було відкрито школу сигналістів, після закінчення якої особи призначалися на службу в провінційні міста. Але для поповнення службовцями всієї телеграфної служби випускників цієї школи в імперії бракувало. Тому поступово починається впровадження викладання телеграфної справи у відповідних установах великих міст. У 1858 році при Телеграфних управліннях були відкриті комітети для складання іспитів особами, допущеними до вивчення телеграфної служби. Зі встановленням телеграфного сполучення із закордоном і поступовим збільшенням кількості телеграм іноземними мовами виникла потреба в поповненні штату особами, які знали іноземні мови. Тому вступ на телеграфну службу був відкритий для офіцерів усіх родів військ, які знали хоча б одну іноземну мову – французьку або німецьку.

У 60-х роках XIX століття освіту телеграфних службовців було довірено практикуючим технікам фірми «Сіменс і Гальске». Але особи, які були професіоналами в створенні та налаштуванні телеграфних апаратів, не мали відповідної наукової підготовки, і, ставши викладачами телеграфних шкіл, на жаль, не могли підняти рівень технічних знань своїх учнів. Однак життя вимагало свого, телеграфна справа розвивалася досить швидко, тож виникла нагальна потреба збільшення фахівців, які докорінно знали таку справу. Імператорським Указом від 13 листопада 1870 року для підготовки телеграфних службовців при центральних станціях телеграфних відділень було дозволено, за додаткову платню в 300 руб. на рік, призначати викладачів із середовища механіків і телеграфістів. На цю справу по всій імперії було виділено загалом 10 тис. руб. на рік. У грудні того самого року, з дозволу міністра внутрішніх справ О. Тимашева, були відкриті підготовчі телеграфні школи при Управлінні Санкт-Петербурзьких і московських міських телеграфів.

Брак ґрунтовно підготовлених спеціалістів з електротехніки й нагальна потреба позбавитися від іноземних фахівців, яких телеграфне відомство змушене було запрошувати на службу, спонукали до підготовки таких спеціалістів у Російській імперії. З цією метою в 1886 році у Санкт-Петербурзі було відкрито Технічне училище поштово-телеграфного відомства з 3-річним курсом навчання, яке

Існує оповідь, що одним з перших абонентів Одеси був граф Михайло Толстой (старший). З його маєтку, де нині розташовується Будинок учених, в оперний театр була проведена перша телефонна лінія. Граф був великим шанувальником опери, і відомо, що театр після пожежі відновлювали, зокрема, і на його кошти. Коли Толстой захворів, він побажав встановити телефони в театральній залі й у своєму кабінеті, щоб слухати оперу, не виходячи з дому. Директор театру не зміг відмовити титулованому меценату і дозволив встановити телефонний апарат у залі.

**Михайло Михайлович
Толстой (старший)
(1835 – 1898)**

проіснувало до його реорганізації в 1891 році в Електротехнічний інститут з 4-річним курсом навчання²⁰.

З розвитком телеграфії науково-технічний потенціал Одеси в галузі електротехніки неухильно підвищувався. У 1889 році було прийняте рішення про відкриття поштово-телеграфного класу при Одеському міському шестикласному училищі, і хоча в сучасній науковій та краєзнавчій літературі відправною точкою отримання фахової освіти телеграфістів в Одесі вважається 1900 рік – від заснування курсів телеграфних механіків²¹, логічно було б розпочати саме з класу, який пізніше було реорганізовано в 3-річний курс навчання.

Перший набір класу відбувся в 1890 році. За робочий тиждень слухачі мали змогу відвідати 21 урок. Найбільшу кількість годин у навчанні приділяли техніці телеграфу та практичним заняттям на телеграфному апараті. Спочатку планувалося, що студенти проходитимуть практичні заняття на телеграфних станціях міста. Однак було вирішено, що такі заняття будуть відволікати персонал телеграфних контор. Для практичного навчання було надано 2 телефонних апарати, на яких по черзі могли практикуватися майбутні телефоністи. Слухачам класу викладали дисципліни п'ятеро педагогів. Це були випускники Електротехнічного інституту Санкт-Петербурга. Викладачами поштово-телеграфних правил та тими, хто проводив практичні заняття на телеграфному апараті, були службовці поштово-телеграфних установ міста. Заняття в класі розпочиналися 1 вересня й тривали до 15 червня. За 5 років існування було підготовлено 42 висококласних фахівці, які працевлаштовувалися на посаду без попереднього іспиту.

На момент відкриття класу шестикласне училище розміщалося на вул. Садиківській, 14 (буд. Станішевської).

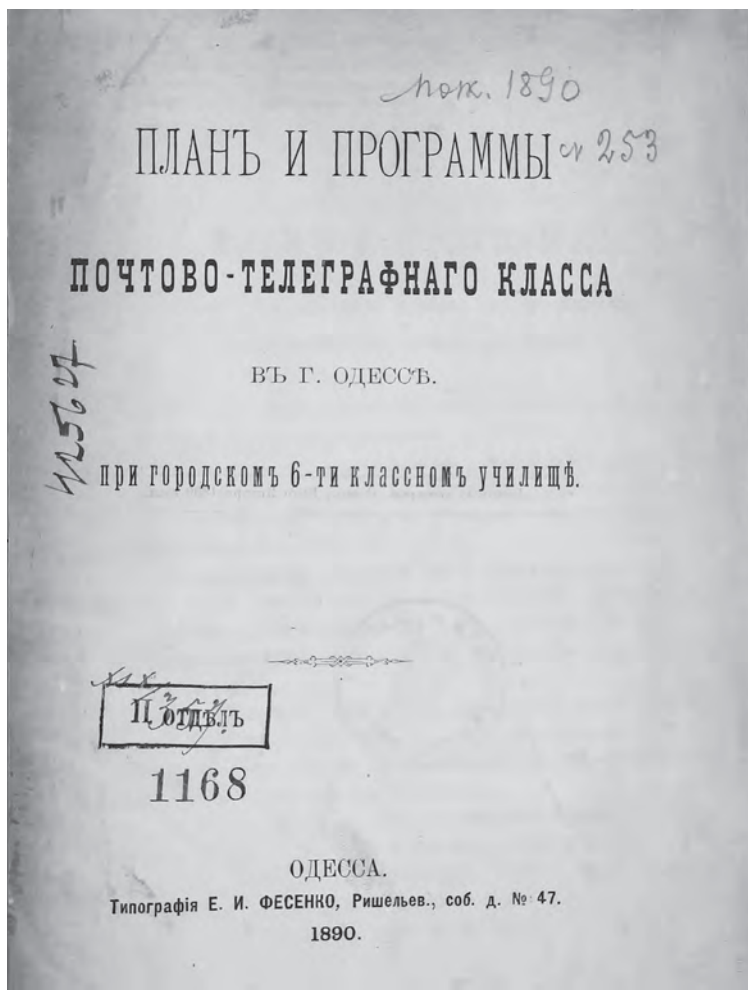
**Олександр Єгорович
Тімашев
(3(15).04.1818 –
20.01 (1.02) 1893)**

Генерал-ад'ютант (1859),
генерал від кавалерії (1872),
у 1856-1861 – начальник
штабу

Корпусу жандармів і
керуючий Третім відділенням,
у 1868-1878 –
міністр внутрішніх справ.
1867 року обіймав посаду
міністра пошти і телеграфів

²⁰ Міронова І. С. Поштові і поштово-телеграфні установи на півдні України в системі зв'язку Російської держави (друга половина XVII - початок XX ст.). Миколаїв : Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили, 2012. С. 316.

²¹ Міронова І. С. Освіта телеграфних службовців на півдні України в другій половині XIX – на початку XX ст. // Південь України у вітчизняній історії : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. (Одеса, 22-23 листоп. 2012 р.) : зб. наук. пр. Одеса, 2012. С. 76-80.; Піонер телекомунікаційної освіти та науки : до 90-річчя Одеської національної академії зв'язку ім. О. С. Попова. Одеса, 2010. С. 14.

Пропонуємо читачам **план та програму** цього класу:

1. Почтово-телеграфный класс открывается при Одесском 6-классном городском училище.

2. Почтово-телеграфный класс имеет целью дать теоретическую и практическую подготовку, необходимую для поступления на службу в учреждения почтово-телеграфного ведомства.

3. Почтово-телеграфный класс предназначается преимущественно для молодых людей, успешно окончивших Одесское 6-классное городское училище и желающих посвятить себя службе по почтово-телеграфному ведомству.

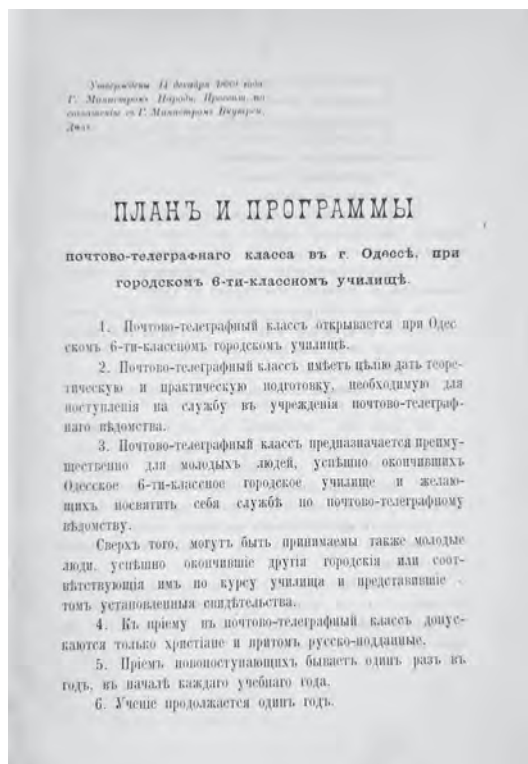
Сверх того, могут быть принимаемы также молодые люди, успешно окончившие другие городские или соответствующие им по курсу училища и представившие тому установленные свидетельства.

4. К приему в почтово-телеграфный класс допускаются только христиане и притом русско-подданные.

5. Прием новопоступающих бывает один раз в год, в начале каждого учебного года.

6. Учение продолжается один год.

7. В почтово-телеграфном классе преподаются:

План та програма поштова-телеграфнаго класу (1890)

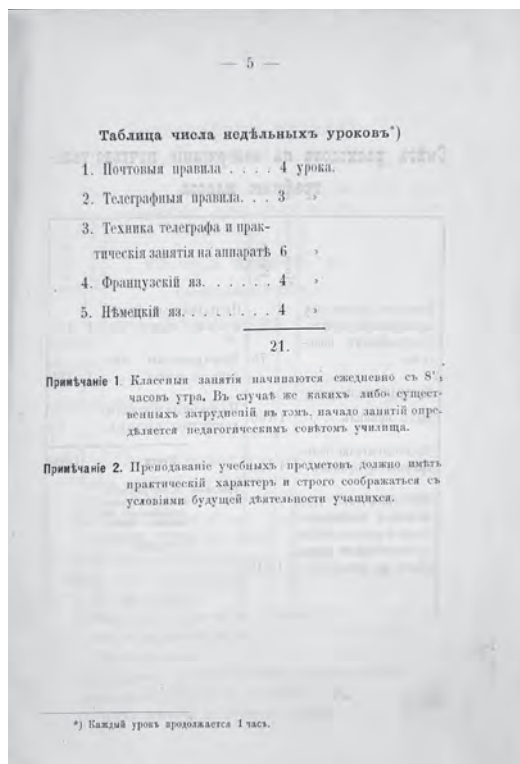
- а) почтовые правила,
- б) телеграфные правила,
- в) техническая часть телеграфа и практические занятия на аппарате,
- г) французский язык,
- д) немецкий язык.

8. Для преподавания специальныхъ предметовъ приглашаются преподаватели практики изъ числа лицъ, служащихъ въ почтово-телеграфныхъ учрежденіяхъ.

9. Почтово-телеграфный классъ содержится на плату, взимаемую съ учениковъ этого класса за учение.

10. Почтово-телеграфный классъ открывается в томъ случаѣ, если поступитъ не менее 20-ти учащихся; при этомъ плата за учение назначается по 50 рублей в годъ съ каждаго учащегося.

Примечание. Если учащихся будетъ более 20-ти, то плата за учение можетъ быть уменьшена.

Тижневий розкладъ занятъ

11. Дети лицъ, служащихъ в почтово-телеграфномъ вѣдомствѣ, могутъ быть, по усмотренію педагогическаго совета училища, освобождаемы отъ платы за учение.

12. В концѣ каждаго учебнаго года производятся испытанія учащихся; при этомъ оказавшіе удовлетворительные успѣхи в преподаваемыхъ предметахъ получаютъ свидѣтельства объ этомъ отъ педагогическаго совета училища.

13. Начальникъ Одесскаго почтово-телеграфнаго округа и помощники его во всякое время посещаютъ уроки в почтово-телеграфномъ классѣ, а равно присутствуютъ в немъ на годичныхъ испытаніяхъ²².

²² План и программы почтово-телеграфнаго класса в г. Одессѣ при городскомъ 6-ти-классномъ училищѣ. Одесса : Тип. Е.И. Фесенко, 1890. С. 3-4.

**Григорій Григорович Маразлі
(1831–1907)**

Спадкоємець багатой купецької фамілії, який увійшов в історію Одеси як шляхетний філантроп і меценат, Г.Г. Маразлі народився в Одесі 25 липня 1831 року. Його батько, Григорій Іванович Маразлі, був заможним комерсантом, який розбагатів на хлібній торгівлі з Європою. Відомо, що він брав участь у заснуванні національно-патріотичного товариства «Філікі Етерія», допомагав їхньому лідеру Олександру Іпсіланті в 1821 році формувати загони для боротьби за визволення Греції від турецького панування.

Григорій Григорович здобув освіту в Рішельєвському ліцеї, на юридичному відділенні. Після навчання працював в канцелярії генерал-губернатора М.С. Воронцова, згодом деякий час жив у Парижі.

Повернувшись до Одеси, Г.Г. Маразлі зайнявся громадською діяльністю. 1866 року він був обраний гласним Міської думи, а з 1873 – членом Міської управи. У 1878-1895 роках Г.Г. Маразлі обіймав пост міського голови.

Григорій Маразлі гідно продовжив традицію, закладену його попередниками, – перш за все, турбота про процвітання Одеси. Благоустрій міста при ньому досяг неймовірного для сучасників рівня – усі нові відкриття в науці та промисловості використовувалися для розвитку інфраструктури міста.

В Одесі популярність Г.Г. Маразлі як найбагатшої в місті людини могла змагатися тільки з його славою благодійника. Особливо це стосувалося найбіднішої частини населення, для якої на його кошти було побудовано велику кількість притулків, дешевих їдальнь, народних шкіл тощо.

За 17 років перебування Г.Г. Маразлі на посаді міського голови вигляд нашого міста змінився надзвичайно, а список його реалізованих проєктів і доброчинних справ просто вражає уяву. Так, за його головування був побудований новий Міський (Оперний) театр, визнаний шедевр архітектури. Розпочала роботу перша лінія трамвая на кінній тязі (конка). У місті з'явилося електричне освітлення. У 1880 році перші ліхтарі з'явилися на Миколаївському (Приморському) бульварі. У 1882 році в Одесі була побудована перша телефонна станція. Слідом за Міським садом і Дюковським парком закладено Олександрівський парк, названий на честь візиту імператора Олександра II (тепер – Центральний парк культури та відпочинку ім. Т.Г. Шевченка). У 1884 році був зведений перший залізничний вокзал, спроектований архітектором Бернардацці (будівля була зруйнована нацистами в 1944 році). Побудовано інші знакові для Одеси будівлі: готель «Бристоль», Нова біржа (сьогодні – філармонія) та ін.

Великої пошани заслуговує й меценатська діяльність Г.Г. Маразлі. У пам'ять про батьків він побудував церкву святих Григорія Богослова і мучениці Зої на вул. Старопортофранківській, 18а/1. У 1889 році він придбав

палац Нарішкіних на вулиці Софіївській і подарував місту для музею витончених мистецтв (сьогодні це Одеський художній музей).

За його фінансової підтримки були побудовані Школа садівництва на Французькому бульварі, перша в Російській імперії бактеріологічна станція, яку очолив І.І. Мечников, а також грязелікарні на Куяльницькому та Хаджибейському лиманах, психіатрична лікарня, кілька училищ на Молдаванці і Близьких Млинах, Будинок для відставних ветеранів, церква на Куяльнику, на Старорізничній площі – Будинок безкоштовної народної читальні; двокласне училище, богодільні, притулок для людей похилого віку, їдальня для безпритульних дітей, міський нічліжний притулок і багато-багато іншого.

Г.Г. Маразлі брав участь у фінансуванні спорудження будівлі Публічної бібліотеки й музею Товариства історії та старожитностей (сьогодні – Археологічний музей). Одну з власних дач на Французькому бульварі Г.Г. Маразлі віддав під Школу садівництва, де, зокрема, проводилися збори членів садівничого товариства. Сьогодні на місці цієї дачі розміщується санаторій ім. Чкалова.

Г.Г. Маразлі також подарував Одесі скульптуру «Лаокоон», яка раніше стояла на його дачі (ця копія відомого грецького оригіналу була привезена з Італії). Грек за національністю, він не забував і про своїх співвітчизників – жертвував кошти грецькій православній церкві, будував школи й академію в Афінах.

У 1895 році Г.Г. Маразлі пішов з поста міського голови за станом здоров'я, залишившись депутатом Міської думи і продовжуючи благодійну діяльність.

У 1875 році Григорій Маразлі отримав дворянський титул, а з ним і право на герб, девізом якого стали слова «Честь паче почиті». Усе своє життя Маразлі

дотримувався цього девізу. Майбутнім правителям міста він заповів продовжувати додавати хоча б рядок у цьому літописі благодійності. В Одесі збереглися будівлі, побудовані на особисті кошти міського голови, є Маразлівська вулиця, на якій меценату встановлено пам'ятник, на Грецькій площі кілька років тому встановлено бюст Маразлі; заснований також Почесний знак одеського міського голови імені Григорія Маразлі за вагомий внесок у розвиток Одеси. Так місто вшановує пам'ять свого видатного громадянина. Після Григорія Григоровича Маразлі Одеса вже, на жаль, ніколи не мала такого міського голови.

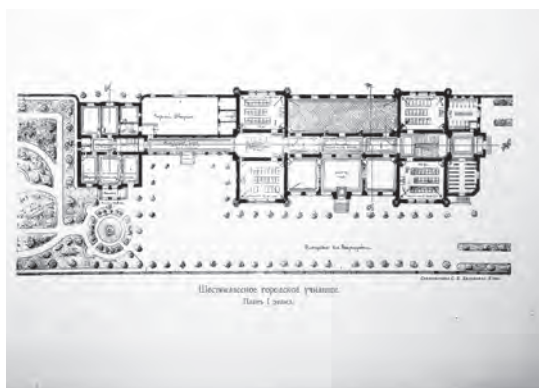
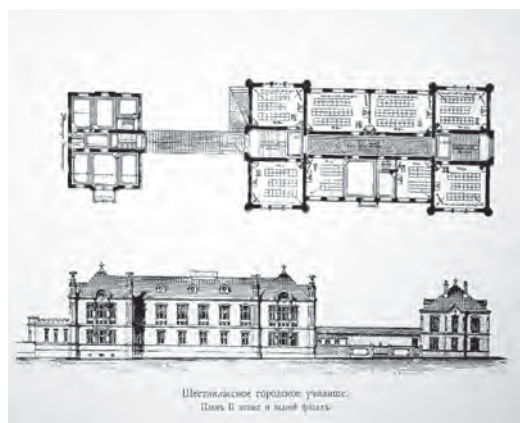
Помер Григорій Григорович Маразлі в Одесі 2 травня 1907 року.

За його неоціненні заслуги, з ініціативи одеської грецької громади, він був похований на території грецької Свято-Троїцької церкви в Одесі. До наших днів могила, на жаль, не збереглася.

Також на кошти міського голови Г.Г. Маразлі, за проєктом архітектора М.К. Толвінського, у 1892 році було побудоване нове приміщення для Міського 6-класного училища на вул. Старопортофранківській, 16. «Здание рассчитано на 500 учеников. Оно состоит из главного корпуса и отдельного дома, в котором помещаются квартиры для инспектора и его помощника. В главном корпусе, на I этаже, находятся рекреационный зал с площадью 33, 5 кв. саж. (1 сажень = 2,1336 метра сост.), канцелярия, библиотека, 2 класса на 40 и на 45 учеников каждый; на втором этаже имеются 2 класса на 50, 2 на 40, 2 на 45 и два на 30 учеников, а также комната для физических приборов и учительская. Между главным корпусом и жилым домом, в коридоре шириною в 2 саж. помещается класс для обучения почтово-телеграфному делу (подчерслено упоряд.)»²³.

²³ Городские учреждения по народному образованию : [альбом] / Одес. гор. обществ. упр. Киев : Тип. С. В. Кульженко, 1893. С. [16]

План училища

Вулиця Старопортофранківська, 16. Міське шестикласне училище

Будівля Міського шестикласного училища була споруджена в 1892 році.

Загалом, по вулиці Старопортофранківській поряд були розташовані будівлі міських училищ, побудовані архітектором М. Толвінським: ремісничого, шестикласного (Старопортофранківська, 16) і дівочого з професійними класами. Фасади всіх будинків виконані в змішаному стилі, який нагадує готичний, частково мавританський і російський. Це була рішуча спроба архітектора створити особливий стиль. В усіх трьох будівлях – мармурові сходи, широкі коридори, розкішні вестибюлі, світлі й зручно розташовані класні приміщення. Під час Другої світової війни будівлю училища було зруйновано. Після війни на цьому місці розбили сквер.

**Студенти
під час занять**

**Будівля училища,
зруйнована під час
Другої світової війни**
Фото з сайту проєкту
«Старая Одесса
в фотографиях»

**Сьогодні на місці
будівлі навчаль-
ного закладу
розбито сквер
«Регенсбург».**

Фото
С. Гуменюка,
2021

Вокзал Одеси (середина XIX ст.). Старовинна гравюра

Микола
Костянтинівч
Толвінський
(1857–1924)

М.К. Толвінський народився 2 липня 1857 року у Варшаві. Навчався у Варшавському реальному училищі, а пізніше блискуче закінчив архітектурний факультет Санкт-Петербурзької Імператорської академії мистецтв (1884 рік). До Одеси М.К. Толвінський у 1889 році приїжджає вже визнаним майстром.

Важливо відзначити, що вдалося встановити ще два навчальних заклади в Одесі, які в другій половині XIX – на початку XX ст. мали у своїх навчальних програмах години з вивчення телефонної справи та механізму роботи телефонного апарата. Так, в Одеському технічно-залізничному училищі (відкрите в 1871 році на станції Одеса-Товарна) викладали основи телеграфії, і студенти отримували практичний досвід роботи на телеграфному апараті. Викладачі цих дисциплін отримували плату погодинно, на відміну від більшості персоналу. Можна припустити, що вони за сумісництвом викладали й у поштово-телеграфних класах. У 1878-1893 роках тут здобули освіту 267 фахівців, *«которые, за исключением приблизительно 10 человек, все пристроены на службу на железной дороге, где они после двухлетней практики занимают должности железнодорожных машинистов, дорожных мастеров, телеграфистов (підкреслено уряд.), помощников мастеров в железнодорожных мастерских, осмотрщиков вагонов и других технических агентов, в которых дорога имеет постоянную нужду»*²⁴.

Другим навчальним закладом, у якому слухачі здобували ази телеграфної справи, було ремісниче училище «Труд» (відкрите в 1864 році). Відомо, що в ті часи єврейське населення в релігійному та етнічному станах піддавалося дискримінації, що стосувалося й можливості здобувати освіту, зокрема професійно-технічну. Доречно пригадати, що в телеграфний клас при шестикласному училищі приймали лише християн (підкреслено уряд.). В Одесі наприкінці XIX ст. існували ряд організацій, які ставили собі за мету, зокрема, дати єврейському населенню міста, і в першу чергу

²⁴ Технические и профессиональные учебные заведения г. Одессы / изд. постоянной комиссии по техн. образованию. Одесса : Тип. А. Шульце, 1895. С. 17.

молоді, професійно-технічну освіту. З таких організацій слід виділити Товариство ремісничої праці, що мало ремісниче училище – одне з найбільших в місті.

Коштами цукрозаводчика й мецената А.М. Бродського в 1861 році в Одесі, на Олександрівському проспекті, 20, було споруджено притулок Єврейського благодійного товариства для 20 сиріт. У 1868 році був відкритий притулок під назвою «Сирітське відділення при одеській Талмуд-Торі», а у 1872 році Талмуд-Тора була об'єднана з ремісничим училищем товариства «Труд».

У 1878 році було вирішено спорудити нову будівлю для сирітського дому, для якого А.М. Бродський виділив 72 000 рублів. У 1879 році на щойно придбаній ділянці на Базарній вулиці, 5, було споруджено нове приміщення для сирітського дому з училищем при ньому, було затверджено також і статут закладу. Тут же розмістився молитовний дім, а на ділянці, окрім головного, також розташувались і службові корпуси. Виділена А.М. Бродським зазначена сума пішла на це будівництво й упорядкування споруди, де проживали 90 сиріт. У 1881 році у будівлі були влаштовані шевська та палітурна майстерні, в 1891 – землеробська ферма, а на Базарній вул., 17 – окрема споруда для ремісничого училища «Труд», яке надавало можливість іудеям отримати навички роботи на телеграфному апараті.

На досить насиченому курсі електротехніки зазначено вивчення таких засобів, як: телефон, загальний принцип телефонної слухавки, мікрофон, індукційна котушка, схема двох мікрофонних станцій²⁵.

Ремісничее училище О-ва «Труд». Фасад по Базарной ул.

Ремісниче училище Товариства «Труд»

Наприкінці XIX ст. одеська архітектурна школа не поступалася європейським. У місті працювали досвідчені архітектори та інженери. Завдяки своїм знанням історії та інженерних дисциплін М.К. Толвінський швидко увійшов у їхнє середовище. Він активно використовував сучасні технології будівництва і навіть створив власну архітектурну майстерню.

Ми маємо пам'ятати ім'я цього видатного архітектора, тому що за його проектами в Одесі були збудовані:

комплекс школи-інтернату для Товариства школи садівництва на Малому Фонтані (1886-1888 рр.);

шестикласне училище, міське дівоче й ремісниче училища на вулиці Старопортофранківській (1890-1892 рр.);

фізико-хімічний факультет Новоросійського університету на вулиці Херсонській (сьогодні – вулиця Пастера, 27);

корпус юридичного та історичного факультетів Новоросійського університету з бібліотекою;

вищі жіночі курси на Торговій вулиці, № 15;

архітектурний ансамбль медичного факультету Новоросійського університету;

комплекс Куяльницького курорту (1890-1892 роки);

земський будинок на Вокзальній площі (1898-1899 роки);

особняки Франца, Тангура та інших.

²⁵ Сведения о ремесленном училище О-ва «Труд». Одесса, 1910. С. 22.

У 1891 році М.К. Толвінському було доручено реконструкцію палацу Нарішкіної по вулиці Софіївській, 5а, для Музею витончених мистецтв (сьогодні – Одеський художній музей).

Значну частину свого життя М.К. Толвінський присвятив викладанню в Одеському художньому училищі.

Проекти М.К. Толвінського, втілені в споруди різного призначення, можна побачити і в інших містах: у Маріуполі (будівля чоловічої гімназії), в Іркутську (РФ) (театр), у Харкові (будівля губернської земської управи), у Полтаві (ремісничє училище).

У 1900 році архітектора обирають ординарним професором кафедри архітектури Варшавського політехнічного інституту.

Він повернувся до Польщі, де прожив майже чверть століття. Помер 7 грудня 1924 році у Варшаві.

Однак повернімося до роботи телеграфного класу. За 7 років його існування значно збільшилася кількість охочих здобути досить «молоду» затребувану професію, розширювалися програма та науково-технічні можливості, тому виникла нагальна потреба у відкритті при класі навчальної майстерні. 2 грудня 1897 року був виданий такий наказ:

«Государственный Совет, в Департаменте Государственной Экономии, рассмотрев представление Министра Народного Просвещения об учреждении при почтово-телеграфном классе Одесского городского шестиклассного Училища учебной мастерской для приготовления телеграфных надсмотрщиков, мнением положил:

I. Учредить, с 1 января 1898 года, при почтово-телеграфном классе Одесского городского шестиклассного Училища учебную мастерскую для приготовления телеграфных надсмотрщиков.

II. Отпускать ежегодно, с указанного срока, из средств государственного казначейства по 800 руб. на содержание означенной в отд. I мастерской и преподавание в почтово-телеграфном классе слесарно-токарного дела.

III. Потребный на устройство учебной мастерской единовременный расход, в размере 1763 руб. 39 коп., отнести на счет кредита по статье 2 параграфа 8 сметы Главного управления Почты и Телеграфов 1897 года»²⁶.

Цієї суми кредиту виявилось замало для утримання майстерні, тому в 1901 році було вирішено збільшити фінансування ще на 1 тис. руб. на рік та *«на дополнительное оборудование означенной мастерской отпустить в 1902 г. 750 рублей на счет кредита, который будет назначен на строительные надобности министерства народного просвещения»²⁷.*

Кінець XIX – початок XX століття ознаменовані важливими науково-технічними відкриттями, у тому числі в галузі радіо- та телеграфної справи. 25 квітня (7 травня) 1895 року винахідник О.С. Попов на засіданні Російського фізико-хімічного товариства прочитав доповідь *«Об отношении металлических порошков к электрическим колебаниям»* і продемонстрував прилад, призначений, згідно з протоколом товариства, *«... для показа быстрых колебаний в атмосферной электрике»*.

²⁶ Полное собрание законов Российской империи. Собр. третье. Т. XVII. СПб, 1900. С. 619-620.

²⁷ О кредитах на содержание учебной мастерской при почтово-телеграфном классе Одесского городского шестиклассного училища // Циркуляр по Одесскому учебному округу. 1901. № 7 (июль). С. 371.

У лабораторії автора доповіді і приладу були проведені експерименти з приймання електромагнітних хвиль (ЕМХ). Для цього використовувалася антена, з'єднана з його пристроєм, що підіймалася повітряними кульками для реєстрації ЕМХ природного походження – блискавок. Або антену розташовували біля дротів телеграфної лінії для реєстрації ЕМХ штучного походження, бо драти випромінювали затухаючі ЕМХ, як результат дії на них імпульсних сигналів телеграфних апаратів. Цей прилад, названий автором «разрядотметчик», був першим радіоприймачем (приймачем ЕМХ) у Росії. Доповідач закінчив свій виступ словами: *«прибор, при дальнейшем усовершенствовании его, может быть применён к передаче сигналов на расстояния при помощи быстрых электрических колебаний, как только будет найден источник таких колебаний, обладающий достаточной энергией»*²⁸.

Улітку 1895 року О.С. Попов обладнав свій прилад самописцем для реєстрації блискавок на папері й передав для експериментів до метеорологічної обсерваторії Петербурзького лісового інституту, де апарат отримав назву «грозоотметчик». Прилад використовувався для дослідження атмосферних джерел ЕМХ (блискавок), при цьому забезпечувалася можливість реєструвати блискавки на відстані до 30 кілометрів. У січні 1896 року в одній із статей О.С. Попов про свій прилад повідомляє, що при використанні передавача Герца реєстрація ЕМХ здійснювалась на відстані близько 60 метрів.

Щороку, улітку, під час відпустки для додаткового підробітку, він виїжджав до Нижнього Новгорода, де спостерігав за електричною станцією та електричним обладнанням на місцевому ярмарку. Влітку 1896 року «грозоотметчик» Попова практично використовувався на електричній станції ярмарку для її вимкнення під час блискавок. За цю діяльність дослідник був відзначений дипломом Всеросійської промислової та художньої виставки: *«За изобретение нового и оригинального инструмента для исследования гроз»*.

19 (31) жовтня 1897 року в Петербурзькому електротехнічному інституті Олександр Попов продемонстрував свої прилади та прочитав доповідь *«О телеграфировании без проводов»*²⁹. 18 (30) грудня 1897 року він і його асистент Петро Рибкін здійснили перший в Російській імперії радіотелеграфний зв'язок, передавши азбукою Морзе слово «Герц» на відстань 250 м.

**Олександр
Степанович
Попов**

**(4 (16) березня 1859 –
31 грудня 1905
(13 січня 1906)**

**Фізик та
експериментатор у галузі
електрорадіотехніки,
педагог,
популяризатор науки**

Олександр Попов уперше виготовив та публічно продемонстрував радіоприймальний пристрій та радіотелеграф. Протягом багатьох років займався педагогічною діяльністю. Зокрема, був професором Мінного офіцерського класу, професором кафедри фізики Санкт-Петербурзького електротехнічного інституту, а також директором останнього. Олександр Попов був членом багатьох наукових товариств Росії та інших держав. Кавалер низки орденів і нагород Російської імперії.

²⁸ Попов А. С. Сборник документов : к 50-летию изобретения радио. Ленинград, 1945. С. 68.

²⁹ Попов А. С. О беспроводной телеграфии : сб. ст., докл., писем и др. материалов / под ред. А. И. Берга. Москва, 1959. 218 с.

Хрисанф
Петровиц
Сольський
(1838–1906) –
філолог-класик,
таємний радник

18 березня 1885 року Х. Сольський був призначений на посаду попечителя Одеського навчального округу, очолював його понад 20 років.

Публічної демонстрації не було, про цю новину стало відомо з повідомлення в газеті «Кронштадтский вестник».

Під час роботи над удосконаленням свого винаходу О.С. Попов неодноразово приїжджав до Одеси. 17 вересня 1897 року він виступив з доповіддю і продемонстрував діючу апаратуру бездротового телеграфу на IV з'їзді залізничних електротехніків і начальників телеграфів, скликаному в Одесі. У 1901 році Морське міністерство знову запросило винахідника до Південної Пальміри. О.С. Попов встановив радіотелеграфний зв'язок між броненосцем «Ростислав» та островом Тендрою.

Ці наукові відкриття та збільшення абонентів телефонної мережі Одеси сприяли вдосконаленню та розширенню навчальної програми поштово-телеграфного класу, який з 1 липня 1903 року реорганізовано в трирічні курси.

Попечитель Одеського навчального округу Х. Сольський затвердив **основні положення навчання на курсах**:

1. Почтово-телеграфные курсы имеют целью давать теоретическую и практическую подготовку лицам, желающим служить по почтово-телеграфному ведомству.

2. Почтово-телеграфные курсы находятся в ведении Министерства народного просвещения и состоят в ближайшем заведовании инспектора Одесского городского шестиклассного училища.

3. Почтово-телеграфные курсы содержатся на средства государственного казначейства. Плата за обучение составляет специальные средства курсов и расходуется на их нужды с разрешения попечителя Одесского учебного округа.

4. На курсы принимаются лица христианского исповедания, достигшие шестнадцатилетнего возраста и успешно окончившие курс городских по положению 31 мая 1871 года училищ или прошедшие курс 4-х классов гимназии и реальных училищ, или же представившие установленные свидетельства других учебных заведений, соответствующие курсу городских училищ.

5. На курсах преподаются: русский язык, арифметика, геометрия, алгебра, тригонометрия, черчение, физика, французский и немецкий языки, почтовые и телеграфные правила, телеграфия, телефония, телеграфостроение, электрические измерения, слесарное и токарное ремесла. Полный курс обучения продолжается три года.

6. Для преподавания на курсах специальных предметов приглашаются, с разрешения попечителя Одесского учебного округа, под представлением инспектора Одесского городского училища, преподаватели из лиц, служащих в местных почтово-телеграфных учреждениях, или же из других лиц, получивших соответственную научную и практическую подготовку, а для преподавания остальных предметов – из лиц, имеющих право на преподавание этих предметов.

7. Лица, успешно окончившие первый курс, получают право занимать по почтово-телеграфному ведомству должности чиновников VI разряда и надсмотрщиков низшего оклада, а окончившие второй курс – чиновников V разряда и надсмотрщиков высшего оклада. Окончившие же полный курс получают право занимать должности младших механиков³⁰.

³⁰ Об учреждении при Одесском городском шестиклассном училище почтово-телеграфных курсов // Циркуляр по Одесскому учебному округу. 1903. № 4 (апр.). С. 132-133.

Після відкриття курсів стало зрозуміло, що навчальний процес потребує більшого приміщення. Тому вже восени 1903 року було подано клопотання про будівництво окремої споруди на території шестикласного училища, яке задовольнили того ж року з умовою виділення 10 тис. руб.

1905 року міська управа Одеси задовольнила клопотання адміністрації курсів про збільшення стипендіатів з 5 студентів до 15. На цей час слухачами курсів було 79 осіб. Того самого року було прийнято рішення про набір для навчання жіночого курсу (досі слухачами цієї програми були лише чоловіки). Однак після наказу про дозвіл приймати жінок на посаду чиновника поштово-телеграфного відомства було вирішено набирати жіночий курс для глибшого вивчення телеграфної справи. За пропозицією попечителя Одеського навчального округу Х.П. Сольського до складу комісії, яка мала розглянути програму та можливість відкриття жіночих телеграфних курсів при шестикласному училищі, увійшли: начальник Одеського поштово-телеграфного округу А. Васильєв, його помічник Д. Троїцький, головний механік округу Е. Бухгейм та члени педагогічної ради поштово-телеграфних курсів для чоловіків при училищі: інспектор курсів М. Отто та викладачі: інженер-електрик С. Якубов, старший механік Одеської поштово-телеграфної округи В. Дідріхсон, А. Протасевич, К. Мітман, І. Франк та Г. Жилле.

**Василь Федорович
Дідріхсон**

(13 (25 березня 1851 –
17 липня 1930 року)

**Механік-
електротехнік,
винахідник
вакуумної скляної лампи**

Більшу частину свого життя працював на посаді механіка на Одеському телеграфі. Був одним із членів страйкового комітету поштово-телеграфних працівників у кінці 1905 року. В.Ф. Дідріхсон був також організатором одеського товариства «Есперанто».

В Одесі, на будинку № 9 по вул. Староінститутській, яка тепер носить ім'я Дідріхсона, встановлено меморіальну дошку.

Таблица числа часовъ недѣльныхъ уроковъ на почтово-телеграфныхъ курсахъ при Одесскомъ городскомъ шестиклассномъ училищѣ*).

Предметы преподаванія	1-й курсъ	2-й курсъ	3-й курсъ
Русскій языкъ	1	1	1
Арифметика и геометрія	2	—	—
Алгебра	—	2	2
Тригонометрія	—	—	1
Черченіє	—	1	2
Физика	1	1	—
Французскій языкъ	4	5	—
Нѣмецкій языкъ	4	5	4
Почтовая и телеграфн. правила	7	3	—
Телеграфія	2	1	2
Телефонія	—	1	1
Телеграфостроєніє и телефоно- строєніє	1	1	2
Манипулированіє на аппаратахъ	2	2	1
Практическія занятія по теле- графіи, телефоніи, телеграфо- строєнію и телефоностроєнію	(Морзе)	(Куза)	—
Электрическія изобрѣтенія	—	2	5
Практическія занятія въ ма- стерской по слесарному и то- парному ремесламъ	24	25	25
	18	18	18
	42	43	43

*) Стр. 122 № 4 „Почта по округу“ за 1903 г.

**Таблиця занять
на курсах**

Положение о женских почтово-телеграфных курсах

1. Женские почтово-телеграфные курсы утверждаются при Одесском 6-классном городском училище, где уже имеются такие же курсы для мужчин.

2. Курсы имеют целью дать теоретическую и практическую подготовку, необходимую для занятия должности чиновника разряда по почтово-телеграфному ведомству.

3. К приему на курсы допускаются только христианки и притом русско-подданные, достигшие 17-летнего возраста и успешно окончившие курс 7 классов женских гимназий Министерства народного просвещения или соответствующие им по курсу учебные заведения.

4. Прием на курсы бывает один раз в год, в начале каждого учебного года.

5. Учение продолжается 1 год с 1 сентября по 1 июня.

6. В конце учебного года производят испытания учащимся в присутствии педагогического совета курсов, состоявшего из преподавателей курсов, под председательством инспектора училища и представителя от местного почтово-телеграфного округа. Слушательницы, оказавшие удовлетворительные успехи в преподаваемых предметах, получают свидетельство, дающее право занять должность чиновника V разряда.

7. На курсах преподаются:

а) французский язык;

б) немецкий язык;

в) англ. язык;

г) почтовые правила;

д) телеграфные правила;

е) техника телеграфа, в состав которой входит сообщение главнейших прикладных сведений из физики, телеграфии и телефонии;

ж) манипулирование на аппаратах Морзе и Юза.

8. Число учебных часов в неделю по каждому предмету определяется прилагаемой таблицей недельных уроков.

9. За обучение на курсах взимается плата в размере не свыше 75 руб. в год и вносится по полугодиям.

10. Плата за обучение, составляющая специальные средства курсов, расходуется на нужды последних с разрешения попечителя округа.

11. Дочери служащих в почтово-телеграфном ведомстве обучаются на курсах бесплатно.

12. Для преподавания специальных предметов приглашаются преподаватели практически из числа лиц, служащих в местных почтово-телеграфных учреждениях или же из других лиц, получивших соответствующую научную и практическую подготовку, а для преподавания остальных предметов – из числа лиц, имеющих соответствующие право на преподавание. Допущение к преподаванию на курсах производится с разрешения попечителя округа.

13. Начальник Одесского почтово-телеграфного округа, помощник его, а равно и главный механик округа имеют право посещать во всякое время уроки на курсах, а на годичных испытаниях обязательно присутствует начальник округа или его помощник, или главный механик и подписывает экзаменационную ведомость и свидетельства.

14. Ежегодное содержание курсов состоит из следующих источников: от министерства народного просвещения 1000 руб., платы за обучение 500 руб. и из специальных средств Одесского почтово-телеграфного округа – 1500 руб.³¹

³¹ Положение о женских почтово-телеграфных курсах // Циркуляр по Одесскому учебному округу. Одесса, 1905. № 9 (сент.). С. 544-546.

Таблица числа недѣльныхъ уроковъ.

1) Французскій яз.	3
2) Нѣмецкій яз.	3
3) Англійскій яз.	5
4) Почтовые правила	3
5) Телеграфныя правила	2
6) Техника телеграфа	3
7) Манипулирование	6

**Таблиця
дисциплін, які
викладали на
жіночих курсах**

Курси розпочали свою діяльність 28 вересня 1905 року. Першопрохідцями стали 30 дівчат, 32-м було відмовлено в прийомі³² (за іншими даними – 100)³³. Причому потрібну кількість слухачів зібрали за 3 дні. Досвід Одеси мали перейняти інші міста Півдня України – Херсон, Миколаїв, за даними преси з цих регіонів були відряджені спеціалісти, аби вивчити процес організації курсів³⁴.

Про важливість, цінність та популярність телефону в місті свідчать рекламні книги, які виходили на той час. Вони написані з гумором та ілюструють життєві ситуації, у яких цей винахід може стати в пригоді, тим самим заохочуючи нових користувачів. Практично всі ці гумористичні замальовки актуальні й сьогодні.

Пропонуємо вашій увазі дві гуморинки (правовис і пунктуацію публікацій збережено).

«Телефон упрощает жизнь женщины. Она может, не теряя времени, распределить свой день и разговаривать со своими подругами сколько ей угодно. Она может ежедневно осведомляться о здоровье своей почтенной матушки, избавляя таким образом своего супруга от частых столкновений с «тещей».

А такой выгодой не следует пренебрегать!»³⁵

³² Об открытии занятий на женских почтово-телеграфных курсах // Циркуляр по Одесскому учебному округу. 1905. № 9 (сент.). С. 544.

³³ Одес. новости. 1905. 30 сент.

³⁴ Там само.

³⁵ Телефон — друг человека. Телефон — необходим. Одесса: Тип. Н. Гальперина, 1914. С. 9: ил.

* * *

«Печальная история... В одном торговом доме служил писцом молодой человек. Звали его Николай Львович. Часто он телефонировал в один из банков, где телефон обслуживала одна барышня.

– Какой приветливый и симпатичный голос у этой особы, – думал он. Сколько любезности и воспитания в ее ответах! И Николай всегда искал случая телефонировать в банк, для того только, чтобы услышать эти нежные неземные звуки. Со своей стороны, девица стала узнавать его голос.

– Здравствуйте, Николай Львович, – приветствовала она его, – Вы желаете говорить с г. секретарем?

И Николай Львович часто мысленно рисовал портрет обладательницы этого дивного голоса.

– Красивая женщина должно быть. Жгучая, стройная брюнетка! Лебединая шейка, звучный мелодичный голос!

А этот серебряный смех, чистый и переливающийся, словно прозрачный ручеек, сквозь ряд ослепительных жемчужин, сияющих между пурпурными губками, сложенными в очаровательную улыбку! Очаровательная девушка!

Следует-ли еще говорить о том, что Николай безумно влюбился в прекрасную незнакомку. Ему удалось узнать ее имя: «Степанида». Не ограничившись этим наш возлюбленный старается познакомиться с

ней лично. Но его просьбы о свидании не приводят к желаемым результатам. В ответ на его предложения до него лишь доносится взрыв хохота, заставляющий трепетать его бедное сердце, да обычные слова: – Будь-те же наконец благоразумны, Николай Львович!

Правда, ему приходилось часто бывать в банке, но видеть свою возлюбленную он не мог, так как отделение телефонистки было наверху, куда он не имел возможности проникнуть.

Неожиданный случай вскоре помог, однако, Николаю увидеть предмет своей страсти. Сам начальник доверил ему важное поручение лично к директору банка. Николай не помнил себя от радости. Должно быть это осуществление его мечты!

Долгое время простоял он у зеркала, стараясь придать своей наружности более солидный вид. Закончив туалет, он поспешил в банк. В приемной директора пришлось ждать очереди. Но не прошло и нескольких секунд, как Николай Львович вздрогнул, задыхаясь от волнения. Он услышал вблизи знакомый, несравненный голос. Голос этот исходил из соседней комнаты, на дверях которой надпись кратко гласила: «Телефон».

– О, Бог, покровитель влюбленных, Ты сам привел меня сюда! Да, но как проникнуть в это святилище?

– Эврика! – воскликнул про себя Николай Львович и, обращаясь к служителю самым непринужденным тоном спросил: – Скажите пожалуйста, нельзя ли было бы осмотреть ваше телефонное бюро? Мне как специалисту, это очень интересно. – Конечно можно, – ответил служитель, отозванный в ту же минуту к кому-то звонком.

С замирающим от волнения сердцем, Николай Львович стучит в дверь.

– Войдите – отвечает тот голос. Призывая все свое мужество, он открывает дверь и предстает перед особой лет пятидесяти. Полная, редкие рыжие волосы, угреватое лицо, красный нос, увенчанный парой очков. Обворожительная улыбка, обнажающая несколько редких и почерневших жемчужин. Увы!...

Изумленный Николай Львович невольно спрашивает: – А где же М-ше Степанида? Я слышал ее голос.

– Степанида Ивановна? Это я, сударь! – отвечает почтенная особа своим обманчивым голосом.

– Ах! – растерянно восклицает он. И, позабыв все, убеждает, рискуя быть принятым за вора. Говорят, он мчится до сих пор...»³⁶

Одесский телефонный довідник (1912)

Реклама товарів одного із засновників Одеського товариства телефонів І. Маргуліса в газеті «Одесские новости» (1905)

³⁶ Телефон – друг человека. Телефон – необходим. Одесса : Тип. Н. Гальперина, 1914. С.9 : ил.

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ТЕЛЕФОНІВ

Одеське товариство телефонів було засноване 14 липня 1901 року королівським датським консулом в Одесі Г.Ф. Рафаловичем, інженером шляхів сполучення та винахідником І.А. Маргулісом, інженером М.Г. Рейнгерцем та інженером-механіком А.Р. Рейхенбергом.

У статуті об'єднання визначено його мету та завдання:

«Для приобретения концессий на эксплуатацию городских и международных сетей и для устройства и содержания мастерских и заводов для изготовления предметов, потребных для оборудования телефонных сетей и электрических сооружений...»³⁷

Товариство мало у своєму розпорядженні власний будинок на вул. Поліцейській, 34 (тепер – Буніна), і щорічно друкувало звіти про свою діяльність. Основний капітал на початок заснування становив 800 тис. руб. (3200 акцій по 250 руб. кожна).

З часом функції та завдання товариства суттєво розширилися.

У 1919 році було затверджено статут професійної спілки службовців Одеського товариства телефонів.

Метою профспілки товариства було:

1. *Профессиональный союз служащих Одесского общества телефонов имеет целью развитие самосознания служащих, т. е. улучшение их экономического и правового положения в современном строе и поднятие их умственного и нравственного уровня;*

2. *Для достижения целей союз следит за точным выполнением своих обязанностей как служащих, так и Одесским обществом телефонов, руководит всеми выступлениями и стачками служащих, учреждает кассу взаимопомощи (или ссудосберегательную), помогает безработным и их семьям, содействует им в поиске работы, оказывает материальную поддержку членам союза в случае болезни, организует юридическую и медицинскую помощь своим членам, содействует приобретению членами различных предметов потребления и домашнего обихода по удешевлённым ценам, путем открытия потребительских лавок, устраивает библиотеки, лекции, спектакли, открывает клубы, издает газеты и т. д.»³⁸*

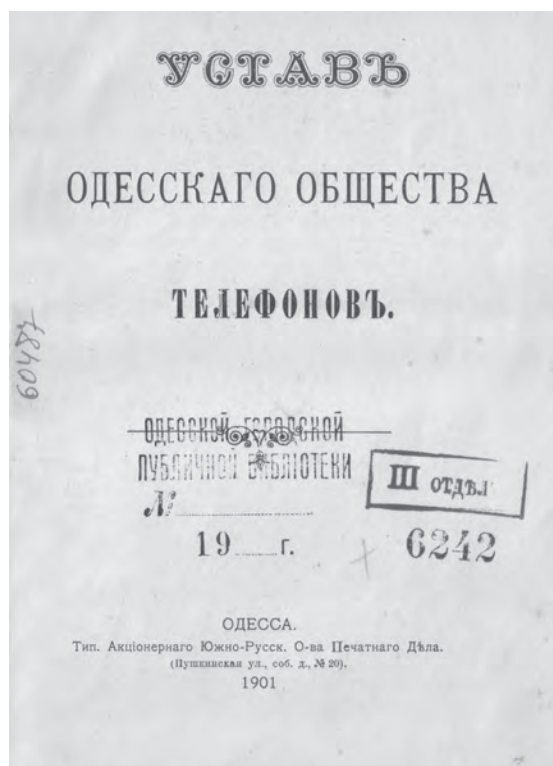
Телефонний апарат
поч. XX ст. в експозиції
Музею зв'язку
Державного університету
інтелектуальних
технологій і зв'язку

Фото С. Гуменюка, 2021

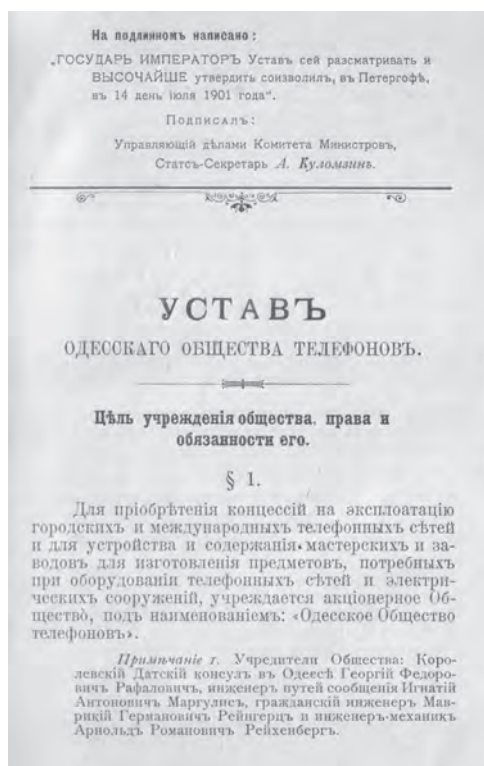
³⁷ Устав Одесского общества телефонов. Одесса, 1901. С. 3.

³⁸ Устав Профессионального союза служащих Одесского общества телефонов. Одесса, 1919. С. 1.

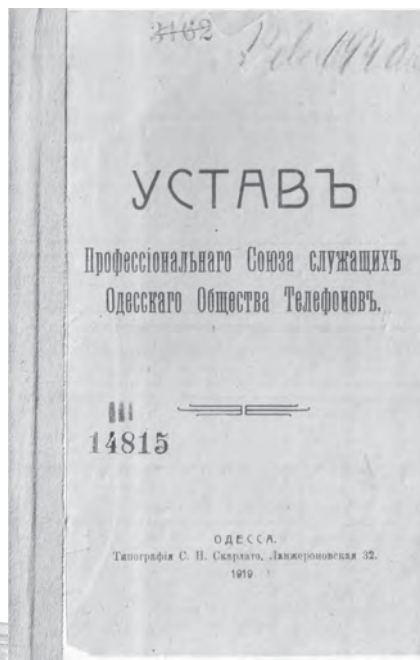

Статут Одеського товариства телефонів (1901)

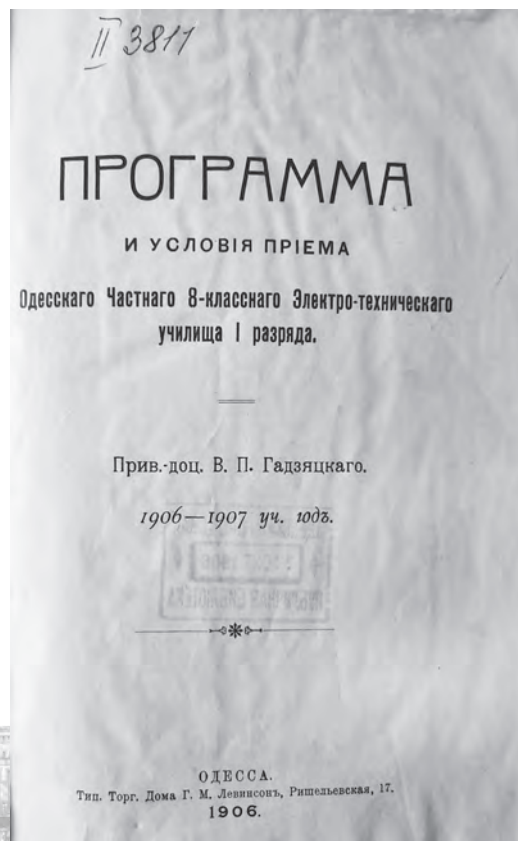
Звіт Одеського товариства телефонів за 1915 рік

Статут професійної спілки службовців Одеського товариства телефонів (1919)

ПОЧАТОК ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Специфічним середнім навчальним закладом в Одесі, який готував фахівців професійно-технічного профілю, було Одеське приватне середнє електротехнічне училище приват-доцента Імператорського Новоросійського університету Володимира Петровича Гадзяцького. Приводом до відкриття училища стала стаття відомого теоретика професійно-технічної освіти Російської імперії професора П. Войнаровського про розвиток електротехнічної освіти, де констатувалося, що в країні практично відсутні фахівці в галузі електротехніки. В.П. Гадзяцький був досить активною людиною, окрім викладання на фізико-математичному факультеті університету, працював в Одеській головній складській митниці, де обіймав посаду старшого помічника пакгаузних наглядачів, а також викладав у комерційному училищі Х.І. Гохмана.

Училище здійснювало підготовку електриків, які могли бути організаторами та керівниками електротехнічних підприємств з освітлення, передання сили, телеграфії, телефонії, сигналізації, з конструкції машин, приладів, тобто училище було вузькоспрямованим³⁹. Незважаючи на це, організатори училища мали досить прогресивну мету: «не лише дати своїм вихованцям необхідну суму технічних знань і вмінь, але й розвинути у них самодіяльність (*самостійність – упоряд.*), навчити, ґрунтуючись на основах знань і вмінь, здобутих у школі, черпати нові знання та вміння під час самої практичної діяльності»⁴⁰.

Училище було відкрито 1905 року як 8-класне електротехнічне 1-го розряду. У довіднику за 1907 рік вказано адресу закладу – Дерибасівська, 10⁴¹.

Історія електротехнічної освіти в Одесі є взагалі дещо ширшою. 1899 року Болеслав Євгенович Соколовський з дозволу Міністерства народної освіти відкрив приватну електротехнічну школу, статут якої було затверджено лише 4 березня 1905 року.

Засновник закладу також порушував клопотання про отримання стипендії студентами від Санкт-Петербурзького міського громадського управління, але йому було відмовлено⁴².

Учень електротехнічної
школи Соколовського

Студенти
училища
Гадзяцького

Фото з колекції
А. Дроздовського

³⁹ Василевич А.В. Середні професійно-технічні заклади Півдня України (1902-1917 рр.) : історико-педагогічний аспект // Педагогічний альманах. 2016. Вип. 31. С. 272-273.

⁴⁰ Одесское частное среднее электротехническое училище Прив.-доц. Императ. Новорос. университета В. П. Гадзяцкого. Одесса : Тип. Торгового дома Г. М. Левинсон, 1911. С. 3.

⁴¹ Адрес-календарь Одесского Градоначальства на 1907 г. Одесса, 1907. С. 169.

⁴² Отчет С.-Петербургского городского общественного управления за 1903 г. Часть пятая. Комиссия по народному образованию. СПб., 1904. С. 84.

**Група вихованців
Одеської
електротехнічної
школи Соколовського
перед відправкою
на фронт Російсько-
японської війни**

Група воспитанников одесской электро-технической школы, командированных на театр военных действий в качестве телеграфистов.
По фот. I. Шнейдера авт. «Нива».

У роки Російсько-японської війни (1904-1905) групу студентів закладу було мобілізовано на фронт як телеграфістів⁴³. Школа проіснувала недовго й припинила свою діяльність несподівано. Відомо, що в 1905 році школа призупиняла заняття, про що свідчить повідомлення в місцевій пресі: *«Ученики электро-технического училища (школы – упряд.) г. Соколовского просят товарищей явиться на сходку в училище в четверг 3 ноября, к 12 часам дня, для обсуждения вопроса о начале занятий»*⁴⁴. Незабаром з'являється інша публікація: *«Воспитанники одесской электротехнической школы Б. И. (Е.?) Соколовского на сходке 12 ноября решили не начинать занятий до 7 января 1906 года»*⁴⁵.

14 лютого 1907 року було затверджено форму для учнів школи⁴⁶, того ж року всіх слухачів курсу було переведено до училища В. Гадзяцького. Цікаво, що школа перебувала за адресою: вул. Ольгіївська, 11. Цей самий будинок мав адресу: вул. Херсонська, 11 (тепер – вул. Пастера), саме в це помешкання переселилося училище Гадзяцького після закриття школи Соколовського.

⁴³ С театра войны // Нива. 1904. № 21. С. 417: ил.

⁴⁴ Од. новости. 1905. 3 нояб.

⁴⁵ Там само, 13 нояб.

⁴⁶ Об утверждении форменной одежды для учеников Одесской частной электро-технической школы Б. И. Соколовского // Циркуляр по Одесскому учебному округу. Одесса, 1907. № 1 (январь). С. 158-159.

Усі учні школи Соколовського носили формений одяг⁴⁷.

За час свого існування училище Гадзяцького виховало студентів, які зарекомендували себе як висококваліфіковані фахівці в електротехнічній справі. Головною галуззю, куди працевлаштовувалися випускники, була телеграфна служба на залізниці, а також військова служба телеграфістами. У 1906 році в училищі навчалося 173 учні. На 1 січня 1908 року їх число збільшилося до 223⁴⁸.

Цікавий факт: під час проведення занять у будинку на вулиці Херсонській, 11, у 1911 році за цією самою адресою 6 лютого відбувається урочисте відкриття Другого художнього салону Іздебського. Для Одеси це була важлива і яскрава культурна подія – час зародження «авангарду» у вітчизняному мистецтві. «Салони Іздебського» вперше ввели наше місто в русло світового мистецтва. На виставці було представлено 450 робіт, серед них – знані митці: Д. Бурлюк, П. Кончаловський, В. Кандинський, П. Машков, М. Ларіонов та багато інших⁴⁹.

Обкладинка каталогу Другого художнього салону Іздебського

Вигляд форменого одягу учня школи Соколовського:

1. Темно-синього сукна блуза с желтыми пуговицами и электротехническим знаком (для классного посещения);

2. Темно-зеленого сукна двубортная тужурка с оранжевыми кантами на воротнике, обшлагах и по борту, желтыми металлическими пуговицами, без наплечных знаков, и электротехническим знаком непосредственно на концах воротника, вместо петлиц (для улицы);

3. Брюки темно-синего сукна;

4. Фуражка с тульей из темно-синего и околышем темно-зеленого сукна с оранжевыми кантами и знаком Э.Т.Ш.С., заключенным в венчок;

5. Темно-синяя полотняная рубаша (для занятий в мастерских);

6. Пальто темно-зеленого сукна, двубортное, военного покроя, с оранжевыми кантами на воротнике и обшлагах с электротехническим знаком, в виде пересекающихся молний на желтых металлических пуговицах, без наплечных знаков, и электротехническим знаком непосредственно на концах воротника, вместо петлиц.

⁴⁷ Об утверждении форменной одежды для учеников Одесской частной электротехнической школы Б. И. Соколовского // Циркуляр по Одесскому учебному округу. Одесса, 1907. № 1 (январь). С. 158-159.

⁴⁸ ДАОО, ф. 50, оп. 2, сп. 2, арк. 6; сп. 4, арк. 174.

⁴⁹ Луцкий С. Одесские «Салоны Издебского» и их создатель. Одесса, 2005. С. 104.

1909 року за рішенням Міністерства народної освіти училище В. Гадзяцького було перетворене на приватне середньотехнічне (за електротехнічною спеціальністю) 4-класне училище з додаванням підготовчого класу. Заступником директора був Костянтин Євстигнійович Дубовський, викладач електротехніки та керівник практичних занять електротехнічної лабораторії.

Условия приема и обучения в Одесском Электротехническом училище 1-го разряда

1. Одесское Электротехническое училище имеет целью готовить общеобразованных техников по специальностям электротехнической и электрохимической, способных к ответственной самостоятельной деятельности по специальности в возможно широких границах.

2. Постановка и объем преподавания общеобразовательных и специальных предметов таковы, чтобы, не лишая оканчивающих училище права поступать в высшие учебные технические заведения, сделать для них излишним осуществление этого права.

3. К учению допускаются лица всех сословий и вероисповеданий.

4. Возраст поступающих в I класс не должен превышать 14-ти лет, а поступающих в V класс – 20-ти лет.

5. Курс училища восьмилетний. С успехом окончившие училище могут быть оставлены при училище для подготовки к инженерному званию.

6. В первые три класса принимаются без экзамена лица, имеющие право поступить в соответствующий класс реального училища. В четвертый класс принимаются окончившие городские училища по положению 1872 года с дополнительным экзаменом по алгебре. В старшие классы принимаются лица, выдержавшие экзамен в объеме, определяемом программами. Из других учебных заведений принимаются лица, выдержавшие экзамен по тем предметам, объем курса которых в данном

учебном заведении ниже, чем электротехническое училище.

7. Прошения о приеме в электротехническое училище подаются родителями, родственниками или попечителями поступающих на простой бумаге на имя заведующего училищем по возможности заблаговременно с приложением: удостоверения об образовании; свидетельства о возрасте; свидетельства о звании; медицинского свидетельства о здоровом телосложении и отсутствии телесных недостатков, препятствующих занятиям по черчению, рисованию и в мастерских; свидетельства о приписке к призывному участку или о явке к отбыванию воинской повинности.

8. За учение взимается плата в размере: 120 рублей в год в 1, 2 и 3 классах; 150 рублей в год в 4 классе; 200 руб. в год 5, 6, 7 и 8 классах. Плата вносится по полугодиям не позже 1-го сентября и не позже 1 февраля.

9. Пансиона при училище не имеется.

10. Училище ходатайствует перед Министерством народного просвещения о предоставлении оканчивающим училище прав лиц, окончивших курс в средних общеобразовательных учебных заведениях, а по отбыванию воинской повинности отсрочки до 24 лет, представляемой ученикам промышленных училищ (средних технических училищ)⁵⁰.

⁵⁰ Программа и условия приема Одесского частного 8-классного Электро-технического училища I разряда приват-доцента В. П. Гадзяцкого. Одесса : Тип. торг. дома Г. М. Левинсон, 1906. С. 5-6.

**Випуск
Одеського
електротехнічного
училища Гадзяцького
1911-1912 н.р.**

Училище утримувалося на кошти засновника В.П. Гадзяцького за суми, отримані від плати за навчання, а також на пожертви і прибутки від продажу виготовлених в училищі виробів⁵¹.

Перший випуск учнів училища, за спеціальністю «технік-електрик», відбувся 1910 року. Випускники мали право обіймати посади за спеціальністю та виконувати електротехнічні роботи. На 1 січня 1913 року в училищі існувало одне відділення з 4-ма спеціальними класами, де навчалося 146 учнів, а через рік – на 1 січня 1914 – в училищі вже було відкрито підготовчий клас, тобто відділення складалося з 5-ти класів: підготовчого та чотирьох спеціальних, де здобували освіту 150 учнів. Навчальний процес тривав цілий рік, за винятком недільних, святкових і канікулярних днів. Останні для електротехнічного училища мали починатися з тим розрахунком, щоб учні встигли потрапити на практику з електротехнічної частини від самого початку весняного періоду робіт.

⁵¹ ДАОО, ф. 50, оп. 2, сп. 7, арк. 1.

Після канікул до початку навчального року учні подавали письмові звіти з літніх практичних робіт. Серед предметів, що викладалися в училищі, були як загальноосвітні, так і спеціальні: Закон Божий, російська мова, промислова географія Росії, алгебра, геометрія, тригонометрія, фізика, хімія, електрохімія, механіка, деталі машин, технології, електротехніка, законодавство, будівельне мистецтво, креслення, практичні й лабораторні роботи тощо. Загальний аналіз навчального плану училища свідчить про досить ґрунтовну та високопрофесійну підготовку учнів у своїй галузі. Після закінчення училища випускники отримували звання техніка-електрика й мали право вступати до вищих технічних училищ на електротехнічну спеціальність. Викладацький склад і кількість працівників училища постійно збільшувалися. Серед викладачів був і батько відомих письменників Валентина Катаєва та Євгенія Петрова, Петро Васильович Катаєв⁵², у майстернях училища працював талановитий винахідник, механік університету Йосип Андрійович Тимченко⁵³.

Як зазначав В. Гадзяцький, училище мало потребу в більш зручному приміщенні, в оновленні та поповненні посібниками та у зменшенні розміру плати за навчання⁵⁴. Невдовзі училище переселяється до орендованого в Новоросійського університету приміщення, де раніше містився гуртожиток для студентів (вул. Інститутська, 44, нині – Дідріхсона).

Листівка із
зображенням
будинку на вул.
Інститутській, 44
(нині - Дідріхсона)

З колекції
А. Дроздовського

⁵² ДАОО, ф. 50, оп. 2, сп. 1, арк. 28, 71, 124, 125.

⁵³ ДАОО, ф. 50, оп. 2, сп. 59, арк. 16.

⁵⁴ ДАОО, ф. 50, оп. 4, сп. 22-23.

Однак у 1914 року через несплату оренди між училищем та університетом виникли конфлікт та судова тяганина.

Про це свідчить публікація в пресі⁵⁵.

«Двукратный разгром училища (Окружной суд)»

В Одессе существовало долгое время 8-классное электро-техническое училище В. П. Гадзяцкого, помещавшееся на Институтской улице, в здании, принадлежащем Новороссийскому университету. Хозяйственный комитет этого училища заключил с правлением университета договор найма, причём было выговорено условие, что, в случае неуплаты наёмных денег в один из сроков, договор найма должен считаться расторгнутым, весь инвентарь училища переходит в собственность университета, который к тому же получает ещё и неустойку в 10 тысяч рублей. Так и случилось. Не получив в срок наёмных денег, правление университета удалило училище от найма, получило в свою собственность довольно богатый инвентарь и кроме того запаслось исполнительным листом окружного суда на неустойку в 10 тысяч рублей. При таких условиях, конечно, училище не замедлило прекратить своё существование. Проходит несколько лет. Учредитель разгромленного университетом училища В. П. Гадзяцкий снова учреждает электро-техническое училище с курсом 4 классов. Весь инвентарь училища закладывается у некого Гилевича, после чего Гадзяцкий все права свои по закладу инвентаря передаёт в собственность хозяйственному комитету училища, который и выплачивает частями Гилевичу полученную у него сумму. О вновь открытом училище узнаёт правление университета, вспомнившее, что у него ещё имеется неоплаченный на имя Гадзяцкого исполнительный акт. Последний передаётся судебному приставу, и весь инвентарь училища вновь описывается и назначается в продажу. Хозяйственный комитет училища доказывает, что описанный инвентарь не принадлежит Гадзяцкому и является собственностью училища, как юридического лица, а потому и предъявил иск к правлению Новороссийского университета о праве собственности на описанное училищное имущество. До рассмотрения дела по существу, поверенный училища, присяжный поверенный А. А. Богомолец, просил суд обеспечить иск его наложением ареста на это имущество, дабы университет не мог продать его. Окружной суд, однако, стоя на формальной почве, в этом ходатайстве вчера отказал».

⁵⁵ Одес. новости. 1914. 27 июня.

Згідно з даними Державного архіву Одеської області Електротехнічне училище В.П. Гадзяцкого проіснувало до 1919 року.

Реклама в газеті
«Одесский листок», 1917 р.

1916-1917 роках в Одесі працювало середнє технічне училище інженера К.Н. Яновського (Янковського), державне. 1917 року через реквізицію приміщення воно було переведене на вул. Кінна, 11. Це училище мало телеграфно-телефонне та механічне відділення. Заклад не був суто чоловічим, дівчата також могли здобути тут освіту. Курс навчання становив 4 роки: «Окончившие курс училища получают звание техника с правом производства работ, а по истечению трехлетней практики имеют право хлопотать об удостоении дипломом инженера по специальности. Начало экзаменов 16 авг. Начало занятий 1 сент.»⁵⁶

На жаль, через події революції та громадянської війни випустити фахівців училищу так і не вдалося.

Перша світова та громадянська війни різко збільшили потребу в розвитку та вдосконаленні зв'язку, що сприяло створенню нових та реорганізації існуючих навчальних закладів з підготовки зв'язківців.

Вулиця
Кінна, 11.
Будинок, у
якому училище
Яновського
(Янковського)
перебувало
в 1917 році

Фото
С. Гуменюка, 2021

⁵⁶ Одес. листок. 1917. 25 июня.

У 1918 році було прийнято рішення про створення Одеського політехнічного інституту з факультетами механічним, суднобудівним, електротехнічним, інженерно-будівельним та економічним. Механічний факультет практично включив в себе суднобудівне та електротехнічне відділення. Перші лекції були прочитані 15 вересня 1918 року, загальна кількість студентів була понад 5 тис., причому 2039 студентів навчалися на механічному факультеті. Програма цього факультету включала теоретичну та прикладну електротехніку сильних струмів, електротехніку слабких струмів, електричні машини, електричні мережі, центральні електричні станції та ін.⁵⁷

Одеський політехнічний інститут

*Фото з сайта
проекту
«Старая Одесса
в фотографиях»*

Таким чином, ми розглянули історію становлення поштово-телеграфної та електротехнічної освіти Одеси. Відправною точкою слід вважати відкриття поштово-телеграфного класу 1890 року в Одеському шестикласному училищі, який був реорганізований спочатку в курси, а в 20-ті роки XX століття на його основі було створено окремий навчальний середній заклад – Одеський вищий електротехнікум.

⁵⁷ ДАОО, ф. Р-126, оп. 1, сп. 4, арк. 1-3.

Одеський електро- технікум зв'язку (1920-1991)

Практичні потреби зв'язку в Одесі у 20-ті роки ХХ століття задовольнялися приватними радіотелеграфними майстернями. У 1919 році ці майстерні були реорганізовані у перший в Україні Одеський державний радіотелеграфний завод (ОРТЗ), який розташовувався за адресою: Софіївська, 8.

Він підпорядковувався Одеському раднаргоспу. Адміністрація заводу розміщувалася на вул. Ланжеронівській, 15. Директором призначили відомого винахідника, інженера Р.В. Львовича, а технічним директором – фізика Б.Ф. Цомакіона.

Оскільки завод не виконував виробничу програму, на початку 1920 року спеціальна комісія, у складі якої були представники Міжвідомчої радіотелеграфної комісії з Москви, вивчила ситуацію, що склалася на заводі, розробила принципи управління, подбала про своєчасну виплату заробітної плати та забезпечення робітників спецодягом⁵⁸. Це дало позитивні результати. На Одеському радіотелеграфному заводі на той час згуртувалися молоді люди, захоплені радіотехнікою, які працювали під керівництвом професорів Леоніда Ісааковича Мандельштама та Миколи Дмитровича Папалексі.

Обидва вони були учнями піонера радіотехніки професора Карла Брауна (Німеччина), а згодом стали всесвітньо відомими науковцями.

⁵⁸ ДАОО ф. Р-1220, оп. 1, спр. 1195, арк. 83.

Будівля
на вул. Софіївській, 8,
де розміщувався ОРТЗ

Фото із сайту 2gis.ua

Високий науковий рівень керівництва заводу дозволив отримати значні результати. За ініціативи Л.І. Мандельштама та М.Д. Папалексі було організовано спеціальну вакуумну лабораторію «ВАКАР» (вакуумна артіль) (1919–1923 рр.). Спочатку вона функціонувала при Одеському політехнічному інституті, а потім її перевели безпосередньо на радіозавод. «ВАКАР» вже тоді нагадувала сучасний науково-дослідний інститут. Артіль «ВАКАР» не тільки однією з перших в Радянському Союзі випускала катодні лампи, а й самостійно розробила всі виробничі процеси з їх виготовлення та в цілому сприяла розвитку сучасної вакуумної техніки. Тут працювали такі відомі спеціалісти, як Л.І. Мандельштам, М.Д. Папалексі, Б.Ф. Цомакіон, І.Є. Тамм, К.В. Стаховський, К.В. Романюк, О.В. Бек, Є.Я. Щоголев, А. Махновський.

За ініціативою Одеського радіозаводу, для вирішення проблеми підготовки спеціалістів, у 1921 році було організовано радіотелеграфні курси. Тут викладали люди, які поєднували ґрунтовні теоретичні знання зі значним практичним досвідом. Серед них були проф. Б.Ф. Цомакіон (спеціаліст з радіотехніки), проф. Р.В. Львович, К.В. Стаховський (спеціалісти з вакуумної техніки), О.В. Бек та Г.К. Серапін (спеціалісти з радіоприймальних пристроїв).

У 1923 році Одеський державний радіотелеграфний завод припинив своє самостійне функціонування⁵⁹.

У липні 1920 року на базі поштово-телеграфних курсів був організований Одеський вищий електротехнікум. Його першим керівником став Ф.П. Славний. Наступного року його змінив Н.В. Третеський.

Заняття в технікумі почалися із серпня 1920 року. У його складі було відкрито 1-й ступінь телеграфних наглядців, 2-й ступінь телеграфних механіків та 6-місячні курси для підготовки кваліфікованих працівників пошти та радіо.

Треба зазначити, що майже всі слухачі 6-місячних курсів випуску 1921 року отримали трійку з мінусом з усіх предметів і заслужили таку атестацію: «Усі слухачі, з огляду на вкрай слабкі знання телеграфних і поштових правил, повинні бути попередньо до призначення їх до посади відряджені на практичні заняття в Одеський Центральний телеграф та Одеську поштову контору для останнього ознайомлення зі всіма видами телеграфного і поштового побуту»⁶⁰.

⁵⁹ Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова: вчора і сьогодні / за ред. Н. О. Котова, К. О. Танашук. Одеса, 2005. С. 7, 8; Флагман телекомунікаційної освіти та науки: до 100-річчя Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, 1920-2020 / редкол.: П. П. Воробієнко (голова), О. О. Шульган (заст. голови), В. Ю. Кумиш [та ін.]; уклад.: О. А. Грищенко, О. В. Фурдуй. Одеса, 2020. С. 51–53.

⁶⁰ ДАОО, ф. Р-850, оп. 1, стр. 21, арк. 13.

**Борис Федорович
Цомакіон
(1879-1955)**

**Член-кореспондент
АН УРСР, доктор фізико-
математичних наук,
професор**

Фото з сайту «Одесса для всех»

**Карл Фердинанд
Браун
(1850-1918)**

**Німецький фізик,
лауреат Нобелівської
премії з фізики в 1909 році**

*Зробив вагомий внесок у розробку технічного застосування електромагнітних хвиль.
Винахідник кінескопа
(катодно-променевої трубки).*

**Леонід Ісаакович
Мандельштам
(1879-1944)**

**Один із засновників
вітчизняної наукової
школи з радіофізики,
академік АН СРСР**

*За видатні заслуги в галузі
науки і підготовки наукових
кадрів був нагороджений
орденом Трудового Червоного
Прапора й орденом Леніна.*

**Микола Дмитрович
Папалексі
(1880-1947)**

**Основоположник
радянської
радіоастрономії,
академік АН СРСР**

Усього до технікуму було зараховано 89 осіб. З них 30 % становили особи, які були направлені Наркоматом зв'язку, 50 % – діти працівників системи Наркомату зв'язку, 20 % – інші⁶¹.

Для вступників було розроблено вимоги з арифметики, алгебри, геометрії, тригонометрії, фізики, креслення, малювання, географії, російської мови та історії культури. Ось які вимоги пред'являлися з останньої дисципліни: «Основи сучасної орфографії. Будова мови і склад речення. Правила про знаки пунктуації. Знайомство з російською літературою в найголовніших зразках від Пушкіна до наших днів. Знайомство з історією культури в найголовніших етапах»⁶².

У технікумі викладали російську, німецьку, французьку мови, геометрію, алгебру, тригонометрію, фізику, хімію, електрофізику, теоретичну та прикладну механіку, опір матеріалів, технологію матеріалів, креслення, сигналізацію залізничну, електротехніку з роботою в лабораторії, електричні вимірювання з роботою в лабораторії, телеграф, телефон, телеграфно-телефонні конструкції, радіотелеграфію з практичними заняттями, маніпулювання, приймання на слух, збирання та розбирання апаратів⁶³.

Програма з телеграфії 1-го ступеня (доглядачі) включала:

1. *Короткий нарис розвитку телеграфу.*
2. *Значення телеграфу в житті народів.*
3. *Джерела електричної енергії.*
4. *Первинний та вторинний елемент.*
5. *Докладний опис пристрою елемента Мейдінгера.*
6. *Хімічні реакції діючих елементів.*
7. *Догляд за батареєю Мейдінгера і норми витрат матеріалів.*
8. *Розбирання, чищення і оснащення елементів, розрахунок батареї.*
9. *Установка телеграфної лінії, повітряні, підземні та підводні проводи. Опір проводів у Омах.*
10. *Кімнатна проводка і укладання схем. Землевідведення.*
11. *Вимірювальні прилади для електричного струму.*
12. *Опис пристрою вертикального гальваноскопа фірми Сіменс і Гальске.*
13. *Причини псування гальваноскопа та способи їх усунення.*
14. *Прилад випробувача батарей.*
15. *Астатична стрілка.*

⁶¹ ДАОО, ф. Р-850, оп. 1, спр. 11, арк. 7.

⁶² ДАОО, ф. Р-850, оп. 1, спр. 21, арк. 2-3.

⁶³ Там само, спр. 7, арк. 7.

16. Установка мультипликаторів.
17. Електричні вимірювання, спосіб реостата диференційний, міст Уїтстона.
18. Налаштування апарата Морзе.
19. Нормальний апарат фірми Сіменс і Гальске.
20. Електромагніти. Їх опис.
21. Часовий механізм та його устрій.
22. Пишучий (друкарський) механізм АПП. Морзе.
23. Догляд за АПП. Морзе.
24. Громовідводи та їх конструкція.
25. Маніпулятор. Його опис і з'єднання.
26. Комутатори. Їх призначення.
27. Лілейні і батарейні комутатори, застосовувані на телеграфі.
28. Схема кінцевої станції на робочому струмі.
29. Схема проміжної станції на робочому струмі.
30. Схема кінцевої станції на постійному струмі, без батареї і з нею.
31. Схема проміжної станції на постійному струмі.
32. Схема станції на постійному струмі з розподільною батареєю.
33. Схема трансляційної станції.
34. Прилад реле та його призначення⁶⁴.

Серед викладачів технікуму були К.Є. Дубовський, В.Ф. Дідріхсон, Д.А. Троїцький, І.М. Сивий, І.І. Франк, Г.Г. Аухтер⁶⁵.

Розташовувався електротехнікум за адресою: Лютеранський провулок, 8⁶⁶.

⁶⁴ ДАОО, ф. Р-850, оп. 1, спр. 21, арк. 9.

⁶⁵ Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова : вчора і сьогодні / за ред. Н. О. Котова, К. О. Танащук. Одеса, 2005. С. 7, 8.

⁶⁶ Вся Одесса : адрес. и справоч. кн. на 1923 год. Одесса, [1923]. С. 63.

**Ігор Євгенович
Тамм
(1895-1971)**

**Фізик-теоретик,
лауреат Нобелівської
премії з фізики 1958 року;
начальник сектора
конструкторського
бюро № 11
(Арзамас-16),
академік АН СРСР,
доктор фізико-
математичних наук,
Герой Соціалістичної
Праці**

**Будівля
в Лютеранському
провулку, 8,
де розташовувався
електротехнікум
ім. Г. Гринька (тепер
Каретний провулок, 8)**

*Фото із сайта
«Об Одессе с любовью!»*

**Григорій Федорович
Гринько
(1890–1938)**

Політичний і державний діяч, теоретик і організатор радянської системи народної освіти УСРР.

Народився 30.11.1890 р. в с. Штепівка Харківської губернії (сьогодні Сумська область) у сім'ї службовця.

У 1909-1913 роках навчався у Московському і Харківському університетах.

У роки Першої світової війни перебував на фронті – рядовим та молодшим офіцером Катеринославського гренадерського полку.

По закінченні військової служби наприкінці 1917 року учителював на Харківщині. Тоді ж він став членом лівої течії УПСР – партії так званих «боротьбистів». Після угоди 1919 року між боротьбистами та українськими більшовиками і спільного формування ними коаліційних органів влади Гринько став членом Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету та Ради Народних Комісарів УСРР, Центрального Виконавчого Комітету РФСР. Під час іноземної інтервенції та громадянської війни боровся за

У 1925 році при Вищому електротехнікумі створюється слабкострумове відділення з трьома невеликими групами телеграфістів, телефоністів і радистів. Так було започатковано підготовку інженерів зв'язку, перший офіційний випуск яких відбувся в 1925 році⁶⁷.

У 1923 році електротехнікуму зв'язку було присвоєно ім'я Г. Гринька, народного комісара освіти УСРР (1920-1923 роки).

У 1924 році директором став Євген Петрович Мач (Матч).

1926 року технікум обстежила комісія райкому КП(б)У, яка прийшла до невтішних висновків. У технікумі недостатня кількість викладачів, у числі яких лише двоє професорів, тоді як викладається 41 дисципліна; соціальний склад студентів задовільний, але «зі значним прошарком міщанства»; у керівництві технікуму немає представників студентства; господарське становище закладу важке, обладнання недостатньо і воно застаріле; фінансове становище ненормальне, немає загального затвердженого річного кошторису, існує хронічна заборгованість по зарплаті. Було відзначено слабку успішність студентів, зумовлену тяжким матеріальним становищем студентства та поганим обладнанням технікуму. Навчальний план через відсутність коштів та викладачів не виконується у повному обсязі. Було визнано за необхідне звернути увагу відповідних установ на тяжке фінансове становище закладу та потребу розширити та дообладнати лабораторії та аудиторії. Навчальній частині рекомендувалося ширше застосовувати семінарсько-лабораторний метод викладання, узгодити програми викладання різних дисциплін. Комісія визнала ненормальним існування в Одесі трьох навчальних закладів з радіо і рекомендувала їх об'єднати⁶⁸.

Тоді у технікумі навчалось всього 283 студенти, більшість з них – робітники «від верстата» і селяни «від плуга». Українців було 90 чоловік, росіян – 96, євреїв – 87, інших національностей – 10 чоловік. Стипендію отримували 54 студенти. Усі вони були забезпечені гуртожитком, їдальні в технікумі не було. Керівництво технікуму визнавало, що матеріальне становище студентів слід визнати вкрай тяжким⁶⁹.

1927 року дипломні проекти захистили 9 студентів⁷⁰.

⁶⁷ Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова : вчора і сьогодні / за ред. Н. О. Котова, К. О. Танашук. Одеса, 2005. С. 8, 101 ; Флагман телекомунікаційної освіти та науки : до 100-річчя Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, 1920-2020 / редкол.: П. П. Воробієнко (голова), О. О. Шульган (заст. голови), В. Ю. Кумиш [та ін.] ; уклад.:

О. Л. Грищенко, О. В. Фурауї. Одеса, 2020. С. 168.

⁶⁸ ДАОО, ф. Р-850, оп. 3, спр. 4, арк. 7–8.

⁶⁹ ДАОО, ф. Р-850, оп. 3, спр. 4, арк. 19.

⁷⁰ Випуск красных инженеров // Веч. изв. 1927. 8 июня.

ВЫПУСК КРАСНЫХ ИНЖЕНЕРОВ

На днях в клубе металлистов в присутствии профессоров и студентства 9 студентов электротехникума им. т. Гринько, закончивших в этом году курс обучения, публично защищали дипломные проекты.

Из наиболее разработанных представляют интерес проекты: об оборудовании электростанциями Харькова, Тулы, Кременчуга и др. городов, передача тока из Волжостроя в Ленинград, проект полей широкосетчатой станции в Одессе и др.

Жюри признало 4 проекта отличными, 4 хорошими и 1 удовлетворительным. Окончившим т.т.: Слезбергу, Тяжелову, Наринскому, Краснюку, Тартаковскому, Малавицкому, Шилглеру, Цваллингу и Горшкову предоставлены места на стаж.

Вчера состоялся выпуск 9-ти инженеров, закончивших инженер-

но-строительный факультет политехнического института. Из них 6 — по гидравлическому отделению, 2 — по портовому и 1 — по водоснабжению.

Завтра состоится выпуск инженеров, прошедших энергетический факультет.

Для всех закончивших институт являются вакансия на стаж.

В виду опоздания лед единств. I

Игоря ИЛ
отложена. Сегодня ильин гастроли в Киев в воскресенье, 12-го

ТЕАТР ИМ. ЛУНАЧАРСКОГО. Нач. ровно в 8 1/4 ч. Визиты продаются в кассе.

Стаття в газеті «Вечерние известия» (8 червня 1927 року) про захист дипломних проектів студентами електротехникуму ім. Г. Гринька

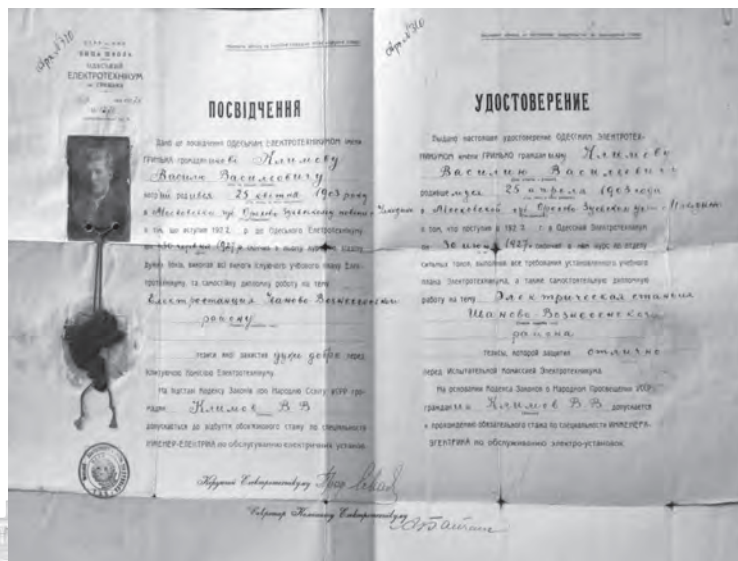
звільнення України і встановлення радянської влади.

У 1920 році став членом Комуністичної партії та народним комісаром освіти. Маючи власне бачення основних засад української освіти, разом з однодумцями запропонував нову самостійну українську модель освіти, у якій основою стала професійна спрямованість. Згідно з цим, дев'ятирічна загальноосвітня школа замінювалася семирічною, після якої учні мали продовжувати навчання у професійно-технічних закладах, технікумах. Багато зробив Г.Ф. Гринько і для втілення в життя положення про навчання дітей у школах України рідною мовою.

Значним є внесок Г.Ф. Гринька у справу заснування та видання української періодики. У 1922 році він доклав багато зусиль для організації педагогічного журналу «Путь просвещения», а з 1923 долучився до видання громадсько-політичного й літературно-наукового журналу «Червоний шлях».

У 1922-1926 р. Г.Ф. Гринько працював головою Держплану УСРР, був заступником Голови українського уряду. У 1926 році його запросили на роботу до Москви на посаду заступника голови Держплану ССРР (до 1929 року) та наркома фінансів ССРР (1930-1937).

У 1937 році Г.Ф. Гринька заарештували, звинувативши у шпигунстві та організації замаху з метою вбивства Й. Сталіна. У 1938 році за вироком трибуналу його було розстріляно. Реабілітований у 1959 році.

Зразок посвідчення Одеського електротехникуму ім. Г. Гринька, 1927 рік

**Євген Петрович
Мач (Матч)**

**(15(27) грудня 1881, Київ – ?)
фахівець у галузі електро-
техніки, професор**

Закінчив Київський політехнічний інститут.

Працював на інженерних посадах у головних майстернях Південно-Західної залізниці; 1919-1930 – професор Одеського політехнічного інституту і директор Одеського вищого електротехнічного технікуму; 1930-1933 – професор Одеського енергетичного та інженерів водного транспорту інститутів; 1933-1936 – професор, 1936-1941 – професор, завідувач кафедри електроприводу Одеського індустріального інституту.

Є.П. Мач розробив програми та курси лекцій вперше організованої спеціальності – «електропривід», придбав обладнання для створення лабораторій.

Організатор та науковий керівник електротехнічного сектора Одеського відділення Українського НДІ промислової енергетики. Автор підручників «Курс общей электротехники», «Электрификация предприятий», «Машины постоянного тока», «Управление электроприводами».

У 1928 році електротехнікум за ініціативою Наркомату Пошт і Телеграфів ССРР був реорганізований, унаслідок чого більше зусиль докладали для розвинення відділення слабких струмів, а відділення сильних струмів поступово ліквідували. Реорганізація пояснювалася потребами промисловості⁷¹.

Очолив технікум А.Л. Познанський, до викладацького складу входили професори С.Г. Попруженко, Ю.С. Сікорський, А.А. Вульф; викладачі В.М. Владимиров, П.А. Кір'яков, С.Д. Кравченко, В.М. Єрмаков, С.С. Уляновський, Д.М. Кравець, Г.М. Баланін, Є.П. Мач, П.Ф. Рябушин, С.Л. Риков, Д.А. Ястржембський та ін.⁷²

У 1928 року до технікуму запросили професора Е.О. Бухгейма з Москви, оскільки в Одесі не було спеціаліста, викладача по кафедрі телефонії і телеграфії⁷³.

У 1923-1930 роках на вул. Старопортофранківській, 16 (з 1925 на вул. Манежній, 32), поряд з електротехнікумом ім. Г.Ф. Гринька функціонувала платна Одеська електротехнічна профшкола.

Тут викладали українознавство, російську і німецьку мови, політграмоту, історію культур, алгебру, геометрію, тригонометрію, фізику, технічну механіку, креслення, малювання, електротехніку, економічну географію, монтажні роботи, господарське будівництво. У школі було два перші й два другі курси, на кожному з них навчалося орієнтовно 50 учнів.

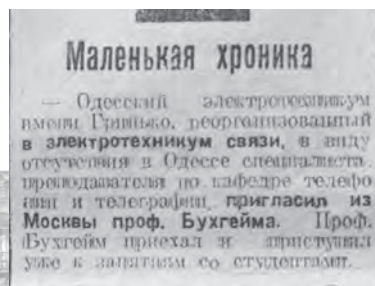
На 1 січня 1924 року в школі був такий склад викладачів: В.Т. Матковський та А.Н. Желтухіна викладали математику, Ф.Ф. Кіліус – хімію, С.Н. Волинський – українознавство і російську мову, Ф.І. Есмонт – математику, С.Г. Попруженко – фізику, П.Є. Казанський – російську мову, І.А. Шмідт – креслення і механіку, Ж.І. Яуцке та Г.К. Аве – німецьку мову, П.Ф. Рябушин – малювання, Н.В. Тарапанах – математику, Д.А. Ястржембський та М.А. Біberman – електротехніку, В.І. Могила – технологію. Згодом до них приєдналися А.О. Шапіро (електротехніка),

⁷¹ ДАОО, ф. Р-850, оп. 3, спр. 4, арк. 22.

⁷² ДАОО, ф. Р-850, оп. 3, спр. 4, арк. 73; там само, спр. 6, арк. 17.

⁷³ Веч. изв. // 1928. 16 окт.

**Замітка в газеті
«Вечерние известия»
(16 жовтня 1928)
про запрошення професора
Е.О. Бухгейма**

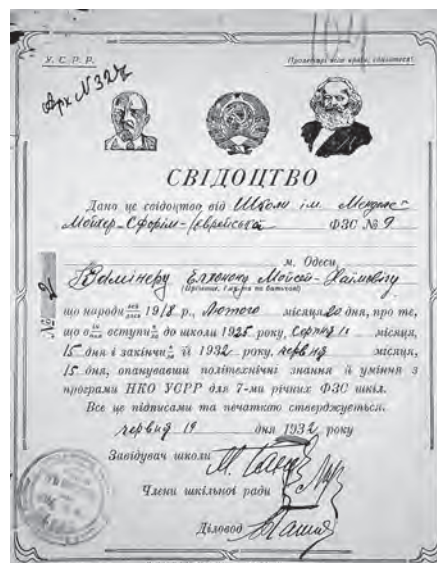
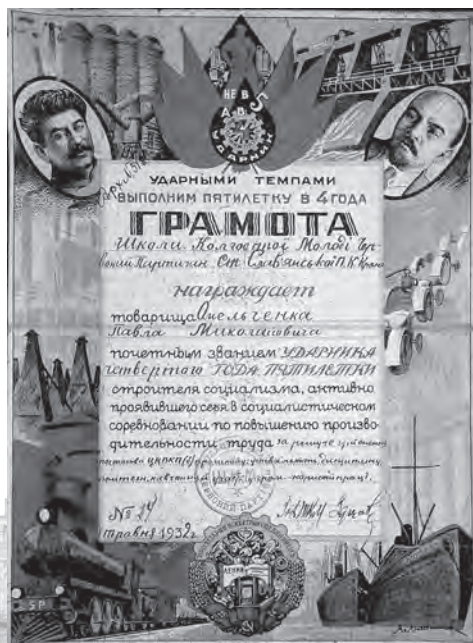

Будівля Одеської
електротехнічної
профшколи
на вул. Манежній, 32

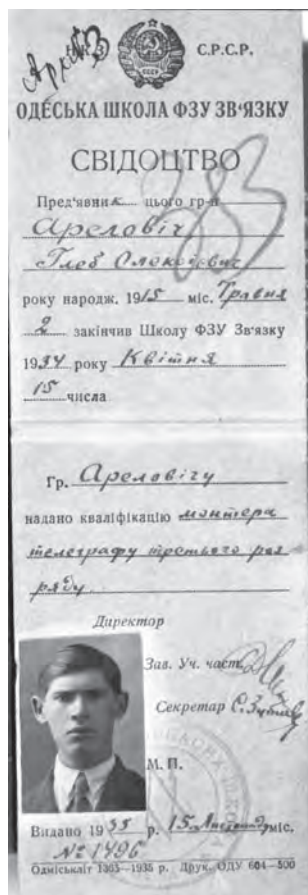
Фото
С. Гуменюка, 2021

Г.Ф. Свищук (українська мова), А.М. Брік (суспільство-знавство), А.С. Браціано (хімія), П.А. Биков (технологія), Л.А. Зівік (організація виробництва), Г.А. Бродський (змінний струм). Очолоював школу інженер Г. Бродський.

Навесні 1927 року при школі було організовано двомісячні курси радіоаматорів і слухачів (20 двогодинних лекцій). Заняття проводили ввечері, двічі-тричі на тиждень. Плата за навчання становила 6 рублів за весь курс навчання. Зараховували на курси лише членів Товариства друзів радіо.

Зразки документів, які надавали учні
для вступу в технікум
З особових справ студентів

**Свідоцтво
Одеської школи
ФЗУ зв'язку (1933 рік)**

Завідував курсами інженер Г. Бродський. Програма курсів включала лекції на такі теми: «Основні поняття електростатики», «Магнітне поле постійного магніту», «Постійний електричний струм», «Явище електромагнетизму», «Взаємна енергія електричного кола й магнітного поля», «Основні явища змінного струму», «Принцип катодної лампи», «Замкнений коливальний контур і основні явища в ньому», «Відкритий коливальний контур», «Поширення електромагнітної хвилі», «Коливання пов'язаних систем. Детекторні приймальні схеми. Телефонна трубка», «Підсилювальні схеми. Регенеративні схеми», «Схема подвійного гетеродинавання», «Особливі схеми лампового приймання», «Лампові передачі», «Короткі хвилі й направлене передавання»⁷⁴.

Випускники технікуму проходили річне стажування. Зберігся відгук начальника Сибірського управління зв'язку про стажиста Л.А. Волкінде, який проходив практику на Новосибірській потужній радіостанції протягом року з 26.04.1927 по 26.04.1928 року. Відзначаючи сумлінність стажиста, його наполегливість і терпіння в досягненні поставленої мети (Волкінде самостійно обслуговував передавач Паульсена), керівник вважав, що технікум дає дуже мало практики⁷⁵.

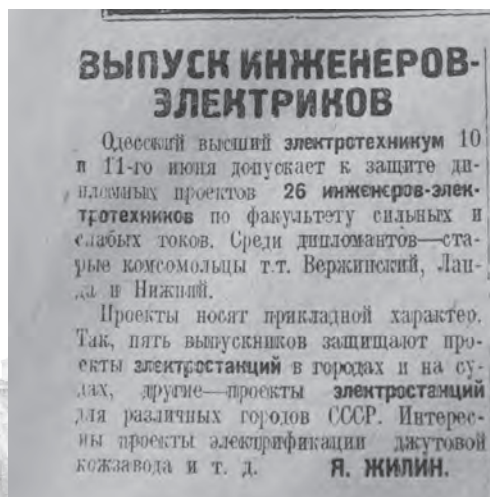
У 1929 році до захисту дипломних проєктів було допущено 26 інженерів-електротехніків⁷⁶.

5 квітня 1930 року Колегія при Наркоматі Пошт і Телеграфів ССРР прийняла постанову про відкриття

⁷⁴ Флагман телекомунікаційної освіти та науки : до 100-річчя Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, 1920-2020 / редкол.: П.П. Воробієнко (голова), О. О. Шульган (заст. голови), В. Ю. Кумиш [та ін.] ; уклад.: О. Л. Грищенко, О. В. Фурадай. Одеса, 2020. С. 54–55.

⁷⁵ ДАОО ф. Р-850, оп. 3, спр. 5, арк. 36.

⁷⁶ Жилин Я. Випуск інженерів-електриків // Изв. Одес. окружкома КП(б)У, окрисполкома и ОСПС. 1929. 6 июня.

**Стаття в газеті «Известия Одесского окружкома
КП(б)У, окрисполкома и ОСПС»
(6 червня 1929 року) про захист дипломних
проєктів в Одеському вищому електротехнікумі**

технікуму зв'язку в Одесі у складі навчального комбінату зв'язку, який об'єднував Одеський електротехнічний інститут зв'язку, технікум зв'язку, робітфак і дворічну школу фабрично-заводського учнівства (ФЗУ)⁷⁷.

У 1930-1940-х роках технікум очолювали: С.Д. Ясинівський (1930), Б.Я. Браїловський (1931), П.А. Духанін (1931), П.К. Паращук (1932), Р.Е. Татур (1934), Я.В. Коган (1937), А.І. Путно (1941), В.Д. Базіян (1944)⁷⁸.

У квітні 1931 року було створено навчальну частину й організовано циклові комісії. Робота циклових комісій була тісно пов'язана з роботою відповідних кафедр Одеського інституту інженерів зв'язку. Заняття проводилися в будівлі навчального комбінату по вул. Катерининській, 37.

Лабораторні заняття у 1931-1941 роках проводилися на лабораторній базі інституту зв'язку. Власної навчально-лабораторної бази технікум до Другої світової війни не мав⁷⁹.

⁷⁷ Пышный Я. М. Краткая справка об истории Одесского электротехникума связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 14; Выписка из протокола № 32 заседания коллегии при Народном Комиссариате Почт и Телеграфов СССР 5 апреля 1930 г. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 22. (Справа зберігається в архіві Одеського фахового коледжу зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку – уклад.).

⁷⁸ Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова: вчора і сьогодні / за ред. Н. О. Котова, К. О. Танащук. Одеса, 2005. С. 8, 101; Флагман телекомунікаційної освіти та науки: до 100-річчя Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, 1920-2020 / редкол.: П. П. Воробієнко (голова), О.О. Шульган (заст. голови), В.Ю. Кумиш [та ін.]; уклад.: О. А. Грищенко, О.В. Фурдуй. Одеса, 2020. С. 168.

⁷⁹ Ясинская Г. А. Справка об Одесском электротехникуме связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 1.

**Самуїл Давидович
Ясинівський –
директор технікуму
в 1930 році**

До призначення директором був деканом електротехнічного факультету Одеського політехнічного інституту. Перший директор Одеського інституту інженерів зв'язку.

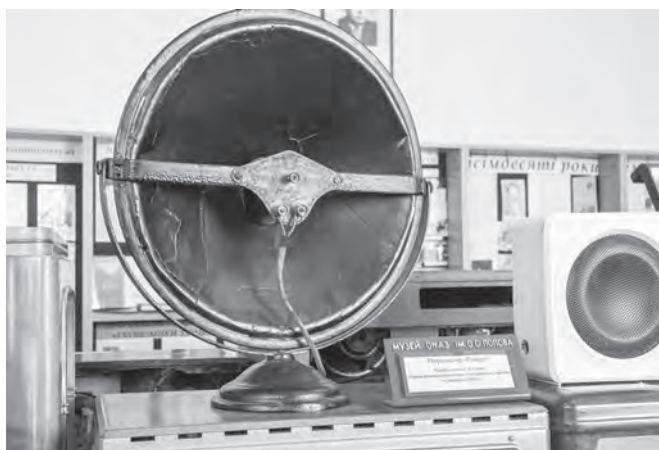
**Альфонс Іполитович
Путно –
директор технікуму в 1941
році, пізніше заступник
директора з навчальної
роботи**

У 1953 році виконував обов'язки директора Мінського електротехнікуму зв'язку. Голова навчального відділу Міністерства зв'язку СРСР. Фото з офіційного сайту Білоруської державної академії зв'язку.

Вул. Катерининська, 37. Місце, де містилася будівля навчального комбінату (не збереглася). Фото С. Гуменюка, 2021

Репродуктор «Рекорд».
Розробка початку 1930-х років.
Перша радянська радіоточка
«Левітанівська тарілка» (1934),
м. Ленінград
(нині – Санкт-Петербург)

Фото С. Гуменюка, 2021

Короткохвиловий
радіоприймач КУБ-4
(1934),
приватна колекція
Е.Ф. Кишинівського

Фото С. Гуменюка, 2021

У технікумі було три відділення: радіо-, телефонне та телеграфне і, відповідно до цього, групам були присвоєні такі профілі: радіофікація радіоприймальних пристроїв, телефонні станції ручного обслуговування та АТС, міжміські телефонні станції, телеграфні станції, лінійно-кабельна справа.

Водночас з денним видом навчання у технікумі зв'язку з 1931 по 1933 рік функціонувала і вечірня форма навчання, що готувала спеціалістів зв'язку без відриву від виробництва.

У 1931 році у технікумі працювали 52 педагоги. Це були переважно викладачі інституту зв'язку, багато з яких згодом стали керівними працівниками в органах зв'язку, завідувачами кафедр інституту зв'язку. Це І.М. Гайдучек, В.Л. Сочинський, М.Ф. Копп, Л.Д. Ярославський, О.В. Зінчаренко та ін.

**Телеграфний апарат
СТ-35**
(телетайп зразка 1935 року).
Літеродрукувальний,
стартостопний. Дальність зв'язку
по польових лініях до 100 км.
Практичний обмін до 1200 слів
за годину – для передавання
текстових і цифрових повідомлень.

Фото С. Гуменюка, 2021

**Свідоцтво Одеського
технікуму зв'язку
(1934 рік)**

Радіоприймач 6H-1 (перший радянський супергетеродин). Радіолампи «октального» типу 6A8, 6K7, 6X6, 6Ф5, 6ФС, 5Ц4С. Діапазони частот: ДХ 150–420 кГц, СХ 520–1600 кГц, КХ 5,8–20 МГц

Фото С. Гуменюка, 2021

Посадочна платформа станції метро «Кіровська» у 1935 році

Станція була відкрита 15 травня 1935 року (нині – станція метро «Чисті Пруди»)

У 1937 році навчальний комбінат був ліквідований, технікум зв'язку, відкріплений від інституту, став самостійним навчальним закладом, підпорядкованим безпосередньо Наркомату зв'язку СРСР. Будівлю навчального комбінату було передано технікуму. Директором був призначений інженер Я.В. Коган.

Випускників технікуму направляли на роботу в Україну, Молдову та у віддалені республіки колишнього СРСР – Туркменістан, Таджикистан, Узбекистан та Хабаровський край Російської Федерації.

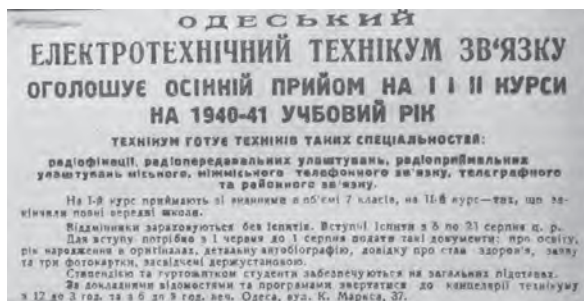
Для організації виробничої практики студентів використовувалися найкрупніші, обладнані новітньою для того часу апаратурою підприємства зв'язку України: Київський, Одеський та Дніпропетровський радіовузли, телефонні та телеграфні станції Харкова, Києва, Донецька та інших міст. Студенти-практиканти брали участь у телефонізації першої лінії Московського метрополітену, монтували кабель зв'язку на станції метро «Кіровська» (нині – станція «Чисті Пруди»).

У технікумі проводилася велика громадсько-політична, культурно-масова та військово-фізкультурна робота. Колектив технікуму брав участь у роботі комісій під час виборів до Верховної Ради СРСР у 1937 році. Студенти технікуму систематично брали участь у воєнізованих походах, кросах, спортивних змаганнях, художній самодіяльності. Технікум надавав велику допомогу приміським колгоспам і радгоспам у період збирання врожаю⁸⁰.

Навесні 1941 року колектив технікуму готувався до випуску молодих спеціалістів та до нового набору студентів. У групах тривали державні та курсові іспити, а влітку, з перших днів війни, технікум опинився в прифронтовій зоні. Значна частина випускників і студентів відправилася на фронт. Багатьох викладачів мобілізували до Червоної Армії. Технікум працював в Одесі до кінця липня 1941 року.

⁸⁰ Ясинская Г. А. Справка об Одесском электротехникуме связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 2.

Оголошення в газеті «Чорноморська комуна» (10 травня 1940 року) про осінній прийом на 1940-1941 навчальний рік до Одеського електротехнікуму зв'язку

Викладачі, випускники та студенти технікуму стійко та мужньо воювали на фронтах. Загинув на фронті директор технікуму, захисник Одеси та Севастополя Я.В. Коган, воєнрук капітан Копейкін, викладачка хімії Менделевич. Тяжко поранений був колишній секретар комітету комсомолу П.Д. Пироженко, нагороджений орденами та медалями СРСР. Начальник радіостанції танкової бригади, випускник технікуму 1941 року Василь Пономарьов отримав бойову нагороду в 1978 році.

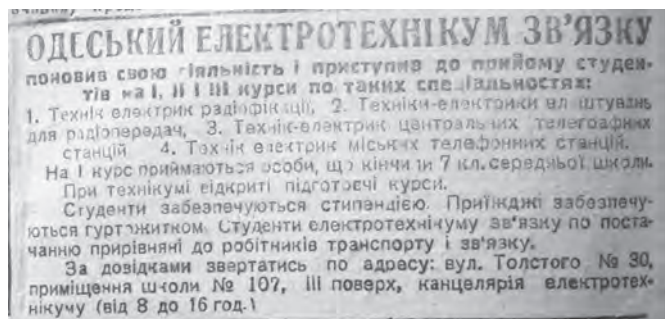
Решта колективу технікуму була евакуйована до Ташкента, де на базі Ташкентського політехнікуму, об'єднавшись з Московським технікумом зв'язку, що був евакуйований туди ж, незабаром приступив до роботи як єдиний навчальний заклад. Технікум готував кадри зв'язківців для потреб фронту та тилу. У Ташкенті колектив викладачів та студентів надавав велику допомогу органам влади Узбекистану у виконанні низки господарських завдань, пов'язаних, зокрема, із своєчасним збиранням бавовни та заготівлею пального.

ТАІ-43 – військово-польовий телефонний апарат зразка 1943 року, призначений для забезпечення телефонним зв'язком підрозділів та частин Червоної Армії
Фото С. Гуменюка, 2021

ІАА – телефонний апарат зразка 1944 року, призначений для забезпечення зв'язком у польових умовах
Фото С. Гуменюка, 2021

**Оголошення в газеті
«Чорноморська
комуна» (27 червня 1944
року) про поновлення
діяльності Одеського
електротехнікуму зв'язку**

травня 1944 року в технікумі було 9 штатних викладачів⁸¹. Для забезпечення набору контингенту в технікумі того ж року були організовані підготовчі курси⁸².

У 1944-1945 навчальному році заняття груп технікуму проводилися у приміщеннях шкіл, а потім в інституті зв'язку. Кадри зв'язківців для потреб народного господарства СРСР доводилося готувати у виключно тяжких умовах. У 1945-1946 навчальному році міські організації виділили технікуму приміщення на проспекті Миру, 6 (нині – Олександрівський проспект).

⁸¹ Ясинская Г. А. Справка об Одесском электротехникуме связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 3.

⁸² [Оголошення] // Чорномор. комуна. 1944. 27 черв.; 9 серп.; 27 верес.

**Будинок Одеської духовної семінарії на
Олександрівському проспекті, 6,
після перебудови за проектом
архітектора В.Ф. Мааса. Фото XX ст.**

Історія будівлі на Олександрівському проспекті, 6

У січні 1819 року комерцій радник Філіпп Лук'янович Лучич (міський голова у 1824-1827, 1830-1833, 1839-1842 роках) купив будинок з ділянкою у громадянина Ларіона Портнова у військовому форштадті, 4 кварталі Одеси. Це було місце на розі вул. Жуковського, 38, і Олександрівського проспекту, 6.

Великий двоповерховий будинок Ф.Л. Лучича на нижньому поверсі мав невеликі, напівкруглі вікна з ґратами, на верхньому – великі вікна у два людських зрости. За минулого господаря будівля горіла, але перед продажем була частково відремонтована.

О.С. Пушкін у листі від 13 серпня 1825 року до свого приятеля, чиновника й поета В.І. Туманського, згадує, що за кілька днів до від'їзду з Одеси (приблизно у 20-х числах липня 1824 року) він грав у карти в будинку Лучича з його господарем і митним чиновником А.П. Савеловим.

У 1828 році Ф.Л. Лучич побудував новий розкішний будинок. Після смерті Ф.Л. Лучича будинок перейшов у спадок його дочкам Катерині Андріївській та Зиновії

Лучич, а у 1843 році був проданий ними семінарії та духовному училищу.

У 1876 році будівля була перебудована та розширена за проектом архітекторів В.Ф. Мааса і Л.Ф. Прокоповича. У власності духовної семінарії вона перебувала до жовтневих подій 1917 року. Далі будівлю зайняв Комітет профспілок працівників середніх шкіл, дитячий садок і технікум зв'язку Міністерства зв'язку СРСР. У наші дні тут розміщується Коледж зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова – структурна одиниця Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку.

Георгій Іванович Торрічеллі (Джорджо)

(1800[?]-1843)

Г.І. Торрічеллі народився у м. Лугано (Швейцарія) у сім'ї живописця. Після здобуття там освіти в 1826 році переїхав до Одеси. Його прийняли на службу до Будівельного комітету, де він обійняв посаду архітектора міста.

Г.І. Торрічеллі був одним із перших авторів забудови Одеси монументальними спорудами у стилі класицизму та Ренесансу.

На замовлення генерал-губернатора Новоросійського краю графа М.С. Воронцова в 1823-1824 роках архітектор виконав цілий ряд проектів православних храмів (Михайлівська, Стрітенська церкви). У 1829–1832 роках за його проектами збудовано церкву св. Захарія і Єлисавети в Ак-Мечеті (маєтку М.С. Воронцова) і церква в Алушті.

**Будинок Одеської духовної семінарії
(архітектор Г.І. Торрічеллі). Фото XIX ст.**

Наприкінці 20-х років XIX ст. Г.І. Торрічеллі розробив генеральний план Одеси, за яким відбувався комплексний розвиток міста як економічного й культурного центру Півдня України. У 1829-1834 роках він брав участь у будівництві купецької біржі на Приморському бульварі. За його проектом був побудований Сабанейв міст, а у 1837 році, на прохання графа М.С. Воронцова, – Архангело-Михайлівський собор.

У 1830-х роках за проектами архітектора розгорнулося масове спорудження житлових будинків, торгових приміщень та складів. Забудова площ і вулиць здійснювалася за принципом формування цілісних архітектурних ансамблів. Визначними творами архітектурного мистецтва стали такі роботи Г.І. Торрічеллі:

44 лавки у Пале-Роялі, що виходять аркадами на вулиці Ланжеронівську, Катерининську і провулок Театральний (Чайковського), будівництво останніх завершив після смерті Г.І. Торрічеллі архітектор В.І. Даллакка;

будинки штаб-ротмістра Н.А. Хорвата, який у 1838 році викупив граф М. Толстой (сьогодні – Будинки вчених);

Англійський клуб (сьогодні – Музей морського флоту, по вулиці Ланжеронівській, 6);

житлові будинки на вулицях Толстого, 19; Ніжинська, 64; Дерибасівська, 27 (власний будинок архітектора); Дерибасівська, 19; Катерининська, 3; Грецька, 33; серед кращих – будинок на розі вулиць Ніжинської та Тираспольської.

Архітектор помер у 1843 році. Причиною ранньої смерті Г.І. Торрічеллі стала хвороба Боткіна, тоді ще мало досліджена медициною.

Реклама
Одеського
електротехнікуму зв'язку
в довіднику «Одеса»,
1948 р.

З найперших днів колектив технікуму самовіддано працював задля якнайшвидшого відновлення та подальшого розвитку своєї навчально-лабораторної бази. Були обладнані аудиторії, спортивний зал, бібліотека. Уперше в технікумі почали створюватися власні лабораторії. У перші повоєнні роки це було дуже складним завданням через відсутність матеріалів.

Доводилося використовувати різне трофейне та списане обладнання. Уже в 1948 році в технікумі було 9 лабораторій, а в 1950 їх стало 13, у 1957 технікум мав уже 17 лабораторій, а також електромонтажні, радіомонтажні, слюсарні майстерні та 6 кабінетів⁸³. Навчальний процес повністю забезпечувався за рахунок власних лабораторій, обладнання яких було модернізовано та вдосконалено.

У 1952 році директором технікуму був Г.Р. Білошицький.

Створенням навчально-лабораторної бази керував заступник директора з навчальної роботи А.І. Путно, який пізніше очолював навчальний відділ Міністерства зв'язку СРСР. Велику роботу по створенню лабораторної бази вели й викладачі, долучаючи кращих здібних студентів до монтажу та обладнання лабораторій. Багато сил, старань та вмінь у цю роботу вклали викладачі та лаборанти С.І. Шумлянський, Л.С. Денисова, А.Г. Кондаков, Л.Я. Медведева, М.С. Шилова, Г.Г. Сураго, Б.Я. Кримус і багато інших.

Про Г.Р. Білошицького відомо, що він у 1932 році закінчив Одеський електротехнічний інститут зв'язку за спеціальністю «Інженер-електрик провідного зв'язку».

⁸³ Пышный Я. М. Краткая справка об истории Одесского электротехникума связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 15.

У 1944-1952 роках у технікумі функціонувало тільки денне відділення, у 1953 році було відкрито відділення заочного навчання. Технікум з денною формою навчання готував спеціалістів з проводового та радіозв'язку, а на заочному відділенні – техніків з поштово-економічних спеціальностей.

У 1931 році контингент студентів становив 321 чол., у 1956 у технікумі було 625 студентів та 42 штатних викладачі⁸⁴.

У 1950 році технікум відзначив 20-річний ювілей. За ці 20 років випустилися 1094 техніків-електриків зв'язку⁸⁵.

Традиція відзначання дати заснування технікуму з 30-х рр. ХХ ст. склалася в радянські роки. У роки Незалежності дослідниками була затверджена дата – 1920 р.

Випускники проводового відділення Одеського електротехнікуму зв'язку, 1956 р.

Юбилей техникума

Исполнилось 20 лет со дня организации одесского электротехникума связи. За время своего существования техникум выпустил 1094 техникумов-электриков связи.

Министр связи СССР, поздравив коллектив техникума с юбилеем, наградил значком «Отличник социалистического соревнования» его старейших преподавателей и сотрудников.

А. ПУТНО.

**Стаття в газеті «Большевистское знамя»
(6 травня 1951 року)
про 20-річний ювілей технікуму.**

⁸⁴ Ясинская Г. А. Справка об Одесском электротехникуме связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 4.

⁸⁵ Путно А. Юбилей техникума // Большеви́ст. знамя. 1951. 6 мая.

**Іван Петрович
Пишкін –
директор технікуму
у 1952–1958 рр.**

Пишкін Іван Петрович (директор у 1952–1958 рр.). Випускник Одеського політехнічного інституту 1930 року, інженер-електрик сильних струмів, колишній ректор ОЕІЗ. Під його керівництвом у 1954 році силами студентів і викладачів був сконструйований один з трофейних радіодеталей один з перших в СРСР експериментальний телецентр, який обслуговував Одесу.

У 1952-1958 роках технікум очолював І.П. Пишкін. У період з 1958 по 1966 рік директором технікуму був А.В. Москалевич, випускник ОЕІЗ, інженер електрозв'язку. Потім технікум очолив В.Ф. Чумаченко (1966-1969).

Наявність власної навчально-лабораторної бази сприяла розвитку творчої ініціативи викладачів і студентів. Викладачі технікуму були авторами низки статей в журналі «Вестник связи» та інших виданнях. Деякі викладачі за завданням Управління керівних кадрів та навчальних закладів (УККНЗ) були авторами програм з окремих дисциплін, рецензували видавані підручники (В.А. Абрамов, Л.Я. Медведєва). До 1957 року технікум був опорним закладом міста за курсом математики. Викладачі та студенти брали активну участь у різних радіовиставках, нагороджувались дипломами. У технікумі була широко розгорнута гурткова робота. У 1946 році в роботі гуртків брали участь 21 студент, у 1950 – 213, у 1956 році – 483 студенти.

Водночас зі спеціальними технічними гуртками у технікумі працювали математичний, хімічний, літературний та інші гуртки. Була добре налагоджена робота з організації художньої самодіяльності (керівник – викладач Л.Я. Каплан). Велику увагу приділяли військово-патріотичній та фізкультурно-масовій роботі. Колони студентів брали участь у воєнізованих походах. Спортивні команди виступали на різних спортивних змаганнях, де посідали призові місця. Роботу ДТСААФ (Всесоюзне Ордена Червоного Прапора Добровільне товариство сприяння армії, авіації і флоту) технікуму в 1955-1956 роках Міністерство зв'язку СРСР відзначало як одну з найкращих.

У 1957 році у зв'язку з організацією Одеського раднаргоспу, місцевими організаціями було прийнято рішення про передачу будівлі технікуму на проспекті Миру (тепер – Олександрівський проспект), 6, Одеському технікуму газової та нафтової промисловості. Прийом на денне відділення було припинено. Останній випуск груп стаціонару був у лютому 1960 року. За розпорядженням УККНЗ усі заняття технікуму з осені 1958 року проводилися на базі Одеського електротехнічного інституту зв'язку. Обладнання лабораторій і майстерень технікуму було демонтовано та передано, в основному, лабораторіям інституту зв'язку та загальноосвітнім школам Одеси. Приміщення гуртожитків технікуму також були передані інституту. Навчально-матеріальну базу технікуму було повністю ліквідовано⁸⁶.

⁸⁶ Ясинская Г. А. Справка об Одесском электротехникуме связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 5.

**Чумаченко Володимир
Федорович –
директор
у 1966–1969 рр.**

Навчався у Львівському електротехнічному інституті зв'язку за спеціальністю «Конструювання та технологія виробництва радіоапаратури». Після закінчення інституту був направлений працювати в Одесу на завод «Нептун».

Радистка В. Кірсанова, револьверниця заводу електровимірювальних пристроїв, під наглядом складальника механічного заводу В. Чумаченка працює на клубній радіостанції УБСКБА

Усього за 1946-1960 роки технікум випустив 2310 чоловік, 1961-1975 – 3903⁸⁷.

У 1960 році було відкрите вечірнє відділення, у групах якого у 1960-1971 роках готували техніків за спеціальностями: міський телефонний зв'язок, радіо- зв'язок і радіофікація, телевізійна техніка та радіо- релейний зв'язок, поштовий зв'язок для підприємств зв'язку Одеси й області.

⁸⁷ Пышный Я. М. Краткая справка об истории Одесского электротехникума связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 16.

**Будівля
Одеського
електро-
технічного
інституту зв'язку**

**(побудована в
1953 році)**

*Фото
С. Гуменюка,
2021*

**Будівля
на вул. Новосельського, 68а,
де функціонували
підготовчі курси
(1960-1970)**

Фото С. Гуменюка, 2021

Ще один навчальний корпус у ці роки розташовувався у напівпідвальному приміщенні на Пастера, 19 (дві невеликі кімнати). Там було пічне опалення. Викладачі приходили раніше, розпалювали піч і протягом дня наглядали за нею⁹¹.

У 1971-1972 роках у технікумі починають працювати лабораторії з предметів: електротехніка та електричні вимірювання, електронні та напівпровідникові пристрої, купуються наочні посібники, починається комплектація власної бібліотеки.

⁹¹ Спогади Кокоревої З. Р. (див. у гл. V «Спогади викладачів і випускників»).

**Будівля
на Пастера, 19,
де розміщувався
один із
навчальних
корпусів
технікуму
(1960-1970)**

*Фото
С. Гуменюка,
2021*

**Яків Макарович
Пишний –
директор
у 1973-1995 рр.**

Народився у 1923 році в с. Шолохово, Дніпропетровської обл. Закінчив у 1942 році Військово-морське училище ім. АКСМУ за фахом «Офіцер-зв'язківець військово-морського флоту» та в 1957 році – Військово-морську академію суднобудування та озброєння ім. А.М. Кривола за фахом «Зв'язківець вищої кваліфікації». У 1985 році йому було присвоєне звання «Майстер зв'язку».

У вересні 1973 року директором технікуму призначено Я.М. Пишного. Під його керівництвом було проведено велику роботу з подальшого розвитку, обладнання і вдосконалення навчально-лабораторної бази технікуму, з покращення організації та планування навчального процесу, комплектування викладацькими кадрами.

У січні 1974 року починають працювати лабораторії з предметів: телефонія та системи автокомутації, електронні підсилювачі, лінійні споруди зв'язку, а пізніше – основи радіотехніки, багатоканальний електрозв'язок, телеграфія та передача даних, вимірювання у техніці зв'язку, основи автоматики та вимірювальної техніки, електроживлення підприємств зв'язку. Тільки за 1978 рік технікум придбав обладнання на суму 79 860 рублів⁹².

У 1975 році згідно з рішенням Одеської міської ради від 7 березня 1974 року № 117 технікуму була знову передана будівля на проспекті Миру, 6, яку з 1957 року займав технікум нафтової та газової промисловості. Будівля була в аварійному стані. У 1977 році був проведений капітальний ремонт та введено в експлуатацію частину будівлі, де містилися адміністративно-управлінські служби.

У створенні нової лабораторної бази технікуму брали активну участь викладачі та співробітники: С.А. Віциховський, В.І. Гвоздьов, Г.Й. Голубов, Ю.К. Горячев, С.В. Гуцалюк, З.Д. Гоголь, О.І. Зубко, З.Р. Кокорева, В.О. Кузнецов та інші. Капітальний ремонт організував заступник директора з адміністративно-господарської роботи М.С. Філонов⁹³. Про цей період відбудови і становлення технікуму розповідають Зінаїда Радіонівна Кокорева, викладач спеціальних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, та Людмила Олександрівна Козаченко, викладач спеціальних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист⁹⁴.

У 1970-х роках у технікумі діяли 5 циклових комісій:

1. Загальноосвітніх і загальнотехнічних дисциплін;
2. Суспільних і поштово-економічних дисциплін;
3. Радіотехнічних дисциплін;
4. Телефонії, лінійних споруджень та електротехніки;
5. Багатоканального електрозв'язку, телеграфії

та електроживлення засобів зв'язку.

⁹² Ясинская Г. А. Справка об Одесском электротехникуме связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 7.

⁹³ Там само ; Пишний Я. М. Доклад на торжественном собрании, посвященном 50-летию со дня основания Одесского электротехникума связи (28 ноября 1980 г., г. Одесса, Дворец студентов им. Ф.Э. Дзержинского). Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 79.

⁹⁴ Спогади Кокоревої З.Р. та Козаченко Л.О. (див. у гл. V «Спогади викладачів і випускників»).

Контингент студентів технікуму на 1 січня 1979 року становив 1523 чол.

Велася підготовка техніків з таких спеціальностей: 07033 – автоматичний електричний зв'язок; 0735 – телеграфний зв'язок та передача даних; 0701 – радіозв'язок і радіомовлення; 0708 – районний електричний зв'язок і радіофікація; 0734 – багатоканальний електричний зв'язок; 0709 – лінійно-кабельні спорудження зв'язку; 0710 – поштовий зв'язок⁹⁵.

За 1976-1980 роках було розроблено близько 150 методичних посібників з окремих дисциплін⁹⁶.

Для покращення якості рецензування контрольних робіт заочників проводилося їх повторне рецензування з наступним аналізом роботи викладачів. У 1977-1978 навчальному році було повторно прорецензовано 394 контрольні роботи (у 1974-1975 – 169).

**У майстерні з ремонту
навчально-наочного приладдя**

⁹⁵ Ясинская Г. А. Справка об Одесском электротехникуме связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 8.

⁹⁶ Пышный Я. М. Краткая справка об истории Одесского электротехникума связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 17.

Загальний вигляд будівлі на Олександрівському проспекті, 6

Фото С. Гуменюка, 2021

Коледж зв'язку та інформатизації нині.

Олександрівський проспект, 6.

Фото С. Гуменюка, 2021

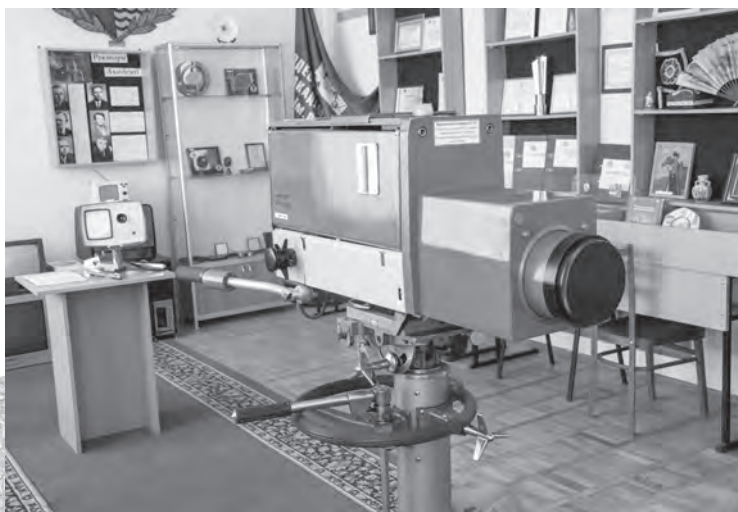
Щороку, задля контролю роботи викладачів та з метою підвищення якості рецензування праць студентів, проводилося вище рецензування – перевірені праці студентів надсилали до інших технікумів (Всесоюзний заочний технікум зв'язку (ВЗТЗ), Мінський електротехнікум зв'язку та ін.).

Для контролю та обміну досвідом роботи викладачів проводилися взаємовідвідування та відкриті заняття. У 1977-1978 навчальному році було проведено 307 відвідувань лекцій (у 1974-1975 – 69) та 20 відкритих занять. Результати відкритих занять, повторного рецензування, взаємовідвідувань обговорювалися на засіданнях циклових комісій. У технікумі було розроблено комплекс заходів з підвищення педагогічної майстерності педагогів. Особлива увага приділялася навчанню молодих викладачів. Регулярно проводилися теоретичні та методичні конференції, лекції та доповіді на педагогічні, методичні та наукові теми.

У 1976-1980 роках на факультетах підвищення кваліфікації, курсах та стажуванні підвищили кваліфікацію понад 80% викладачів. Тільки за 1978-1979 навчальний рік підвищили кваліфікацію 8 викладачів. Викладачі технікуму брали участь у роботі міських методичних

**Передавальна камера
КТ-87 з телецентру.
Створена 1976 р.
на кафедрі телебачення
ОЕІЗ ім. О.С. Попова.
Використовувалася
в навчальному процесі
понад 30 років.**

Фото С. Гуменюка, 2021

**Заняття в
кабінеті ТЗН
(технічних
засобів
навчання)**

об'єднань, відвідували науково-технічні конференції, доповіді та деякі лекції в інституті зв'язку.

За завданням навчально-методичного кабінету при УККНЗ Міністерства зв'язку СРСР ВЗТЗ та навчально-методичного кабінету Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти СРСР, викладачі технікуму підготували ряд рецензій на підручники та навчальні посібники з курсового та дипломного проектування (Г.Й. Голубов, С.А. Віциховський, В.Т. Крестинський)⁹⁷.

У навчальний процес почали вводити технічні засоби навчання.

Якщо у 1974-1975 навчальному році тільки 2,4 % від загальної кількості занять проходилися із застосуванням технічних засобів навчання, то в 1977-1978 – 7,13 %. Зросла також кількість уроків із застосуванням програмованого контролю знань студентів.

Проведені заходи та вдосконалення форм навчально-методичної роботи сприяли підвищенню основних показників роботи технікуму. Абсолютна успішність у 1977-1978 роках становила 75,1 % (у 1974-1975 – 68 %). Значно підвищилася якість успішності – у 1977-1978 – 14,6 % (у 1974-1975 – 5,8%). У 1978 році 92,1% усіх дипломних проєктів було оцінено Державною кваліфікаційною комісією (ДКК) на «відмінно» і «добре», 12 студентів отримали диплом з відзнакою. За період з 1973 по 1978 роки студенти виконали 103 проєкти з діючими макетами. 80 проєктів ДЕК рекомендувала впровадити у

⁹⁷ Ясинская Г. А. Справка об Одесском электротехникуме связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 9.

Професор М.І. Збарський,
випускник технікуму
1936 року

Доцент А.П. Брітнер,
випускник технікуму 1956 р.

Доцент А.В. Шкуліпа,
випускник технікуму

виробництво, 11 проєктів виконано на замовлення підприємств. Невід'ємною частиною кожного дипломного проєкту було його техніко-економічне обґрунтування⁹⁸.

У 1972 році було відкрито філіал технікуму в Миколаєві. У Кропивницькому, Сімферополі та Херсоні з'явилися навчально-консультаційні пункти. Філіал технікуму в Миколаєві мав свою матеріальну базу – будівлю, навчальні аудиторії та лабораторії за дисциплінами: електротехніка та електричні вимірювання, електронні та напівпровідникові пристрої, електронні підсилювачі, основи радіотехніки, лінійні спорудження зв'язку та кабінет суспільних дисциплін, що дозволяло проводити екзаменаційні сесії для III і, частково, IV курсів у Миколаєві⁹⁹.

Значна частина випускників технікуму продовжила навчання і здобула вищу технічну освіту. Серед них доктор економічних наук, завідувач кафедри Одеського інституту інженерів морського флоту, професор М.І. Збарський (випускник технікуму 1936 року), кандидати технічних наук, доценти кафедр Одеського електротехнічного інституту зв'язку А.А. Луйк, К.І. Гуркалов, Л.П. Брітнер, М.В. Строна, А.В. Шкуліпа та ін.¹⁰⁰

За багатолітню й сумлінну працю у 1978 році 11 співробітників технікуму були нагороджені медаллю «Ветеран праці»¹⁰¹.

28 листопада 1980 року ОЕТЗ урочисто відзначив 50-річчя від дня свого заснування (спираючись на дату 1930 року). Було розроблено план заходів з підготовки до святкування ювілею¹⁰², створено комісії з підготовки святкування, а саме: адміністративно-господарчу¹⁰³, комісію з підготовки пропозицій за запрошеннями¹⁰⁴ (близько 600 запрошень було надіслано тільки випускникам

⁹⁸ Ясинская Г. А. Справка об Одесском электротехникуме связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 10.

⁹⁹ Там само, л. 7; Пышный Я. М. Доклад на торжественном собрании, посвященном 50-летию со дня основания Одесского электротехникума связи (28 ноября 1980 г., г. Одесса, Дворец студентов им. Ф.Э. Дзержинского). Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 79.

¹⁰⁰ Ясинская Г. А. Справка об Одесском электротехникуме связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 12.

¹⁰¹ Пышный Я. М. Краткая справка об истории Одесского электротехникума связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 17.

¹⁰² Мероприятия по подготовке к празднованию 50-летия Одесского электротехникума связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 31–34; Мероприятия по подготовке и проведению юбилея по случаю 50-летия Одесского электротехникума связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 97–98.

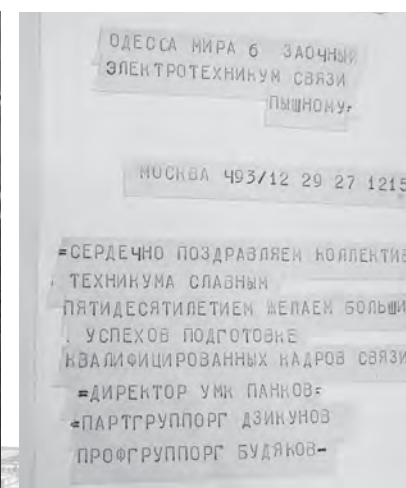
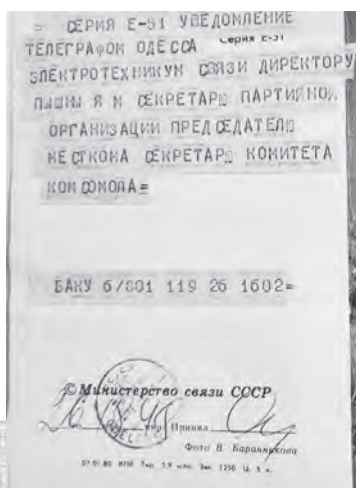
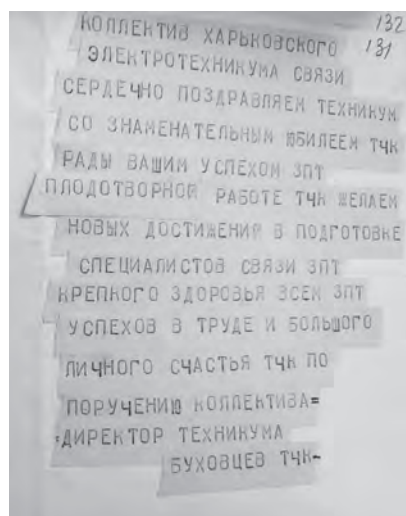
¹⁰³ План работы административно-хозяйственной комиссии по подготовке празднования 50-летия Одесского электротехникума связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 35–37.

¹⁰⁴ План работы комиссии по подготовке предложений по приглашению на празднование 50-летия Одесского электротехникума связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 38–39.

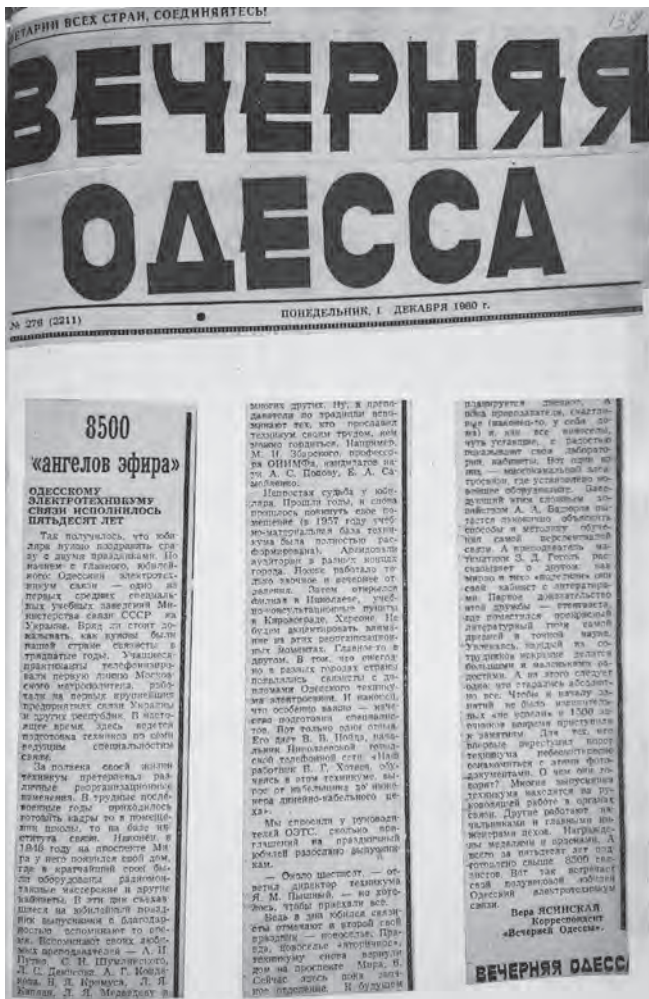

Виступ Я.М. Пишного на урочистих зборах, присвячених 50-річчю від дня заснування Одеського електротехнікуму зв'язку (28 листопада 1980 р.)

Вітальні листівки, 1980 рік

Стаття в газеті «Вечерняя Одесса» про ювілей ОЕТЗ
(1 грудня 1980 р.)

у технікумі працювали 15 ветеранів Великої Вітчизняної війни¹¹⁰. Серед них: М.Д. Валовой, Ю.К. Горячев, О.І. Зубко, В.Т. Крестинський, В.О. Кузнецов, В.М. Макарець, М.П. Страчков, В.О. Тиханович, М.С. Філонов, В.І. Хацаюк¹¹¹.

¹⁰⁵ Ясинская В. 8500 «ангелов эфира»: Одесскому электротехникуму связи исполнилось 50 лет // Веч. Одесса. 1980. 1 дек.

¹⁰⁶ План работы комиссии по предложениям на поощрение работников техникума в связи с 50-летием Одесского электротехникума связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 40–42.

¹⁰⁷ План работы комиссии по организации, подготовке и проведению торжественного собрания, оформлению наглядной агитации и подготовке доклада к празднованию 50-летия Одесского электротехникума связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 43–44.

¹⁰⁸ Пышный Я. М. Справка об организационной структуре и состоянии учебно-лабораторной базы Одесского электротехникума связи по состоянию на 1 марта 1980 года. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 18.

¹⁰⁹ Пышный Я. М. Справка о количестве специалистов, подготовленных в Одесском электротехникуме связи за 50 лет. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 21.

¹¹⁰ Ясинская Г. А. Справка об Одесском электротехникуме связи. Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 12.

¹¹¹ Пышный Я. М. Доклад на торжественном собрании, посвященном 50-летию со дня основания Одесского электротехникума связи (28 ноября 1980 г., г. Одесса, Дворец студентов им. Ф.Э. Дзержинского). Дело с материалами по празднованию 50-летия со дня основания техникума, л. 78.

технікуму)¹⁰⁵, з пропозицій на заохочення¹⁰⁶, з проведення урочистих зборів¹⁰⁷.

У ювілейному 1980 році в технікумі навчалося 1524 студенти. Навчання проводилося за 7 спеціальностями: радіозв'язок та радіомовлення (203 студ.), районний електричний зв'язок та радіофікація (151), лінійно-кабельні спорудження зв'язку (9181), поштовий зв'язок (143), автоматичний електрозв'язок (435), багатокабельний електрозв'язок (232), телеграфний зв'язок і передача даних (179)¹⁰⁸.

За 50 років технікум підготував 8019 спеціалістів. На денній формі навчання (стаціонар) – 2523, на заочній та вечірній формах навчання – 5496¹⁰⁹.

За зразкову працю в органах зв'язку понад 50 осіб відзначено урядовими нагородами, у тому числі – орденом Леніна (1), орденом Жовтневої Революції (3), Трудового Червоного Прапора (15), Знак Пошани (14), медаллю «За трудову доблесть» (9).

**Учасники Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років,
співробітники Одеського електротехнікуму зв'язку (8 травня 1985 р.)**

Нижній ряд, зліва направо: Кузнєцов Василь Олексійович, викладач, підполковник у відставці, Пишиний Яків Макарович, директор технікуму, капітан першого рангу у відставці, Сураго Галина Генріхівна, викладач, рядова у відставці, Валоной Микола Денисович, заступник директора з адміністративно-господарської роботи, підполковник у відставці.

Середній ряд: Дихніч Віктор Павлович, сторож, сержант у відставці, Страчков Микола Петрович, старший інспектор з кадрів, майор у відставці, Ус Михайло Іванович, сторож, старший сержант у відставці, Макарець Владін Миколайович, завідувач філіалу ОЕТЗ у м. Миколаєві, рядовий у відставці, Медведєва Людмила Яківна, викладач, капітан у відставці.

Верхній ряд: Хацаюк Володимир Ілліч, старший лаборант, капітан у відставці, Гасенко Анатолій Павлович, лаборант, лейтенант у відставці, Терлецький Микола Григорович, сторож, капітан у відставці.

Таким чином, Одеський електротехнікум зв'язку пройшов тривалий і непростий шлях, зазнавши різних реорганізаційних змін. Пережив важкі і разом з тим радісні роки. Тричі відбувалося відродження навчально-лабораторної бази технікуму. Але головне, що кожного року з'являлися нові зв'язківці з дипломами Одеського електротехнікуму зв'язку.

**Фаховий
коледж
зв'язку та
інформатизації
Державного
університету
інтелектуальних
технологій і
зв'язку:
сьогодення**

У 90-ті роки ХХ століття технікум продовжував набирати студентів лише на заочну форму навчання. У технікумі були відкриті дві нові спеціальності: економіка підприємства та бухгалтерський облік.

Більшість студентів працювала на підприємствах зв'язку вже не один рік, мала великий практичний досвід. Заняття зі студентами старших курсів проводились у приміщеннях Коледжу в Одесі, установчі сесії та заняття на перших курсах велися на місцях у філіях Коледжу: у навчальному центрі в Миколаєві, у навчально-консультаційних пунктах у Херсоні, Кіровограді (сьогодні – Кропивницький), Сімферополі, Севастополі. Там за підтримки підприємств зв'язку, які були зацікавлені в навчанні та підвищенні кваліфікації своїх працівників, були створені відповідні лабораторії й кабінети. Викладачам технікуму доводилося виїжджати у відрядження на заняття, подорожуючи Півднем України.

Заняття планувалися за досить щільним графіком, адже груп у технікумі було багато: тільки груп поштового зв'язку було 7-8. Технікум мав необхідну кількість лабораторій і кабінетів, із сучасним обладнанням. Кожного кварталу проводилися перевірки лабораторій, визначалися призові місця. Викладачі багато працювали над створенням методичної бази лабораторій.

Готували в технікумі студентів за шістьма спеціальностями: «Автоматичний електрозв'язок», «Багатоканальний електрозв'язок», «Радіозв'язок, радіомовлення та телебачення», «Поштовий зв'язок», «Бухгалтерський

Викладач О.Ю. Горлінська під час заняття зі студентами-заочниками спеціальності «Організація та експлуатація поштового зв'язку», 1996 р.

**Засідання Державної
екзаменаційної комісії
зі спеціальності
«Бухгалтерський облік»,
28.02.1997 р.**

*Зліва направо: О.Ю. Горлінська,
Е.О. Недзельська, Л.І. Волчкова,
Ж.Б. Мартиненко*

облік» та «Економіка підприємства». Кожного навчального року приймали до 700 студентів.

На базі Одеського електротехнікуму зв'язку згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 29.05.1997 року № 526 був створений Одеський електротехнікум зв'язку Української державної академії зв'язку ім. О.С. Попова.

2003 року електротехнікум зв'язку було перейменовано в технікум зв'язку та інформатизації. Того ж року він увійшов до складу Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова як її структурний підрозділ. 2007 року технікум зв'язку та інформатизації реорганізовано в Коледж зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О. С. Попова.

**Випускники-
заочники
спеціальності
«Бухгалтерський
облік»
з викладачем
О.Ю. Горлінською.
10.06.1998 р.**

**Випускники-заочники
спеціальності
«Організація та
експлуатація поштового
зв'язку» (травень 2003 р.)**

За столом зліва направо:
викладачі М.А. Кронфельс,
О.Ю. Горлінська, заступник
директора з навчальної
роботи І.В. Станкевич,
завідувач заочного відділення
Т.А. Романенко.

**Завідувач заочного відділення О.Ю. Горлінська
(сидить за столом), 2006 р.**

До вересня 2003 року технікум здійснював підготовку молодших спеціалістів тільки за заочною формою навчання. У 2003 році отримано ліцензію і вперше здійснено набір студентів на денну форму навчання за напрямом «Телекомунікації» на базі повної загальної середньої освіти. У вересні 2004 року почався набір студентів за цим напрямом на денну форму навчання на основі базової загальної середньої освіти.

Коледж є вищим навчальним закладом першого рівня акредитації.

На базі Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж зв'язку та інформатизації Одеської

Колектив коледжу з директором Ю.С. Шевцовим, 2007 р.

національної академії зв'язку ім. О.С. Попова» утворений Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку» Наказом Міністерства освіти і науки України від 09.11.2020 року № 1387.

**День
працівника освіти,
2009 р.**

Колектив коледжу з директором С.Ю. Петрусенком, 2010 р.

Сьогодні у Коледжі працюють висококваліфіковані викладачі, серед яких 1 доктор політичних наук; 14 кандидатів наук, у тому числі 8 доцентів; 21 викладач вищої категорії, у тому числі 5 викладачів-методистів і 2 старших викладачі. Один викладач коледжу має почесне звання «Заслужений працівник освіти України».

**На випускному вечорі
групи О-41 у 2009 році**

Коледж здійснює прийом:

За першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у галузі знань «Інформаційні технології» за спеціальностями: комп'ютерна інженерія; інформаційні системи та технології.

На базі 9 та 11 класів за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодший спеціаліст за такими спеціальностями: інженерія програмного забезпечення; комп'ютерні науки; телекомунікації та радіотехніка (спеціалізації телекомунікації, радіотехніка, облік та оподаткування, оціночна діяльність).

Випускники Коледжу мають можливість продовжити навчання в Державному університеті інтелектуальних технологій і зв'язку для здобуття рівня вищої освіти – магістр.

У структурі Коледжу – циклові комісії гуманітарної та соціально-економічної підготовки (голова Н.М. Шкурак, викладач вищої категорії), природничо-математичної підготовки (голова А.Б. Свиридова, викладач вищої категорії, викладач-методист); телекомунікацій та радіотехніки (голова З.Р. Кокорева, викладач вищої категорії, викладач-методист); інформатики та обчислювальної техніки (голова О.В. Кокорев, викладач вищої категорії).

Вітання колективу з Міжнародним жіночим днем 8 Березня, 2011 р.

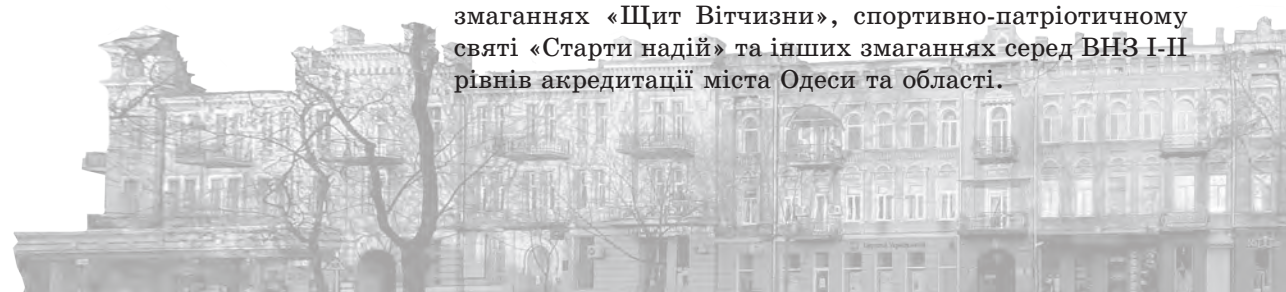
Для здійснення навчально-виховного процесу Коледж має достатню матеріально-технічну базу: у закладі функціонує 9 кабінетів та 11 лабораторій, у тому числі 2 лабораторії навчальної практики і 3 комп'ютерних класи.

Для проведення навчальних занять Коледж як структурний підрозділ академії використовує спеціалізовані лабораторії, комп'ютерні лабораторії і кабінети профільних кафедр академії, а також спортзал, актову залу, бібліотеку, у тому числі читальний зал, базу відпочинку, медичний пункт. Для потреб навчального процесу та наукової роботи студентів і викладачів усі комп'ютери підключені до загальноакадемічної локальної комп'ютерної мережі та глобальної мережі Інтернет. Комп'ютерні лабораторії облаштовані мультимедійними проєкторами та екранами.

Усі навчальні кабінети, лабораторії Коледжу повністю забезпечені технічними засобами навчання (інтерактивний програмно-технологічний навчальний комплекс на основі SMART Board, комп'ютерні робочі місця викладачів, ЖК-телевізори-монітори), обладнанням, стендами, макетами для проведення лекційних, практичних і лабораторних занять. У лабораторіях і кабінетах є в наявності інструкції до лабораторних і практичних робіт, технологічні карти, довідкова та методична література.

Навчальні групи в Коледжі виключно малокомплектні, що дає змогу під час практичних та лабораторних занять забезпечити максимальну взаємодію викладача з кожним студентом.

У Коледжі існує інституція наставництва з багаторічним досвідом виховної роботи, який передбачає закріплення кожного студента за високодосвідченим викладачем. Організуються й проводяться позааудиторні заходи, спрямовані на всебічний розвиток кожного студента як повноцінної особистості. З цією метою проводять різноманітні культурні заходи, відзначають свята та урочисті дати, проводяться екскурсії. Студенти денної форми навчання беруть активну участь у Всеукраїнському фестивалі команд КВК, інтелектуальній грі «Дебати», яка розвиває лідерські якості кожного студента, чемпіонатах з гри «Що? Де? Коли?», волонтерських заходах, щорічних міських військово-спортивних змаганнях «Щит Вітчизни», спортивно-патріотичному святі «Старти надій» та інших змаганнях серед ВНЗ I-II рівнів акредитації міста Одеси та області.

АДМІНІСТРАТИВНО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗВ'ЯЗКУ

Я народився 29 жовтня 1962 року в місті Одесі. Маю вищу освіту: 1984 року закінчив Одеський державний університет ім. І.І. Мечникова на механіко-математичному факультеті за спеціальністю «Математика».

З 1984 по 1988 рік працював учителем математики в середній школі № 11 Ленінського району міста Одеси.

У 1988-1994 роках працював за спеціальністю у Німеччині, у Західній групі військ, де відповідав за викладання математики у відділі шкіл. У 1993 році в рамках програми виводу радянських військ із Німеччини закінчив Берлінську економічну академію «Шпрее-Академія» за спеціальністю «Маркетинг».

З 1994 року працював у гімназії № 1 міста Одеси, спочатку методистом кафедри математики й інформатики та вчителем економіки й математики, потім – заступником директора з навчальної роботи, а з 28 грудня 1998 року по 2008-й – директором гімназії № 1 імені А.П. Бистріної. З 4 серпня 2008 року по 31 березня 2009 року працював деканом факультету Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова.

1 квітня 2009 року став директором Коледжу зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова. З 28 серпня 2020 року Коледж змінив назву на «Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий Коледж зв'язку та інформатизації»

**СЕРГІЙ ЮРІЙОВИЧ
ПЕТРУСЕНКО**

директор Коледжу

Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова», а з 1 лютого 2021 року реорганізований у «Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку», директором якого я є по сьогодні.

За відмінну працю з виховання підростаючого покоління та вагомий внесок у розвиток освіти міста нагороджений знаком «Відмінник освіти України» (посвідчення № 1236, Наказ Міністерства освіти України № 61 від 21.03.2000 р.); за значний внесок у підготовку та проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад і турнірів та за плідну роботу з обдарованою молоддю – Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (Наказ № 1005-к від 11.10.2004 р.).

Розпорядженням одеського міського голови №1989-01 від 23.12.2004 р. нагороджений Почесною відзнакою одеського міського голови «Подяка». За особистий внесок у розвиток освіти мені присвоєно почесне звання «Кращий педагогічний працівник міста Одеси» (рішення виконавчого комітету Одеської міської ради від 14.09.2005 р. № 516). За вагомий внесок у забезпечення високого рівня освітньої підготовки учнів, зміцнення матеріально-технічної бази гімназії був нагороджений почесною відзнакою (золотий знак з діамантом) голови Одеської обласної державної адміністрації (постанова від 31.05.2007 р.).

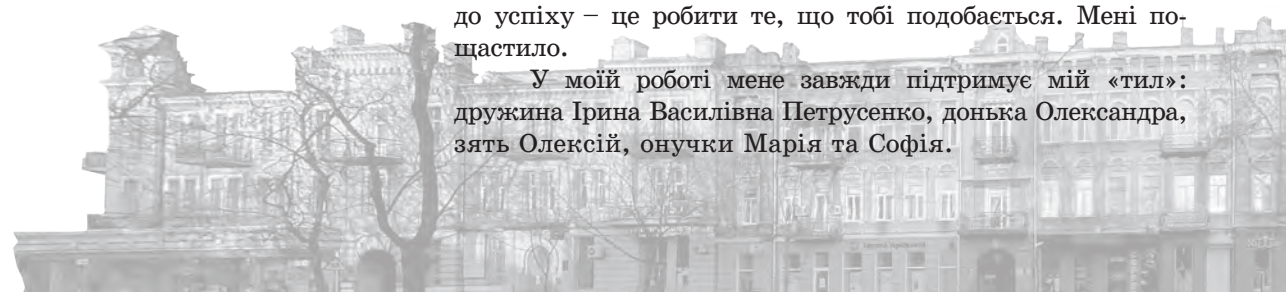
За особистий внесок у розвиток освіти Указом Президента України від 5 жовтня 2012 р. №582/2012 мені присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України».

За багаторічну плідну працю, вагомий особистий внесок у розвиток сфери освіти й науки, високий професіоналізм я нагороджений грамотою ОНАЗ ім. О.С. Попова. За вагомий внесок у розвиток сфери освіти і науки, професійну та наукову підготовку студентської молоді, плідну науково-педагогічну діяльність нагороджений Почесною грамотою ОНАЗ ім. О.С. Попова.

За час педагогічної роботи мені неодноразово оголошувались подяки та застосовувались інші види заохочень. У моїй трудовій книжці відображено 31 заохочення за сумлінну працю та відмінні показники у професійній діяльності.

Я захистив дисертацію, став кандидатом педагогічних наук. Одним з найважливіших факторів у житті кожної людини є правильний вибір професії, улюблена робота, на якій ми проводимо більшу частину свого часу. А шлях до успіху – це робити те, що тобі подобається. Мені пощастило.

У моїй роботі мене завжди підтримує мій «тил»: дружина Ірина Василівна Петрусенко, донька Олександра, зять Олексій, онучки Марія та Софія.

Я народилася в 1963 році в Одесі у родині потомствених викладачів. Мати, Наталя Іванівна Павличенко, за фахом лікар-педіатр, викладач Одеського обласного базового медичного училища. Батько, Юрій Агафонович Павличенко, за фахом інженер електрозв'язку, видатний вчений-зв'язківець, професор, очолював кафедру телекомунікаційних систем ОНАЗ ім. О.С. Попова з 1975 по 2009 рік, понад чверть століття – декан факультету телекомунікаційних систем (раніше факультет багатоканального електрозв'язку). Бабуся, Антоніна Христофорівна Афанасі, учителька біології школи №121 міста Одеси; дідусь, Іван Олександрович Пойченко, директор школи №11 міста Одеси, учитель біології.

У 1986 році я з відзнакою закінчила факультет багатоканального зв'язку Одеського електротехнічного інституту ім. О.С. Попова й отримала кваліфікацію «інженер електрозв'язку». За розподілом потрапила до Одеського відділу Центрального науково-дослідного інституту зв'язку, де працювала впродовж року на посаді інженера лабораторії, що розробляла програмне забезпечення для районних телефонних станцій. Влітку 1987 року дістала пропозицію перевестися до Одеського електротехнікуму зв'язку на посаду викладача. Вагалася недовго, вочевидь, «викладацькі гени» перемогли, і в серпні того ж року стала викладачем економічних дисциплін циклової комісії поштово-економічних дисциплін. Викладала дисципліни: економіка галузі, нормування праці, економічний аналіз, організація та планування виробництва, статистика, фінанси, бухгалтерський облік.

У 1994-1996 роках навчалась в Українській державній академії зв'язку ім. О.С. Попова за спеціальністю «Економіка та управління у зв'язку», яку закінчила з відзнакою та отримала кваліфікацію «інженер-економіст».

З 1996 по 2007 рік беззмінно очолювала циклову комісію економіки та підприємництва; з травня 2006 по серпень 2007 року була завідувачем заочного відділення Коледжу; з вересня 2007 року по сьогодні – заступник директора Коледжу з навчальної роботи.

Маю кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» та педагогічне звання «викладач-методист». Стаж педагогічної роботи – 34 роки. За сумлінну багаторічну педагогічну діяльність, високий професіоналізм, особистий внесок у розвиток галузі зв'язку, забезпечення високого рівня освітньо-професійної підготовки студентів неодноразово була нагороджена почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, Міністерства транспорту і зв'язку України, Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова та Коледжу зв'язку та інформатизації.

Поєдную свою професійну діяльність з обов'язками матері й бабусі в моїй невеликій сім'ї, яку дуже люблю.

**ОЛЕНА ЮРІЇВНА
ГОРЛІНСЬКА**

**заступник директора
з навчальної роботи,
викладач
економічних
дисциплін,
спеціаліст вищої
категорії,
викладач-методист**

**ІРИНА
ЯРОСЛАВІВНА
ЯЩИШИНА**

**заступник директора
з навчально-виховної
роботи,
спеціаліст вищої
категорії**

Я народилася 1 жовтня 1963 року в Одесі. У 1985 році закінчила з відзнакою Одеський технологічний інститут холодильної промисловості за спеціальністю «Машини та апарати з кондиціонування повітря». Того ж року почала працювати інженером Одеського спеціального конструкторського бюро продовольчого машинобудування (далі – СКТБ «Продмаш»); 1993 році за результатами атестації мені була присвоєна 2 категорія інженера-конструктора.

У 1987 році мене обрали депутатом районної ради депутатів Суворовського району м. Одеси, де працювала в комісії з промисловості, була секретарем цієї комісії. Водночас продовжувала працювати в СКТБ «Продмаш» та очолювати культурно-масовий сектор комітету комсомолу.

У 1999-2005 рр. працювала методистом 1 категорії у ВННВК «Зв'язок» ОНАЗ ім. О.С. Попова.

З 1 вересня 2005 року і по сьогодні працюю в Коледжі викладачем циклової комісії природничо-математичної підготовки та на посаді заступника директора з навчально-виховної роботи. Викладаю такі навчальні дисципліни: охорона праці, охорона праці та безпека життєдіяльності, безпека життєдіяльності, екологія (основи екології). Відповідаю за організацію профілактичної роботи з безпеки життєдіяльності та охорони праці під час навчально-виховного процесу серед студентів Коледжу.

За результатами атестації 2018 року мені підтверджена кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії». Стаж педагогічної роботи – 17 років.

У жовтні 2013 року була нагороджена почесною грамотою Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації за багаторічну сумлінну педагогічну діяльність, вагомий внесок у забезпечення високого освітнього рівня підготовки студентів, поліпшення навчально-виховного процесу, значні досягнення в галузі освіти, у 2020 році була нагороджена грамотою ОНАЗ ім. О.С. Попова за багаторічну плідну працю, вагомий особистий внесок у розвиток сфери освіти і науки, високий професіоналізм та з нагоди 100-річчя від дня заснування ОНАЗ ім. О.С. Попова.

У 2003 році, коли пролунав останній шкільний дзвінок, я не стояла на роздоріжжі, бо вже декілька років мріяла про вступ до Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова, вибудовувала своє майбутнє, яке було невід'ємною частиною Академії. А мріяла я реально і вже того ж року стала студенткою 1 курсу ОНАЗ. Тоді для себе обрала спеціальність «Телекомунікаційні системи та мережі».

Зараз я розумію, що то був цікавий і незабутній період мого життя. Пам'ятаю свою першу пару, перші кроки до пізнання... Пам'ятаю свого улюбленого викладача Валентина Олександровича Брескіна. Я любила спостерігати за ним, здавалося, що йому так легко проводити заняття, адже немає нічого складного в тому, щоб навчати інших. На той час я ще й уявлення не мала, яка це нелегка праця – бути викладачем. Скільки потрібно терпіння й витримки, щоб підготувати заняття, зробити його цікавим, зрозумілим, креативним.

У квітні 2008 року стала лаборантом Коледжу зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова. Я отримала диплом про закінчення вишу, але мені не хотілося залишати своє життя, свою Академію в минулому, тому вирішила, що це стане моїм майбутнім. 1 вересня 2008 року я стала викладачем і жодного разу не пошкодувала, що обрала саме Коледж.

Пам'ятаю свою першу пару як викладача, і це викликає в мене посмішку. Було багато хвилювань, адже на мене дивилося 20 пар допитливих, цікавих, незабутніх очей. Це було заняття з теорії електричних і магнітних кіл у групі Р-21. Пара була проведена на одному диханні, але саме тоді я зрозуміла, що це саме те місце, де я завжди хотіла працювати.

Професія викладача виснажлива. Кожного дня ти є центром уваги студентів, і для всіх них ти є зразком для наслідування. Потрібно завжди бути тактовним, бачити в діях тільки позитивне, слідкувати за тим, що і як ти говориш. Як студенти, так і викладачі піддаються страху. Страху, що тебе не будуть поважати, що не зможеш втримати баланс, щоб не стати тираном, але і не бути занадто м'якою людиною. Тривалий час я працювала на заочному відділенні Коледжу, де вивчила специфіку роботи зі студентами протягом начального року, тому коли у 2012 році мені запропонували очолити денне відділення, мене це не злякало. Сьогодні я завідувач денного відділення і викладач моєї незмінної, цікавої дисципліни основи схемотехніки. Я завжди хотіла і намагалася стати для колег підтримкою і порадиником, а для студентів – наставником і другом!

Тепер, коли мій Коледж святкує 100-річчя, я перебуваю в декретній відпустці з маленькою донечкою і мрію про те, як знову переступлю поріг улюбленого Коледжу, де на мене будуть чекати мої друзі: колеги та допитливі студенти!

**ЮЛІЯ
ВОЛОДИМИРІВНА
ТРОФИМЕНКО**

**викладач
спеціальних
дисциплін,
спеціаліст вищої
категорії**

**ТЕТЯНА СЕРГІЇВНА
ВЛАДОВА**

завідувач денного
відділення, викладач
історії України,
спеціаліст першої
категорії

Коледж – новий подих у моєму житті. Розповім чому. Мене звати Тетяна Сергіївна Владова. Мені 31 рік. Народилася на Одещині. Після отримання повної загальної середньої освіти вступила до Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, на історичний факультет. Перша мрія в дорослому житті збулася. У період навчання працювала офіціанткою в кав'ярні. Поєднувати навчання, походи в бібліотеку та роботу мені вдавалось. Жила в гуртожитку. Це були настільки цікаві і незрівнянні часи, що й досі, коли пригадую студентське життя, усмішка не сходить з обличчя.

Щодо обраної професії. Стати викладачем мріяла з дитинства і точно знала, що працюватиму в навчальному закладі. Улюбленим заняттям було грати «у школу», причому не лише з дітьми, а і з ляльками, навіть з котами та собаками.

Найцікавішим в університеті був період практики. Дуже подобалась археологічна, коли цілий літній місяць разом з однокурсниками та керівником розкопували й досліджували різноманітні артефакти римських часів. Була ще архівна та музейна практики, але жодна не може порівнятися з педагогічною.

На практику мене направили до гімназії № 2 м. Одеси. Пам'ятаю, як я хвилювалась, коли йшла в гімназію, але, зайшовши в клас, хвилюватися перестала.

Після закінчення навчання в університеті пішла працювати викладачем історії в Одеський автомобільно-дорожній коледж ОНПУ. Це було нескладно, оскільки мій однокурсник першим знайшов цю роботу і покликав мене. Попрацювала один навчальний рік, після того договір не продовжили. Я відчула розчарування, але залишати педагогічну діяльність не збиралась. Усе літо 2012 року заходила у всі коледжі міста (чому саме в коледжі – і досі не розумію, мабуть, тому, що перший досвід був саме там), але без успіху. Наприкінці серпня того самого року, коли здавалось, що все, ще не мій час, я йшла на автобусну зупинку повз Коледж зв'язку та інформатизації. Тоді я й гадки не мала, що то за заклад. Подумала, що треба ще і тут спробувати. Зайшла до канцелярії, мене направили до заступника директора з навчальної роботи, яка сказала, що годин на викладання історії немає. Мабуть, у моїх очах була така надія, що заступник директора раптом пригадала, що є вакансія на посаду завідувача канцелярії. Звичайно, я погодилась, оскільки той факт, що буду працювати в навчальному закладі, не важливо на якій посаді, не міг не радувати. І головний чинник, чому я погодилась: у мене не було відчуття, що тобі тут не раді, що ти

тут чужа. Фактично я почувалась як вдома. І це був справжній ковток свіжого повітря, як новий подих.

Три роки працювала на посаді завідувача канцелярії. Чесно кажучи, я й гадки не мала, коли оформлювалась, які мої обов'язки, що передбачала ця посада, але я все вивчила. Після того з'явилися години з історії, через рік – класне керівництво. Ще через рік і протягом трьох років була відповідальним секретарем приймальної комісії. Дуже боялася, але даремно, упоралась! Влітку 2019 року директор Коледжу запропонував мені посаду завідувача денного відділення. Другий навчальний рік поспіль обіймаю цю посаду. Врешті-решт, не було й дня, коли б я пошкодувала, що працюю в Коледжі. До речі, уже вісім років.

І наостанок, про найголовніше. Хочу подякувати директору коледжу С.Ю. Петрусенку, заступнику директора з навчальної роботи О.Ю. Горлінській, заступнику директора з навчально-виховної роботи І.Я. Яцишиній, усьому колективу, без винятку, за те, що виявилися прихильними до мене, за те, що я завжди можу звернутися за порадою та отримати допомогу, що я можу бути корисною Коледжу.

Хочу розповісти, з чого почалося моє знайомство з Коледжем, а далі – і робота в ньому. Після отримання повної загальної середньої освіти я вступила до Житомирського державного технологічного університету на спеціальність «Менеджмент організацій». Після закінчення четвертого курсу вступила до магістратури на спеціальність «Менеджмент організацій та адміністрування». Отримала диплом з відзнакою. Недаремно кажуть, що студентські роки – це найкращі роки в житті кожної людини, адже це час відкритих перспектив, можливість жити мріями про прекрасне майбутнє. От і я мріяла знайти гідну роботу, працювати за спеціальністю. Після закінчення вишу переїхала до Одеси, і почалися пошуки роботи. Нелегке це було завдання, оскільки на всіх підприємствах та організаціях головною умовою був досвід роботи, якого, на жаль, у мене не було. Після написання безлічі резюме і дзвінків в усі можливі установи та підприємства, мені нарешті посміхнулася удача. Першою моєю роботою стала робота касира в супермаркеті. Не скажу, що саме про таке я мріяла, але ж починати з чогось було потрібно. За час роботи я пройшла програму навчання на старшого

**ОЛЬГА
АНАТОЛІВНА
ГУМЕННА**

**завідувач
навчально-
методичного
кабінету**

касира, а потім на завідувача касою. Працювала на цій посаді до декретної відпустки. Робота була цікавою, а головне – це досвід.

Після закінчення декретної відпустки постало питання про повернення на роботу, але в тому напрямку, з якого я починала, рухатися далі не було бажання, хотілося чогось нового. Мені запропонували роботу в Коледжі на посаді завідувача канцелярії. З цього й почалося моє знайомство з Коледжем, колективом і самою роботою, яка на мене чекала. Для мене це було чимось новим, з чим я ніколи не стикалася. На цій посаді я пропрацювала недовго, звільнилося місце завідувача навчально-методичного кабінету, і мені запропонували цю посаду.

Працюю в Коледжі не довго, лише третій рік, але за цей невеликий проміжок часу я багато чому навчилася. Робота цікава, різноманітна. Це нові знайомства, відвідування методичних об'єднань, набуття нового досвіду. Ще мені подобається те, що, крім роботи і робочих моментів, у Коледжі організуються різноманітні культурно-розважальні заходи. Разом зі студентами і колективом ми їздили в Карпати, підкорили найвищу вершину України гору Говерлу, здійснили сходження на гору Хом'як. Це були неймовірні емоції. Кожного року в Коледжі проводиться конкурс «Містер Коледж», раз на два роки – конкурс «Міс Коледж». Для студентів організуються спортивні змагання.

Як на мене, одним з найважливіших аспектів у роботі є колектив. Людина ніколи не повинна бути самотньою, вона має перебувати в колективі. На власному прикладі я виразно відчуваю, наскільки важливо перебувати серед людей, бути частиною чогось більшого, бути частиною цього дружного колективу. Я помічаю, як всі члени колективу зростають, разом з ними зростаю і я. Це додає мені впевненості в собі і в завтрашньому дні. Я вдячна за можливість працювати в Коледжі, навчатися, розвиватися, пізнавати нове.

Закінчивши у 1981 році Одеський технологічний інститут холодильної промисловості за спеціальністю «Інженер-механік холодильних машин та установок», я почала працювати на посаді інженера в Одеському філіалі Московського всесоюзного науково-дослідного, проектно-дослідного, проектно-конструкторського інституту скляного машинобудування «Скломаш», у відділі нестандартного обладнання. При такий гучній назві це було звичайнісіньке конструкторське бюро, яке розробляло обладнання для скляного машинобудування. Мені подобалась робота, і колектив був дружний та доброзичливий. Як молодому спеціалісту, мені усі допомагали, навчали премудрощам конструкторської роботи. Я й не помітила, як пролетіло тринадцять літ. За ці роки я виросла від просто інженера до інженера-конструктора другої категорії. Так би і працювала далі, але настали «лихі 90-ті», і конструкторські бюро та інженери стали нікому не потрібні, проектно-конструкторські інститути почали закриватися, а працівників скоротили.

**ТЕТЯНА
ВОЛОДИМИРІВНА
ОСАДЧУК**

**методист
денного відділення,
викладач,
голова первинної
профспілкової
організації
Коледжу**

З 1994 по 2004 рік я працювала в Одеському художньому музеї на найрізноманітніших посадах. З колективом співробітників мені пощастило. Це були дуже культурні, інтелігентні й доброзичливі люди. Але зміни прийшли і в мистецтво! Почалося скорочення кадрів, і в червні 2004 року я прийшла працювати в «Укртелеком», у відділ зв'язку № 45. Це була робота з людьми, з дуже різними людьми: з населенням, з начальниками установ, з підприємцями. Я багато чому навчилася, спілкуючись з різними типами людей і зрозуміла, що добром та позитивним настроєм завжди можна досягти більшого, ніж конфліктом! Колектив, у якому я працювала, був чудовий! Молоді, щирі й доброзичливі дівчата!

І знову зміни! «Укртелеком» почав реорганізацію. Працівників скорочують, а обсяг роботи залишається, на одного працюючого роботи стає втричі більше. Такого навантаження фізично витримати було неможливо!!!

Відтак одного дня в черговий раз я приходжу на Олександрівський проспект, 6 (наш відділ обслуговував цю адресу), і дізнаюсь, що коледжу потрібен методист. Думаю: а дай спробую, гірше вже не буде! І ось з 2007 року я в Коледжі зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова. Коли я тільки прийшла сюди працювати, мені здалося, що я потрапила у бурхливий океан паперів! Кінець місяця — це «дев'ятий вал» паперів: атестаційні відомості, звіти відвідування занять студентами, дисциплінарні комісії, звіт про контингент студентів, звіти до різних установ!

Не встигла прийти до тями, як кінець семестру – відомості по заліках та іспитах! Усе розмножити, підписати, зареєструвати, роздати і, головне, зібрати відомості до відділення! Я була дуже здивована, що іноді викладачі нічим не відрізняються від студентів: поки не станеш над головою – нічого не зрушиться з місця. Так пролетів перший навчальний рік.

У 2008 році мене «нагородили» класним керівництвом! Знову папери і звітності! Але до паперів додалася ще робота з дітьми та їхніми батьками! Деякі ситуації були готовими сценаріями для гумористичного кіножурналу «Єралаш». Які усі діти різні, немає схожих: кожен зі своїми амбіціями, зі своїм характером, зі своїм ставленням до життя! До кожного треба знайти свій підхід: що до дитини, що до батьків! Але незважаючи на все це – які вони усі класні!!! Життя кипить!!! Спортивні змагання, конкурси на «Містера» та «Міс Коледжу», інтелектуальні конкурси, екскурсійні подорожі!!! Дуже цікаво спостерігати, як виростають наші дітки-студенти від «гидких каченят» – на першому курсі, до «чудових лебедів» – на випускному вечорі! Дивився на них і милуєшся і розумієш, що не дарма з ними ти провів чотири роки, які дуже швидко промайнули.

2013 року колектив обрав мене головою первинної профспілкової організації Коледжу. І це крім роботи методиста та класного керівника. На своєму рівні я намагаюсь допомагати людям чим можу. І тут знову звітність і папери! Але робота є робота, головне – це люди, з якими ми працюємо, спілкуємся та знаходимось поряд більшу частину свого часу!!! У нас чудовий колектив, і це є однією з вагомих мотивацій працювати в Коледжі!

Директор наш, Сергій Юрійович Петрусенко, як суворий господар-адміністратор, за всім слідкує, усе знає, сварить нас, як студентів, але завжди робить усе можливе, а іноді й неможливе, щоб ми вчасно отримували свою заробітну плату, щоб наш Коледж був на висоті!

Я, Учителева Наталія Олександрівна, хочу розповісти про Коледж зв'язку, де працюю з 2005 року. Дивовижний навчальний заклад з цікавою історією! Але головне – це люди, які працювали і працюють у ньому. Тут панує атмосфера добра, тут ділять радість і горе, тут людина ніколи не залишається на самоті, тут завжди відчувається плече колективу.

У 1995 році я закінчила Одеський педагогічний університет, і моєю мрією було викладати. Слава Богу, що на моєму шляху небеса мені подарували зустріч з дивовижною людиною – Сергієм Валентиновичем Майновим. Він працював в Академії зв'язку ім. О.С. Попова і запросив мене працювати методистом у навчальну частину. Тепер я розумію, що це був шлях до моєї мрії. У 2003 році на базі технікуму зв'язку відкрилося денне відділення, і в 2005 році Сергій Валентинович запросив мене працювати в технікумі. Мене захопила обстановка, тут було цікаво працювати, розвивати нові ідеї. До нас прийшли випускники Академії зв'язку: молоді, красиві, розумні, – і робота закипіла. Усі роки моєї роботи в Коледжі були для мене пошуком, я вчилася викладати, набиралася досвіду роботи зі студентами. Роки промайнули як один день, уже випускаю четверту групу студентів як класний керівник, працюю на посаді завідувача навчальної лабораторії.

Дуже хочу написати про директора, Сергія Юрійовича Петрусенка. З його приходом в 2009 році на посаду Коледж почав розвиватися і «дорослішати». Сергій Юрійович втілює в життя свої ідеї: це турпоїздки за кордон і Україною, змагання, конкурси та багато іншого. Я особисто хочу висловити подяку Сергію Юрійовичу за те, що коли б я не прийшла до нього за порадою, він завжди уважно вислухає. Його поради допомагали мені як класному керівнику і як співробітнику. Можу заявити на весь світ: я щаслива, що стільки років працюю з найкращими у всесвіті людьми. Коледже, я люблю тебе!!!

**НАТАЛІЯ
ОЛЕКСАНДРІВНА
УЧИТЕЛЕВА**

**завідувач
навчальної
лабораторії**

**СВІТЛАНА
СЕРГІЙВНА
БЕЛЬДЮГІНА**

**викладач
спеціальних
дисциплін,
спеціаліст вищої
категорії**

Свого часу я закінчила Одеський електротехнічний інститут зв'язку ім. О.С. Попова за фахом «Багатоканальний електрозв'язок». Працюючи за фахом і викладаючи у Коледжі, я жодного разу не пошкодувала про прийняте рішення отримати спеціальність зв'язківця.

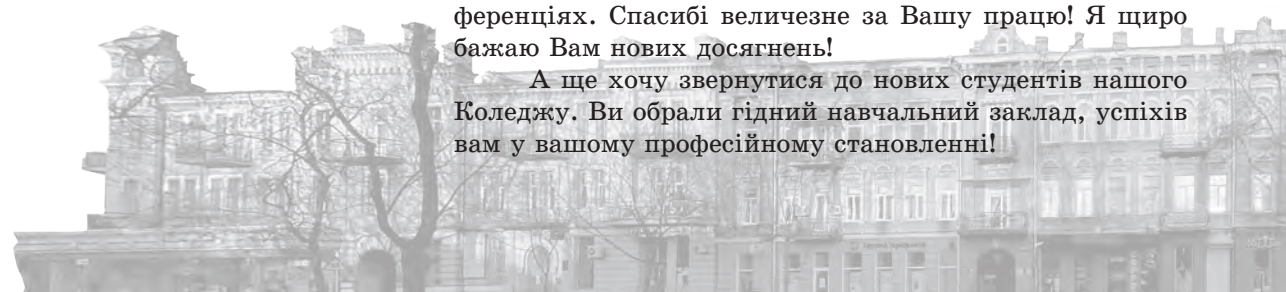
Я дуже добре розумію ту важливість роботи, що виконують люди, об'єднані в цю невелику, але дуже важливу групу фахівців, адже держава існує тоді, коли є добрі шляхи та зв'язок, тобто, є транспортні та інформаційно-транспортні системи. І чим краще вони розвинені, тим ефективнішим, а також оперативнішим є управління такою державою. На сьогодні – це галузь, що найбільш стрімко розвивається у світі. Сучасне життя вимагає від фахівця зв'язку постійного вдосконалення. Можливо, ми не з'являємось на екранах телевізорів у новинах, про нас не друкують статті в газетах, і ті професійні подвиги, що здійснюють зв'язківці, підтримуючи зв'язок, зовні не помітні, але в цілому люди вже не можуть відмовитись від тих переваг, що ми їм надаємо. Тобто, робота для нас буде завжди, що не відбувалося б у світі – погане або добре. Тому наголошую, що наш Коледж – це одна із сходинок у таємничий, багатогранний світ зв'язку на Землі і, без жодних жартів, за її межами.

Основне завдання Коледжу – підготовка висококваліфікованих фахівців та робітничих кадрів відповідно до сучасних вимог на основі інтеграції інтересів роботодавців, Коледжу та учнів, з метою розвитку кадрового потенціалу підприємств зв'язку України і світу.

Хочу висловити велику подяку директору Коледжу Сергію Юрійовичу Петрусенку, завучам Олені Юріївні Горлінській, Ірині Ярославівні Ящишиній та всьому педагогічному колективу за високий професіоналізм і компетентність, доброзичливість, терплячість, за кропітку, наполегливу працю у вихованні студентів. Сподіваюся, що багаторічний досвід і щира відданість своїй справі стануть запорукою в подальшому розвитку духовного та інтелектуального рівня наших нових студентів.

Ви, дорогі колеги, здатні зарядити позитивним настроєм на досягнення найкращих результатів і робите це професійно й майстерно! Це підтверджують результати, які демонструють студенти на наукових конференціях. Спасибі величезне за Вашу працю! Я щиро бажаю Вам нових досягнень!

А ще хочу звернутися до нових студентів нашого Коледжу. Ви обрали гідний навчальний заклад, успіхів вам у вашому професійному становленні!

Моя пристрасть до викладання почалась з дуже раннього віку. Коли я була ще маленькою дівчинкою, найулюбленішим моїм заняттям було читання книг. А найулюбленішою грою – приміряти на себе роль вчительки: посадити навколо себе усіх ляльок та плюшевих іграшок і читати їм книжки. Не дивно, що мені вдалося «протягнути» своє бажання навчати упродовж такого тривалого часу.

Оскільки я була білінгвальною дитиною і виховувалася у двомовному середовищі, мені досить легко давались мови. Словесне мистецтво надихало мене на написання віршів та коротких есе ще зі шкільних років. Крім того, Ренійський ліцей з поглибленим вивченням іноземних мов дав мені прекрасну можливість розвивати моє захоплення. Мені однаково добре давались як точні та природничі науки, так і гуманітарні, але такого інтересу, як на уроках англійської мови, не виникало ніде. Ще у молодшій школі до нас запрошували носіїв мови, ми мали можливість з ними спілкуватись, у нас був доступ до цікавих підручників, деякі з яких я навіть сьогодні використовую у своїй роботі. Проходження курсу країнознавства лише більше підігріло мій інтерес до вивчення іноземних мов. Тому, коли обрали для зовнішнього незалежного оцінювання українську, англійську мови й математику та мала можливість обрати для себе як технічну, так і гуманітарну спеціальність, мій вибір впав на викладання іноземних мов.

Обрати саме викладання я вирішила, отримавши досвід ще в школі – мені неодноразово довіряли замінювати вчителів на дні самоврядування. Тому моїм рішенням було вивчати саме цей аспект лінгвістики. І я безмежно вдячна за можливість вчитися в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті. З нього почалося моє знайомство з німецькою мовою, отримання унікального досвіду та доступ до оригінальних джерел цієї мовою. Понад усе мене захоплювало мовознавство, вивчення мови і як структури, і як живого організму, що росте, еволюціонує та інколи помирає. Це, разом з можливістю спілкуватися з носіями мови та іноземцями (інтерв'ю з носіями, синхронний переклад їхніх доповідей на публіку (за цю можливість я вдячна ректору університету), мовні табори), дало мені можливість опанувати мови на вільному рівні. Крім того, у процесі навчання в мені прокинувся інтерес до вікової психології, що дало можливість краще розуміти покоління, яке мені доводиться навчати, – їхні інтереси, страхи, мотивацію.

Після навчання в Ізмаїлі моїм рішенням було переїхати до Одеси. Деякий час я використовувала свої знання та навички у роботі перекладача. Це був дуже цінний досвід, від якого я б нізащо не відмовилась. Однак такого

**НІКОЛЕТА
МИХАЙЛІВНА
БЕНУ**

**викладач
англійської мови,
спеціаліст другої
категорії**

захоплення та мотивації, як від викладання, у мене не виникало ні від чого іншого. Тому я вирішила шукати роботу у сфері освіти. На практиці в університеті більш за все мені подобалося працювати з учнями старшої школи, це й стало причиною, тому я обрала викладання у фаховому Коледжі. Коли я почула, що відкрилася вакансія викладача іноземних мов у Фаховому коледжі зв'язку та інформатизації, у мене не залишилось сумнівів – я маю тут працювати! Мій батько, радіотехнік та один з програмістів першого покоління, ще у шкільні часи знайомив мене з програмуванням. Не використати такі знання було б неприпустимо. І я мала рацію. Бачити, як запалюються очі студентів, коли вони зацікавлені темою, коли розкривається їхній креативний та винахідницький потенціал, – це щире задоволення для мене. Я вдячна за можливість працювати в такому закладі, у такому дружньому колективі, поєднувати свій свіжий гнучкий погляд на викладання з багатолітнім досвідом старших викладачів. І сподіваюсь на те, що й надалі моя праця позитивно вплине на життя нашого закладу.

**ІРИНА ДМИТРІВНА
БОРИК**

**викладач
української мови та
літератури,
спеціаліст вищої
категорії**

Зараз 2021 рік. Життя плине швидко. Тільки-но ніби чекали на 2000. Що ж, таке воно є, життя.

Мене звати Ірина Дмитрівна Борик. Викладаю українську мову та літературу в чудовому закладі – у Коледжі зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку імені О.С. Попова. Гарне місце, прекрасний колектив, хороші студенти. Так, про таку роботу я, безперечно, мріяла. Взагалі я романтик, вірю в казки і чарівний збіг обставин. І щодо моєї роботи, то це, власне, так і було.

Свою освіту починала в Одеському педагогічному коледжі у 2001 році. Часто доводилося проходити повз стіни рідного тепер мені Коледжу. Ненароком зір падав на табличку: «Технікум зв'язку та інформатизації». І в голові промайнула думка: що ж там, за цими дверима? І так було неодноразово. На перервах було людно біля закладу. Час ішов...

Почалося навчання в Південноукраїнському державному педагогічному університеті, і мій маршрут трохи змінився... Але, як кажуть, від долі не втечеш. Три роки в університеті промайнуло досить швидко. Я навіть протягом останнього року встигла попрацювати ще і в школі. І тут, на щастя, доля запропонувала мені шанс: я зайшла в Коледж поцікавитися про роботу. Відразу мене зустрів приємний колектив – доброзичливі, щирі люди: заступник директора з навчальної роботи Олена Юріївна Горлінська, заступник директора з виховної роботи

Ірина Ярославівна Ящишина, методист Коледжу Тетяна Володимирівна Осадчук. Поступово я познайомилася з усім колективом – чудові люди!

Протягом десяти років навчаю студентів. Викладаю українську мову та літературу, зарубіжну літературу, українську мову за професійним спрямуванням. Готую студентів до зовнішнього незалежного оцінювання, збагачую їх словниковий запас, проводжу виховні години на морально-етичні теми – цікава і насичена діяльність, спрямована на освіту і виховання молодого покоління, майбутнього нашої України.

Маю цікаве захоплення – театр. Театр ще з давніх-давен вважався ядром культури. Це не просто дійство на сцені, це – величезна праця акторів, режисерів, композиторів, музикантів, архітекторів.

Пишу сценарії художніх постановок, готую студентів, організовую та проводжу вистави за творчістю письменників. Багато прем'єр вистав відбулося в приміщенні Коледжу зв'язку, куди були запрошені представники обласного методичного об'єднання викладачів української мови та літератури ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації. Так, з нагоди 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка 27 лютого 2014 року була показана вистава «Мати-наймичка» (за поемою Т.Г. Шевченка «Наймичка»); до 202-ї річниці від дня народження Т. Г. Шевченка 15 березня 2016 року – постановка п'єси «Назар Стодоля» (за однойменною драмою Т.Г. Шевченка). Студенти під моїм керівництвом підготували чудові декорації та костюми. Актори й глядачі мали змогу доторкнутися до неоціненної спадщини Т.Г. Шевченка. Такі вистави мають важливе естетичне і виховне значення для молодого покоління, сприяють залученню молоді до вивчення й осмислення постаті Кобзаря, його творчості.

19 грудня 2015 року відбулася прем'єра вистави «Ніч перед Різдвом» (за однойменною повістю М.В. Гоголя); з нагоди 160-ї річниці від Дня народження І.Я. Франка 15 грудня 2016 року наші студенти показали виставу «Украдене щастя» (за однойменною драмою І.Я. Франка); 19 грудня 2017 року – виставу «Тарас Бульба» (за однойменною повістю М.В. Гоголя); 18 грудня 2018 року відбулася прем'єра вистави «Сорочинський ярмарок» (за однойменною повістю М.В. Гоголя).

Залучення студентів до участі в театралізованих виставах на матеріалі української літератури сприяє вдосконаленню знань з української мови та літератури, розвитку творчих здібностей студентів, є одним з елементів патріотичного та естетичного виховання молодого покоління.

Отак і живемо, так працюємо, відпочиваємо і творимо майбутнє. Адже краще майбутнє – у наших руках!

**ВАЛЕНТИНА
СЕМЕНІВНА
БОРИСЕНКО**

**викладач
спеціальних
дисциплін,
спеціаліст вищої
категорії**

Народилась я в Україні, потім жила з батьками в Угорщині, навчалась у посольській школі в Будапешті. Закінчила середню школу в Одесі. Вищу освіту здобула в Одеському електротехнічному інституті зв'язку ім. О.С. Попова, на факультеті радіозв'язку та радіомовлення, бо мала великий інтерес до фізико-математичних наук. Під час навчання вела активне студентське життя: усі роки навчання була старостою групи, брала участь у науково-дослідницьких роботах та в спортивних змаганнях.

Після закінчення інституту працювала у Одеській філії Науково-дослідного інституту телебачення на посаді інженера. Крім наукової роботи, брала активну участь у суспільному житті інституту (профком). Згодом поступила на службу в УВС Одеської області, де прослужила інспектором до виходу на пенсію. Під час служби в органах внутрішніх справ вела активну громадську діяльність – була головою жіночої ради. Після виходу на пенсію обіймала посаду інспектора команди в УДСО при УМВС України, де працювала до 2008 року.

У 2008 році була запрошена на посаду викладача в Коледж зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова як фахівець телебачення та радіомовлення. Тут працюю і до сьогодні, ділячись зі студентами своїми теоретичними та практичними знаннями. Маючи відповідну науково-теоретичну підготовку, викладаю такі спеціальні дисципліни: звукове та телевізійне мовлення, телевізійні системи передачі, автоматизовані системи контролю та керування, технічне обслуговування радіотелевізійного обладнання, системи супутникового та кабельного телебачення, навчальна професійна практика.

Сьогодні важливо не тільки мати великий обсяг теоретичних знань, але й, володіючи теоретичними знаннями, уміти активно й послідовно вирішувати практичні завдання, тому я впроваджую в навчально-виховний процес інноваційні освітні технології, форми та методи організації навчально-виховного процесу, що забезпечують максимальну самостійність засвоєння студентами знань. Наполегливо працюю над удосконаленням методики проведення занять, систематизацією навчально-методичного матеріалу, виробленням необхідних практичних навичок, над формуванням у студентів умінь самостійно здобувати знання. Застосовую так званий «компетентнісний підхід», спрямований на формування в майбутнього монтажника технічного мислення і його продуктивне використання при виконанні професійних функцій. Систематично працюю над удосконаленням своєї викладацької майстерності і

розширенням професійних знань; неодноразово підвищувала кваліфікацію в ОНАЗ ім. О.С. Попова та Інституті інноваційної та післядипломної освіти Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова за фахом «Психологія та педагогіка вищої школи». Працюючи над підвищенням кваліфікації, розробила методичні матеріали, рекомендовані для використання при проведенні лекційних, практичних і лабораторних занять та організації самостійної роботи студентів денної форми навчання. За роки роботи в Коледжі пройшла шлях від спеціаліста до викладача вищої категорії.

До 2018 року керувала дипломним проєктуванням студентів, з того ж року беру участь у роботі експертної (кваліфікаційної) комісії зі встановлення відповідності рівня освітньої підготовки кадрів до вимог освітньо-професійної програми та присвоєння їм кваліфікації за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» із спеціальності 5.05090306 «Монтаж, обслуговування і ремонт обладнання радіозв'язку, радіомовлення та телебачення» та питань спеціальних дисциплін.

Щороку беру участь у підготовці студентів Коледжу до студентських науково-технічних конференцій «Телекомунікаційні і інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє і майбутнє», які відбуваються з 2011 року і по сьогодні. Студенти, науковою роботою яких я керувала, за рішеннями журі, призначених ректором ОНАЗ ім. О.С. Попова, ставали лауреатами та дипломантами конференції в секції системи радіозв'язку, радіомовлення та телебачення.

Беру активну участь у житті Коледжу. Студенти групи, де я є класним керівником, – активні учасники всіх заходів Коледжу. Разом відвідуємо театри та виставки. Протягом 10 років беру участь як суддя (складання-розбирання автомата) у військово-польових зборах. Була членом журі конкурсу «Міс Коледжу». Подорожую зі студентами країною (Карпати, Львів, Київ, Крим – до 2014 року). Після цих мандрівок і в студентів, і в мене залишаються безліч вражень, фото та відео.

Нагороджена почесними грамотами КЗІ ОНАЗ ім. О.С. Попова за сумлінну багаторічну працю та сумлінну педагогічну діяльність, високий професіоналізм, забезпечення високого рівня освітньої професійної підготовки студентів.

**СЕРГІЙ
СЕРГІЙОВИЧ
ГАЛЮЗА**

**викладач
предмета захист
України,
кандидат
педагогічних наук,
спеціаліст вищої
категорії**

Я народився 27 вересня 1981 року в Луганську. Професійно займався спортом. Виступав у кількох футбольних клубах України, Білорусі, Молдови протягом майже 14 років.

Здобув вищу освіту спеціаліста, потім магістра за фахом «Викладач фізичного виховання», а згодом другу вищу освіту рівня магістр за фахом «Державна служба». Після закінчення кар'єри професійного футболіста працював тренером у дитячо-юнацькій школі. Паралельно почав обслуговувати футбольні матчі міських та обласних змагань як арбітр. У 2010-2013 рр. навчався в аспірантурі Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. У 2014 році після захисту кандидатської дисертації за тематикою студентського футболу отримав звання кандидата педагогічних наук. Маю досвід роботи фітнес-менеджером та фітнес-тренером. З травня 2015 року працюю на кафедрі фізичного виховання Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова. Пройшовши конкурс, того ж року очолив кафедру.

На запрошення директора Коледжу С.Ю. Петрусенка з вересня 2016 року почав викладати дисципліну захист Вітчизни, потім захист України студентам першого курсу Коледжу. Проводжу виховну роботу зі студентами, беру участь в обласних змаганнях, в організації та проведенні військово-польових зборів студентів першого курсу Коледжу (щороку). В академії та Коледжі веду спортивну секцію з футболу та футзалу.

Після захисту кандидатської дисертації постійно беру участь у проведенні курсів підвищення кваліфікації для тренерів масового футболу, за програмами «D», «С»-дипломів Української асоціації футболу і вчителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти за методикою викладання футболу як тренер-викладач та організатор від Одеської обласної футбольної асоціації.

Народившись 31 березня 1965 року в Одесі, як справжня одеситка і творча особистість, що, власне, одне й те саме, далі вирішила, що життя потрібно прожити красиво й насичено, тому першу спеціальність отримала в 1984 році в Одеському музичному училищі ім. К. Данькевича як соліст, диригент і керівник естрадного оркестру, ансамблю. Не зупиняючись на досягнутому, у 1990 році отримала другу спеціальність в Одеській державній консерваторії ім. А. В. Нежданової як музикознавець і викладач. Віддавши рідній державі три роки роботи за призначенням і попрацювавши старшим лаборантом музично-педагогічного факультету Одеського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського, продовжила дивитися з надією у світле майбутнє.

**ВЕРОНІКА
ВІКТОРІВНА
ЖИМОЛОСТНОВА**

**викладач
філософії,
кандидат
мистецтвознавства**

У 1993 році стала до роботи в Одеській академії зв'язку ім. О.С. Попова, де й пропрацювала кращі роки свого життя (до 2004 року) як керівник Центру гуманітарної освіти та виховання. У 2003 році знову прийшло усвідомлення, що не можна зупинятися на досягнутому, тому захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 17.00.03. – «Музичне мистецтво» і почала працювати в.о. доцента і заступником завідувача кафедри в Одеському державному університеті ім. І.І. Мечникова на новій кафедрі мистецтвознавства, де і працювала до 2008 року. Професійні горизонти вимагали розширення і переходу до Міжнародного гуманітарного університету на кафедру дизайну, на якій до 2015 року я виконувала обов'язки доцента, заступника завідувача кафедри і заступника декана факультету мистецтв і дизайну, у створенні якого брала безпосередню участь.

Наукова діяльність наполегливо кликала в незвідане, і з 2016 по 2018 рр. було навчання і завершення докторантури в Одеській національній академії музики ім. А.В. Нежданової і паралельна робота за сумісництвом в Одеській національній науковій бібліотеці, у науково-дослідному відділі.

За весь час після захисту дисертації було написано багато наукових статей, підручників, монографію і кваліфікаційні документи із семи спеціальностей. Однак бажання ділитися знаннями перевершило всі наукові інтереси, тому сьогодні працюю в Коледжі, викладаю основи філософських знань і географію, радію успіхам студентів і, підживлюючись від них оптимізмом і життєлюбством, будую плани на майбутнє.

Поєдную свою професійну діяльність з обов'язками дружини, матері й дочки в моїй невеликій сім'ї, яку дуже люблю.

**ВАЛЕНТИНА
ІВАНІВНА
КОЗАК**

**викладач
економічних
дисциплін,
спеціаліст
першої категорії**

Я розпочала свою трудову діяльність з посади оператора обчислювального центру в Одеському відділенні науково-дослідного інституту автоматизації управління. У грудні 1976 року почала працювати старшим лаборантом обчислювального центру Одеського електротехнічного інституту зв'язку ім. О.С. Попова, водночас навчалася на планово-економічному факультеті вечірнього відділення Одеського інституту народного господарства за спеціальністю економіста. Після закінчення інституту обіймала посаду інженера-програміста, у 1983 році була переведена на посаду економіста науково-дослідного сектора. З 1985 року працювала інженером науково-дослідної роботи кафедри управління підприємствами зв'язку.

Працюючи в академії, брала активну участь у громадському житті кафедри та академії, мене неодноразово обирали членом профкому інституту, тривалий час брала участь у роботі ДЕКУ, займалася виховною роботою в академії, була куратором. Брала також активну участь у держбюджетних економічних науково-дослідних роботах кафедри, науково-методичних семінарах та конференціях. Керувала науково-дослідними та випускними роботами студентів, постійно підвищувала свою кваліфікацію. Працюючи в академії, я періодично проводила заняття в Коледжі і тоді познайомилась з його дружним колективом.

У 2015 році мене запросили працювати у штаті працівників Коледжу.

Наш Коледж зв'язку – це дивовижний навчальний заклад зі своєю багаторічною історією, до того ж розташований в історичному центрі нашого міста, на Олександрівському проспекті. Найцінніший скарб нашого Коледжу – це люди, які тут працюють, – професіонали своєї справи, небайдужі до інших. Це люди, які ділять разом хвилини радості й успіху, а в скрутні хвилини завжди готові прийти на допомогу. Дуже вдячна долі за те, що працюю в нашому колективі, де панує атмосфера злагоди та підтримки, під керівництвом нашого директора Сергія Юрійовича Петрусенка, який не лише постійно турбується про навчальний процес, але й підтримує інтелектуальний розвиток студентів і дбає про їх духовне збагачення та фізичний стан. Кожного року він влаштовує поїздки до найцікавіших місць України для студентів та викладачів нашого закладу. Я також неодноразово брала участь у цих екскурсіях.

Особливої поваги заслуговує заступник директора з навчальної роботи Олена Юріївна Горлінська, чуйна та відповідальна людина. З нею я познайомилась,

працюючи ще в академії. Дуже вдячна їй за теплоту й розуміння, вона ніколи не відмовляла мені у підтримці та пораді.

На завершення хочу додати, що з галуззю зв'язку мене пов'язує усе моє трудове життя. Це моє призначення – бути причетною до такої складної та відповідальної сфери діяльності.

Я народився 8 травня 1997 року в селі Андрієво-Іванівка, Миколаївського району, Одеської області. Закінчив 11 класів Андрієво-Іванівського НВК.

Завжди займався спортом, тому вибір, де навчатися далі, був очевидним. Тому в 2014 році я вступив до Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського» за напрямком підготовки «Фізичне виховання».

Здобувши у 2018 році ступінь бакалавра за цим напрямком і кваліфікацію вчителя фізичної культури та організатора спортивно-масової роботи, продовжив навчання в магістратурі університету. У 2019 успішно закінчив університет, здобув ступінь магістра за спеціальністю «Середня освіта, спеціалізація фізична культура, освітня програма – середня освіта (Фізична культура)» та отримав кваліфікацію викладача фізичного виховання, учителя фізичної культури, організатора спортивно-масової роботи.

У 2020 році влаштувався працювати викладачем фізичної культури та фізичного виховання до Коледжу зв'язку та інформатизації Одеської національної академії ім. О.С. Попова, де успішно працюю й нині.

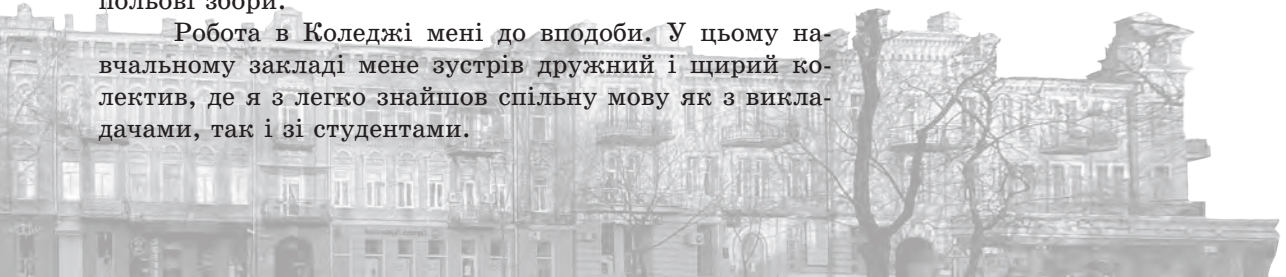
Організую і проводжу зі студентами Коледжу спортивні змагання та турніри з волейболу, футболу, баскетболу, настільного тенісу, армреслінгу, легкої атлетики, гімнастики тощо, а також проводжу військово-польові збори.

Робота в Коледжі мені до вподоби. У цьому навчальному закладі мене зустрів дружний і щирий колектив, де я з легко знайшов спільну мову як з викладачами, так і зі студентами.

**ОЛЕГ
ВІТАЛІЙОВИЧ
ДЬЯЧЕНКО**

**викладач
фізичного
виховання,
спеціаліст**

**ТЕТЯНА
АНАТОЛІЇВНА
КАЧАН**

**викладач
хімії та біології,
спеціаліст
вищої категорії,
викладач-методист**

Погляд на мою історію життя, майже 30 років тому... Приїхала до Одеси в 1985 році струнка дівчинка Тетянка. Навіщо? Гарне питання! Не відпочивати, а навчатися в Одеському державному університеті ім. І.І. Мечникова на хімічному факультеті. Дуже мені хотілось бути вчителем хімії, відмовляли всі родичі, але я ... уже в Одесі... 5 років як студентка ... а далі, понеслась робота – учитель хімії в найкращому навчальному закладі міста Одеси – у гімназії № 1 ім. А.П. Бистріної.

Як у пісні: «Дзвінок! Урок! Дзвінок! Урок!...», але я зараз про інше... Роки летіли – і так 30 літ.

І раптом у житті зміни: «Дзвінок! Пара! Дзвінок! Пара!...» – і я викладач вищої категорії, учитель-методист в іншому навчальному закладі – у Коледжі зв'язку. Як? Чому?

А тепер про головне. У кожного з нас на життєвому шляху трапляється велика кількість різних людей, але деякі з них залишають значний слід у нашій долі. Такими людьми для мене були: А.П. Бистріна і С.Ю. Петрусенко.

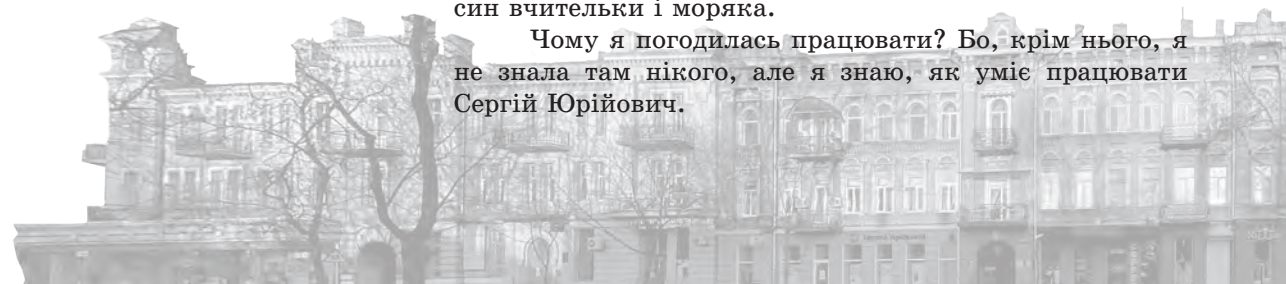
Багато років ми працювали з ним, Сергієм Юрійовичем, у гімназії №1. Був спочатку методистом, а згодом і директором гімназії № 1 ім. А.П. Бистріної, оскільки він працює під знаком високої якості професійної педагогічної роботи, міжнародних інновацій.

Будучи лідером за своєю природою, Сергій Юрійович як людина різностороння, обдарована, цікава в спілкуванні уміє зацікавити інших і повести за собою; він любить подорожувати, знає історію рідного міста, завжди щедро ділиться своїми знаннями з учнями, колегами, друзями.

У 2001 році я закінчила ОДУ ім. І.І. Мечникова. Працювала два роки учителем хімії в СШ № 83 (нині гімназія № 6). Через два роки волею долі я вже викладаю хімію та біологію в школі № 119 (тепер – гімназія № 1 ім. А.П. Бистріної). Хоча потрапити в цей заклад було малоймовірно, але мені це вдалося. Тоді і відбулася зустріч із Сергієм Юрійовичем, він був куратором кафедри природничих наук.

У 2019 році С.Ю. Петрусенко, будучи директором Коледжу, запросив мене у свій колектив викладачем хімії та біології. Директор Коледжу завжди й у всьому хоче бути першим і найкращим, бо він пам'ятає, що він син вчительки і моряка.

Чому я погодилась працювати? Бо, крім нього, я не знала там нікого, але я знаю, як уміє працювати Сергій Юрійович.

Народилася я в 1947 р. у м. Сміла, Черкаської області. Закінчивши в 1965 р. з медаллю середню школу, вступила до Одеського електротехнічного інституту зв'язку на факультет радіозв'язку і радіомовлення. Після закінчення інституту працювала молодшим науковим працівником у науково-дослідній лабораторії систем передачі бінарних сигналів (НДЛ СПБС) під керівництвом кандидата технічних наук, випускника нашого технікуму зв'язку Д.А. Берковича. У НДЛ СПБС працювала над розробкою і дослідженням пристроїв мікросхемотехніки, що впроваджувались у виробництво апаратури зв'язку. НДЛ СПБС співпрацювала з такими установами, як Одеська філія Спеціального конструкторського бюро Міністерства зв'язку СРСР, Науково-виробниче об'єднання «Красная заря» Міністерства промисловості засобів зв'язку СРСР (м. Ленінград), КБ заводу «Промсвязь» м. Одеса.

З 1977 року почала працювати викладачем професійно орієнтованих дисциплін в Одеському електротехнікумі зв'язку. У 1978-2017 рр. з невеликою перервою очолювала циклову комісію. Маю кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» і педагогічне звання «викладач-методист». Активно працюю над методичною базою дисциплін, які викладаю; керую науково-дослідною роботою студентів. Неодноразово проходила стажування на кафедрах ОНАЗ ім. О.С. Попова, а також на підприємствах зв'язку і підтримую тісний зв'язок з фахівцями цих підприємств.

Досить тривалий час працювала за сумісництвом на кафедрі МСС ОНАЗ ім. О.С. Попова і брала активну участь у вдосконаленні навчально-методичного комплексу кафедри, зокрема, у розробці методичних посібників до змістовних модулів «Вимірювання частоти і часових інтервалів», «Дослідження шляхів підвищення якості вимірювань засобами вимірювальної техніки», методичного посібника з лабораторних і практичних занять з предмета метрологія і вимірювання. Є співавтором декількох підручників для студентів вишів серії «Вимірювання в системах зв'язку», затверджених МОН України.

Нагороджена Почесною грамотою Державного комітету зв'язку та інформатизації України (2003), Почесною грамотою Міністерства транспорту і зв'язку України (2007), Почесною грамотою МОН України (2008), Почесною грамотою ОНАЗ ім. О.С. Попова і пам'ятним знаком до 90-річчя Академії. Маю звання «Почетный радист СССР».

**ЛЮДМИЛА
ОЛЕКСАНДРІВНА
КОЗАЧЕНКО**

**викладач
спеціальних
дисциплін,
спеціаліст
вищої категорії,
викладач-методист**

**ОЛЕКСІЙ
ВІКТОРОВИЧ
КОКОРСВ**

**кандидат
філософських наук,
викладач
спеціальних
дисциплін,
спеціаліст вищої
категорії**

Я народився 1973 року в Одесі. У 1991 році закінчив школу-гімназію № 3 (фізико-математичний клас) і того ж року став студентом в Української державної академії зв'язку ім. О.С. Попова. Закінчив навчання в 1996 році. З серпня 1996 року працював інженером зв'язку на підприємстві «Імпульс», яке займалося монтажем, настроюванням координатних АТС та прокладанням кабелів зв'язку; у вересні 2002 року став викладачем в Одеському електротехнікумі зв'язку. З жовтня 2003 працював в ОНАЗ ім. О.С. Попова викладачем, старшим викладачем та доцентом кафедри обчислювальної техніки та мікропроцесорів. Обіймав посади заступника декана з виховної роботи факультету телекомунікаційних систем та заступника директора з виховної роботи навчально-наукового інституту комп'ютерно-інтегрованих технологій, автоматизації та логістики.

У вересні 2015 року повернувся в Коледж зв'язку та інформатизації викладачем предметів: лінії передачі, теорія електричних кіл та сигналів, вимірювання в телекомунікаціях та радіовимірювання.

Закінчив аспірантуру при ОНАЗ ім. О.С. Попова (2012), захистив кандидатську дисертацію та отримав науковий ступінь кандидата філософських наук.

У 2018 року закінчив докторантуру Південно-українського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського.

Беру участь у міжнародних науково-практичних конференціях, постійно публікую статті в друкованих виданнях та Інтернет-джерелах, маю понад 60 наукових праць. У 2020 році вийшла друком моя монографія «Інституційна та ціннісна відповідність держав Балтії політиці ЄС щодо зміцнення ліберальної демократії». Проводжу роботу з обдарованими студентами. Беру участь у підготовці студентських доповідей на щорічні студентські науково-технічні конференції «Телекомунікаційні, інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє і майбутнє». Очолював циклову комісію інформатики та обчислювальної техніки.

На сьогодні – викладач вищої категорії, класний керівник навчальної групи.

Мої «крила» – дві доньки: старша Олена, яка вже працює третім помічником капітана, та молодша чотирирічна Анастасія.

Кожний підбирає те, що впустив. Усе життя ми йдемо, підбираючи наші спогади, якими б вони не були – сумними чи веселими, важкими чи радісними. Мої спогади протягом 23 років...

1997 рік... Я вперше опинилася в стінах тоді ще технікуму зв'язку. Працюючи начальником юридичного відділу Одеської дирекції «Укрпошти», отримала пропозицію навчати азам юриспруденції начальників наших поштових відділень та районних вузлів зв'язку. Усіх їх я добре знала, оскільки неодноразово була в складі комісій з комплексних перевірок поштових підрозділів. Моїм завданням була навчати їх різним законодавчим актам, які вони повинні були використовувати у своїй роботі. Результати стали очевидними під час наступних перевірок поштових відділень: практично не було виявлено порушень ані під час перевірки контролюючими працівниками Одеської дирекції «Укрпошти», ані під час перевірок іншими контролюючими органами.

Через декілька років наш заочний технікум поступово перетворився на очний. У 2003 році відбувся перший набір на стаціонар. Було трохи незвично та навіть страшно вперше бачити перед собою не дорослих студентів, а вчорашніх школярів. Але ми впорались. У нас були прекрасні викладачі, які віддали багато сил та професіоналізму молодому поколінню. На жаль, дехто з них уже пішов із життя, але ми їх пам'ятаємо: це колишній директор технікуму О.О. Скопа, колишній директор Коледжу С.В. Майнов, викладачі спеціальних дисциплін Л.О. Тарасенко, Ж.О. Йордакієва, викладач економіки Л.І. Орлова. Вони не пішли у небуття, оскільки залишилися навчені ними діти, які й стали їхнім безсмертям.

Згодом ми стали Коледжем. Це була приємна і значуща подія у нашому житті. Скільки радісних моментів довелося нам пережити: і спортивні змагання, і стіннівки, різні конкурси, конференції, і, нарешті, двадцять троє малят, які з'явилися за ці роки у наших викладачів – це їхні діти й онуки. Значить, життя триває, будуть дорослішати наші студенти, які вже, не будучи нашими підопічними, будуть вдячні нам за вічне, добре, світле, яке ми посіяли у їхніх душах. А що стосується особисто мене, то я вважаю за необхідне навчати наших дітей не тільки нормам права, але й нормам моралі, оскільки твердо переконана в тому, що високоморальна людина завжди буде затребувана й необхідна суспільству.

За 20 років моєї праці у Коледжі можна багато чого згадати: який був (і залишається й зараз) у нас дружний колектив, як на усі свята та дні народження ми збиралися разом і святкували радісні моменти. Але

**СВІТЛАНА
ВІКТОРІВНА
ЛІКША**

**викладач суспільних
дисциплін,
спеціаліст вищої
категорії**

коли в когось із нас траплялося лихо, ніхто не залишався осторонь, співчували, всіляко допомагали. Було дуже важливо знати, що ти не один, що в тебе є підтримка колег. Хочу згадати одну людину, Викладача з великої літери, досвідченого зв'язківця – Ніну Іванівну Галчонкову. Вона ставилася до студентів як близька людина, як мама, у кожному з них вона бачила позитивні риси і багатьом допомогла закінчити навчання. Це була настільки позитивна людина, що після її виходу на пенсію ми довго згадували її і дуже шкодували, що вона не з нами. Якщо вона колись прочитає ці рядки, хай знає, що ми і до сьогодні пам'ятаємо, шануємо, поважаємо і любимо її.

**ЗІНАІДА
РАДІОНІВНА
КОКОРЕВА**

**викладач
спеціальних
дисциплін,
спеціаліст вищої
категорії,
викладач-методист**

Я народилася 11 серпня 1945 року в місті Вознесенську, Миколаївської області. У 1963 році закінчила середню загальноосвітню трудову політехнічну школу з виробничим навчанням № 116 міста Одеси. Того самого року стала студенткою Одеського електротехнічного інституту зв'язку ім. О.С. Попова, закінчила його у 1968 році за спеціальністю «Телеграфний і телефонний зв'язок». Із серпня 1968 року працювала в проектному інституті Одеської філії ГШПРОГРАДУ на посаді інженера зв'язку.

З жовтня 1977 року до цього часу працюю викладачем у ВСП «Фаховий Коледж зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку». Спочатку викладала предмет телеграфія і передача даних. За цей час (43 роки) я викладала багато предметів, опрацювала безліч матеріалу, досконально ознайомилася з галуззю зв'язку. Уже понад 25 років очолюю циклову комісію.

Обіймаю посаду викладача вищої категорії. У 2011 році одержала педагогічне звання «викладач-методист». Керую науково-дослідною роботою студентів. Протягом десяти років поспіль є членом оргкомітету щорічної студентської науково-технічної конференції «Телекомунікаційні, інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє і майбутнє». Є головою циклової комісії інтелектуальних технологій та зв'язку.

Моя сім'я – моя підтримка: чоловік Віктор Валентинович Кокорєв, який викладав в ОНАЗ ім. О.С. Попова та в Коледжі зв'язку, нині на пенсії, і син Олексій Вікторович Кокорєв, викладач у ВСП «Фаховий коледж зв'язку та інформатизації Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку».

Я народився 23 травня 1985 року в смт Цебрикове, Великомихайлівського району, Одеської області. У 2003 році закінчив школу та вступив до Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова.

Під час навчання в академії працював лаборантом на кафедрі електроживлення та ТБ, методистом на підготовчих курсах, з 2007 року в лабораторії сервісного обслуговування і ремонту оргтехніки (СОРО) академії зв'язку; дуже цікавився сферою обслуговування комп'ютерної техніки і побудови мереж.

У 2008 році, навчаючись на п'ятому курсі, я розпочав свою діяльність у Коледжі зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова. Досвід роботи, отриманий мною у лабораторії сервісного обслуговування і ремонту оргтехніки, дозволив мені працювати на посаді інженера з обслуговування оргтехніки.

Після того, як я здобув ступінь магістра з телекомунікацій, у 2008 році адміністрація Коледжу зв'язку запропонувала мені продовжити свою діяльність на посаді викладача. Ця пропозиція дуже мені сподобалась, оскільки я міг навчати студентів своїй улюбленій справі і передавати їм свої знання та уміння. З першого вересня 2008 року я працюю в Коледжі викладачем спеціальних дисциплін і за сумісництвом – інженером.

За роки моєї праці за підтримки директора Коледжу Сергія Юрійовича Петрусенка було створено три комп'ютерних класи та побудовано локальні комп'ютерні мережі, які підключені до мережі Інтернет. З 2012 року я адміністратор Єдиної Державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО) Коледжу.

За 13 років викладацької діяльності підвищував та удосконалював свої знання, отримав кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії». Здійснюю наукове керівництво роботою студентів, готую їх до щорічних студентських науково-технічних конференцій «Телекомунікаційні і інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє і майбутнє». Неодноразово мої підопічні ставали лауреатами та дипломантами різноманітних конкурсів та проєктів.

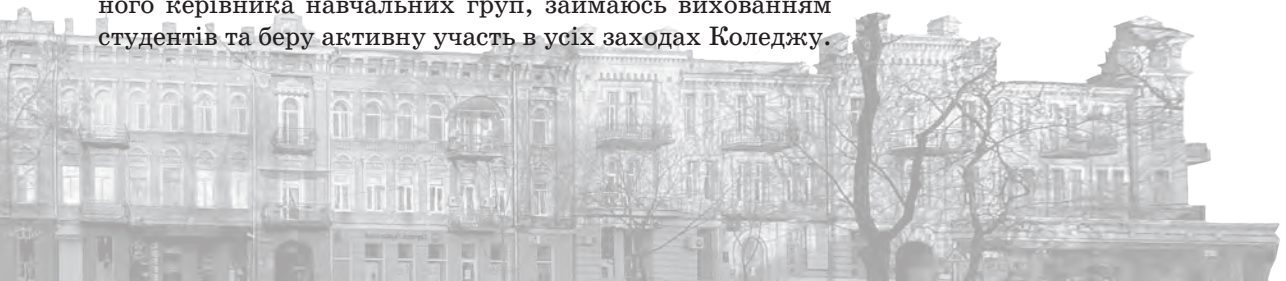
Керую також дипломним проектуванням студентів спеціальностей інженерія програмного забезпечення та комп'ютерні науки.

Протягом багатьох років виконую обов'язки класного керівника навчальних груп, займаюсь вихованням студентів та беру активну участь в усіх заходах Коледжу.

**СЕРГІЙ
ОЛЕКСАНДРОВИЧ
МАЛЮТА**

**викладач
спеціальних
дисциплін,
спеціаліст вищої
категорії**

**НАТАЛІЯ
ПЕТРІВНА
МОРДОВЕЦЬ**

**викладач
англійської мови,
спеціаліст
вищої категорії**

*Лише творчий вчитель може бути
джерелом успіху своїх вихованців.*

Я в 1980 році закінчила Одеський державний університет ім. І.І. Мечникова за спеціальністю «Англійська мова і література», мені присвоєно кваліфікацію філолога, викладача англійської мови і літератури, перекладача. Працювала у 1980-2017 рр. в середній школі 119/Одеській гімназії № 1 ім. А.П. Бистріної.

З 2017 року працювала в КЗІ ОНАЗ, застосовуючи різноманітні методи викладання іноземної мови, навчаючи школярів за підручниками видавництва «Longman» («Opportunities», «Go!», «Success», «Round-Up», «Grammar Time»). Ці підручники дають реальну можливість навчати дітей вільно висловлювати англійською мовою свої думки, враження та побажання, а головне – навчатися зацікавлено й легко. Сьогодні у нашому суспільстві відбуваються стрімкі зміни, зростає потреба в спілкуванні й співпраці між країнами та народами з різними мовами та культурними традиціями. Знання іноземних мов є важливою передумовою для особистих, культурних, професійних контактів молоді людини.

Останню перепідготовку я пройшла в 2015 році в Одеському обласному інституті удосконалення вчителів. Пройшла курс 44-годинного оновленого очного курсу за програмою INTEL «Навчання для майбутнього». Взяла участь у програмі «Тренінг для тренерів» за темою «Навчання тренерів для проведення занять з профілактики СНІДу у школах та організаціях» й отримала кваліфікацію «тренер».

Нагороджена Почесною грамотою за сумлінну працю та досягнуті успіхи в справі навчання і виховання учнівської молоді (2005); грамотою за сумлінну працю, високий професіоналізм, особистий вагомий внесок у розвиток освіти м. Одеса (2014).

Англійська мова набуває дедалі більшого поширення в світі і небезпідставно претендує на звання «мови міжнародного спілкування». Результативність навчально-виховної роботи викладача іноземної мови значною мірою залежить від знання і врахування ним вікових психологічних особливостей своїх учнів. І річ не в тому, щоб з цієї дисципліни у студентів були лише відмінні оцінки, а найперше в тім, щоб у своєму подальшому житті вони володіли цією мовою, як своєю рідною.

У кабінеті англійської мови я активно працюю над розробками уроків та тем, дидактичних та роздаткових матеріалів, над наповненням кабінету методичною літературою, що відповідає положенню про навчальний кабінет. Обладнання та оформлення кабінету сприяє інтенсифікації навчально-виховного процесу.

Я завжди намагаюсь ставити інтереси професії та учнів вище особистих, завдяки нескінченному прагненню до нових знань, даю своїм учням не тільки глибокі знання англійської мови, але й глибоке розуміння культури, історії, традицій і цінностей англomовних народів, що допомагає студентам краще розуміти події, які відбуваються в українському суспільстві.

Мій педагогічний шлях почався в Коледжі зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку. Протягом двох років мені довелося поєднувати роботу в Коледжі спочатку на посаді лаборанта, потім певний час на посаді завідувача канцелярії з навчанням в Одеській національній академії зв'язку ім. О.С. Попова. Досвід практичної роботи, отриманий у Коледжі, безперечно, дуже допомагав у навчанні.

У 2008 році я закінчила академію за напрямом підготовки «Телекомунікації» і отримала кваліфікацію бакалавра з телекомунікацій, а у 2009 році здобула повну вищу освіту за спеціальністю «Телекомунікаційні системи та мережі» зі спеціалізацією «захист інформації в телекомунікаційних мережах» та кваліфікацію інженера телекомунікацій, і з цього моменту я змогла реалізувати своє головне покликання у житті – стати викладачем! Викладаю такі спеціальні дисципліни, як системи передачі в електров'язку, телекомунікаційні та інформаційні мережі, основи телекомунікаційних систем та мереж, системи документального електров'язку, Інтернет-технології, захист інформації в телекомунікаційних мережах, технології захисту інформації, інформатика, інформатика та комп'ютерна техніка, інженерна та комп'ютерна графіка.

У процесі роботи постійно підвищую свій професійний рівень, отримала кваліфікаційну категорію спеціаліста I категорії, запроваджую нові методики викладання спеціальних дисциплін.

Як науковий керівник протягом 10 років поспіль допомагаю обдарованим студентам нашого Коледжу розвивати свій потенціал та втілювати їхні проєкти в життя. Мені, як викладачеві, приємно усвідомлювати, що студенти, з якими я працювала і працюю, неодноразово за рішенням поважного журі з числа провідних фахівців академії ставали лауреатами та дипломантами щорічних студентських науково-технічних конференцій «Телекомунікаційні і інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє і майбутнє».

**ЛІЛІЯ
БОРИСІВНА
ОРЛОВА**

**викладач
спеціальних
дисциплін,
спеціаліст першої
категорії**

**ВІКТОРІЯ
ІЛІВНА
ПАШКОВСЬКА**

**викладач
всесвітньої історії,
спеціаліст**

Розповідь про себе я б хотіла розпочати з 2006 року, коли мені було лише 17 років. Отож, закінчивши школу, я вступила на історичний факультет Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Ще з дитинства мене захоплювала професія археолога, однак я стала істориком. Навчання на факультеті було дуже захопливим, особливо літні практики. Завдяки їм мені пощастило багато подорожувати як Україною, так і за кордоном. Я ніколи не замислювалася, чи я буду вчителем чи викладачем, просто відмінно вчилася. І ось, закінчивши п'ятий курс, я опинилася на роздоріжжі, постало питання: «Де я буду працювати?» Мені вдалося знайти роботу в маленькій школі вчителем історії в 5 та 6 класі. Це був мій перший досвід викладацької діяльності. Згодом я почала давати приватні уроки з історії та географії. У 2012 році моя подруга порадила мені піти працювати до Одеського училища машинобудування. Там я вперше зіткнулася з труднощами у викладацькій роботі: проблемні учні з важкими долями та дуже суворе керівництво. Працювала я там три з половиною роки. На обрії з'явилися нові пропозиції щодо роботи, я довго вагалася, що мені робити далі, чи не пошкодую я, коли піду зі своєї роботи. І я не пожалкувала. Мені хотілося змін. Почала працювати на підготовчих курсах, паралельно у мене з'явилось багато учнів, яким я давала приватні уроки з історії та географії. Я дуже люблю свою роботу, для мене вона була завжди в пріоритеті. Мене тішило, що мої учні та їхні батьки рекомендували мене своїм друзям як хорошого викладача. З багатьма я потоваришувала. Паралельно знайшла роботу в невеличкій приватній релігійній школі, проте довго мені там викладати не довелося, оскільки я народила доньку. Від багатьох моїх робіт мені довелося відмовитись, але викладання я не полишила, мені вдалося поєднувати виховання дитини з учителюванням.

Одного літнього дня я розмовляла зі своєю однокурсницею, і вона обмовилась, що в Коледжі зв'язку, де вона працювала, потрібен вчитель всесвітньої історії. Я подумала: а чому б і ні? Подруга вже давно викладала там і завжди позитивно відгукувалася про свою роботу, про колектив. Відтак у 2020 році у вересні я розпочала свою роботу в Коледжі викладачем всесвітньої історії та історії України на другому курсі. 2 вересня в мене була перша пара, я дуже хвилювалася, передусім, через те, чи зможу я знайти підхід до студентів та спільну мову з ними. Але марні були хвилювання, студенти виявилися дуже доброзичливими і вихованими. Те саме стосується і колективу Коледжу, який виявився дуже прихильним до мене, я завжди можу запитати поради та отримати допомогу.

Моя педагогічна діяльність у Коледжі почалась п'ятнадцять років тому, коли, волею долі, мене взяли сюди викладачем математики та інженерної і комп'ютерної графіки. До цього я встигла закінчити школу № 9 у своєму рідному містечку Сніжному, Донецької області, потім були роки навчання в Донецькому державному університеті і робота у моїй рідній школі, але вже на посаді вчителя математики. Так і розпочалася моя професійна кар'єра. Жодного дня я не пошкодувала, що колись давно обрала шлях учителя, шлях людини, яка прищеплює любов до навчання, до сприйняття чогось нового та невідомого.

Викладання у Коледжі дуже відрізнялося від викладання у школі, тому я почала вчитися. Разом зі своїми студентами ми тему за темою проходили разом. Вони вчилися новому матеріалу, а я вчилася його викладати по-новому, так, щоб було зрозуміло всім, навіть тим, хто сприймав математику нібито це китайська грамота. І коли перші мої випускники, які продовжили своє навчання в нашій Академії, приходили до Коледжу і говорили мені слова великої вдячності за ті знання, яка я їм дала, я зрозуміла, що я на правильному шляху і треба рухатися далі.

Моє ставлення до роботи та відповідальність були помічені адміністрацією, певно, тому мене обрали головою профспілкового комітету працівників Коледжу, а також призначили завідувачем підготовчих курсів. Роботи було багато, і треба було викладатися на всі 100%, тому що інакше я не можу. Моє ставлення до роботи було оцінене неодноразовими подяками та грамотами, а у 2008 році за сумлінну працю, особистий вагомий внесок у справу навчання та виховання підростаючого покоління я була нагороджена Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України. Ці відзнаки надали мені ще більше сил для творчості і збільшили моє прагнення оволодіти новими сучасними методами та технологіями в освітньому процесі.

За п'ятнадцять років зроблено чимало: я отримала кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» і педагогічне звання «викладач-методист»; підготовчі курси, які я відкривала, працюють дотепер; циклова комісія природничо-математичної підготовки, яку я очолювала багато років поспіль, досі функціонує. Усе в Коледжі добре! А найголовніше – моє місце роботи стало для мене другим домом. За той час, що я працюю в Коледжі, я встигла створити родину й народити сина, у Коледжі навчається мій племінник, а три роки тому моя племінниця закінчила наш заклад і продовжила навчання в нашій Академії.

**АЛЛА БОРИСІВНА
СВИРИДОВА**

**викладач
математики,
спеціаліст вищої
категорії,
викладач-методист**

Коледж – це не лише моя улюблена робота, це вже частина мене! Я приходжу сюди не тільки працювати, але й жити. Серед своїх колег я знайшла собі подруг, з якими можна не тільки порадитися щодо робочих моментів, але й поділитися своєю радістю чи бідою. Може, для когось буде дивним, але з нашим керівником Коледжу Сергієм Юрійовичем Петрусенком можна також поговорити і порадитися з усіх питань: чи то організаційна діяльність, чи педагогічна, а може, просто особисте життя – однаково. На все в нього знайдеться і час, і потрібні слова, і мудра порада. Він не тільки є керівником Коледжу, він насамперед Людина з великої літери! Скільки разів ми разом з ним та студентами мандрували Україною, не перерахувати. Завжди цей відпочинок був цікавим і пізнавальним. А якою для мене було несподіванкою, коли адміністрація організувала поїздку до Парижа! Я досі милуюся фотографіями, які ми робили на фоні Ейфелевої вежі та Єлисейських полів. Це просто не передати словами!

Хочу сказати велике дякую долі, що поєднала моє життя з Коледжем та людьми, які в ньому працюють. Разом ми зможемо все, і нехай Господь нам в цьому допоможе!

**ТЕТЯНА
АНАТОЛІЙВНА
РОМАНЕНКО**

**викладач
математики,
спеціаліст першої
категорії**

У 1999 році я закінчила педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського за фахом учителя математики і почала шукати роботу в навчальних закладах Одеси.

Працювати вчителем була моя найбажаніша мрія. Одного разу мені розповіли про електротехнікум зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова. Я вирішила спробувати влаштуватися туди на роботу, і мене прийняли на посаду викладача. На той час це був навчальний заклад, який працював за заочною формою навчання. Спочатку ніяк не могла звикнути, що мої студенти вже доволі дорослі люди, але завдяки колективу, який дав мені змогу відчувати себе потрібною, підтримував мене в складних ситуаціях, допоміг зрости професійно, я дуже швидко адаптувалася.

У 2009 році з різних причин була змушена піти з Коледжу, це рішення далось мені дуже важко. І ось у 2020 році мені пощастило знову повернутися до роботи у цей навчальний заклад. Зміни мене вразили: професійністю колективу викладачів, уважним ставленням до кожного студента, високим рівнем подачі матеріалу.

Я працюю з дітьми – це велике задоволення, велика відповідальність, помножена на терпіння і взаємну повагу. Навколо мене дружний, професійний колектив викладачів на чолі з директором Сергієм Юрійовичем Петрусенком.

З 2010 по 2015 рік я навчалася в Державному закладі «Південноукраїнський національний університет імені К.Д. Ушинського», закінчила його з відзнакою і здобула ступінь спеціаліста за спеціальністю «Математика», а також кваліфікацію вчителя математики.

У 2015-2019 рр. працювала вчителем математики та економіки в Одеській спеціалізованій школі № 35 з поглибленим вивченням англійської мови. У своїй роботі використовувала різні методи та способи зацікавити учнів вивченням математики та економіки.

З вересня 2019 року працюю в Коледжі зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова в циклової комісії природничо-математичної підготовки викладачем математики. З того самого часу і до сьогодні виконую обов'язки класного керівника групи То-21, яка є активним учасником життя коледжу. Студенти моєї групи беруть участь у різних спортивних змаганнях, конкурсах. Разом зі студентами групи відвідували театр, проводили екскурсії в Карпати, які організовує адміністрація нашого Коледжу. Саме в такі моменти є можливість більше поспілкуватися зі студентами та допомогти їм розкритися як особистостям.

З 2019 по 2020 рік була головою методичного об'єднання класних керівників Коледжу. У січні 2020 року призначена на посаду відповідального секретаря приймальної комісії Коледжу. Приймальна комісія Коледжу працює на засадах прозорості, відкритості та демократичності. Завдяки злагодженій роботі всіх працівників, причетних до приймальної комісії, ми маємо досить велику кількість абітурієнтів, які стають нашими студентами.

У вересні 2020 року мене обрано головою циклової комісії природничо-математичної підготовки. Моє педагогічне кредо: «Предмет математики настільки серйозний, що не варто втрачати жодної можливості зробити його цікавим» (Блез Паскаль).

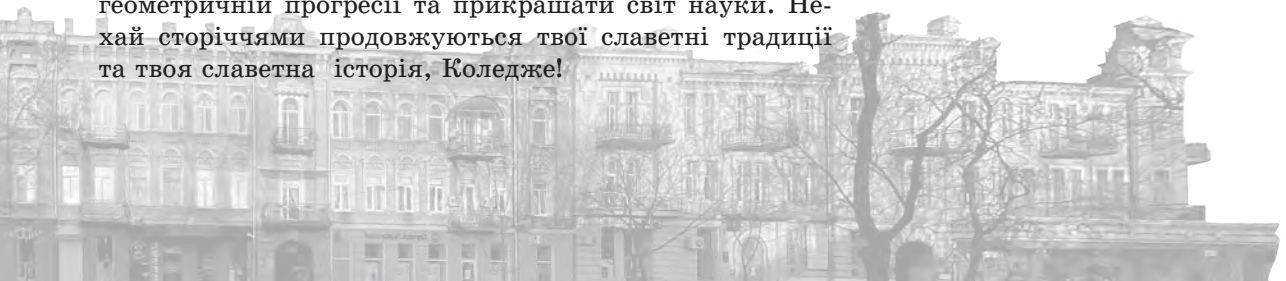
Хочу зазначити, що наш Коледж – це один з найкращих коледжів міста, і тут можна отримати ґрунтовну базу знань з обраної спеціальності та гарантувати собі успішне майбутнє. Багато моїх знайомих закінчили коледж і працюють у провідних компаніях України та світу.

Щиро бажаю примножувати Коледжу свої роки в геометричній прогресії та прикрашати світ науки. Нехай сторіччями продовжуються твої славетні традиції та твоя славетна історія, Коледже!

**ОЛЕНА
ВАЛЕРІЙВНА
СЛОБОДЯНЮК**

**викладач
математики,
спеціаліст другої
категорії**

**МИХАЙЛО
ВОЛОДИМИРОВИЧ
СТРАХОВ**

**викладач фізики,
спеціаліст
першої категорії**

Я випускник фізичного факультету Одеського державного університету імені І. І. Мечникова 1980 року.

У Коледжі працюю з 2006 року. До цього працював у НДІ університету та на підготовчих курсах академії харчових технологій. Випадкова зустріч із знайомою, яка працювала у бібліотеці Коледжу, – і я дізнаюся, що коледжу потрібен викладач фізики. Є нагода згадати молодість та викладати улюблений предмет. Бесіда з керівництвом відбулася без додаткових зустрічей на кшталт «залиште ваші координати, ми зателефонуємо...».

У вересні 2006 року став до роботи. Викладав математику та фізику на 1 та 2 курсах. Потім залишилася тільки фізика. Також викладав у студентів заочного відділення, яких було у Коледжі на той момент чимало. Контингент учнів тоді був, безумовно, сильнішим, ніж зараз. Навчання проходило із більшим бажанням, шкільна підготовка була кращою. Але вчити можна і потрібно – все ж третє тисячоліття. Не всім вдається подолати такий рубіж – треба підтягнутися.

Упродовж усіх років роботи зі студентами складалися різні стосунки, не без того, що хтось відстає. Бували різні казуси як у процесі занять, так і на іспитах. Наприклад, розповідаю про такий прилад, як осцилограф. Читаю у студента в конспекті «есселограф». Сам би не допетрав! Запитую: «Це прилад для прозаїків-початківців»? Сумно відповідає, що погано почув. У білеті питання: «Закони електролізу, винайдені М. Фарадеєм». Читаю відповідь: «Закони Фракадея». Бідний Фарадей... Чи закон Біо-Савара-Лапласа. Читаю: «Закон Біуса-Вара». Запитую: «Це індійський фізик?». Відповідь: «Ні, два індійських». Словом, не засумуєш. «Що представляє собою модель ідеального газу?» - «Це пружні кулі молекул». Запитую: «А політати на них можна?». Каже: «Не знаю, не пробував». І сміх, і гріх!

У процесі викладання намагаюся придумати приклади, які б могли вразити, зацікавити. Наприклад, в одному сантиметрі води приблизно $2 \cdot 10^{22}$ молекул. Мало це чи багато? Пропоную задачу: «За секунду вилітає мільйон молекул. За скільки часу вилетять усі молекули з цього об'єму?». Здогадки різноманітні: година, день, тиждень. А відповідь – 10^9 років, чверть періоду існування Землі. Або ще: «На яку висоту може піднятися тепло, затрачене на підігрів склянки води (без втрат)?» Оцінки різні: від сантиметра до декількох метрів. Насправді, при середній масі 65-70 кг більше ніж на 100 метрів. Такі задачі можуть вже зацікавити, чого й прагну домогтися.

Студенти різних років навчання брали участь в усіх заходах методичного об'єднання фізиків – в олімпіадах, конференціях. Були успіхи: студенти посідали другі та треті місця, але завжди були серед десятки перших. За успішну підготовку до олімпіад з фізики я був нагороджений грамотою. У 2013 році лауреатом третьої студентської науково-технічної конференції, яка щороку проводиться в Коледжі, став студент групи Р-21 Дмитро Кислов. Отримав сертифікат учасника науково-практичної конференції «Фізика у моїй професії» студент групи То-11 Костянтин Стецюрін (2019 рік), тези його доповіді опубліковані у збірнику конференції. У поточному році доповідь на конференцію «Симетрія у фізиці» підготувала студентка групи То-21 Вероніка Павленко. Чекаємо на позитивні результати.

У цілому робота не з легких – думати головою, але корисна. Завжди нагадую студентам, мозок – це «м'яз», який потрібно розвивати, як будь-який інший.

Що стосується ювілею Коледжу, тим більше 100-річного, не часто таке святкуєш, тому від душі бажаю Коледжу процвітання, а колективу – здоров'я та душевної рівноваги!

Мій шлях у Коледжі почався не так давно – у вересні 2020 року.

Я закінчила Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського у 2010 році. Тривалий час працювала в університеті і водночас займалась репетиторством – викладала англійську мову дітям різного віку. Зрештою сталася велика подія у моєму житті – я стала мамою найпрекраснішої доньки у світі. Через це педагогічна справа у моєму житті на деякий час призупинилася, але не закінчилася. Влітку 2020 року я дізналась про те, що Коледж зв'язку та технологізації потребує викладача англійської мови. Це стало для мене шансом і стимулом повернутися до професії. Я знову закохалась в англійську мову, а також у її викладання.

Робота з дітьми, особливо з підлітками, водночас і надихає, і вимагає багатьох зусиль та знань. Разом зі студентами – командою – ми долаємо цей челендж: навчання та викладання іноземної мови. Сподіваюся, ми досягнемо успіху в цій справі. А тим часом педагогічна діяльність стала для мене не просто роботою, а цікавою, сповненою нових вражень пригодою.

**ГАННА
ПАВЛІВНА
СОРОКА**

**викладач
англійської мови,
спеціаліст**

**ОЛЕКСАНДР
АРКАДІЙОВИЧ
ТІНГАЄВ**

**викладач
математики,
кандидат
фізико-математичних
наук, доцент,
спеціаліст
вищої категорії**

Я закінчив Одеський державний університет ім. І.І. Мечникова та здобув повну вищу освіту за спеціальністю «Прикладна математика» та кваліфікацію «Математика» (1977 р.). У 1981 році закінчив аспірантуру Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова за спеціальністю 01.01.02 «Диференціальні рівняння». У 1979 році почав працювати асистентом на кафедрі диференціальних рівнянь Одеського державного (тепер – національного) університету ім. І.І. Мечникова. У 1989 році успішно захистив кандидатську дисертацію у спеціалізованій вченій раді Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова за темою «Асимптотичні оцінки розв'язків деяких сингулярних диференціально-операторних систем та їх застосування» за спеціальністю 01.01.02 – «Диференціальні рівняння», отримав ступінь кандидата фізико-математичних наук.

У 1990 році був обраний по конкурсу на посаду доцента кафедри диференціальних рівнянь Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова, яку обіймав до 2006 року. З 2006 року по 2017 рік працював на посаді завідувача кафедри вищої математики та інформаційних технологій Одеського інституту фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі.

У Коледжі зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова працюю з 1 вересня 2017 року викладачем математики в цикловій комісії природничо-математичної підготовки, викладаю на 1 курсі денної форми навчання на основі базової загальної середньої освіти профільні дисципліни: лінійна алгебра та аналітична геометрія, дискретна математика, чисельні методи.

Результати моєї науково-дослідницької роботи відображено у 46 наукових і 27 науково-методичних працях, зокрема в монографії, 16 навчальних посібниках, наукових статтях, тезах доповідей, методичних посібниках.

Моя наукова, навчально-методична, виховна та організаційна діяльність відзначалась грамотами Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, Одеського інституту фінансів, Міністерства фінансів України.

Я народилася 21 січня 1977 року в селі Нерушай, Татарбунарського району, Одеської області, у сім'ї вчителів.

Закінчила 9 класів Ананьївської загальноосвітньої школи № 1 та Балтське педагогічне училище (1996), отримала спеціальність «Учитель початкових класів». Працювала учителем української мови та літератури в рідній школі. У 1997 році вступила до Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського, на заочне відділення філологічного факультету.

У 2002 році закінчила університет та отримала спеціальність «Учитель української мови й літератури та зарубіжної літератури». У 2005 році звільнилась з посади у зв'язку з переїздом до Одеси.

З 1 вересня 2005 року я – викладач Коледжу зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова.

Веду підготовчі курси з української мови для вступу до Коледжу; очолюю циклову комісію гуманітарної й соціально-економічної підготовки та предметну комісію із вступних іспитів з української мови та літератури.

У 2014 році отримала кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії», у 2019 році – «спеціаліст вищої категорії» і звання «старший вчитель». Викладаю в Коледжі дисципліни: української мова, українська література, зарубіжна література, українська мова (за професійним спрямуванням) та виконую обов'язки класного керівника.

**НАТАЛІЯ
МИХАЙЛІВНА
ШКУРАК**

**викладач
української мови
і літератури,
спеціаліст
вищої категорії,
старший викладач**

ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ КОЛЕДЖУ. СПОРТИВНІ ЗАХОДИ

Всебічний і гармонійний розвиток студентської молоді в сучасних умовах є життєво необхідним. Спорт і молодь – поняття нероздільні. Колектив нашого Коледжу живе під гаслом: «У здоровому тілі – здоровий дух». Ця формула втілює ідею всебічно розвиненої особистості, у якій фізична досконалість органічно поєднується з високим рівнем інтелектуально-духовного розвитку.

Здоров'я – перша і найважливіша потреба людини, яка визначає її здатність до праці та забезпечує гармонійний розвиток особистості. Здоровий спосіб життя – це раціонально організований, активний, трудовий спосіб життя, який загартовує і водночас захищає від впливу довкілля, дозволяє до глибокої старості зберігати моральне, психічне й фізичне здоров'я людини.

Військово-польові збори. Учасники етапу «Квест», група С-11. 2011 р.

Формування здорового способу життя залежить тільки від нас самих, нашої самооцінки, переконань та світогляду і є головним важелем первинної профілактики здоров'я молоді через зміну стилю та способу життя, його оздоровлення з використанням знань щодо подолання шкідливих звичок, гіподинамії та інших несприятливих моментів, пов'язаних з різноманітними життєвими ситуаціями. У нашому навчальному закладі ці питання є пріоритетними.

У Коледжі створено всі умови для формування в студентів потреби в здоровому способі життя, розвитку й відновленні фізичних і духовних сил, реабілітації та корекції здоров'я, розвитку позитивних моральних і вольових якостей, прагнення до фізичного вдосконалення, готовності до праці й захисту Вітчизни.

Викладачі фізичного виховання працюють над методичною проблемою: «Виховання в студентів стійкого інтересу до занять фізичною культурою», адже систематичні заняття фізичними вправами запобігають виникненню хвороб, покращують імунну систему, а також прискорюють відновлення функцій усіх систем та органів людського організму.

Спортивно-масова робота Коледжу багатогранна, потребує чимало зусиль в організаційному плані, і це сприяє активності нашої молоді, її гармонійному фізичному розвитку.

Щороку, починаючи з 2009 року, у Коледжі проводяться спортивні заходи: відзначення Дня фізичної культури і спорту, першість Коледжу з настільного тенісу, весняний кубок Коледжу з футболу, першість Коледжу з волейболу, баскетболу, змагання з армрестлінгу, легкоатлетична спартакіада до Дня здоров'я, військово-польові збори тощо.

Учасники футбольних змагань, 2019 р.

Традиційними і найулюбленішими у Коледжі є змагання з футболу, у яких, проявляючи спритність та швидкість, посіли перші призові місця такі студентські групи: у 2009 – А-41/42 (класний керівник М.А. Кронфельс), у 2010 – СО-32 (класний керівник О.О. Клим), у 2011 – С-21 (класний керівник Н.О. Учителева), у 2012 – О-31 (класний керівник Ю.М. Грачова), у 2013 – С-41 (класний керівник Н.О. Учителева), у 2014 – С-41 (класний керівник І.Д. Борик), у 2015 – С-41 (класний керівник Т.М. Герасимова), у 2016 – С/О-32 (класний керівник С.С. Бельдюгіна), у 2017 – К-11 (класний керівник Ю.О. Білоног), у 2018 – К-21 (класний керівник І.Я. Ящишина), у 2019 – Кн-41 (класний керівник Т.С. Влодова), у 2020 – Кн-21(класний керівник А.Г. Івашковська).

**Переможці змагань
з мініфутболу – група К-41,
2019 р.**

**Переможці
у змаганнях
з мініфутболу,
2020 р.**

Уже стало традицією проведення щороку змагань з баскетболу та волейболу. Наприклад, у 2015 році переможцями у змаганнях з баскетболу серед навчальних груп Коледжу стали: 1 місце посіла група О-21 (капітан М. Оксамитний, класний керівник Ю.М. Грачова), 2 місце – О-41 (капітан І. Камінський, класний керівник Ю.В. Трофименко), 3 місце – Р-41 (капітан Є. Вишневецький, класний керівник О.О. Клим). У 2017 році 1 місце посіла група К-21 (класний керівник І.Я. Яцишина), 2 місце – К-31 (класний керівник Т.С. Влодова), 3 місце – То-11 (класний керівник С.С. Бельдюгіна).

**Переможці змагань
з баскетболу –
група К-31,
2019 р.**

Досягненням з волейболу запам'ятався 2012 рік: студенти Коледжу (В. Коровкін, Р. Колівонько, І. Іванов, Є. Демчик, І. Крохмалюк, А. Демчук) виявили найкращий результат у змаганнях з волейболу та посіли 1 місце серед навчальних закладів м. Одеси І-ІІ рівнів акредитації.

У грудні 2020 року до Дня Збройних сил України було вперше проведено змагання з плавання (у басейні спорткомплексу «Динамо»). Брала участь у змаганнях 17 груп Коледжу, команди з чотирьох плавців. Найкращою серед інших стала група З-21 (студенти: С. Привалов, С. Журбик, Д. Вівсюк, Д. Яценко, Д. Руснак, класний керівник Л.Б. Орлова). А найкращий показник серед юнаків продемонстрував М.П. Яцкар (група Кн-11, класний керівник А.Г. Івашковська). Студенти, батьки та глядачі були в захваті від нашої молоді: яка вона спритна, сильна, уміла в цьому виді спорту.

Команда волейболістів,
2018 р.

Змагання з волейболу,
2018 р.

Команди переможців з волейболу, 2020 р.

**Нагородження
переможців у змаганнях
з кіберспорту, 2020 р.**

У 2020 році за ініціативою ради студентського самоврядування було започатковано та проведено змагання з кіберспорту.

В умовах боротьби за збереження територіальної цілісності України значно зростає роль військово-патріотичного виховання студентської молоді, що передбачає утвердження високого ідеалу служіння народові, готовності до трудового та героїчного подвигу в ім'я процвітання Української держави. Кожна молода людина повинна добре усвідомити, які саме знання та навички, властивості характеру потрібні воїнові на початковому етапі військової служби.

У цій ситуації надзвичайно зростає роль предмета захист України як складової частини військово-патріотичного виховання, спрямованої на підготовку юнаків у теоретичному, практичному, фізичному й психологічному плані до майбутньої військової діяльності. З метою практичного закріплення рівня знань, умінь та навичок студентів наприкінці навчального року проводяться військово-польові збори. Під керівництвом фахівця військової справи – викладача С.С. Галюзи, майбутні захисники Вітчизни проходять своєрідний «курс молодого бійця».

У 2020 році військово-польові збори були проведені на початку вересня до Дня здоров'я. Були визначені студенти з найкращими показниками: підтягування на перекладині (М. Бухта, гр. З-21), смуга перешкод (В. Кочо, гр. З-21), збирання та розбирання різка від автомата (Ю. Макєєв, гр. То-21), збирання

**Військово-польові
збори.
Етап збирання і
розбирання автомата,
2018 р.**

та розбирання автомата (В. Недялков, гр.Тр-21), гімнастичні бруси (М. Бухта, гр. З-21), спринт 100 м (Д. Вівсюк, гр. З-31), метання гранати (А. Синютін, гр. Кб-21), стрільба з пневматичної зброї (В. Клещенко, гр. К-31), крос 3 км (А. Балінський, гр. Кн-21), стрільба з гвинтівки (О. Гураль та О. Мельник, гр. Кб-21).

**Переможець етапу підтягування
на перекладині військово-польових зборів
Артем Боз, 2018 р.**

**Переможець коледжу етапу підтягування
на перекладині військово-польових зборів
Михайло Саченко, 2019 р.**

Такі збори спрямовані на об'єднання та виховання всебічно розвинених молодих людей, стимулювання підвищення суспільної активності сучасної молоді, сприяння формуванню активної життєвої позиції громадян України та підвищення рівня національно-патріотичного виховання студентів.

Традиційними стали туристичні подорожі студентів Коледжу, які організовує наш директор Сергій Юрійович Петрусенко.

Залишилася в пам'яті поїздка до романтичного міста Парижа (2012 р.). Студенти разом з викладачами Коледжу мали змогу відвідати Ейфелеву вежу, Триумфальну арку, Лувр, прогулятися набережною вздовж Сени, милуватися художньо-архітектурною величчю Версая. Вдалося також відвідати одне з найбільших міст світу, політичний, економічний і культурний центр Великої Британії – Лондон (2013).

Наші туристи насолоджувались неймовірною атмосферою старої Англії та її сучасності (вежа Біг-Бен, Тауерський міст через Темзу, колесо огляду «Лондонське око», Собор Святого Петра, фортеця Тауер), фантастичною кількістю пам'ятників та музеїв, долучилися до тонкого англійського гумору.

Учасники Всеукраїнського студентського забігу «Зелена миля»,
2019 р.

До анексії Росією Криму (2014 р.) улюбленими подорожами наших студентів, їхніх батьків та колективу закладу були мандрівки вздовж чорноморського узбережжя Кримського півострова: відвідали Воронцовський, Лівадійський та Масандрівський палади, долали круті підйоми Карадагу, знайомилися з історією музею М. Волошина, переглядали полотна в Національній картинній галереї ім. І. Айвазовського, відвідували музей-будинок А.П. Чехова та ін.

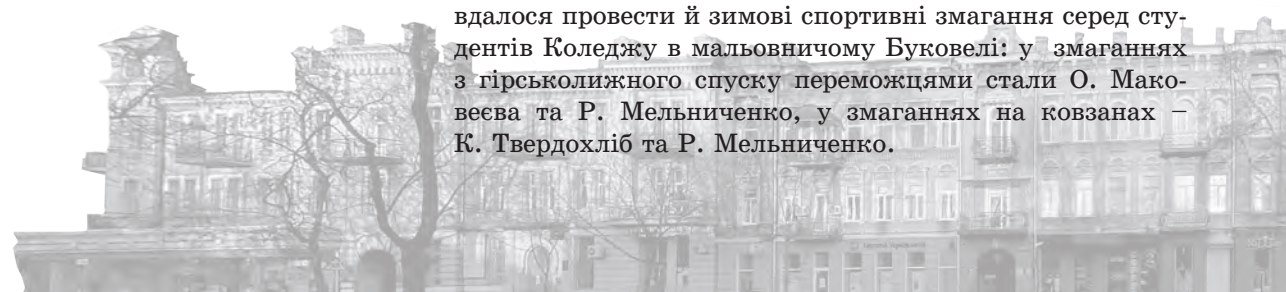
А які яскраві незабутні враження отримують на все життя наші студенти від туристичних мандрівок просторами нашої держави, що дає змогу вивчати історію, культуру, традиції, фольклор, говірку жителів різних регіонів нашої країни.

Усі ми відвідували столицю України (Софійський собор, Києво-Печерська лавра, Андріївська церква), столицю Прикарпаття – Івано-Франківськ, Чернівці (Національний університет – архітектурний ансамбль Буковини), Львів (площа Ринок, Домініканський собор, Міська ратуша, Вірменський кафедральний собор, Львівська національна опера) – з його неймовірною атмосферою, легендарною історією та запашною кавою, пройшли також туристичним маршрутом «Золота підкова Львівщини» (Одеський, Підгорецький та Золочівський замки).

Карпати дивовижні в будь-яку пору року, тож ми їх відвідуємо тричі на рік. Насолоджуємося красою водоспаду Пробій в м. Яремче, неодноразово мандрували відомим туристичним маршрутом «Стежки Довбуша», відвідували гірськолижний курорт Буковель, підіймаючись крісельним витягом, однокаскадний водоспад Гук, подолали екстремальний маршрут на гору Піп Іван.

Незабутнє враження залишила екстремальна переправа по горах та річках на вантажівках до Манявського водоспаду, одного з найвищих (20 м) водоспадів Карпат, побували в Манявському скиті, заснованому ще в 1606 році, який вразив нас своєю історією та красою. Відвідали єдиний у світі Музей писанки (м. Коломия, Івано-Франківської області) та перенеслися в уяві на зйомки легендарного українського фільму «Тіні забутих предків» Сергія Параджанова й відчули колорит Гуцульщини в будинку-музеї, що на Івано-Франківщині.

Взимку 2019 року, крім розваг та екскурсій, нам вдалося провести й зимові спортивні змагання серед студентів Коледжу в мальовничому Буковелі: у змаганнях з гірськолижного спуску переможцями стали О. Маковесва та Р. Мельниченко, у змаганнях на ковзанах – К. Твердохліб та Р. Мельниченко.

**Підкорення найвищої точки України – гори Говерли,
з нагоди Дня Європи. 25.05.2019**

Навесні 2019 року студенти Коледжу здійснили свою мрію: сходження на найвищу точку України – гору Говерлу та закріпили на вершині на згадку про це стяг Коледжу зв'язку та інформатизації.

Такі заходи згуртовують колектив. Долаючи круті кількакілометрові стежки, молодь стає впевненішою в собі, робиться витривалішою і цінує багатства нашої рідної України.

КУЛЬТУРНО-МАСОВІ ЗАХОДИ

«У кожній людині є сонце, тільки дайте йому світити». У цьому відомому вислові Сократа йдеться про талант, яким від природи наділена кожна людина. Допомогти юному студенту знайти та розвинути свої здібності – головне завдання нашого педагогічного колективу. Традиційно щороку сумлінно готуються і проводяться на високому емоційному рівні культурно-масові заходи, а саме: «Містер Коледжу», «Міс Коледжу», «Коледж має талант», «Романтична пара» тощо. Усі студенти та співробітники Коледжу, викладачі академії та в.о. ректора академії П.П. Воробієнко охоче відвідували ці свята, що проходять у культурно-розважальному центрі «Палладіум».

Щороку до нас на навчання приходить надзвичайно талановита молодь, тому конкурс «Коледж має талант!» проводиться навесні, що дає змогу першокурсникам поспілкуватися зі студентами старших курсів, почути багато цікавих історій із студентського життя Коледжу та продемонструвати свої таланти. Роки проминули, а ми й досі пам'ятаємо усіх переможців: у 2010 році здобула першість Вікторія Войтюшенко із зворушливим і ніжним танцем. 2012 – усіх присутніх вразила яскрава й експресивна лезгінка у виконанні

Конкурс
«Містер
Коледж-2010»

Танцювальний
конкурс

Ельміра Ахмедова. У 2014 році переможцем став студент другого курсу Ілля Шорін зі своєю авторською піснею. Глядачі із захватом слухали вокал Катерини Чагаровської, яка перемогла у 2016 році, а в 2018 усіх присутніх вразив виступ Таїсії Москаленко та Ксенії Васильєвої з акробатичним номером. Такі вечори приносять багато позитивних емоцій, можливість краще пізнати нашу молодь та ближче порозумітись один з одним.

До Дня закоханих у 2013 році відбулася розважальна конкурсна програма «Романтична пара». Учасникам вдалося, попри свій юний вік, створити атмосферу щирості, відвертості та закоханості, продемонструвати свої здібності й таланти, а переможцями стали К. Кравцов та В. Чистяк.

Позмагатися за звання «Містер Коледжу» щороку знаходиться багато охочих юнаків нашого закладу. Хлопці під час конкурсу демонструють свої інтелектуальні, фізичні здібності, проявляючи їх в конкурсах: візитці, танцювальному, ораторському мистецтві, імпровізації, спортивному тощо. Яскравими переможцями стали: З. Прудіус (2010), П. Трибой (2011), Д. Пислар (2012), Л. Казарновський (2013), М. Язаджи (2014), В. Алещенко (2015), Ю. Левін (2016), А. Кузьмич (2017), М. Прудкий (2018), Б. Батист (2019).

Дівчата мають можливість виявити свою жіночність, ніжність, пластичність, обдарованість, інтелект та кмітливість у конкурсі «Міс Коледжу». За яскравими виступами конкурсанток завжди стоїть кропітка робота, тому дівчата готуються до конкурсу ретельно, відточуючи майстерність дефіле, вчаться розкривати свої індиві-

**Переможець
конкурсу
«Коледж має талант!»
Ельмір Ахмедов
з танцем лезгінка,
2012 р.**

**Переможці
конкурсу
«Романтична
пара»:
Варвара Чистякі
Костянтин Кравцов,
2013 р.**

Конкурс
«Містер
Коледж-2019»

Переможці конкурсу «Містер Коледж-2019» у номінаціях

дуальні здібності та артистизм, щоб продемонструвати набуті навички на сцені. Так, свою індивідуальність і чарівність проявили й здобули першість у 2010 році К. Драган, у 2011 – Л. Гурліч, вразили суддів не лише вродою, а й гармонійним розвитком та комунікабельністю студентки К. Коровкіна (2012), О. Воробйова (2013), К. Чагаровська (2015), А. Яровенко (2017), О. Маковеева (2019).

У Коледжі проводяться й інтелектуальні конкурси, зокрема «Брейн-ринг», «Найрозумніший студент Коледжу».

Інтелектуально-творчу гру «Найрозумніший студент Коледжу» у співпраці студентів з викладачами було проведено 2013 року в розважальному центрі «Палладіум». Питання, підготовлені викладачами за творами «Граф Монте-Крісто» О. Дюма, «Червоне і чорне» Стендаля, «Війна і мир» Л. Толстого, «Тихий Дон» М. Шолохова, «Прощавай, зброє» Е. Хемінгуей, «Людина, яка сміється» В. Гюго, «Живі і мертві» К. Симонова, «Марія Стюарт» С. Цвейга, «Тарас Бульба» М. Гоголя т. ін., дали змогу студентам проявити ерудицію, кмітливість та уважність. Молоді люди відповідали на питання різних категорій, що супроводжувалися відеорядом на екрані. Найерудованішим студентом журі визначило В. Ільященко (гр. О-41).

Такі конкурси дають всебічний розвиток молоді, розвивають пам'ять, інтелект, любов до книги.

Спогади педагогів та випускників

ОЛЕНА ЮРІЇВНА ГОРЛІНСЬКА,
*заступник директора з навчальної роботи,
викладач економічних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист*

Я прийшла до Коледжу, тоді – Одеського електротехнікуму зв'язку – 27 серпня 1987 року за запрошенням Якова Макаровича Пишного, директора технікуму (у минулому капітана I рангу, дуже авторитетної і достойної у своїй галузі людини). Мене зарахували на посаду викладача у циклову комісію поштово-економічних дисциплін. Викладала спочатку дисципліну економіка галузі. Тривалий час була в технікумі наймолодшим за віком викладачем (мені було 24 роки).

Технікум тоді мав тільки заочну форму навчання. Контингент чималий: близько 1500 студентів. Вступали до технікуму виключно за направленнями від підприємств зв'язку південного регіону України (Одеська, Миколаївська, Кіровоградська, Херсонська області, Крим) та Молдови, які відряджали до нас спеціалістів для підвищення кваліфікації кадрів. Технічна освіта дозволяла їм претендувати на більш високі посади, тому до навчання вони ставилися відповідально.

Більшість студентів працювала на підприємствах зв'язку вже не один рік, мала великий практичний досвід. За віком вони були на 10-15 років старші від мене, тому нерідко, заходячи до аудиторії, запитували: а де викладач? Це вимагало від мене ще ретельнішої підготовки до кожного заняття.

У цьому дуже допомагав навчально-методичний кабінет при Всесоюзному заочному інституті зв'язку в Москві, який розробляв та надсилав до кожного технікуму галузі методичні посібники та рекомендації з дисциплін. Робота з підвищення кваліфікації на підприємствах зв'язку та у Всесоюзному заочному інституті зв'язку тоді велася на дуже високому рівні. Такі курси підвищення кваліфікації у ВЗІЗ пройшла і я в 1988 році.

У 1989 році в мене народилася донька, і коли я повернулася після відпустки по догляду за дитиною до викладання, у технікумі були відкриті дві нові спеціальності – економіка підприємства та бухгалтерський облік. З'явилося чимало нових дисциплін, викладання яких вимагало специфічних економічних знань. Методичного забезпечення дуже бракувало. А час вимагав нових знань та навичок.

У 1993 році я закінчила Одеські обласні курси за спеціальністю бухгалтерський облік, а в 1994 році вступила до Української державної академії зв'язку ім. О.С. Попова за спеціальністю «Економіка та управління у зв'язку», яку з відзнакою закінчила у 1996 році й отримала кваліфікацію «інженер-економіст». Усе це дало мені змогу викладати економічні дисципліни на належному рівні. Власними силами створила в Коледжі кабінети бухгалтерського обліку та економіки підприємства, розробила все необхідне методичне забезпечення, з допомогою студентів збирила повні пакети первинних документів, відомостей та журналів-ордерів, які застосовувалися на той час для ведення бухгалтерського обліку в галузі зв'язку.

Заняття зі студентами старших курсів проводилися у приміщеннях Коледжу в Одесі, установчі сесії та заняття на перших курсах велися у філіях Коледжу: у навчальному центрі в Миколаєві, в учбово-консультаційних пунктах у Херсоні, тодішньому Кіровограді, Сімферополі, Севастополі. Там за підтримки підприємств зв'язку, які були зацікавлені в навчанні та підвищенні кваліфікації своїх працівників, були створені відповідні лабораторії й кабінети. Мені, як і всім викладачам технікуму, доводилося виїжджати у відрядження на заняття, подорожуючи Півднем України. Заняття планувалися за вкрай щільним графіком, адже груп у технікумі було багато: тільки груп поштового зв'язку було 7-8!

З 1996 року мене було призначено головою циклової комісії економіки та підприємництва, яку я беззмінно очолювала до вересня 2007 року. За підсумками педагогічної та освітньої діяльності мені присвоєна кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії» та педагогічне звання «викладач-методист».

За час роботи мені довелося працювати із шістьма директорами. У 2004 році пішов з життя мій перший наставник Яків Макарович Пишний, технікум очолив Володимир Павлович Сизоченко, йому на зміну у 1996 році прийшов Олександр Олександрович Скопа, кандидат технічних наук.

У 2003 році Одеський електро-технікум зв'язку був перейменований на технікум зв'язку та інформатизації та включений до складу Української державної академії зв'язку ім. О.С. Попова як її відокремлений структурний підрозділ. Новим директором був призначений Сергій Валентинович Майнов. У 2003 році в технікумі відновлюється денне відділення. Набір студентів стаціонару починається з однієї групи.

У 2006 році посаду директора обійняв Юрій Сергійович Шевцов, який запропонував мені очолити заочне відділення. Завідувачем заочного відділення я пропрацювала з травня 2006 року по 31 серпня 2007 року й отримала нову пропозицію: стати першим заступником. З 1 вересня 2007 року і по сьогодні я заступник директора з навчальної роботи.

У 2007 році технікум зв'язку та інформатизації реорганізовано в Коледж зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова.

У 2009 році Коледж очолив Сергій Юрійович Петрусенко, кандидат педагогічних наук, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Коледж бурхливо розвивається: значно збільшується кількість груп денного навчання з 8 до 19, відкриваються нові спеціальності: оціночна діяльність, комп'ютерні науки, інженерія програмного забезпечення, Коледж отримує ліцензії на підготовку бакалаврів за двома новими спеціальностями: комп'ютерна інженерія та інформаційні системи і технології.

Протягом 2007-2008 років на роботу до Коледжу за розподілом із академії прийшли молоді магістри Ю.В. Трофименко, М.С. Фінковська, С.О. Малюта, Ю. М. Грачова, які володіли новітніми знаннями в галузі телекомунікацій та ІТ-технологій, були сповнені справжнього викладацького ентузіазму.

З 2011 року в Коледжі проводиться щорічна студентська науково-технічна конференція «Телекомунікаційні, інформаційні та комп'ютерні мережі та системи: теперішнє та майбутнє». Керівництво науково-дослідною роботою студентів, які беруть участь у ній та виступають з доповідями, здійснюють викладачі Коледжу та провідних кафедр академії.

Виховна робота наповнилася новим змістом та формами: ігри клубу веселих та кмітливих, інтелектуальна гра «Дебати», відвідування театрів і музеїв міста, філармонії, художніх виставок, лекцій з історії, змагання з футболу, волейболу, баскетболу, тенісу, армрестлінгу, участь у міській військово-спортивній грі «Щит Вітчизни», конкурси «Коледж має талант!», «Міс Коледжу», «Містер Коледжу», «Найрозумніший студент Коледжу», подорожі містами України та Європи...

На посаді заступника директора з навчальної роботи я здійснюю добір педагогічних працівників, займаюсь плануванням та обліком навчальної роботи, керую навчальною частиною, контролюю роботу денного відділення та циклових комісій, організовую роботу щодо ліцензування та акредитації спеціальностей, спрямовую методичну роботу викладачів, організовую підвищення кваліфікації та професійної майстерності викладачів, контролюю впровадження результатів стажування та підвищення кваліфікації у навчально-виховний процес, впорядковую роботу з атестації викладачів.

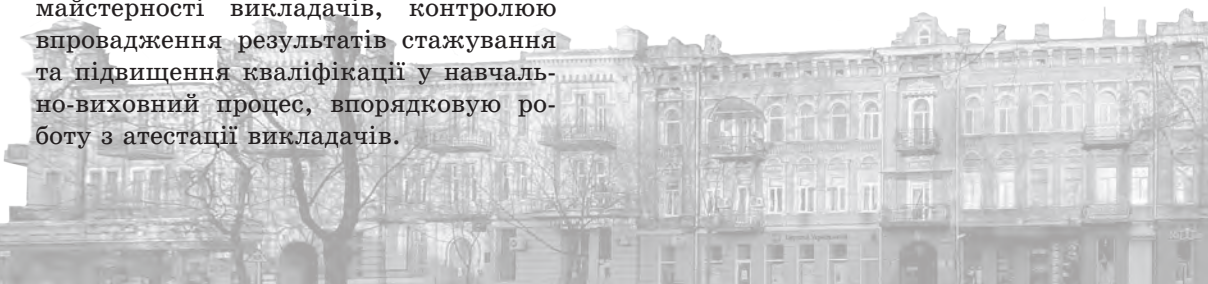
У 2008 році я займалася питаннями ліцензування відносно вступу студентів до вищих навчальних закладів та підготовки молодших спеціалістів за новою спеціальністю – оціночна діяльність; у 2013 році – ліцензуванням документів щодо підготовки молодших спеціалістів за двома новими спеціальностями: комп'ютерні науки та інженерія програмного забезпечення і комп'ютерна інженерія та інформаційні системи та технології; у 2017 році – ліцензійними справами щодо підготовки бакалаврів за двома новими спеціальностями: комп'ютерна інженерія та інформаційні системи і технології.

У 2008, 2013 та 2018 роках у зв'язку з проведенням акредитаційної експертизи підготовки молодших спеціалістів за спеціальностями провела значну організаційну та методичну роботу з формування звітів про діяльність Коледжу щодо підготовки молодших спеціалістів за усіма спеціальностями.

Мені пощастило працювати у Коледжі на момент святкування його 100-річчя. Це дуже визначна подія!

Я вітаю усіх працівників з ювілеєм і хочу побажати, щоб кожний новий день починався тут з теплих вітань і радісних посмішок, а завершувався – високими результатами і досягненнями кожного з нас! Нехай наш Коледж процвітає і щороку випускає розумних, талановитих, цілеспрямованих та наполегливих спеціалістів.

Зичу усім колегам терплячості і мудрості, міцного здоров'я та миру!

**ДЖАПАРІДЗЕ ЕММА ЯКІВНА,
секретар навчальної частини**

Влітку 1994 року я вперше прийшла до Одеського електротехнікуму зв'язку. Були літні канікули, викладачі перебували у відпустках, і я познайомилася тільки з тодішнім директором технікуму Яковом Макаровичем Пишним та з відповідальним секретарем приймальної комісії Т.М. Струнниковою і її заступником Т.Ю. Федоровою.

А незабаром познайомилася і з усім колективом технікуму. Мені дуже сподобалася дружня обстановка в технікумі. Багато хто з викладачів були ветеранами війни, спеціалістами-зв'язківцями. Мене вразив маленький музей, який розташовувався в адміністративній частині. Там були фотографії випускників технікуму, які прославили його, ставши кандидатами наук, доцентами й професорами. У музеї були виставлені макети дипломних робіт, які в подальшому стали винаходами, що були впроваджені в народне господарство.

Колектив був дуже дружним, незважаючи на різницю у віці колег, усі свята ми відзначали разом і весело. Виїжджали на природу, до Криму і взагалі мандрували усією Україною.

Наш технікум тоді охоплював навчанням весь південний регіон України. У Кіровограді, Миколаєві, Севастополі та Сімферополі були наші навчальні центри, куди виїжджали наші викладачі. Були тісні зв'язки з Укрпоштою, Укртелекомом та управліннями залізниць різних міст України, де працювали наші випускники.

Готував наш технікум студентів за шістьма спеціальностями: автоматичний електрозв'язок, багатоканальний електрозв'язок, радіозв'язок, радіомовлення та телебачення, поштовий зв'язок, бухгалтерський облік та економіка підприємства. Кожного навчального року приймали до 700 студентів.

На той час наш технікум був тільки заочним, і викладачам було дуже цікаво

займатися зі спеціалістами-практиками, які хотіли навчатися, прагнули отримати більш фундаментальні знання за своїм фахом.

Довелося нам пережити і неприємні моменти. У нас хотіли відібрати будівлю, у якій перебуває наш технікум у самому центрі міста Одеси. Але завдяки старанням наших викладачів і випускників, які займали солідні посади у різних організаціях, на телебаченні та в пресі, ми відстояли наш будинок і наш технікум.

З приходом у 2003 році нового директора Сергія Валентиновича Майнова у технікумі відновилася стаціонарна форма навчання. Спочатку це була лише одна група, а згодом кількість студентів зростала, і технікум із цілком заочного став Коледжем з денною та заочною формами навчання. За розподілом з Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова прийшли молоді викладачі Ю.В. Трофіменко (Колівово), М.С. Фінковська (Кузь), С.О. Малюта, Ю.М. Грачова. Також до викладання у Коледжі почали залучатися (і зараз залучаються) провідні викладачі профільних кафедр академії.

Коледж наш невеликий. Як говорить наш нинішній директор, – сімейний. З приходом до Коледжу Сергія Юрійовича Петрусенка у 2009 році з'явилися нові, більш сучасні спеціальності, які користуються великим попитом в абітурієнтів.

Працюючи у приймальній комісії, я часто чула від батьків, які приводять своїх дітей і внуків до Коледжу, що вони також навчалася у нас і часто згадують студентські роки, пам'ятають своїх викладачів.

Я вже перебуваю на пенсії, але із задоволенням згадую час роботи у Коледжі як найсвітліший і найщасливіший, тому охоче спілкуюсь як з колишніми, так і з нинішніми викладачами Коледжу.

ЛЮДМИЛА ОЛЕКСАНДРІВНА КОЗАЧЕНКО,
*викладач спеціальних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист*

Мій шлях у професію починався в 60-70-ті роки. Це був чудовий час: політ першої людини, Юрія Гагаріна, у космос і подальші космічні польоти, супровідний цьому бурхливий розвиток науки і техніки, заводи і фабрики, що працювали на повну силу, підкорення цілини і комсомольські будівництва. Таким чином, молодому поколінню, яке вступало в життя, було до чого докласти своїх сил. Тому, коли я в 1965 році закінчила школу (з медаллю, тобто, однаково гарно встигала з усіх предметів), учителі літератури пророкували мені філфак, математик і фізик рекомендували фізмат. Я ж особливо була прихильна до математики за її логічність і досконалість математичних висновків (і тут, мабуть, величезну роль відіграв мій батько – чудовий математик, який тривалий час керував міським методоб'єднанням математиків).

Загалом, я була на роздоріжжі... І коли приїхала з невеликого містечка в Одесу, то ще не була твердо впевнена у виборі професії. І раптом, при виході на привокзальну площу, побачила рекламний щит (білборд, по-нинішньому), на якому величезними буквами напис: «Космічний зв'язок. Супутникове телебачення»..., а далі дрібніше: «запрошує на навчання Одеський електротехнічний інститут зв'язку (ОЕІЗ)». А оскільки йшло бурхливе освоєння космічного простору, усе це було новим і на слуху, то моє покоління, природно, цим марило і про це мріяло. У результаті вибір був зроблений, і я вирішила, що піду вчитися в ОЕІЗ на інженера радіозв'язку і радіомовлення. Цілком можливо, що і «гени позначилися»: бабуса свого часу працювала радіотелеграфістом на залізничній

станції Бобринська, батько під час війни був начальником радіостанції середньої потужності в артилерії на фронті.

Не скажу, що вступити і навчатися на радіофакультеті було легко: і конкурс був великий, і, в основному, навчалися юнаки (на потоці в 90 осіб було всього 12 дівчат). Але які у нас були викладачі – учені зі світовим ім'ям! Найбільше запам'яталися А.Г. Зюко (теорія передачі сигналів), Л.А. Сахнович (вища математика), Л.Б. Прейзер (теорія електродинаміки), А.А. Ризкін (електронні підсилювачі) та ін. Очолював тоді цей успішний колектив ОЕІЗ ректор Іван Петрович Пишкін. До речі, він запросто запрошував до себе в кабінет студентський актив (я в ньому теж була) «поговорити за життя». Пізніше його на цій посаді змінив Б.П. Кутасін.

А які захопливі і плідні були лабораторні та практичні заняття за спеціальністю! Залишилося устаткування від першого телевізійного центру Одеси, який розміщувався в лабораторному корпусі інституту і з якого велися перші телепередачі на місто. І коли ми проводили тут лабораторні заняття, то почували себе справжніми телеоператорами й телеведучими. Прекрасний навчальний полігон кафедри антен, на якому функціонувала науково-дослідна лабораторія (НДЛ) тропосферного й метеорного зв'язку. Майже справжня лабораторія радіомовлення зі своєю звуковою студією тощо. Практично на кожній кафедрі була «наука» з певною тематикою і «з виходом» на народне господарство країни. І ми, студенти, теж «підробляли» в цих наукових лабораторіях (поліпшуючи і знання, і своє матеріальне становище).

Після закінчення інституту мені дуже пощастило – я почала працювати в НДІ систем передачі бінарних сигналів, у якій розроблялися новітні технології в галузі зв'язку і пристрої на базі мікросхемотехніки, що бурхливо розвивалася на той час. Згадую про лабораторію з великою теплотою, тому що пройшла в ній величезну наукову і практичну школу, яка дуже знадобилася мені у викладацькій діяльності.

В Одеський електротехнікум зв'язку (ОЕТЗ), який незадовго до цього отримав приміщення на проспекті Миру (зараз – Олександрівський), я прийшла працювати у 1977 році. До цього в технікуму було невелике приміщення на вул. Воровського (нині – Мала Арнаутська), де містилася циклова комісія радіозв'язку і радіомовлення (ЦК РЗ і РМ), там же функціонувала (і досить хороша) бібліотека. Були також приміщення на вул. Пастера (циклова комісія багатоканального і автоматичного електрозв'язку).

На той час у приміщенні радіоциклу функціонували дві лабораторії: основ радіотехніки й електронних підсилювачів. Більшість інших занять проводилася викладачами ОЕІЗ в лабораторіях інституту. Незадовго до цього (у 1975 році), у цей непростий для технікуму період, його директором став Яків Макарович Пишний – ветеран війни, людина великої ерудиції, відмінний господарник і організатор. По суті, при ньому почалося відродження нашого навчального закладу. В ОЕТЗ приходять працювати багато молодих, досить амбітних викладачів. І перша умова, яку ставить Яків Макарович перед колективом, – створити власні лабораторії і кабінети з відповідною матеріально-технічною базою і методичним забезпеченням, щоб максимально ефективно здійснювати навчальний процес. Питання ставиться дуже жорстко: немає цього – немає педнавантаження.

Досить ультимативно, але, мабуть, завдяки цьому невдовзі більшість лабораторій були створені і запрацювали.

Вагому підтримку директорів надавав наш «золотий фонд» – викладачі-ветерани війни О.І. Зубко, В.Т. Крестинський, Ю.К. Горячев, Г.Г. Сураго, Л.Я. Медведєва. Усі вони користувалися великою шаною й авторитетом як з боку адміністрації, і з боку молодих викладачів.

У цей же час починається капітальний ремонт приміщення на Олександрівському проспекті. Ремонтується все, аж до міжповерхових перекриттів, стін, підлог тощо. І в усьому цьому активну посильну допомогу будівельникам надають викладачі і студенти: щодня одна з груп разом з викладачем працює «на суботнику». Відзначу, що ремонт був зроблений в найкоротший термін, після чого почалася інтенсивна робота зі створення й оснащення навчальних лабораторій і кабінетів.

І тут неоціненну допомогу технікуму надають Мінзв'язку СРСР, Мінзв'язку УРСР, а також підприємства зв'язку (технікум був підпорядкований Мінзв'язку). Пояснюється це, у першу чергу, тим, що в цей період в ОЕТЗ була тільки заочна форма навчання, тобто, навчалися працівники підприємств зв'язку, і технікум обслуговував практично всю південну частину України. Зокрема, була велика філія зі своїми лабораторіями і кабінетами в Миколаєві (в Одесі закінчували навчання тільки старші курси, коли викладалися спецпредмети). Були учбово-консультаційні пункти (УКП) у Херсоні, Кіровограді (зараз – Кропивницький), Сімферополі, навчальні групи в Севастополі. Дуже велику допомогу в їх роботі надавали підприємства зв'язку, зацікавлені в навчанні своїх працівників. З багатьма з наших студентів ми потім зустрічалися на курсах підвищення кваліфікації, які регулярно організовували

підприємства зв'язку, і викладачів технікуму охоче запрошували для проведення занять на них.

Як голові циклової комісії РЗ і РМ (з 1978 р.) мені, разом з викладачами циклу, довелося займатися модернізацією старих лабораторій і створювати нові. Скажу як викладач предмета радіовимірювання, що в цей період мало не щодня отримувала нове устаткування, вимірювальні прилади від Мінзв'язку СРСР, Мінзв'язку УРСР, дещо від підприємств зв'язку. Одночасно розробляла методичне забезпечення до курсу (за необхідності, консультуючись на кафедрі ОЕІЗ). І до наступного навчального року лабораторія, оснащена новітніми приладами (навіть в інституті багатьох таких не було!), починає працювати, забезпечуючи повний цикл робіт – 48 годин за навчальним планом (!!!) лабораторних робіт (оскільки при заочній формі навчання пріоритет надавався практичним заняттям).

На базі цієї ж лабораторії створюється лабораторія радіоприймальних пристроїв (викладач і завідувач лабораторії О.О. Бурак). Трохи пізніше стає до ладу лабораторія телевізійного і радіомовлення, антенно-фідерних пристроїв (викладач і завідувач лабораторії В.Л. Демидов). Оновлюється лабораторія електронних приладів і підсилювачів (завідувач лабораторії І.Ю. Гилко). Багато лабораторій і кабінетів обладнуються на Олександрівському проспекті. Таким чином, забезпечується практично повний цикл навчання на матеріально-технічній базі технікуму.

Слід зазначити, що в цей період у технікумі сформувався висококваліфікований і згуртований колектив: чого тільки були варті наші зустрічі під час свят з «капусниками», вікторинами, розіграшами тощо. Незмінними гостями на цих заходах були наші ветерани, а хто не міг з них бути присутнім особисто, до них приходили з поздоровленнями додому.

Окремі теплі слова слід сказати про учнів-заочників. Як правило, це були люди досить зрілого віку (багато хто з них був тоді старший за мене), які вже працювали на підприємствах зв'язку, але наявність диплома про спеціальну освіту за фахом була для них обов'язковою вимогою. В окремі роки набір становив близько 300 осіб (пам'ятаю про це як відповідальний секретар приймальної комісії в ті часи).

Зустрічалися ми із заочниками тільки під час сесій і консультаційних занять, решту часу працювали, як зараз кажуть, дистанційно. Зазвичай, це були або письмові консультації, або телефоном (комп'ютерів та Інтернету тоді не було). Але бачили б ви, з яким інтересом вони слухали лекції під час очних сесій, як старанно вели конспекти, як зацікавлено виконували лабораторні роботи! Найбільшою нагородою було чути з їхніх вуст, що тепер, знаючи наукову основу того чи іншого явища або пристрою, вони більш усвідомлено виконуватимуть свою роботу на підприємстві.

Багато дипломних проєктів, які в той час захищали заочники, мали, так би мовити, практичну цінність, тобто, це були роботи з упровадженням у виробництво або якісь раціоналізаторські пропозиції на робочому місці. Природно, що і я багато чому вчилася в них, тому що це були фахівці з великим практичним досвідом, захоплені, здебільшого, обраною професією.

Слід сказати, що московські комісії, які направляло до нас МЗ СРСР, були приємно здивовані матеріально-технічним і методичним забезпеченням технікуму і високої кваліфікації викладачів. Зокрема, у лабораторії радіовимірювань новими вимірювальними приладами і методичним матеріалом були забезпечені всі лабораторні роботи.

Чималу роль у високій якості навчального процесу відігравали курси підвищення кваліфікації, які ми

періодично проходили в Москві на базі Всесоюзного заочного електротехнічного інституту зв'язку і Московського електротехнічного інституту зв'язку, на яких слухали лекції відомих учених, а також мали можливість ознайомитися з новітнім устаткуванням на підприємствах зв'язку, у тому числі й на телецентрі «Останкіно», який тоді не так давно був уведений в експлуатацію. При цьому керівництво курсів нам сприяло і в проведенні культурних заходів – відвідуванні музеїв, театрів, виставок.

Зазначу, що заочна форма навчання ще довго залишалася в пріоритеті, оскільки завдяки цьому технікум мав можливість за допомогою Мінзв'язку і підприємств зв'язку, працівників яких ми навчали, регулярно оновлювати матеріально-технічну базу й отримувати іншу допомогу в організації навчального процесу.

У 2003 році почався новий етап в житті технікуму: з'явилася денна форма навчання. Я була відповідальним секретарем приймальної комісії, коли

зараховувалися перші абітурієнти на денну форму навчання. Може, це моя суб'єктивна думка, але тоді прийшли дуже зацікавлені в цій професії юнаки й дівчата, багато хто з них займався радіоаматорством й усвідомлено прийшов здобути додаткові знання.

У групі радистів, з якими я працювала, ми проводили під час занять технічні мінісемінари. На них студенти робили повідомлення про новини в галузі зв'язку і радіо, демонстрували зроблені ними власноруч радіолюбительські пристрої. Сильним стимулом до хорошого навчання був відбір на конкурсній основі тих, хто потім продовжував навчання на бюджеті в академії зв'язку. За підсумками навчання в Коледжі складався рейтинг студентів, і боротьба йшла буквально за кожний бал в ньому, тому що бюджетних місць для наших випускників виділялося небагато. Зрозуміло, що вони гідно продовжували навчання в академії, а також брали активну участь у громадському житті цього закладу.

ЗІНАЇДА РАДІОНІВНА КОКОРЕВА,
*викладач спеціальних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист*

Після закінчення у 1963 році Одеської середньої загальноосвітньої трудової політехнічної школи з виробничим навчанням № 116 я стала перед вибором вищого навчального закладу. У нашій сім'ї всі були будівельниками. Мій батько і три старших сестри закінчили будівельний інститут, тому питання здавалося вирішеним. Але випускники нашої школи були дуже амбітні й цікавилися тільки сучасними професіями. Інститут зв'язку на той час був найпрестижнішим ВУЗом, і тому до нього вступали понад трид-

цять учнів нашої школи, у тому числі я і мій майбутній чоловік.

Наші викладачі були особливими людьми, які дуже любили свої предмети і змогли нас зацікавити і захопитися ними. Я дуже вдячна моїм викладачам.

Після закінчення інституту, у 1968 році, я одержала направлення в проєктну організацію, в Одеський філіал ГПРОГРАДУ, на посаду інженера із зв'язку. Там я пропрацювала дев'ять років. Моя робота мені подобалась, але сімейні обставини змусили

змінити місце роботи. Першого жовтня 1977 року, коли моєму сину виповнилось три роки, я прийшла працювати в Одеський технікум електрозв'язку.

У цей час почалось становлення технікуму. Заклад отримав «нове» приміщення, точніше, повернув своє старе за адресою: проспект Миру, 6 (сьогодні – Олександрівський проспект). До цього часу там розміщувався нафтовий технікум. Приміщення було в жахливому стані і потребувало реконструкції та ремонту. Але це було великою подією для технікуму, оскільки необхідного приміщення в нього не було. Адміністрація розміщувалась у гуртожитку інституту зв'язку, а навчальні корпуси займали декілька кімнат другого поверху за адресою: вулиця Воровського, 66 (сьогодні – вул. Мала Арнаутська), напівпідвальне приміщення (дві невеликих темних кімнати) по вулиці Пастера, 19. Там було пічне опалення, «зручності» були у дворі.

Я часто проводила у цьому напівпідвалі заняття, приходила раніше, розтоплювала піч і впродовж дня наглядала за нею. Викладачі проводили там по 12 годин, оскільки на той час технікум мав тільки заочну форму навчання і студенти приїжджали на сесію тричі на рік.

Умови були важкі, але ми були молоді, любили свою роботу, і нам все подобалось. Допомогали колеги, колектив був різноманітний, але дуже дружний.

На той час директором був Яків Макарович Пишний – людина дуже мудра і справедлива, він мав особливість дуже точно оцінювати можливості людини, тому колектив був дібраний чудовий. Директор розпочав серйозну роботу з оновлення нашого приміщення, добору викладацького складу. За незначний проміжок часу (у 1977 році) на роботу було прийнято чималу кількість молодих викладачів.

У колективі було також багато викладачів і старшого покоління, в основному, як і він сам, – відставні військові, учасники війни. З якою турботою і любов'ю вони ставились до нас, молодих викладачів! Ділилися своїми знаннями, допомагали порадами. Зараз вже їх нема в живих, але світла пам'ять про них завжди буде в наших серцях.

Увесь колектив дуже радів новому корпусу. Усі викладачі доклали рук до його реконструкції. Ми робили нову стелю, фарбували стіни, перекладали балки, стелили підлогу. Дуже велика і важка робота була з укріплення сходів. Але ми це зробили!

За кожним викладачем була закріплена аудиторія (моя була 303), і ми мали можливість самі обирати колір стін, форму світильників. Я пам'ятаю, як нам привезли скляні дошки, усі їх фарбували в чорний колір, а я свою пофарбувала в блакитний, мені директор каже: «Ну, це вже занадто!», але коли зайшов до мене в лабораторію, то залишився задоволеним. Мені дуже подобалась моя блакитна дошка, вона була така одна, та й лабораторія стала світлішою і веселішою.

Після цього почалась робота з оснащення лабораторій. Технікум мав необхідну кількість лабораторій і кабінетів із сучасним обладнанням. У кожній лабораторії був завідувач, лаборанти, які займалися монтажем та наладкою обладнання. Велику допомогу в цьому питанні надавали і наші студенти. Багато з них були інженерами, техніками, монтерами, які обслуговували це обладнання. У мене була лабораторія «Телеграфії та ПД». Лабораторії завжди були в робочому стані, обладнання було сучасне і відповідало вимогам програми. Кожного кварталу проводились перевірки лабораторій, визначалися кращі з них. Викладачі займалися створенням методичної бази лабораторій.

Щороку оснащення лабораторій оновлювалось, сучасне обладнання доставлялося з Укртелекому та підприємств зв'язку.

Коледж мав філію в Миколаєві, та У КП у Херсоні, Кіровограді та Сімферополі. Вони також мали лабораторне обладнання й можливість проводити заняття на підприємствах зв'язку. Ми теж, за необхідності, проводили заняття та екскурсії на АТС, АМТС та телеграфі міста Одеси.

У кожному місті та селищі Півдня України та Криму в закладах зв'язку працювали наші випускники та студенти.

З часом, із заміною електро- та механічного обладнання на електронне, цифрове, оснащення лабораторій та

методична база повністю змінилися. Сьогодні кабінети Коледжу оснащені новітнім обладнанням, яке дає можливість проводити заняття з використанням інтерактивних технологій.

У своїх спогадах я докладно зупинилась на перших роках становлення Коледжу, бо це були найцікавіші роки, спогади про моїх давніх друзів, колег.

Зараз маю звання викладача вищої категорії, з 2011 року – педагогічне звання «викладач-методист». Керую науково-дослідною роботою студентів. Протягом десяти років поспіль є членом оргкомітету щорічної студентської науково-технічної конференції. Голова циклової комісії інтелектуальних технологій та зв'язку.

СВІТЛАНА ВІКТОРІВНА ЛІКША,
*викладач суспільних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії*

Усе життя ми звертаємося до наших спогадів, якими б вони не були – сумними чи веселими, важкими чи радісними. Ось мої спогади протягом 23 років...

1997 рік... Я вперше опинилася у стінах тоді ще технікуму зв'язку. Працюючи начальним юридичного відділу Одеської дирекції «Укрпошти», отримала пропозицію навчати азам юриспруденції начальників наших поштових відділень та районних вузлів зв'язку. Усіх їх я добре знала, оскільки неодноразово була в складі комісій з комплексних перевірок поштових підрозділів. Моїм завданням було ознайомити керівників структурних підрозділів з різними законодавчими

актами, які вони повинні були використовувати у своїй роботі. Позитивні результати були очевидними: практично не було виявлено порушень ані під час перевірки контролюючими працівниками Одеської дирекції «Укрпошти», ані під час перевірок іншими контролюючими органами.

Через декілька років наш заочний технікум поступово перетворився в очний. У 2003 році відбувся перший набір на стаціонар. Було трохи незвично та навіть страшнувати вперше бачити перед собою не дорослих студентів, а вчорашніх школярів. Але ми впоралися. У нас були прекрасні викладачі, які віддали багато сил та професіоналізму молодому поколінню. На жаль,

деякі вже пішли із життя, але ми їх пам'ятаємо: колишній директор технікуму О.О. Скопа, колишній директор Коледжу С.В. Майнов, викладачі спеціальних дисциплін Л.О. Тарасенко, Ж.О. Йордакієва, викладач економіки Л.І. Орлова. Залишилися їхні учні, які, продовжуючи справу своїх наставників, і стали їх безсмертям.

Згодом ми стали Коледжем. Це було приємна і значуща подія в нашому житті.

Скільки всього було проведено: і спортивні змагання, і стіннівки, і різні конкурси, конференції! Скільки радісних моментів довелося нам пережити разом: як ми раділи 23 малюкам, які з'явилися за ці роки в наших викладачів, – це їхні діти й онуки. Значить, життя триває, дорослішатимуть студенти, які, уже не будучи нашими підопічними, будуть вдячні нам за вічне, добре, світле, яке ми посіяли в їхніх душах. А що стосується особисто мене, то я вважаю за необхідне навчати наших дітей не тільки нормам права, але й нормам моралі, оскільки твердо

переконана в тому, що високоморальна людина завжди буде затребувана й необхідна суспільству.

За 20 років моєї праці у Коледжі можна багато чого згадати: який був (і залишається зараз) у нас дружний колектив, як на усі свята та дні народження ми збиралися разом. А коли у когось з нас траплялася біда, ніхто не залишався осторонь, співчували, всіляко допомагали. Це було дуже важливо: знати, що ти не один, що в тебе є підтримка колег.

Хочу згадати одну людину, Викладача з великої літери, досвідченого зв'язківця – Ніну Іванівну Галчонкову. Вона ставилася до студентів як близька людина, як мама, у кожному з них вона бачила позитивні риси і багатством допомогла закінчити навчання і стати фахівцями. Це була настільки позитивна людина, що після її виходу на пенсію ми довго згадували її і дуже шкодували, що вона не з нами. Якщо вона колись прочитає ці рядки, хай знає, що ми до сьогодні пам'ятаємо, шануємо, поважаємо й любимо її.

НАТАЛІЯ МИХАЙЛІВНА ШКУРАК,
*викладач української мови і літератури,
спеціаліст вищої категорії, старший викладач*

Стати вчителькою мріяла ще з дитячих років, адже зросла в родині педагогів. Тож, вийшовши за поріг улюбленої школи і відправившись у першу тривалу подорож по школі життя, я обрала собі професію вчителя. Моя педагогічна діяльність розпочалася в 1996 році, коли після закінчення Балтського педучилища я повернулася до рідного містечка Ананьєва, що на Одещині, у рідну школу, працювати вчителем української мови та

літератури. Того ж року вступила на заочне відділення Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського.

Учитель...

Як багато в цьому слові ноток гордості, відчуття відповідальності, виможливості та розуміння. Учитель стає для дитини батьком-матір'ю, наставником, прикладом для наслідування, тому мусиш постійно розвиватися та вдосконалюватися, проявляти доброту

й терпіння, а найголовніше – бути закоханим в свою роботу.

Влітку 2005 року переїхала до Одеси, потрібно було шукати нове місце роботи. До рук потрапив довідник для абітурієнтів з переліком одеських навчальних закладів, серед яких був і електротехнікум зв'язку. Я була щаслива, коли влаштувалася на вакантне місце викладача української мови й літератури та зарубіжної літератури. Сповнена оптимізму, завзяття та сили, відкрила нову сторінку свого життя в стінах цього чудового навчального закладу.

Саме того року Коледж відкрився на базі дев'ятих класів, тому потрібно було напрацьовувати методичний, навчально-виховний матеріал з предметів, що я мала викладати, і вчитися взаємодіяти вже із студентами, а не школярами, зі своєю категорією – підлітками, що вимагають до себе особливої уваги, розуміння, врахування їхньої індивідуальності.

Щоденна робота для мене в Коледжі – це пошук чогось нового, цікавого, це наполеглива праця, робота над собою, поліпшення професійних навичок і віддача знань, умінь та енергії.

За п'ятнадцять років роботи в Коледжі зроблено багато корисних справ: оформлено кабінет української мови та літератури, зібрано чимало тематичних матеріалів різноманітного спрямування, зокрема національно-патріотичного, морально-етичного.

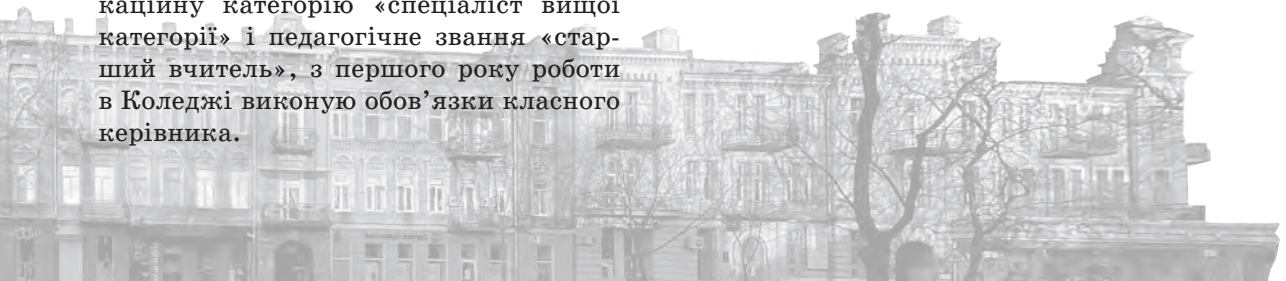
З 2009 року я очолюю комісію гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, з 2010 – предметну комісію із вступних іспитів, тринадцять років поспіль веду підготовчі курси для абітурієнтів, отримала кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» і педагогічне звання «старший вчитель», з першого року роботи в Коледжі виконую обов'язки класного керівника.

Сьогодні актуальною проблемою викладання є питання духовності, нової філософії взаємин у системі «викладач – студент». Зокрема, у час «спустошення комунікативного потенціалу» я розумію, що важливо створювати і підтримувати у студентів пізнавальний інтерес, пробуджувати любов до мови, фольклору, художньої літератури, історії рідного краю; тому головним для мене, як викладача-словесника, є формування культуромовної та духовної особистості, формування національної свідомості в наших студентів.

Для реалізації цієї програми ми разом із студентами проводимо тематичні тижні, присвячені видатним письменникам та діячам України, оформлюємо тематичні газети, плакати; студенти залюбки відвідують вистави за творами українських і зарубіжних письменників у театрах Одеси, літературно-музичні вечори у філармонії, художні музеї тощо.

Студенти Коледжу беруть участь в обласних мовно-літературних конкурсах, олімпіадах, де неодноразово посідали призові місця. А які яскраві незабутні враження отримують на все життя наші студенти від туристичних мандрівок просторами нашої країни, які організовує наш директор Сергій Юрійович Петрусенко, а це дає змогу пізнавати культуру, традиції, фольклор, говірку жителів різних регіонів нашої країни.

Тож моє покликання – навчати і самій навчатися, розвиватися та пізнавати світ, я змогла реалізувати саме тут, у Коледжі, у гідному оточенні колег і допитливих студентів.

ІРИНА ЯРОСЛАВІВНА ЯЩИШИНА,
*заступник директора з навчально-виховної роботи,
спеціаліст вищої категорії*

У 1985 році я з відзнакою закінчила Одеський технологічний інститут холодильної промисловості за спеціальністю «Машини та апарати з кондиціонування повітря» і почала свою трудову діяльність в Одеському спеціальному конструкторському бюро продовольчого машинобудування (далі – СКТБ «Продмаш»). За період роботи на цьому підприємстві пройшла достойний шлях від інженера до інженера-конструктора 2-ої категорії. Крім конструкторської діяльності, я залюбки виконувала й громадські обов'язки. Так, у 1987 році мене обрали депутатом районної ради Суворовського району Одеси, де я була секретарем комісії з промисловості. Водночас очолювала культурно-масовий сектор комітету комсомолу конструкторського бюро, організовувала подорожі містами СРСР та вечори відпочинку для співробітників.

З 1999 року моя трудова діяльність міцно пов'язана з Державною академією зв'язку ім. О.С. Попова, де я почала працювати методистом 1 категорії. З 2004 року продовжувала працювати методистом 1 категорії, але вже у Відокремленому навчально-науковому виробничому комплексі «Зв'язок» Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова (далі – ВННВК «Зв'язок»). Там я працювала з неповнолітніми студентами, які одночасно навчалися вдень в 11 класі ЗОШ, а ввечері – на першому курсі ОНАЗ ім. О.С. Попова. Під час цієї роботи я отримала практичний досвід спілкування з неповнолітніми учнями, вирішувала їхні непрості проблеми, не завжди пов'язані з навчанням.

Того ж року декан ВННВК «Зв'язок» С.В. Майнов був переведений на посаду директора в структурний підрозділ

ОНАЗ ім. О.С. Попова – технікум зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова, де у 2003 році було відкрито денну форму навчання (до 2003 року технікум мав тільки заочну форму навчання).

У 2005 році С.В. Майнов запросив мене очолити виховну роботу в технікумі. Я погодилася, і з серпня 2005 року почалася нелегка, кропітка виховна робота. Цілодобово мій мозок напружено працював, бо все потрібно було організовувати з нуля: нормативні документи з виховної роботи, робота класних керівників, тематичні виховні години, робота зі студентами, які мешкали у різних гуртожитках академії. Неоціненну допомогу в цій трудомісткій роботі мені надало методичне об'єднання заступників директорів з виховної роботи Одеської області. На регулярних засіданнях методичного об'єднання я отримувала цінний досвід роботи з неповнолітніми студентами.

У 2006 році технікум було перейменовано у Коледж зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова.

Для студентів денної форми навчання у Коледжі виховна робота організовувалася таким чином, щоб кожному було цікаво не тільки навчатися, але й розвивати себе як особистість, розкривати всі свої таланти. Протягом усіх років існування денної форми навчання в Коледжі завжди були ініціативні студенти, які могли захопити інших своїми цікавими ідеями. Так, з 2006 року наші студенти активно грали у Клубі веселих та кмітливих. Вони так захопилися цією грою, що в подальшому наша команда виступала не тільки в Коледжі, академії, а й на фестивалі першої української ліги з гри КВК у 2007 році, а також у різних містах України (К. Винокуров,

Д. Печегін, І. Краєвський, К. Росінська, Т. Макарова).

Популярною серед навчальних груп Коледжу була інтелектуальна гра «Дебати». Н.М. Серкелі, на той час завідувачка денного відділення, організувала перші ігри, а в подальшому наші студенти залюбки виступали в інших навчальних закладах Одеси. Наприклад, у 2008 році наші студенти перемогли команду Одеського технікуму газової та нафтової промисловості (К. Винокуров, О. Майнов, Т. Макарова, І. Краєвський). Багатьом студентам ця гра допомогла розвинути свої ораторські здібності, навчила вислуховувати думку опонента, грамотно вести дискусію.

Для естетичного розвитку наших студентів організовувалось відвідування театрів, літературного музею, філармонії, художніх виставок. Ми намагалися всебічно розвивати нашу молодь.

Протягом 2005-2008 рр. Коледж підтримував міцні зв'язки з Грецьким центром культури, студенти відвідували лекції, знайомились з історією Греції.

Упродовж багатьох років проводяться конкурси кабаків на свято Хелловін. Організовувала ці конкурси викладач англійської мови Т.В. Труфанова. Ставили вистави з історії виникнення цього свята, іноді такі вечори були проведені англійською мовою.

2009 року посаду директора Коледжу обійняв кандидат педагогічних наук, викладач-методист вищої категорії С.Ю. Петрусенко. З того часу життя студентів стало ще цікавішим. Ми почали багато подорожувати містами України, мали можливість відвідати країни Європи. Наші подорожі мали за мету розширити світогляд наших студентів, показати чудові міста України та світу, ознайомити молодь з історією рідної країни. Наші подорожі завжди були екологічно спрямовані задля привернення уваги студентів до краси нашої чудової природи та збереження для наших нащадків усього, що ми маємо.

Один з пріоритетних напрямів виховання молоді у Коледжі – це спорт. З перших років заснування денної форми навчання у нашому закладі щороку проводяться змагання з футболу, волейболу, баскетболу, тенісу, армрестлінгу тощо. Команда Коледжу у 2007 та у 2008 рр. брала участь у міській військово-спортивній грі «Щит Вітчизни» разом з навчальними закладами III-IV рівнів акредитації і посіла 4 місце. Найкращий результат ми отримали у змаганнях з волейболу у 2012 році – команда Коледжу посіла 1 місце серед навчальних закладів м. Одеси I-II рівнів акредитації. У 2020 році ми вперше провели змагання з плавання. Студенти, батьки та глядачі були в захваті від нашої молоді: яка вона спритна, сильна, уміла в цьому виді спорту. Того ж року за ініціативи ради студентського самоврядування започатковано та проведено змагання з кіберспорту. Ця гра давно цікавить студентів, і вони з великим бажанням брали у ній участь.

Від часу запровадження в Коледжі денної форми навчання була створена й завжди активно діяла рада студентського самоврядування. Голови ради завжди беруть участь в організації та проведенні святкувань знаменних дат та концертів.

Починаючи з 2004 року, усі голови ради студентського самоврядування (О.І. Чашурин, 2004-2006; А.В. Тулба, 2007-2008; Х. Е. Норінська, 2009-2010; О.О. Віхтєва, 2010-2011; В.В. Коровкін, 2011-2013; О.О. Воробйова, 2013-2014; В.А. Угрік, 2015-2016; А.В. Волковинський, 2016; А.С. Соколовський, 2016-2017; В.О. Тарашкевич, 2017-2019; А.І. Д'яченко, 2020-2021) сумлінно виконували свої обов'язки, завжди допомагали адміністрації Коледжу у вирішенні різних питань. Студентство з повагою ставиться до голів ради студентського самоврядування, бо це завжди лідери, молодь з високими життєвими принципами, грамотна, вони мають відмінні результати в навчанні, завжди допомагають студентам

при виникненні будь-яких проблем.

Класні керівники перших курсів щороку готують захід посвячення в студенти. Це завжди зворушлива подія для студентів-першокурсників та їхніх батьків. Студент-першокурсник, який отримав найвищі результати під час конкурсного відбору, читає клятву першокурсника. Під час урочистого заходу вшановується пам'ять викладачів, загиблих під час Другої світової війни, покладаються квіти до пам'ятного знака та пам'ятника О.С. Попову.

Велика увага приділяється національно-патріотичному вихованню студентів, воно спрямоване на залучення молоді до глибинних пластів національної культури й духовності, формування національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури.

Відповідно до комплексного плану виховної роботи у Коледжі проводяться концерти і концерти-реквієми до пам'ятних дат нашої країни. Традиційними стали проведення святкування Дня Збройних сил України, Дня Соборності, Дня захисника Вітчизни, Дня виведення радянських військ з Афганістану, Дня Перемоги, Дня пам'яті Героїв-воїнів – «кіборгів», Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту, Дня пам'яті Героїв Крут, Дня Героїв Небесної Сотні, «Козацькі забави» тощо. Разом з радістю студентського самоврядування готуються відеопрезентації, запрошуються учасники бойових дій. У Коледжі навчається багато дітей, чиї батьки є або були учасниками бойових дій.

Дуже популярним є конкурс «Коледж має талант!» Наші студенти демонструють дивовижні таланти. Викладачі та журі дуже зворушені під час цього конкурсу: ми бачимо, які наші студенти талановиті й пишаємось ними. Проводиться конкурс що два роки почергово з конкурсом «Міс Коледжу».

Під час конкурсу «Міс Коледжу» ми бачимо, які в нас чарівні дівчата! Вони змагаються у таких конкурсах:

візитна картка, інтелектуальний конкурс, конкурс вбрання з підручних матеріалів, танцювальний конкурс, дефіле.

Щороку ми проводимо конкурс «Містер Коледжу». У Коледжі навчаються, в основному, юнаки, тому участь у конкурсі беруть по декілька студентів з кожної навчальної групи. Класичними конкурсами є такі: візитна картка, конкурс костюмів (залежно від запропонованої теми конкурсу), танцювальний конкурс, інтерв'ю з директором (іноді студенти читають художню літературу для перевтілення в героя твору), бодібілдинг (хлопці демонструють різні групи м'язів). Перед початком конкурсу з конкурсантами проводять тренування переможці минулих років).

Один із найскладніших, але дуже цікавих конкурсів – «Найрозумніший студент Коледжу». Підготовка до нього потребує багато зусиль з боку викладачів і студентів. Обидві сторони повинні прочитати понад 20 сучасних та класичних творів авторів світової літератури. Викладачі складають питання до конкурсу.

Так і триває життя студентів і викладачів нашого улюбленого Коледжу, якому виповнюється сто років.

***

Наш Коледж продовжує жити активним життям, сповненим новацій і педагогічних пошуків. Готуючи нинішніх студентів до цікавої, перспективної і вкрай потрібної нашої державі роботи в майбутньому, ми зичимо і їм, майбутнім фахівцям, і нашому колективу наснаги, творчих здобутків, міцного здоров'я. І вітаємо нашу alma mater із 100-річчям ювілеєм. Многая літа!

*С юбилеем Колледжа,
С праздничною датой!
Пусть на впечатления
Будет жизнь богатой.
Счастьем дни пусть полнятся
И радостью славной.
А любовь прекрасная
Будет в жизни главной!*
Викладачі Коледжу

ВІКТОР АУГУСТИНЯК,
випускник ОЕТЗ 1956 року,
член спілки журналістів України

НАША ПРОФЕСІЯ – НАША ДОЛЯ

Після дзвінка директора ОКЗІ Сергія Юрійовича Петрусенка з пропозицією написати свої спогади про ті далекі роки, коли моє покоління однолітків пов'язало свою подальшу долю з Одеським електротехнікумом зв'язку, я замислився: а з чого почати і як озгадати?

Перебираючи свої архіви, я знайшов рукопис свого автобіографічного вірша «Зову из памяти усталой». І там були такі рядки:

*...Семь классов – и прощай, родные.
 Поезд в Одессу увозил.
 «Самостоятельный отныне», -
 Дед в назиданье говорил.*

*Одесса. Море. Мореходка.
 Но, видно было, не судьба...
 Жаргон и валкую походку
 Забыть придётся навсегда.*

*Техникум связи – вместо моря.
 Азбука Морзе, телефон.
 Такою оказалась доля –
 Связистский долгий марафон.*

*Диплом. Защита. Назначенье.
 Нас разбросало по стране.
 Судьба профессию связиста
 Определила в жизни мне.*

...Улітку 1952 року, склавши вступні іспити в Одеське морехідне училище, я не пройшов мандатну комісію (підвів зір), тоді й приніс свої документи в Одеський електротехнікум зв'язку, який закінчив у 1956 році.

Директором технікуму в цей час був В.Д. Базіян, потім з 12 листопада 1952 року – Г.Р. Білошицький.

Колона ОЕТЗ на демонстрації. 1953 рік.

*На передньому плані
 директор технікуму Г.Р. Білошицький*

Роздивляючись старі фотографії того часу, згадував окремі моменти того вже далекого і насиченого різними подіями життя.

*... И сонм моих воспоминаний
 Кружит, как хаотичный рой.
 И без особых он желаний
 Хочет войти в хроники строй.*

І ось перед вами окремі епізоди того далекого нашого життя і навчання: його початок у технікумі – це проводове відділення, група П-14, спеціальність МТЗ (міський телефонний зв'язок).

Сидять:
В. Аугустиняк,
О. Паніцька,
Ж. Васильєва,
П. Я. Євдокимов,
Г. Файнберг,
Ю. Черниш,
Л. Карпенко.

Стоять:
К. Шаціца,
В. Чесноков,
Б. Штрікман,
Д. Анбіндер,
О. Євдокимов

Учні групи П-24 з викладачем теоретичної механіки П.Я. Євдокимовим на лавці навпроти технікуму на Олександрівському проспекті

В основному в нашій групі зібралися одесити, а ще хлопці та дівчата з Одеської та інших областей України, і ми, кілька молодих людей з різних республік країни. Я – з Казахстану, Микола Розгон – з Грузії, Людмила Некрашевич – з Татарстану (м. Бугульма), Клим Шаціца – з Білорусії. Серед нас був тільки один дорослий хлопець, який відслужив армію, це – Микола Майборода.

На самому початку навчання, згідно з наказом № 107 від 1.09.1952 року, нас було зараховано 30 осіб, а ось закінчили навчання лише 24 учні.

Група була дружна. На свята (в основному на Новий рік) збирались у кого-небудь з одеситів. Ходили на «дискотеки» того часу – на танці в «Клуб зв'язку» за адресою: вул. Островидова, 100 (тепер – вул. Новосельського).

Улітку – одеські пляжі, одеські схили. Відвідували кінотеатри та театри. Особливо популярним у нас був Одеський театр оперети, що відкрився в 1954 році. Частенько бували і в Оперному театрі. Особливо запам'яталося мені відвідування балету «Червоний мак» у травні 1954 року, коли ми після травневої демонстрації мало не всією групою пішли на денну виставу.

Звичайно ж, навчання було на першому місці. Треба було вчитися, щоб здобути професію, і треба було добре вчитися, щоб отримувати стипендію.

Біля Одеського оперного театру

Л. Карпенко,
Ж. Васильєва, М. Розенблат

**Одеські схили
50-х років в районі
між Ланжероном
та Отрадою**

*В. Аугустиняк,
Т. Пономаренко,
Р. Ерушевич,
Л. Некрашевич,
М. Розенблат*

На першому курсі стипендія була 140 руб., у перерахунку з 1961 року це 14 руб. Ось деякі ціни того часу: шкільна булочка – 30 коп., пиріжок з «бутером» або горохом – 40 коп., квиток у кінотеатр на ранковий сеанс – 1 руб., на вечірній – 3 руб.

У цей важкий повоєнний час треба було «виживати». Для підробітку ми ходили в Одеський морський порт розвантажувати невеликі судна з тютюном, арахісом, цукром, фелюги з херсонськими кавунами. Розрахунок був відразу на місці біля трапу судна після закінчення роботи, та й арахіс, що виносився «контрабандою» або за домовленістю з охороною, був не зайвим у нашому раціоні. Розбиті кавуни ми «оприбутковували» на місці. Іноді стивідори вираховували з нас за брак у роботі.

Навчання. За програмою у нас були загальноосвітні та спеціальні предмети. За випискою до диплома я підраховував, що з урахуванням навчальної, виробничої та переддипломної практики у нас було 55 предметів.

Одним з обов'язкових предметів була українська мова. Пригадую уроки української мови та нашого викладача – Галину Семенівну Темирову. Коли вона виклика-

ла мене до дошки, «наші українці» потирали руки і посміхалися, передчуваючи задоволення від моєї «російсько-казахської» вимови (я вивчав у школі казахську мову). Після моїх відповідей біля дошки або перевірки моїх, та й не тільки моїх, зошитів, вона промовляла: «Дуже добре! Сідайте, Аугустиняк, – трійка!» Ця «трійка» так і залишилася в моєму додатку до диплома. А Галину Семенівну ми між собою так і називали: «Дуже добре».

Хімію (теорію і практику) у нас викладав Микола Іонович («Іонич») Александров, уже досить-таки літня людина. Ми з ним займалися теорією, проводили досліди в хімлабораторії, вирішували практичні завдання, пов'язані з хімічними рівняннями і валентністю хімічних елементів. Пам'ятаю, що якимось я неправильно вирішив кілька задачок, пов'язаних з хімічними рівняннями, за що отримав такий, червоним олівцем, запис у зошиті: «Коли не вистачає пальців на руках, слід знімати черевики і рахувати їх на ногах!» Ось так нас вчили не помилятися і в житті. Зберігав я цей зошит довго, врахував це яскраве зауваження і можу похвалитися, що підсумкова оцінка з хімії у мене була 5 (відмінно).

А ось іще дуже цікавий такий момент, пов'язаний з предметом – хімією. На лабораторних заняттях ми працювали із ртуттю. І одним з наших «досягнень», пов'язаних з цим елементом, було натирання ртутним ангідридом мідної 3-копійчаної монети і перетворення її з боку «орла» на 20-копійчану, оскільки за розміром вони були майже однакові. Іноді цей варіант «проходив» при покупці газованої води.

Теоретичну механіку та теорію металів нам викладав Павло Якович Євдокимов. Це був дуже дотепний і веселий викладач, наш куратор на другому курсі навчання. Але щодо навчання він був дуже вимогливою і справедливою людиною. Шпаргалки у нього, як тепер говорить молодь, «не канали».

ДВЗ (двигуни внутрішнього згоряння) нам викладала жінка – Г.В. Второва. Вона навчила нас працювати і з автомобільними (ЛЗ/2 і ЛЗ/6), і з нафтовими двигунами, які мені довелося запускати в далекій Туркменії. Вивчали ми і реальні тоді автомобілі ГАЗ АА і ГАЗ ММ. Крім того, дехто з нас здали на «аматорські» права водіння автомобіля.

Під № 46, № 47 та № 48 у додатку до диплома значаться записи:

№ 46 – Навчальна практика в слюсарно-механічних майстернях. Я не запам'ятав прізвище майстра, який викладав нам ази роботи з металом і деревом, але я на все життя запам'ятав те, як треба працювати з ножівками по металу і дереву, напилками і шабровками, як працювати на токарних і свердлильних верстаках. Навіть пам'ятаю, що своїми руками я зробив фігурний гайковий ключ і болти й гайки під нього, нарізав на них різьбу.

№ 47 – Навчальна практика з електромонтажу та електроматеріалів. На ній ми виконували електропроводку, встановлювали і запускали електролічильники. Працювали з ізоляційними матеріалами, проводили по стінах телефонну проводку («локшину»), що дуже стало в пригоді в

нашій подальшій роботі. Цьому нас вчили, якщо мені не зраджує пам'ять, викладачі Д.А. Андропов та А.Х. Рапопорт.

№ 48 – Навчальна практика в телефонних майстернях. У ній нас навчали розбирати, збирати, налаштовувати роботу всіх тоді існуючих видів телефонів, таксофонів і телефонних апаратів з номеронабирачами, регулювати контакти. Мені це стало в пригоді, коли я працював у регулювальній майстерні Каргандинської АТС у 1960 році.

Теоретичну електротехніку та лабораторні роботи з цього курсу вів викладач А.І. Путно. Це була дуже строга і вимоглива людина. Крім того, він був також співробітником навчальної частини нашого проводового відділення, а іноді, згідно з наказом, за відсутності начальника технікуму заміщав його, і тому ми з ним частенько зустрічалися й на виховному рівні.

Особливо я хочу відзначити професіоналізм таких викладачів, як В.І. Нефеденкова та А.Г. Кондаков, які нас навчили азам і навичкам правильної пайки свинцевих кабелів, муфт і рукавичок, що я продемонстрував уже працюючи в Туркменії.

Серйозним предметом була математика. Її в технікумі вели С.Я. Барська, В.Л. Бичков, С.А. Абрамов. На другому курсі фізику нам викладав Л.К. Дозорець, до речі, він був сильним одеським шахістом, брав участь у шахових турнірах країни, і, за чутками, входив у команду знаменитого одеського шахіста Юхима Геллера. Предмети теорія зв'язку і дальній зв'язок нам викладала чарівна жінка – Л.Я. Медведєва.

Був у нас і такий предмет – ДВП (допризовна військова підготовка). Нас учили марширувати в строю зі зброєю (знамениті гвинтівки Мосіна зразка 1891/1930 рр.). Розбирали і збирали ми автомат ПППІ (рос.: пістолет-пулемет Шпагіна). Стріляли в тирі однієї з одеських шкіл на вул. Чкалова (нині – Велика Арнаутська). Нашою військовою

підготовкою займався колишній фронтовик – воєнрук А.Л. Рева. Але ж був і строгий! Пригадую такий епізод-прецедент. Це було 31 грудня 1953 року. Нам чомусь перенесли заняття з ДВП на вечір. А ми, кілька юнаків, зібралися зустрічати Новий – 1954 рік – на квартирі нашої одногрупниці Ірини Альперсон.

Було близько 5 години вечора, хмарилося, на землі лежав бруднуватий сніг. Нам видали гвинтівки, і ми марширували з ними у дворі технікуму. Майор дав команду: «Лягай!» Ми почали обурюватись і відмовилися підкорятися команді, оскільки були «при параді» для зустрічі Нового року. Тоді нам було наказано взяти речмішки (вага 10-15 кг), і з ними за плечима і зі зброєю в руках ми марширували години до сьомої вечора, на очах у всього народу, який проходив проспектом Миру. Але Новий рік ми зустріли чистими!

Виробнича практика – це особлива розмова. Почалася вона після третього курсу. По-перше, ми самостійно, без супроводу викладачів, їздили в інші міста. По-друге, також самостійно переїжджали з одного міста в інше. Правда, контроль

за проходженням самої практики здійснювали провідні викладачі.

Лінійну практику я з одногрупниками проходив у Сімферополі (кінець травня – червень 1955 року) у Криму, після його входження до складу України в 1954 році. Добиралися ми туди на теплоході «Росія» до Євпаторії, а потім поїздом Євпаторія – Сімферополь. На практиці ми працювали на будівництві телефонної лінії з центру міста на Сімферопольське водосховище.

Чим займалися під час практики? Встановлювали стовпи в гористій місцевості, лазили по стовпах, натягували за допомогою «кішок» і струбцин дрти і регулювали стрілу провисання. Робили їх в'язку на ізолятори, розміщені на гаках і траверзах (славнозвісна «британська в'язка»). Там же, у Сімферополі, на телефонній станції ми проходили станційну практику (ручна телефонна станція з комутаторами).

Виробничу практику на АТС машинної системи – АТС фірми «Еріксон» я з одногрупниками проходив у Львові (березень 1956 р).

В. Аугустиняк біля пам'ятника Адаму Міцкевичу (березень 1956 рік, м. Львів)

Готель у м. Львів на вул. Першотравневої, де ми жили під час виробничої практики.

Фотолистка, 1955 рік

У квітні того ж року у Вінниці я проходив практику на АТС декадно-крокової системи. Там же збирав матеріали для написання дипломного проекту. Керівником проекту у мене був Василь Абрамович Абрамов. Тема проекту: «Розрахунок електроживлення АТС-47 для ємності станції 2000№» Дипломний проект я захистив на 4 (чотири). Причиною – чому не 5 (п'ять)? – був напад апендициту, швидка допомога і перенесення захисту на наступний день.

Нелюбимим моїм предметом було креслення. Ми не зійшлися в поглядах на виконувани мною роботи з викладачем з конструкторського бюро «Верстатобудування» Володимиром Давидовичем Вольфензоном, який вів у нас цей предмет. Він частенько, модною кульковою ручкою, що з'явилася тоді, коригував мої роботи, і доводилося переробляти їх по кілька разів.

А загалом у навчанні було усе гаразд.

І ось настав кінець нашому навчанню в технікумі.

Захист дипломних проектів!

...Ішов 1956 рік – «Великі будівництва комунізму», Братська ГЕС, цілина, і час комусь із нас виконувати свій обов'язок службою в армії.

Випускники ОЕТЗ 1956 року

А. Карпенко, М. Разгон, А. Некрашевич, Т. Пономаренко,
М. Розенблат, Г. Гуртовенко, Ж. Васильєва, С. Гуртовенко,
І. Мірошніченко, Надія N, К. Шаціца, Р. Ерушевич, В. Аугустиняк

При розподілі на роботу я отримав призначення на МТМ (міську телефонну мережу) в Умань, Черкаської області. Але перед цим ми, кілька юнаків, через райком комсомолу зібралися їхати на Далекий Схід, на будівництво Братської ГЕС. Під час захисту дипломних проектів нам з райкому приносять путівки. Але голова ДЕК Соловйов, представник Міністерства зв'язку України, сказав нам так: «Ви патріоти, комсомольці – це добре, але на будівництві ГЕС потрібні не зв'язківці, а бетонники. Ви ж для цього поки що не годитеся. А ось у Туркменії не вистачає кадрів – зв'язківців».

І вийшло як вийшло. Частина «добровольців» пішла в армію, інша поїхала на цілину. А ми, кілька юнаків (Віктор Аугустиняк, Ігор Львовський, Михайло Розенблат) вирушили в Туркменську РСР.

Я прибув до Ашхабада в Міністерство зв'язку Туркменії у вересні 1956 року після операції, яку переніс у серпні, тому й запізнився на один місяць. Після прибуття зайшов до секретаря міністра і представився. Дівчина-туркменка сказала, що мене вже розшукують, оскільки я отримав призначення і «підйомні» для проїзду і не з'явився в строк на роботу. Я поцікавився у неї, хто з одеситів перебуває

Туркменія, м. Іолотань,
місце роботи – районна
контора зв'язку (РКЗ)

в Туркменістані. Вона відповіла: «Ігор Львовський в Ашхабаді, Михайло Розенблат в Теджені». Я попросив її допомогти мені зв'язатися з ними.

Вона представила мене тодішньому заступнику міністра зв'язку Н.С. Кропотухіну. Він запропонував мені роботу в прикордонному селищі Кушка (на кордоні з Іраном). Я відмовився, і на питання, а де ви збираєтеся працювати, назвав йому обласні центри – Мари, Чарджоу, Ташауз, Красноводськ, Ашхабад. На що він зауважив: «Ви одесити – усі Остапи Бендери, один вже такий працює в Ашхабаді» (маючи на увазі Ігоря Львовського). Він розпорядився, щоб мене поселили в готелі, і сказав, щоб я подумав над його пропозицією. Поселили мене в «готелі» – у підвалі зруйнованого ашхабадським землетрусом 1948 року універмагу.

Увечері ми зустрілися з Ігорем. Він сказав, що ми підемо в ресторан «Фірюза», де зазвичай вечеряє і заступник міністра зв'язку Н.С. Кропотухін. За вечерею й було вирішене питання про моє тимчасове працевлаштування. Я поки залишаюся в Ашхабаді і буду працювати лінійним техніком на споруджуваній АТС, оскільки посаду станційного техника вже обіймав Ігор, хоча за фахом він – «лінійник».

Мене переселили в більш упорядкований готель «Фірюза». Оклад визначили в 560 руб. (при девальвації 1961 року це становило б 56 рублів). Половину проживання в готелі оплачувало підприємство, іншу половину я оплачував сам.

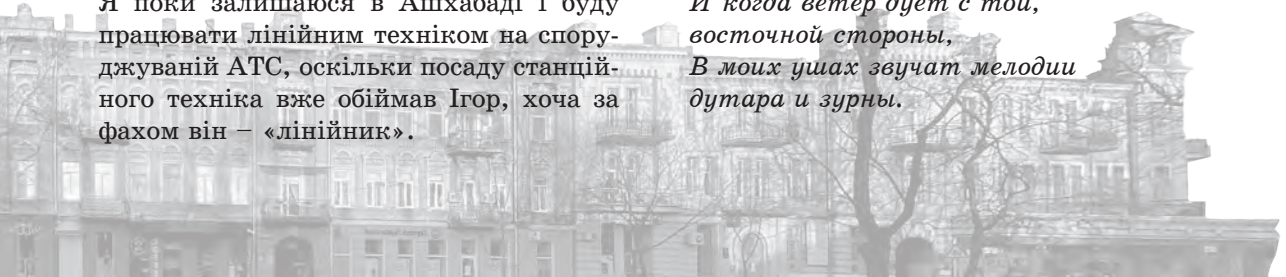
Але життя розпорядилося інакше.

Буквально через тиждень мене викликали в Міністерство зв'язку і запропонували відправлятися в м. Мари.

*Когда-то из Одессы
занесла меня судьба
В Иолотань, Мары
и в Талхатан-Баба.
Туда, где извивается
в песках река Мургаб,
Руководит поливкой хлопка
водолей – мираб.*

*Я годы юности Туркмении отдал.
Науку выживания здесь познал.
И когда ветер дует с той,
восточной стороны,
В моих ушах звучат мелодии
дутара и зурны.*

**Віслюк —
не розкіш,
а засіб
пересування.**

*Туркменія,
колгосп
ім. Атчапарова*

У Мари мені запропонували працювати роз'їзним техніком підрозділів зв'язку на трасі Мари-Кушка, з місцем проживання в м. Іолотань. Це тоді було містечко близько 10 тис. жителів, розташоване на річці Мургаб (Мургабський оазис Кара-Кумської пустелі). Поселили мене в окремі будівлі через дорогу від місця роботи – районної контори зв'язку, там були невелика кімната й, окремо, кухня з пічкою, яку я палив саксаулом (вид дерев, що ростуть у безводних місцях Середньої Азії).

Оклад у мене був 610 руб. Коли у 1957 році мене зробили ЗНК (заступником начальника контори), то, відповідно, збільшили оклад до 670 руб.

У мої обов'язки входив, у разі необхідності, ремонт засобів зв'язку (комутаторних установок, телефонних апаратів, пристроїв живлення технічних засобів зв'язку, телеграфні апарати Морзе і Бодо). По трасі були такі пункти: у бік Мари – Байрам-Алі – Векіль-Базар – Мургаб – Іолотань – Султанбент – Санді-Качі – Сари-Язи – Бадхиз – Тахта-Базар – Кала-і-Мор – у бік Кушки.

Після приїзду в Іолотань у кінці вересня довелося відразу зануритись у роботу. Лиш я поставив валізу, у приміщенні РКЗ (районна контора зв'язку)

при мені пролунав гучний хлопок – це згорів драйвер радіовузла «ТУ-600» (радіовузол «ТУ-600» випускався з 1954 року).

Через кілька хвилин забігла телефоністка і трагічним голосом повідомила, що на комутаторах загорілася безліч викличних лампочок, а там важливі абоненти: банк, міліція, райком партії, військкомат і т. ін. З'ясувалося, що п'яний водій збив опору з підвісним 50-парним кабелем. Ось де знадобилися навички роботи з намотуванням трансформаторів і, особливо, пайки кабелів, які нам дали В.І. Нефеденкова та А.І. Кондаков. Я показав присутнім і, найбільше, лінійному монтеру Григорію Уренєву (виявився він колишнім мийником нафтових цистерн із Сизрані, Росія), як треба прошпарувати гільзи і паяти муфти.

Було в цьому моєму житті все: і трагічне, і комічне.

...Я ходив із змієловами (з групою біологів – студентів з Ленінградського університету) на вилов і «доїння» (видавлення отрути) із змій – гюрз.

...Одного разу мене вжалив скорпіон (а в травні вони особливо отруйні), і мене рятували сироваткою з бавовняною олією з потопленими у ній скорпіонами.

...Я палив цигарки, і одного разу

мене пригостили сигаретою з анашею (пилок дикої індійської коноплі).

...Я падав разом із стовпом в арик з водою, коли перетягнув останній провід і він лопнув.

...Одного разу заблукав вночі в пустелі, стрибнувши на ходу з поїзда Мари-Кушка, що пригальмував, за домовленістю з машиністом, у районі колгоспу ім. Атчапарова. Було темно, тому я заблудився і блукав нічними барханами пустелі до ранку, поки не вийшов на колодязь, де пастухи напували овець. Пастухи напоїли мене чаєм з чуреком, дали мені віслюка, на якому я дістався до потрібного мені колгоспу.

...Перепливав холодну річку Мургаб з важкою сумкою, у якій були бухта сталевого дроту, «жабки» для натягування дротів, «кігті» для підйому на стовпи, ізолятори – усього кілограмів десь так 10-12.

...Брав участь у судовому засіданні з приводу того, що молодий туркмен украв і вивіз з цього ж колгоспу дівчину, щоб не платити при одруженні «калим». При цьому він пошкодив телефонний апарат і залишив весь колгосп без зв'язку, а була вже бавовняна кампанія, і голова колгоспу не міг передати зведення про кількість зібраної бавовни. Мені було шкода цього хлопчину, але довелося спочатку шукати ручку цього телефону під вікнами правління, а потім і спритно демонструвати, як вона може відкрутитися при роботі. Дали йому все ж 3 роки, позаяк дівчина виявилася племінницею інструктора райкому партії, і він порушив цю справу. Через півтора місяця я зустрівся з цим засудженим. Це був листопад 1957 року, і він потрапив під амністію з нагоди 40-річчя Жовтня.

А ось іще один важливий момент. Після закінчення служби в армії, я планував вступити на філологічний факультет (слов'янські мови) Львівського університету, оскільки знав польську, українську, російську мови. Але потрібен був

атестат зрілості за 10 класів (у гуманітарні вузи диплом будь-якого технікуму не годився). Був вже початок листопада 1956 року, тому в м. Іолотані я прагнув закінчити 10-й клас, але мені дозволили вчитися тільки в 9-му. Довелося підкоритися, і я його успішно закінчив. Але парадокс полягав у тому, що в цій Іолотанській школі № 2 якось захворів учитель фізики старших класів, і мені запропонували його замінити. Ось так, навчаючись у 9-му, я викладав фізику в 10-му класі. Крім того, я, також у десятикласників, вів річну практику, пов'язану з електрикою та електротехнікою. І це все без оплати. Ми тоді були молоді, енергійні, безкорисливі.

... У ці роки, 1956-1957, будували знаменитий Великий Каракумський канал. І я в складі комісій не раз їздив приймати лінійні споруди зв'язку вздовж каналу на ділянці від міста Мари до міст Геок-Тепе і Векіль-Базару.

Працював я в Туркменістані до початку грудня 1957 року. Згодом мене призвали на службу в армію. Служив у Мордовії (м. Ковилкіно) на базі авіації, потім в м. Балашове (при авіаційному училищі), а також у Саратові, у батальйоні зв'язку. Після скорочення складу Збройних сил служив у ВБЗ (військово-будівельні загони) у Пензі, смт Шихани, Вольського р-ну, Саратовської обл., де був розташований хімічний полігон.

Під час служби в армії працював на системах зв'язку, монтував зв'язок і електроживлення на злітно-посадкових смугах аеродромів.

І скрізь мені стали в пригоді знання, які я отримав, навчаючись в нашому Одеському електротехнікумі зв'язку – Одеському Коледжі зв'язку та інформатизації.

Від щирого серця дякую всім тим, хто брав участь у моїй долі, хто дав мені цю професію, з якою я прожив довге і насичене подіями життя. І я не шкодую, що обрав професію зв'язківця.

**Співробітники
Карагандинської
телеграфно-телефонної
контори зв'язку
(зима 1961 р., Казахстан)**

*В. Аугустиняк
другий у другому ряду*

Післямова. У 1960 році я демобілізувався з армії і працював в Казахстані, у Караганді в регулювальній майстерні АТС, потім у відділі електрозв'язку Карагандинського ОБТУЗ (обласного виробничо-технічного управління зв'язку) до травня 1962 року. У 1962 році вступив у Ташкенті в ТЕІЗ (Ташкентський електротехнічний інститут зв'язку), який закінчив у грудні 1966 році. Пережив знаменитий Ташкентський землетрус у 6,7 бала, брав участь у відновленні телефонного зв'язку після землетрусу. Після закінчення ТЕІЗ працював у Казахстані, у Карагандинському управлінні зв'язку.

У 1968 році повернувся до Одеси, де працював на різних посадах на Одеській міжміській телефонній станції. У 1972 році вступив до аспірантури ОЕІЗ. Після закінчення аспірантури залишився в академії. Працював старшим науковим співробітником, викладачем кафедр: обчислювальної техніки, мереж зв'язку, передачі інформації та інформаційного захисту. Працював заступником декана в Інституті економіки та менеджменту. Викладав на кафедрі управління проектами та системного аналізу. Захищав дисертацію.

Але ...

Але це вже інша історія.

.... ВОНИ НАВЧАЛИСЯ В ОЕТЗ – КЗІ.....

Коли я закінчував цю частину спогадів, пов'язану з навчання в ОЕТЗ і зустрічався з порідилим «загоном» випускників, виникла думка написати про долю деякого з них: і живих, і тих, хто вже відійшов у кращі світи. Адже нашому поколінню вже за 80 років.

І ось ці невеликі відомості про них, які мені вдалося зібрати.

Віктор Аугустиняк, випускник 1956 року.

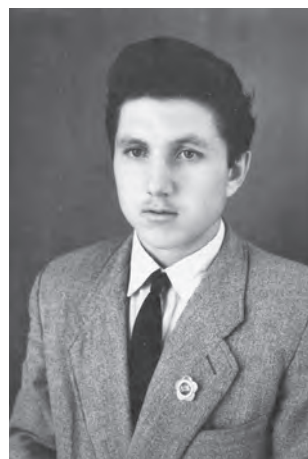
Влітку 1952 року склав вступні іспити в Одеське морехідне училище, проте «через зір», не пройшовши мандатну комісію, відніс свої документи в Одеський електротехнікум зв'язку, який успішно закінчив у 1956 році. При розподілі на роботу отримав призначення на МТС м. Умань, Черкаської області.

І сталося, волею долі, що нас, кількох випускників – Віктора Аугустиняка, Ігоря Львовського, Михайла Розенבלата – направили працювати в Туркменську РСР.

Виїхавши до Ашхабада, прибув у Міністерство зв'язку Туркменії у вересні 1956 року. Залишився працювати в Ашхабаді лінійним техніком на АТС, яка тоді споруджувалася. Але життя знову внесло свої корективи: буквально через тиждень мене викликали в Міністерство зв'язку і запропонували роботу в м. Мари. Після прибуття туди мені запропонували роботу роз'їзним техніком підрозділів зв'язку на трасі Мари-Кушка, з місцем проживання в м. Іолотань.

Працював там до початку грудня 1957 року. Після цього мене призвали на службу в армію. У 1960 році після демобілізації працював у Казахстані, у м. Караганда, у регулювальній майстерні АТС, потім у відділі електрозв'язку Карагандинського обласного виробничо-технічного управління зв'язку (до травня 1962 року). У 1962 році вступив до Ташкентського електротехнічного інституту зв'язку, який закінчив у 1966 році. Після закінчення працював у Карагандинському управлінні зв'язку.

У 1968 році через сімейні обставини (одруження) я повернувся до Одеси, де працював на різних посадах на Одеській міжміській телефонній станції. У 1972 році вступив до аспірантури ОЕІЗ. Після закінчення аспірантури залишився працювати в академії. Був старшим науковим співробітником, викладачем кафедр обчислювальної техніки, мереж зв'язку, кафедри передачі інформації та інформаційного захисту. Працював заступником декана в Інституті економіки й менеджменту.

В. Аугустиняк, 1957 р.

**М. Розенблат,
1968 р.**

Михайло Розенблат, після повернення з Туркменістану закінчив Одеський політехнічний інститут і працював у відділі автоматики в одній з лабораторій Чорноморського флоту.

У 90-ті роки я зустрічався в Одесі на Південно-Західному вузлі зв'язку з начальником лінійної служби **А.І. Болдескулом** (випускник 1956 року зі спеціальності лінійно-кабельний зв'язок).

У технічному відділі на Одеській МТС працював **Леонід Завтур**, який закінчив у 1956 році проводове відділення ОЕТЗ за фахом лінійно-кабельний зв'язок.

Ігор Львовський, за моїми відомостями, після Туркменістану, працював в Одесі, в Обласному виробничо-технічному управлінні зв'язку. Займався ремонтом і прокладанням ліній зв'язку.

**Д. Анбіндер,
1966 р.**

Давид Анбіндер вступив в ОЕТЗ в 1952 році (спеціальність МТЗ). Після закінчення технікуму в 1956 році був направлений на роботу на підприємство зв'язку м. Бобринець, Кіровоградської області. У цьому ж році вступив на вечірній факультет ОЕІЗ і переїхав до Одеси.

У 1962 р. він успішно закінчив інститут і продовжував працювати в НДІ «Харчопромавтоматика». У 1970 році через сімейні обставини переїхав до Москви, де працював в одному з НДІ. Займався автоматизацією підприємств харчової та холодильної промисловості. У 1993 році виїхав з родиною до Америки. Нині перебуває на пенсії і проживає в США, штат Іллінойс.

У США зараз живе й випускник 1957 року **Борис Рабинович**, який в 1957 закінчив ОЕТЗ за фахом МТЗ (міжміський телефонний зв'язок). Після закінчення технікуму був направлений у розпорядження Горлівського БМУ зв'язку (Донбас). Працював монтажником устаткування систем зв'язку на шахтах Горлівського району. У 1958 році був призваний в армію. Служив фахівцем з ремонту та налагодження армійських систем проводового й мобільного радіозв'язку. У 1961 році вступив на вечірнє відділення ОЕІЗ.

Закінчив проводовий факультет ТТЗ інституту в 1966 році. Одночасно з навчанням в інституті брав участь в монтажі Одеської міжміської телефонної станції, а після введення в експлуатацію залишився працювати тут спочатку техніком систем ущільнення в лінійно-

апаратному цеху (ЛІАЦ), а потім магістральним інженером. У 1967 перейшов працювати в Одеську міську телефонну мережу на посаду начальника цеху багатоканалних систем ущільнення (КРР, КАМА) й обладнання абонентського ущільнення. У 1979 р. разом із сім'єю емігрував до США.

Перша робота в Америці була знайдена за газетним оголошенням. Це була корпорація «SPRINT», де він пропрацював понад 30 років до виходу на пенсію, що відзначено грамотою за довголітню роботу на «SPRINT».

Спочатку займався плануванням систем ущільнення на Східній території Штатів. З переходом «SPRINT» на цифрову технологію працював у лабораторії нової техніки і займався кваліфікацією обладнання. Брав активну участь в робочих сесіях ANSI- American National Standards Institute, аналог в Європі – (ITU) International Telecommunication Union. Відзначений нагородами за участь у створенні і розробках міжнародних стандартів зв'язку. Неодноразово представляв «SPRINT» у робочих технічних групах на проєктах важливих підводних оптоволоконних кабельних магістралей: TAT-14 (2001), China-US (2000), Maya-1 (2000), Japan-US. (2014 року). Має патенти, розроблені для корпорації «SPRINT». Нині він пенсіонер і проживає в США.

Коли вже йшла активна підготовка до видання книги до 100-річчя нашого закладу, із Сан-Франциско, від Бориса Рабиновича на мою електронну пошту надійшов лист, адресований директору Коледжу С.Ю. Петрусенку. Наводжу його фрагмент в оригіналі.

**Б. Рабинович,
1980-ті роки**

San Francisco, CA

3/15/ 2021

Уважаемый Сергей Юрьевич!

Я с большим удовольствием поддерживаю Вашу инициативу в организации празднования 100-летнего юбилея Одесского Техникума Связи.

Это учебное заведение уже многие годы растит высококвалифицированных специалистов в области связи.

Это в техникуме связи меня научили, как сделать проводку от распределительной коробки к абонентской розетке, как запустить двухтактный двигатель внутреннего сгорания, чтобы избежать продолжительной остановки многоканальной системы связи, и многим другим полезным навыкам, так необходимым для работы в сфере связи.

Институт добавил к моим теоретическим знаниям и улучшил мой английский.

Продолжайте ваше нужное дело, Сергей Юрьевич!

Best Regards,

Boris Rabinovich

**Г. Гуртовенко,
1954 р.**

**І. Мірошніченко,
1956 р.**

**Л. Некрашевич,
1954 р.**

З Григорієм Гуртовенком, з яким ми вступили в ОЕТЗ у 1952 році (випуск 1956 р.; спеціальність МТЗ), ми дружимо, і нас зводила доля кілька разів. Після призначення в Крим і нетривалої роботи за фахом він потрапив на службу на Чорноморський флот і на все життя пов'язав з ним свою долю.

Після строкової служби він закінчив військово-морське училище. Служив на кораблях Чорноморського флоту. Бував у відрядженнях за кордоном і в «гарячих точках». Закінчив службу в чині капітана другого рангу в м. Севастополі, де і проживає як військовий пенсіонер.

Іван Мірошніченко, випускник ОЕТЗ 1956 року, працював на керівних посадах в галузі зв'язку в м. Марганці (Дніпропетровська обл.), звідки він сам родом.

Навчаючись уже в ТЕІЗ (Ташкентський електро-технічний інститут зв'язку), на початку 60-х років, я зустрів там ще двох наших випускників:

Людмилу Лупцову, яка працювала на посаді начальника АТС, а потім, після землетрусу 1966 року, була начальником відділу Міністерства зв'язку Узбекистану;

Бориса Штрікмана, який вступив в ОЕТЗ в 1952 році, але через сімейні обставини перевівся на вечірне (заочне) відділення і закінчував технікум пізніше. У Ташкенті він працював на одній з відомих АТС міста. Тоді ми й зустрілися.

Навчався з нами у 1952-1956 роках, у групі ЛКЗ, і **Віктор Млієвський**, син нашого колишнього декана ОПЗ (Одеський інститут інженерів зв'язку – первинна назва ОЕІЗ), надалі й одного з керівників Одеської телефонної мережі – З.Б. Млієвського. Віктор був музикальним хлопцем, чудово грав на фортепіано, брав активну участь у вечорах художньої самодіяльності в Клубі зв'язку на вул. Островидова, 100. З ним ми зустрілися в кінці 60-х років, потім і пізніше, і він мені розповів, що закінчив Одеську консерваторію, викладав у музичному училищі і в музичних школах Одеси.

Людмила Некрашевич, по чоловікові Лебедева, переводом з технікуму вимірювань потрапила в нашу групу вже на 2-му курсі. Закінчила наш технікум у 1956 р. Через сімейні обставини переїхала в Московську область, за місцем роботи чоловіка. Спочатку працювала в Підмосков'ї – у смт Люберці на телефонній станції. Після переїзду в Москву працювала на відомчій АТС Московської головної пошти.

Клима Шаціца після закінчення технікуму в 1956 році мобілізували в армію. Служив він у м. Ізяславлі, Хмельницької області. Потім він закінчив інститут зв'язку, і останнє місце його дислокації, з якого він мені писав листи, – це Новосибірська область, м. Бердськ, де він працював на підприємствах зв'язку.

М.А. Змієвський. Вступив в ОЕТЗ в 1951 і закінчив в 1955 році за спеціальністю «Радіозв'язок і радіомовлення». Після закінчення ОЕІЗ працював за кордоном (Афганістан), асистентом і ст. викладачем кафедри ТЕД та А (кафедра електродинаміки та антен) в ОНАЗ ім. О.С. Попова.

Алла Калужова (випускниця ОЕТЗ 1956 року). Після закінчення ОЕІЗ працювала на кафедрі АЕЗ лаборантом, брала активну участь у розробці та налагодженні лабораторного обладнання кафедри під керівництвом завідувача кафедри, професора, доктора технічних наук М.Ф. Копша.

З **Йосипом Рейсом** (час навчання в ОЕТЗ 1951-1955 рр.) ми побачилися в Караганді на початку 60-х років. Він працював в Карагандашахтбуді, займався електроустаткуванням і телефонізацією вугільних шахт. Потім повернувся до Одеси і працював головним енергетиком ВО «Сатурн» на фабриці «Олімпія».

Леонтій Петрович Брітнер – учень ОЕТЗ 1952-1956 рр. Після закінчення технікуму працював у Вінницькій лінійно-технічній дільниці на посаді помічника начальника. Служив у лавах Радянської Армії. З 1959 по 1964 рік – студент ОЕІЗ факультету ТТЗ. Після закінчення інституту працював магістральним інженером Переяслав-Хмельницької телеграфно-телефонної станції. У 1969 році закінчив аспірантуру і в 1970 році захистив кандидатську дисертацію. Обіймав посади начальника НДЛ, доцента кафедри МТЗ, декана по роботі з іноземними студентами, був деканом факультету автоматичного електрозв'язку Одеської академії зв'язку. Є почесним зв'язківцем України.

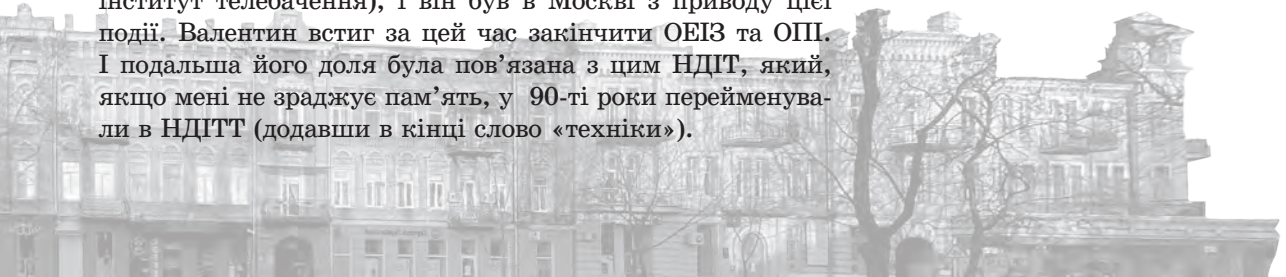
Валентин Братченко – випускник ОЕТЗ 1956 року, спеціальність «Радіозв'язок і радіомовлення». З ним ми зустрілися в сімдесяті роки в московському метро. У ці роки в Одесі відкривали філію НДІТ (Науково-дослідний інститут телебачення), і він був в Москві з приводу цієї події. Валентин встиг за цей час закінчити ОЕІЗ та ОПІ. І подальша його доля була пов'язана з цим НДІТ, який, якщо мені не зраджує пам'ять, у 90-ті роки перейменували в НДІТТ (додавши в кінці слово «техніки»).

**К. Шаціца,
1958 р.**

Л.П. Брітнер

**О. Пироженко,
1953 р.**

Олена Пироженко, по чоловікові Паніцька. Термін навчання в ОЕТЗ: 1952-1956 рр. Після закінчення технікуму працювала на різних підприємствах зв'язку, а останнім місцем її роботи була Одеська МТС, технічний відділ.

Л.К. Паніцький теж є випускником ОЕТЗ 1956 року, його спеціальність – радіозв'язок і радіомовлення.

Є. П. Бішляга, випускник радіовідділення ОЕТЗ 1955 року. Після відпрацювання та служби в армії продовжив навчання в ОЕІЗ. Після закінчення залишився працювати асистентом однієї з кафедр інституту. Познайомився з ним я вже в ОЕІЗ під час моєї роботи на сусідній кафедрі, він викладав і вів лабораторні роботи на кафедрі електроживлення пристроїв зв'язку. Зараз пенсіонер, проживає в Одесі.

Петро Дерев'янка, рідний брат відомого журналіста, редактора газети «Вечерняя Одесса» з трагічною долею – Бориса Федоровича Дерев'янка. Петро Дерев'янка теж випускник технікуму 1956 року за спеціальністю «Радіозв'язок і радіомовлення». Навчався в одній групі з В. Братченком, служив в армії, закінчив ВНЗ і працював в обчислювальному центрі Одеського борошномельного інституту (Одеський інститут харчових технологій).

З **Леонідом Рукманом**, випускником 1956 року, ми зустрілися зовсім недавно. Згадували давно минулі дні нашого навчання і роботи. І в результаті цієї зустрічі – ця інформація, яку він мені повідомив.

**Л. Рукман,
2007 р.**

Після закінчення технікуму Леонід Рукман служив у групі військ в НДР (Німеччина). Закінчивши службу, вступив в ОЕІЗ, довчився до третього курсу і перевівся в Одеський політехнічний інститут, який і закінчив. Працював в обчислювальному центрі Одеської швейної фабрики ім. Воровського, а потім – в обчислювальних центрах на заводі ЗОР (рос.: Завод ім. Октябрьской революции) і УКРНДІВП (Український науково-дослідний інститут верстатів, інструментів, приладів).

У 90-ті роки його доля різко змінилася. Саме в ці роки в Одесі організовується Всесвітній клуб одеситів (ВКО). Його фундаторами були: Михайло Жванецький, Валерій Хаїт, інші «одеські джентльмени» та спонсори з-за кордону, життя яких було пов'язано з Одесою.

Леонід Рукман стає комерційним директором газети «Всесвітні одеські новини». Він продовжує роботу у ВКО, займається журналістикою.

...І після цих спогадів стало трошки сумно і шкода, що в цьому короткому нарисі мені не вистачило часу та більш докладної інформації про інших випускників нашого з вами Коледжу зв'язку та інформатизації, а для нас, старшого покоління – Одеського електротехнікуму зв'язку.

Але я впевнений, що ми, як й інші випускники і пізніших, і наступних років, збережемо у своїх серцях і в своїй пам'яті неповторні студентські роки нашої юності, пов'язані з навчанням у нашому улюбленому технікумі зв'язку, теперішньому Коледжі зв'язку та інформатизації, який дав нам міцні знання і широку дорогу в життя.

З ювілеєм!

Со временем взглядитесь в наши лица

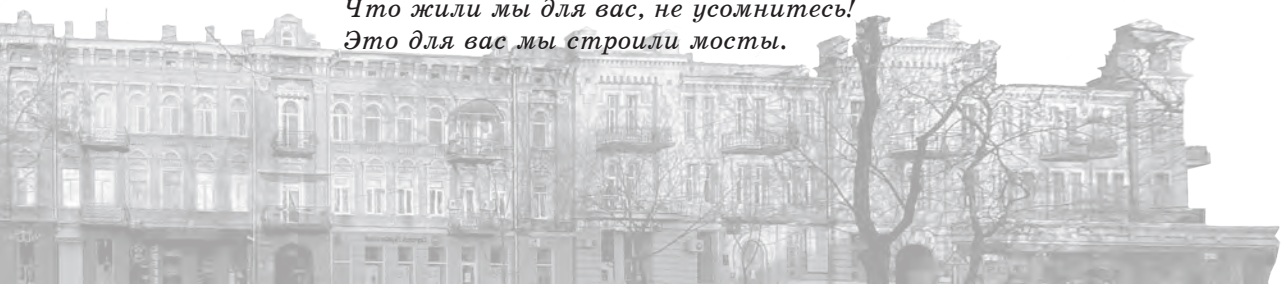
*Со временем взглядитесь в наши лица.
Они – эпоха тех далеких уже дней.
И поплывут пред вами вереницы
Ушедших в плаванье всех наших кораблей.*

*И если вы внимательно взглядитесь,
Увидите героину, войны прошедшей слой.
Не осуждайте нас и не сердитесь,
И разберитесь в той эпохе непростой.*

*А если сможете проникнуть в наши души,
Поймёте, что раскрыты они вам.
И ничего, наверно, не заглушит,
Как относились мы к своим друзьям, к врагам.*

*А корабли, что уходили с ними в плаванье,
Оставили на память весь наш груз.
И в этом грузе есть побочное и главное,
И радость наша, наша боль и грусть.*

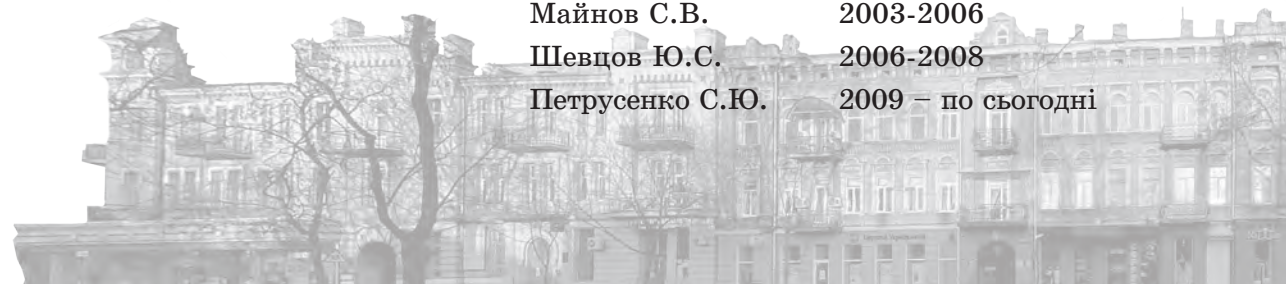
*Время идёт. Внимательней взглядитесь.
Лица напомнят вам наши дела, наши мечты.
Что жили мы для вас, не усомнитесь!
Это для вас мы строили мосты.*

СПИСОК ДИРЕКТОРІВ (З 1920 РОКУ)

Славний Ф.П.	1920
Третеський Н.В.	1921-1923
Мач (Матч) Є.П.	1924-1928
Познанський А.Л.	1928-1930
Ясиновський С.Д.	1930-1931
Браїловський Б.Я.	1931
Духанін П.А.	1931
Олейник Л.А.	1932
Паращук П.К.	1932-1933
Гольденберг	1933-1934
Керсиров	1934
Татур Р.Е.	1934-1937
Коган Я.В.	1937-1941
Евакуація	1941-1944
Базіян В.Д.	1944-1952
Білошицький Г.Р.	1952-1958
Пишкін І.П.	1958-1966
Москалевич А.В.	1966-1969
Чумаченко В.Ф.	1969-1970
Панасюк Н.М.	1970-1973
Пишний Я. М.	1973-1995
Сизоченко В.П.	1995-1999
Скопа О.О.	1999-2003
Майнов С.В.	2003-2006
Шевцов Ю.С.	2006-2008
Петрусенко С.Ю.	2009 – по сьогодні

ВИПУСКНИКИ КОЛЕДЖУ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ «НОВОЇ ЕРИ» (2007-2021)

ВИПУСК 2007 РОКУ

*«Монтаж, технічне обслуговування
та ремонт обладнання
автоматичного зв'язку,
радіомовлення та телебачення»*

1. Бачинський Олексій Анатолійович
2. Бегу Інна Яківна
3. Бежан Наталія Федорівна
4. Гаврилов Володимир Васильович
5. Гончаров Олександр Сергійович
6. Колєв Любомир Дмитрович
7. Колос Володимир Леонідович
8. Кошовенко Микола Володимирович
9. Кривіденко Юлія Анатоліївна
10. Кузьмін Андрій В'ячеславович
11. Малога Любов Петрівна
12. Міхлюченко Костянтин Валерійович
13. Павленко Світлана Вікторівна
14. Пахомов Сергій Сергійович
15. Радюк Вадим Михайлович
16. Семчук Віктор Павлович
17. Стойков Олександр Миколайович
18. Стрельченко Володимир Вікторович
19. Трибушко В'ячеслав Станіславович

*«Технічне обслуговування та ремонт
апаратури зв'язку і оргтехніки»*

1. Ахвандеров Олександр Анатолійович
2. Дюдін Євген Валентинович
3. Квятковський Дмитро Павлович
4. Кравцуненко Євген Борисович
5. Романов Максим Юрійович
6. Серкелі Андрій Васильович
7. Степаненко Олег В'ячеславович
8. Чепурний Микола Вікторович
9. Черезова Наталя Сергіївна
10. Шаргородський Іван Олександрович
11. Шпакова Софія Іванівна
12. Штерєв Дем'ян Петрович

*«Монтаж, обслуговування
та ремонт обладнання
автоматичного електрозв'язку»*

1. Ботова Ольга Олегівна
2. Жорняк Октавіан Сергійович
3. Костова Рада Христофорівна
4. Куліковський Костянтин Сергійович
5. Миндру Павло Іванович
6. Міхова Наталя Петрівна
7. Пташенчук Оксана Володимирівна
8. Решетниченко Валерій Юрійович
9. Солянкін Євгеній Сергійович
10. Тур Тетяна Віталіївна
11. Турнікевич Володимир Олександрович (диплом з відзнакою)

ВИПУСК 2008 РОКУ

*«Монтаж, обслуговування
та ремонт обладнання
автоматичного електрозв'язку»*

1. Бондарєв Ігор Олександрович
2. Верещак Тетяна Юріївна
3. Герасимова Тетяна Миколаївна
4. Граненко Денис Іванович
5. Іванова Ганна Михайлівна
6. Іванова Тетяна Вікторівна
7. Каспирович Ігор Сергійович
8. Корнеєв Ігор Вікторович
9. Кочев Олег Юрійович
10. Лінкар Вікторія Юріївна
11. Малов Андрій Валерійович
12. Постик Ганна Анатоліївна
13. Романенко Данило Анатолійович
14. Трясун Анатолій Сергійович
15. Челомбітько Наталія Вікторівна

«Технічне обслуговування та ремонт апаратури зв'язку і оргтехніки»

1. Бакулін Віктор Олександрович
2. Білецький Сергій Леонтійович
3. Бондарчук Олександр Олександрович
4. Бродецький Денис Дмитрович
5. Голодніков Павло Миколайович
6. Гриб Світлана Юліївна
7. Довбня Тетяна Олександрівна
8. Карпова Анастасія Павлівна
9. Климчук Петро Павлович
10. Коваленко Олександр Олександрович
11. Колчак Валерій Юрійович
12. Конін Євген Олександрович
13. Костров Захарій Георгійович
14. Красільников Іван Миколайович
15. Куликовський Олександр Дмитрович
16. Лаба Костянтин Миколайович
17. Лагуткін Денис Анатолійович
18. Лепський Артем Олександрович
19. Лисяков Ігор Олександрович
20. Невзоров Сергій Миколайович
21. Ніколенко Владислав Володимирович
22. Примаченко Олександр Вікторович
23. Сачков Михайло Валерійович
24. Сорока Максим Олексійович
25. Соснова Лілія Володимирівна
26. Степаненко Катерина Юріївна
27. Топоров Станіслав Олександрович
28. Трясун Віктор Сергійович
29. Усок Сергій Євгенович
30. Утешев Марат Русланович
31. Черепня Павло Ігорович
32. Чуркіна Ганна Михайлівна
33. Шматков Олександр Петрович
34. Якимович Ольга Вікторівна

ВИПУСК 2009 РОКУ

«Монтаж, обслуговування та ремонт автоматичного електрозв'язку»

1. Артюх Денис Миколайович
2. Атаманюк Анатолій Миколайович
3. Бойко Андрій Юрійович
4. Вартоломей Даніїл Володимирович
5. Гречаний Василь Володимирович

6. Григор'єв В'ячеслав Іванович
7. Задорожний Павло Миколайович
8. Ковальчук Костянтин Олександрович
(диплом з відзнакою)
9. Копилова Оксана Василівна
10. Лановий Анатолій Олегович
11. Нечипорук Юрій Григорович
12. Пастухова Ірина Віталіївна
13. Першина Марина Володимирівна
14. Поворознюк Дмитро Олександрович
15. Постолатій Ганна Сергіївна
16. Пошутило Олександр Миколайович
17. Прияцелюк Ігор Миколайович
18. Росінська Ксенія Миколаївна
19. Солодка Ольга Миколаївна
20. Сурдул Наталя Петрівна
21. Ткачук Максим Олегович
22. Царенко Микола Петрович
23. Цимбал Володимир Петрович
24. Чічірко Віталій Михайлович
25. Шатило Ірина Дмитрівна
26. Шевчук Сергій Олександрович

«Монтаж, технічне обслуговування і ремонт обладнання радіозв'язку, радіомовлення та телебачення»

1. Біішев Андрій Вікторович
2. Васильків Іван Юрійович
3. Волянський Юрій Михайлович
4. Гойсан Максим Олександрович
5. Гончар Інна Миколаївна
6. Деде Віктор Вікторович
7. Добровольський Дмитро Сергійович
(диплом з відзнакою)
8. Дробілко Сергій Миколайович
9. Жирова Світлана Леонідівна
10. Залеський Юрій Євгенович
11. Кісов Андрій Юрійович
12. Коваленко Христина Олександрівна
13. Ковальчук Оксана Олександрівна
14. Копніченко Павло Іванович
15. Котенко Катерина Василівна
16. Крисюк Дмитро Васильович
17. Крючков Владислав Вікторович
18. Кудінов Олександр Валерійович
19. Лісовенко Юрій Вікторович
20. Мельник Олександр Сергійович

21. Могилянська Ольга Юріївна
22. Молянко Роман Михайлович
23. Панчуков Віталій Миколайович
24. Сушко Роман Вікторович
25. Тутов Володимир Іванович
26. Фомичов Павло Андрійович
27. Форостенко Жанна Анатоліївна
28. Цуркан Віктор Вікторович
29. Юдін Володимир Володимирович

«Технічне обслуговування та ремонт апаратури зв'язку і оргтехніки»

1. Барбашов Гліб Сергійович
2. Белей Зоя Іванівна
3. Білинець Євген Вікторович
4. Бойців Ірина Володимирівна
5. Бушан Олександр Вікторович
6. Валов Михайло Юрійович
7. Винокуров Кирило Ярославович
8. Волощук Дмитро Михайлович
9. Григоращенко Юрій Сергійович
10. Дитюк Віталій Сергійович
11. Дічев Владислав Валерійович
12. Долгопольський Едуард Леонідович
13. Кириченко Максим Ігорович
14. Козарезнюк Олександр Олександрович
(диплом з відзнакою)
15. Колесник Тетяна Юріївна
16. Коротич Анатолій Валерійович
17. Краєвський Ігор Юрійович
18. Купріш Олександр Сергійович
19. Магац Сергій Володимирович
20. Майнов Олександр Сергійович
(диплом з відзнакою)
21. Медвідь Сергій Віталійович
22. Насіковський Володимир Володимирович
23. Онищук Юлія Ростиславівна
24. Пешехонова Ольга Леонідівна
25. Пірка Андрій Миколайович
26. Руденко Денис Олександрович
27. Саркісян Сергій Суренович
28. Сегедіна Аліна Едуардівна
(диплом з відзнакою)
29. Сегедіна Анастасія Едуардівна
(диплом з відзнакою)
30. Сергієць Богдан Сергійович
31. Сімчук Альона Олександрівна

32. Січевський Віталій Віталійович
33. Сливченко Андрій Васильович
34. Тулба Андрій Віталійович
(диплом з відзнакою)
35. Устинова Катерина Миколаївна
36. Ярош Дмитро Олегович

ВИПУСК 2010 РОКУ

«Монтаж, обслуговування та ремонт станційного обладнання електрозв'язку»

1. Ардаліонов Артем Юрійович
2. Бурлаков Олександр Юрійович
3. Волковський Андрій Олексійович
4. Вознюк Людмила Павлівна
(диплом з відзнакою)
5. Денисенко Дмитро Костянтинович
6. Денисенко Людмила Костянтинівна
7. Димитрова Кристина Миколаївна
8. Король Роман Олександрович
9. Корольков Василь Олександрович
10. Лукашевич В'ячеслав Ігорович
11. Павлунь Аліна Василівна
12. Писарська Наталія Володимирівна
13. Потапенко Кирило Володимирович
14. Прудивус Зорислав Вікторович
15. Ткаченко Олена Петрівна
16. Шахов Олександр Олегович
17. Шелевер Богдан Володимирович

«Технічне обслуговування і ремонт апаратури зв'язку та оргтехніки»

1. Берегулько Вадим Олександрович
2. Бойчев Володимир Володимирович
3. Бурдейний Дмитро Вікторович
4. Велікодний Максим Олександрович
5. Вілесов Артем Олександрович
6. Вузов Євген Віталійович
7. Ешмен Катерина Володимирівна
8. Жила Юрій Станіславович
9. Журавльов Роман Олександрович
10. Іванов Євген Станіславович
11. Калашніков Володимир В'ячеславович
12. Кардаков Михайло Сергійович

13. Корольов Артем Вікторович
14. Кривич Анастасія Геннадіївна
15. Лутковський Владислав Олександрович
16. Мандриченко Олександр Сергійович
17. Мерецький Андрій Андрійович
18. Наливайко Валентин Володимирович
19. Немировський Олександр Олександрович
20. Павлюк Марина Анатоліївна
21. Пашковський Євген Сергійович
22. Печегін Денис Вікторович
23. Плужніков Дмитро Олексійович
24. Подолян Артур Сергійович
25. Попов Геннадій Ігорович
26. Ріккер Роман Ігорович
27. Стасовська Анна Вікторівна
28. Суліма Ірина Станіславівна
29. Тарасенко Віктор Сергійович
30. Філатов Олександр Віталійович
31. Хрістін Сергій Олександрович
32. Чорний Дмитро Володимирович
33. Шкрабак Сергій Васильович
34. Якимов Костянтин Валерійович

**«Монтаж, обслуговування
та ремонт обладнання радіозв'язку,
радіомовлення та телебачення»**

1. Атаманюк Олександр Анатолійович
2. Афанасьєв Євгеній Дмитрович
3. Варданян Меланя Миколаївна
4. Вацик Денис Вікторович
5. Віхренко Оксана В'ячеславівна
6. Гуманенко Вадим Станіславович
7. Гусаков Євген Дмитрович
8. Дуплін Олександр Юрійович
9. Зав'ялов Олександр Євгенович
10. Кобельник Михайло Іванович
11. Коноваленко Максим Анатолійович
12. Краснополська Наталія Володимирівна
13. Ксенжик Андрій Михайлович
14. Кьося Іван В'ячеславович
15. Лозович Сергій Олексійович
16. Нагорний Олександр Олександрович
17. Ніколова Анастасія Петрівна
18. Осипенко Костянтин Ігорович
19. Очинський Володимир Олександрович
20. Палажечко Ігор Олександрович
21. Панчук Андрій Миколайович

22. Райцев Іван Вікторович
23. Сіміон Вероніка Дмитрівна
24. Сінчук Анна Валеріївна
25. Степаненко Дар'я Вікторівна
26. Столярик Ярослав Сергійович
27. Шевченко Дмитро Георгійович
28. Яценко Анастасія Вікторівна

ВИПУСК 2011 РОКУ

**«Монтаж, обслуговування
та ремонт станційного
обладнання електров'язку»**

1. Арабаджій Анатолій Анатолійович
2. Асюченко Олександр Віталійович
3. Берекет Тетяна Олександрівна
4. Близниченко Ірина Ігорівна
5. Врублевська Анна Володимирівна
6. Гоцул Михайло Ягоєвич
7. Драган Катерина Миколаївна
8. Дряхлов Дмитро Андрійович
9. Дьоміна Тетяна Сергіївна
10. Караніколов Микола Сергійович
11. Кітаєв Петро Михайлович
12. Лукашевич Олег Ігорович
13. Мирчев Євген Павлович
14. Нараєвська Оксана Сергіївна
15. Рудаков Артем Володимирович
16. Суханов Костянтин Павлович
17. Фрунзе Ігор Георгійович
18. Хома В'ячеслав Ярославович
19. Черашов Євген Олександрович
20. Шевчук Олександр Володимирович

**«Технічне обслуговування і ремонт
апаратури зв'язку та оргтехніки»**

1. Авжі Олександр Анатолійович
2. Антінескул Олена Олексіївна
3. Бичек Юрій Олегович
4. Білошицький Євген В'ячеславович
5. Будніцький Михайло Болеславович
6. Буляндра Ігор Олександрович
7. Гранковський Олексій Ігорович
8. Григорян Давид Авагович
9. Діденко Сергій Володимирович

10. Дурасова Олександра Миколаївна
11. Земляний Артем Віталійович
12. Іманов Ніяз Ніязійович
13. Казани Катерина Олегівна
14. Калашніков Микола В'ячеславович
15. Кузнецова Ганна Василівна
16. Лісецький Костянтин Вадимович
17. Макарова Тетяна Сергіївна
(диплом з відзнакою)
18. Манаєнко Артем Сергійович
19. Махновський Дмитро Павлович
(диплом з відзнакою)
20. Мироненко Леонід Юрійович
21. Норінська Христина Едуардівна
(диплом з відзнакою)
22. Овчаров Роман Євгенович
23. Панєкін Дмитро Сергійович
24. Парван Дмитро Анатолійович
25. Петров Микита Сергійович
26. Ратушна Юлія Іванівна
27. Резников Денис Анатолійович
28. Родіонов Артем Олександрович
29. Ромаліскі Івіліна Анатоліївна
30. Соловійова Альбіна Олександрівна
31. Хвалеба Оксана Олександрівна
32. Церна Володимир Анатолійович
33. Чебан Євгенія Антонівна
34. Янакі Юрій Георгійович

***«Монтаж, обслуговування
і ремонт обладнання радіозв'язку,
радіомовлення та телебачення»***

1. Алфьоров Артур Сергійович
2. Гафітулін Максим Євгенович
3. Горб Віталій Олександрович
4. Закорчемний Ігор Олегович
5. Карван Вікторія Миколаївна
6. Ковалик Сергій Павлович
7. Крупецький Олег Валерійович
8. Романов Віталій Миколайович
9. Савицький Віталій Анатолійович
10. Савицький Артур Юрійович
11. Сорочинська Євгенія Олександрівна
12. Ткаченко Ігор Володимирович
13. Шлюпкін Анатолій Віталійович
14. Штефан Олександр Вадимович

***«Монтаж, обслуговування
та ремонт станційного обладнання
електрозов'язку» /
«Технічне обслуговування і ремонт
апаратури зв'язку та оргтехніки»***

1. Безсонова Світлана Михайлівна
2. Борсук Вадим Михайлович
3. Вакаренко Сергій Сергійович
4. Гасанов Руслан Ігорович
5. Гостіннік Сергій Сергійович
6. Денков Іван Михайлович
7. Єлсуф'єв Владислав Олексійович
8. Колесніченко Сергій Володимирович
9. Портянкін Вячеслав Миколайович
10. Фідорюк Марина Михайлівна

ВИПУСК 2012 РОКУ

***«Монтаж, обслуговування та
ремонт станційного обладнання
електрозов'язку»***

1. Архипов Михайло Сергійович
2. Бакал Павло Васильович
3. Бондаренко Олександр Валерійович
4. Бурлаченко Дмитро Ігорович
5. Васенькін Олексій Миколайович
6. Віннікова Юлія Олександрівна
(диплом з відзнакою)
7. Волчанов Петро Сергійович
8. Глиняний Роман Павлович
9. Горя Михайло Валерійович
10. Дмитрієв Павло Вікторович
11. Євсеєнко Олеся Сергіївна
12. Єлькін Микола Миколайович
13. Ємельянова Марія Андріївна
14. Жорняк Тетяна Сергіївна
15. Заєць Іван Віталійович
16. Зінюк Катерина Олексіївна
17. Іванов Єгор Олександрович
18. Кальнюк Андрій Володимирович
19. Кірієнко Олег Олександрович
20. Ковилін Олександр Віталійович
21. Кулінчик Владислава Геннадіївна
22. Лавренюк Яна Юріївна
23. Лукіна Світлана Вікторівна

24. Маслова Тетяна Володимирівна
25. Ніколаєв Максим Володимирович
26. Половенко Тетяна Андріївна
27. Присяжнюк Лариса Миколаївна
28. Скоропад Дмитро Анатолійович
29. Смилянський Валентин Михайлович
30. Сушко Олеся Петрівна
31. Тельпіс Василь Афанасійович
32. Тимченко Зінаїда Михайлівна
33. Урсу Ірина Анатоліївна
34. Чабан Владислав Володимирович
35. Чербаджи Олег Іванович
36. Чулін Юрій Миколайович
37. Яненко Ольга Сергіївна

«Технічне обслуговування і ремонт апаратури зв'язку та оргтехніки»

1. Бондаренко Євген Миколайович
2. Гусін Михайло Вікторович
3. Дар'яш Костянтин Олегович
4. Демчик Максим Валерійович
5. Жукова Анна Миколаївна
6. Іванова Катерина Олександрівна
7. Ільющенко Володимир Олександрович
8. Каковкіна Ольга Василівна
9. Клименко Сергій Вікторович
10. Кулаков Іван Олександрович
11. Куслій Денис Андрійович
12. Московко Андрій Олегович
13. Мурашов Євген Олексійович
14. Нефьодов Сергій В'ячеславович
15. Панасюк Євген Сергійович
16. Панченко Максим Сергійович
17. Пислар Дмитро Юрійович
18. Прокопов Олександр Юрійович
19. Рябовол Володимир Олександрович
20. Савчин Віталій Андрійович
21. Серебряков Андрій Володимирович
22. Слесаренко Віктор Сергійович
23. Слободянюк Костянтин Вікторович
24. Совков Ігор В'ячеславович
25. Стріхарчук Андрій Сергійович
26. Терешко Володимир Сергійович
27. Чеба Максим Олегович

«Монтаж, обслуговування і ремонт обладнання радіозв'язку, радіомовлення та телебачення»

1. Абріємов Михайло Юрійович
2. Бесєдін Валентин Віталійович
3. Висоцька Ірина Олександрівна
4. Виходець Олександр Віталійович
5. Власенко Андрій Сергійович
6. Войтюшенко Вікторія Іванівна
7. Грозовський Олександр Вікторович
8. Гук Дмитро Сергійович
9. Дем'янчук Роман Володимирович
10. Домчинський Костянтин Олександрович
11. Зарицька Надія Віталіївна
12. Келеберда Сергій Сергійович
13. Кіпер Кирило Валерійович
14. Кір'янов Андрій Володимирович
15. Кольвастр Олександр Олегович
16. Корсіков Олександр Юрійович
17. Костомаров Михайло Миколайович
(диплом з відзнакою)
18. Кулик Ігор Федорович
19. Кучеров Ігор Михайлович
20. Лещенко Владислав Володимирович
21. Лучків Ольга Василівна
22. Мандриченко Марія Сергіївна
23. Манько Павло Олегович
24. Мовчанюк Євген Миколайович
25. Мосінян Максим Грантович
26. Мохно Павло Ігорович
27. Некрасов Кирил Васильович
28. Осіпов Сергій Олександрович
29. Петров Олександр Євгенович
30. Сандул Анастасія Геннадіївна
31. Свирида Олег Григорович
32. Сопільняк Марина Сергіївна
33. Сутирін Олексій Леонідович.
34. Юкін Роман Андрійович

ВИПУСК 2013 РОКУ

«Монтаж, обслуговування та ремонт станційного обладнання електров'язку»

1. Адещенко Олександр Володимирович
2. Андонов Сергій Леонідович
3. Бажора Олег Олександрович
4. Балабан Іван Іванович
5. Васільєв Денис Михайлович
6. Вдовіченко Олександр Васильович
7. Горпиненко Микита Миколайович
8. Греков Євгеній Георгійович
9. Демянов Юрій Іванович
10. Деткова Олена Олександрівна
11. Дзюба Олександр Сергійович
12. Долотказін Олег Аркадійович
13. Єрьоменко Ірина Федорівна
14. Журжій Ігор Ігорович
15. Калінін Владислав Володимирович
16. Козієнко Вероніка Анатоліївна
17. Котуман Артем Олександрович
18. Лаврентьев Денис Олексійович
19. Лавров В'ячеслав Юрійович
20. Новохацький Дмитро Ігорович
21. Овчинников Максим Дмитрович
22. Оліферук Андрій Ігорович
23. Парван Олександр В'ячеславович
24. Препелиця Олександр Олексійович
25. Рудаков Євген Дмитрович
26. Русєв Станіслав Іванович
27. Стефогло Денис Миколайович
28. Суворов Олексій Іванович
29. Сулакова Олена Володимирівна
30. Супрунов Олексій Олексійович
31. Топал Степан Петрович
32. Трофименко Дмитро Дмитрович
33. Усаченко Олександр Геннадійович
34. Шишкіна Ганна Сергіївна
35. Щерба Сергій Юрійович

«Технічне обслуговування і ремонт апаратури зв'язку та оргтехніки»

1. Алексєєв Владислав Валентинович
2. Віхтева Олександра Олександрівна
3. Городиський Владислав Ігорович

4. Демчик Євген Валерійович
5. Драган Олексій Олександрович
6. Казарновський Лев Олександрович
7. Кілор Михайло Андрійович
8. Кочетов Юрій Михайлович
9. Крохмалюк Іван Вікторович
10. Максачук Микола Андрійович
11. Маломан Наталія Сергіївна
12. Мангул Олександр Миколайович
35. Марінова Наталія Василівна
(диплом з відзнакою)
13. Онуфреєв Олег Романович
14. Палієнко Владислав Геннадійович
15. Писарський Юрій Володимирович
16. Поліщук Кирило Вадимович
17. Профірян Іван Іванович
18. Резніков Євген Володимирович
19. Чечельницький Андрій Дмитрович
20. Яковлев Олександр Олександрович

«Монтаж, обслуговування і ремонт обладнання радіозв'язку, радіомовлення та телебачення»

1. Барбул Олег Ігорович
2. Буднік Павло Віталійович
3. Бурлаченко Павло Миколайович
4. Ємельянов Микита Ігорович
5. Іваницька Світлана Вікторівна
6. Камінський Сергій Сергійович
7. Кіров Георгій Іванович
8. Ковальов Олексій Дмитрович
9. Колпаков Олексій Олександрович
10. Кручинін Артур Леонідович
11. Мельник Артем Олегович
12. Мірзак Владислав Ігорович
13. Молдован Алла Дем'янівна
14. Рипа Денис Андрійович
15. Табачков Владислав Олександрович
16. Удовенко Олена Сергіївна
17. Федоров Володимир Володимирович
18. Форостенко Максим Олександрович
19. Хамаюн Артур Мохаммадович
20. Чіканчі Валерій Юрійович

ВИПУСК 2014 РОКУ

«Монтаж, обслуговування та ремонт станційного обладнання електрозв'язку»

1. Акмалова Світлана Володимирівна
2. Балан Юлія Савівна
3. Барбакар Галина Єфимівна
4. Батура Костянтин Андрійович
5. Беляєва Олександра Олександрівна
6. Блохов Дмитро Валерійович
7. Бондаренко Віктор Сергійович
8. Борсук Максим Михайлович
9. Васильєв Павло Володимирович
10. Гаврильченко Анна Вікторівна
11. Гаврилук Євген Юрійович
12. Горобець Олександр Віталійович
13. Жайворон Вадим Андрійович
14. Жуков Станіслав Павлович
15. Зубенко Максим Геннадійович
16. Іванов Ігор Андрійович
17. Іорга Денис Валерійович
18. Камінський Павло Сергійович
19. Кіка Антон Вікторович
20. Кмитюк Вадим Миколайович
21. Копанська Марина Віталіївна
22. Кравцов Костянтин Васильович
23. Лакомка Ігор Борисович
24. Лисенко Катерина Олександрівна
25. Лівадов Євгеній Павлович
26. Манбетов Євген Русланович
27. Манохіна Наталія Павлівна
28. Марущак Андрій Володимирович
29. Матюшин Олександр Сергійович
30. Медведенко Микола Володимирович
31. Миндру Михайло Федорович
32. Надточий Анна Михайлівна
33. Олійник Ірина Петрівна
34. Омельченко Олег Петрович
35. Осипов Руслан Сергійович
36. Ошурко Олена Анатоліївна
37. Павлик Віталій Володимирович
38. Палій Артем Сергійович
39. Підгірний Дмитро Сергійович
40. Соколов Євгеній Іванович
41. Стаднік Валерій Михайлович
42. Тарановський Микита Сергійович

43. Татауш Іван Іванович
44. Трібой Павло Олександрович
45. Уретья Надія Олексіївна
46. Устїч Дмитро Анатолійович
47. Фурса Сергій Миколайович
48. Халаїм Анатолій Олександрович
49. Цигульський Юрій Анатолійович
50. Чабанюк Володимир Миколайович
51. Чебан Галина Іванівна
52. Чербаджі Афанасій Валерійович
53. Шевченко Ірина Вікторівна
54. Шевченко Костянтин Геннадійович
55. Шевчук Алла Анатоліївна
56. Шистеров Євген Сергійович
57. Юр'єв Олексій Віталійович
58. Язаджи Микола Миколайович
(диплом з відзнакою)

«Технічне обслуговування і ремонт апаратури зв'язку та оргтехніки»

1. Апанасенко Андрій Ігорович
2. Атаманюк Станіслав Сергійович
3. Бондар Ольга Дмитрівна
(диплом з відзнакою)
4. Бузган Віталій Анатолійович
5. Вешкін Дмитро Сергійович
6. Вінниченко Олексій Олександрович
7. Гарінов Олександр Олександрович
8. Горбатюк Святослав Русланович
9. Гречка Дмитро Васильович
10. Євламπίєв Владислав Юрійович
11. Ігнатов Дмитро Анатолійович
12. Казани Анна Олегівна
13. Кандиба Олег Леонідович
14. Карталян Максим Якович
15. Кітік Даніїл Сергійович
16. Кованжи Дмитро Леонідович
17. Ковшер Іван Андрійович
18. Колесниченко Олександра Сергіївна
(диплом з відзнакою)
19. Коровкін Володимир Володимирович
(диплом з відзнакою)
20. Курлов Владислав Ігорович
21. Куспяк Денис Петрович
22. Кучерук Григорій Олександрович
23. Литвин Катерина Олегівна
24. Марчак Андрій Михайлович

25. Михайлов Михайло Цветанович
26. Мога Ростислав Миколайович
27. Могорян Андрій Аурелович
28. Наумік Владислав Вікторович
29. Орел Микола Миколайович
30. Палій Олександр Георгійович
(диплом з відзнакою)
31. Першин Сергій Володимирович
32. Порублев Євген Олександрович
33. Решетар Дмитро Сергійович
34. Римська Наталя Володимирівна
35. Рубцова Юлія Сергіївна
(диплом з відзнакою)
36. Седов Костянтин Станіславович
37. Сініцька Ірина Олегівна
(диплом з відзнакою)
38. Смаглюк Софія Юріївна
(диплом з відзнакою)
39. Смирнов Василь Андрійович
40. Стюпан Андрій Володимирович
41. Узун Сергій Володимирович
42. Чайковський Анатолій Сергійович
43. Шляховий Володимир Дмитрович
44. Шундер Олексій Юрійович

**«Монтаж, обслуговування і
ремонт обладнання радіозв'язку,
радіомовлення та телебачення»**

1. Алексенцев Петро Вікторович
2. Глушейко Всеволод Сергійович
3. Гурліч Лілія Олегівна
4. Давтян Андранік Сосович
5. Данильчук Олександр Геннадійович
6. Добровольський Віталій Вікторович
7. Євченко Вікторія Олексіївна
8. Захаров Владислав Валерійович
9. Здор'єва Олександра Сергіївна
10. Ірха Юлія Вікторівна
11. Капацян Іван Анатолійович
12. Кашаєв Андрій Олександрович
13. Ковальчук Любов Дмитрівна
14. Овчиннікова Валерія Сергіївна
15. Панков Олексій Вікторович
16. Сафронов Євген Костянтинович
17. Таранішин Андрій Олегович
18. Тарасюк Максим Костянтинович
19. Царев Андрій Анатолійович

20. Шавініна Ярослава Олександрівна
21. Шкрябін Олексій Тимурович

«Оціночна діяльність»

1. Багранюк Ірина Валеріївна
2. Барбулат Катерина Михайлівна
3. Гайдаржи Денис Данилович
4. Галета Олександр Олександрович
5. Геліч Каріна Хамідрезаївна
6. Гречанова Юлія Олегівна
7. Грозовський Віктор Вікторович
8. Дорофтей Валентин Костянтинович
9. Іванова Анастасія Олегівна
10. Коваленко Наталія В'ячеславівна
11. Ковальчук Юрій Володимирович
12. Куркудим Карина Олегівна
13. Одінцева Дар'я Станіславівна
14. Остапенко Анастасія Олексіївна
15. Пержу Сергій Миколайович
16. Петренко Ліана Анатоліївна
17. Рівас Перес Остап Ернестович
18. Санжара Оксана Русланівна
19. Тацишина Марина Сергіївна
20. Швець Вадим Олегович

ВИПУСК 2015 РОКУ

**«Монтаж, обслуговування і
ремонт станційного обладнання
електрозв'язку»**

1. Берестенко Сергій Віталійович
2. Бондаренко Володимир Ігорович
3. Бородай Ганна Романівна
4. Булавина Єлизавета Миколаївна
5. Вашестюк Максим Володимирович
6. Вержак Олександр Олександрович
7. Верхградський Андрій Дмитрович
8. Власюк Сергій Валентинович
9. Воронов Владислав Сергійович
10. Воротило Вероніка Сергіївна
11. Галета Іван Вікторович
12. Губанова Дар'я Олександрівна
13. Демидов Павло Володимирович
14. Діденкул Сергій Віталійович
15. Діордіященко Роман Юрійович
16. Дмитрієнко Альона Володимирівна

17. Єрвачов Павло Дмитрович
18. Забудигін Дмитро Геннадійович
19. Завальонкова Єлизавета Олегівна
20. Іванюк Вадим Олександрович
21. Касьянова Олена Олександрівна
22. Клевчук Євгеній Володимирович
23. Коваль Юрій Олександрович
24. Кушнір Анастасія Валентинівна
25. Лебідко Влас Ігорович
26. Мазурчак В'ячеслав Миколайович
27. Маляренко Наталія Олексіївна
28. Мандрик Владислав Ігорович
29. Марфела Ганна Василівна
30. Овчарова Дарія Андріївна
31. Подкидиш Денис Павлович
32. Придатченко Максим Миколайович
33. Пухов Андрій Олександрович
34. Пушкарьов Дмитро Геннадійович
35. Распутіна Анастасія Володимирівна
36. Романов Дмитро Євгенійович
37. Рудик-Коба Вероніка Вікторівна
38. Смахов Євген Георгович
39. Супрун Олександр Васильович
40. Тітор Ігор Русланович
41. Толмак Володимир Євгенович
42. Фомін Олег Володимирович
43. Харін Владислав Валентинович
44. Хіменко Станіслав Володимирович
45. Ченков Валерій Ілліч
46. Чмелінський Олег Миколайович
47. Якунін Андрій Олександрович
48. Яськов Дмитро Альбертович

«Технічне обслуговування і ремонт апаратури зв'язку та оргтехніки»

1. Абдуллаєв Малік Байрам Огли
2. Андрейченко Андрій Олегович
3. Апельганц Владислав Вікторович
4. Артюх Євген Олексійович
5. Балануца Степан Леонтійович
6. Баранов Антон Володимирович
7. Богославський Ігор Ігорович
8. Брюх Микита Олександрович
9. Васильєв Григорій Григорович
10. Владе Анатолій Павлович
11. Воробйова Олена Олександрівна
12. Габрусь Вадим Андрійович

13. Гаврушенко Андрій Андрійович
14. Гончаренко Микита Ігорович
15. Демченко Олександр Вадимович
16. Додончо Владислав Валерійович
17. Долженко Ірина В'ячеславівна
18. Домброван Олеся Ігорівна
19. Донєв Олександр Іванович
20. Доценко Ярослав Ігорович
21. Дудукаленко Єгор Віталійович
22. Заболотна Аліна Валеріївна
(диплом з відзнакою)
23. Зайцев Олег Петрович
24. Застава Сергій Андрійович
25. Зубак Анастасія Миколаївна
26. Івахненко Максим Сергійович
27. Ісрафілов Ібрагім Гасамудинович
28. Камінський Ілля Олегович
29. Кириленко Максим Олегович
30. Кім В'ячеслав Вадимович
31. Коваленко Владислав Дмитрович
32. Кокорева Ганна Сергіївна
33. Колівошко Роман Миколайович
34. Колмичек Роман Віталійович
35. Комендант Владислав Олексійович
36. Коровкіна Ксенія Володимирівна
(диплом з відзнакою)
37. Котов В'ячеслав Володимирович
38. Кравець Михайло Олександрович
39. Кравчук Владислав Олегович
40. Крецу Микола Миколайович
41. Крижанюк Олександр Тарасович
42. Криштафор Зураб Зурабович
43. Кулалов Ілля Петрович
44. Кунецький Микола Олександрович
45. Кураєв Олександр Олегович
46. Лопатін Андрій Сергійович
47. Лужанський Євгеній Валерійович
48. Марач Олексій Олегович
49. Міненко Володимир Анатолійович
50. Можаєв Ілля Георгійович
51. Молога Максим Олександрович
52. Мурга Юлія Дмитрівна
53. Мусорін Костянтин Миколайович
54. Острий Євген Сергійович
55. Петрик Василь Миколайович
56. Рожко Ілля Сергійович
57. Саїнчук Ростислав Русланович
58. Сліпенький Владислав Олександрович

ВИПУСК 2016 РОКУ

*«Монтаж, обслуговування
і ремонт станційного обладнання
електрозв'язку»*

59. Терентьев Костянтин Сергійович
60. Тичинський Вадим Ігорович
61. Ткаченко Ілля Сергійович
62. Федотов Артем Володимирович
63. Філахтов Дмитро Олександрович
64. Фомінов Олександр Васильович
65. Цвігун Богдана Олександрівна
66. Чернявський Сергій Сергійович
67. Якушевський Олександр Ігорович

*«Монтаж, технічне обслуговування
і ремонт обладнання радіозв'язку,
радіомовлення та телебачення»*

1. Аніца Микола Олегович
2. Буза Станіслав Вадимович
3. Васильченко Роман Ігорович
4. Вишневський Євгеній Олегович
5. Грешнов Микита Сергійович
6. Єжевський Микита Валерійович
7. Кислов Дмитро Федорович
8. Козідубов Максим Володимирович
9. Козовякін Дмитро Олександрович
10. Колонтай Олексій Олегович
11. Копитко Владислав Олександрович
12. Корчевний Андрій Олегович
13. Кюрпек Вадим Іванович
14. Лавринєць Олег Ігорович
15. Мамулат Андрій Сергійович
16. Тарабара Максим Валерійович
17. Токарев Євгеній Вікторович
18. Чумак Микола Миколайович
19. Чуріков Микола Андрійович
20. Ятлук Віталій Валерійович

«Оціночна діяльність»

1. Авелічев Роман Вікторович
2. Большакова Ксенія Сергіївна
3. Галкін Владислав Сергійович
4. Джаламага Георгій Віталійович
5. Добрянська Валерія Олегівна
6. Зілінська Вікторія Олександрівна
7. Івченко Світлана Вікторівна
8. Парабіна Юлія
9. Терзі Ірина Олександрівна
10. Тесля Ганна Володимирівна

1. Архіпова Анастасія Олександрівна
2. Ахмедов Ельмір
3. Бараш Алан В'ячеславович
4. Бардинюк Сергій Володимирович
5. Безвіконний Сергій Олександрович
6. Берна Яна Вікторівна
7. Бирка Олена Борисівна
8. Бишляга Юрій Олегович
9. Бойко Вадим Олексійович
10. Бойко Іван Володимирович
11. Бондар Юрій Ігорович
12. Бондаренко Микола Володимирович
13. Будіш Надія Миколаївна
14. Вакарчук Василь Володимирович
15. Васалатій Антон Якович
16. Васьков Андрій Валерійович
17. Вербецька Анастасія Миколаївна
(диплом з відзнакою)
18. Гушан Максим Леонідович
19. Даніско Олександр Васильович
20. Демченко Костянтин Володимирович
21. Добрицький Дмитро Юрійович
22. Дробот Аркадій Олександрович
23. Івашковський Максим Юрійович
24. Ізобілін Дмитро Миколайович
25. Йовенко Вячеслав Євгенович
26. Каманюк Ганна Павлівна
27. Каплуненко Андрій Ігорович
28. Касьян Владислав Юрійович
29. Козаковський Олег Денисович
30. Колісніченко Максим Сергійович
31. Колобков Євген Олександрович
32. Коноплянко Руслан Олександрович
33. Кривенко Олександр Михайлович
34. Крижановський Іван Павлович
35. Куц Дмитро Володимирович
36. Левчук Катерина Сергіївна
37. Маклігін Олександр Володимирович
38. Мірзоев Олег В'ячеславович
39. Мірошніченко Олександр Сергійович
40. Мордюк Микита Григорович
41. Негальчук Олександр Леонідович

42. Носач Дмитро Олександрович
43. Паляниця Денис Олегович
44. Перчеклі Тетяна Миколаївна
45. Пейч Уляна Максимівна
46. Потапенко Михайло Олександрович
47. Пшатова Тетяна Віталіївна
48. Рудь Борис Андрійович
49. Сгібнєв Віталій Дмитрович
50. Скуратов Олександр Миколайович

«Технічне обслуговування і ремонт апаратури зв'язку та оргтехніки»

1. Андрощук Андрій Дмитрович
2. Баньковський Костянтин Русланович
3. Белик Максим Олегович
4. Бордан Владислав Ярославович
5. Геращенко Максим Сергійович
6. Гіль Олександр Геннадійович
7. Григорович Костянтин Олегович
8. Драненко Андрій Олександрович
9. Каленич Михайло Сергійович
10. Качуровська Анастасія Костянтинівна
11. Коджебаш Владислав Петрович
12. Корабльов Владислав Олегович
13. Круглий Євгеній В'ячеславович
14. Крушельницький Андрій Владиславович
15. Леонідов Олексій Миколайович
16. Онищенко Богдан Григорович
17. Пескішев Артем Сергійович
18. Писанець Андрій Сергійович
19. Синицин Герман Глебович
20. Тіхонов Андрій Сергійович
21. Турянський Микола Костянтинович
22. Угрік Валерія Андріївна
(диплом з відзнакою)
23. Федченко Юрій Сергійович

«Монтаж, технічне обслуговування і ремонт обладнання радіозв'язку, радіомовлення та телебачення»

1. Богданов Богдан Андрійович
2. Борисов Дмитро В'ячеславович
3. Городецький Вадим Володимирович
4. Жеребко Максим Вікторович
5. Іванченко Іван Денисович

6. Ковальов Олександр Олександрович
7. Колісниченко Руслан Дмитрович
8. Кудряшов Андрій Сергійович
9. Пірог Олена Геннадіївна
10. Прудіус Денис Юрійович
11. Рябікін Дмитро Ігорович
12. Садов Олексій Ігорович
13. Сапожніков Олександр Павлович
14. Сідорова Лоліта Андріївна
15. Скуртул Ілля Іванович
16. Таранішин Олег Олегович
17. Фунтовий Ілля Анатолійович
18. Чабанов Артем Олександрович
19. Чернишова Тетяна Олександрівна

«Оціночна діяльність»

1. Богаченко Катерина Артурівна
2. Большакова Яна Іванівна
3. Василевська Анастасія Валеріївна
4. Волошина Карина Ігорівна
5. Ворнік Дмитро Іванович
6. Городецька Христина Володимирівна
7. Зернов Владислав Євгенович
8. Іванова Вікторія Анатоліївна
9. Коляда Анна Олександрівна
10. Мансур Борис Мансур
11. Нестеренко Костянтин Владиславович
12. Олійник Дар'я Станіславівна
13. Павлова Аніта Михайлівна
14. Панфілова Аліна В'ячеславівна
15. Пелін Євгеній Павлович
16. Примаченко Олександр Анатолійович
17. Ткач Тетяна Юріївна
18. Урсатій Майя Миколаївна
19. Чистяк Варвара Вікторівна
20. Чуйкова Юлія Олександрівна

ВИПУСК 2017 РОКУ

«Монтаж, обслуговування і ремонт станційного обладнання електрозв'язку»

1. Александрук Олексій Костянтинович
2. Алєскєрова Діана Мусаєвна
3. Барашков Олексій Вадимович
4. Бахрін Євгеній Геннадійович

5. Браславська Мар'яна Миколаївна
6. Васіна Анастасія Володимирівна
7. Головка Ганна Сергіївна
(диплом з відзнакою)
8. Д'яків Володимир Сергійович
9. Дворжак Дмитро Павлович
10. Донченко Андрій Володимирович
11. Зобнін Віктор Сергійович
12. Карой Олександр Євгенович
13. Клименко Іван Анатолійович
14. Кордон Дмитро Віталійович
15. Костов Іван Анатолійович
16. Кузьмич Андрій Олегович
17. Ляшенко Андрій Олександрович
18. Мураховський Володимир Романович
19. Негашев В'ячеслав Анатолійович
20. Пальчинський Владислав Русланович
21. Пянковський Дмитро Олегович
22. Ревацький Владислав Олексійович
23. Семак Богдан Анатолійович
24. Серман Олександра Павлівна
25. Сметанін Олександр Олександрович
26. Сорока Богдан Васильович
27. Сташко Олег В'ячеславович
28. Тарасенко Роман Андрійович
29. Фокін Олег В'ячеславович
30. Чабан Олена Володимирівна
31. Ярмач Олексій Олександрович

*«Технічне обслуговування
і ремонт апаратури зв'язку
та оргтехніки»*

1. Бацула Євген Павлович
2. Боделан Олександр Олександрович
3. Бойко Ярослав Валерійович
4. Верьовка Богдан Олегович
5. Геращенко Микола Сергійович
6. Голодецький Станіслав Сергійович
7. Голота Олександр Сергійович
8. Дашков Аурел Васильович
9. Дашян Артур Володимирович
10. Дегтярьов Владислав Сергійович
11. Закордонський Владислав Юрійович
12. Захарчук Артем Олександрович
13. Кавунський Ігор Дмитрович
14. Кандиба Денис Валерійович
15. Колосов Максим Володимирович

16. Коршак Владислав Вікторович
17. Краєв Олександр Вікторович
18. Кривцов Віталій Олександрович
19. Кушнерик Максим Валерійович
20. Лазор Ігор Борисович
21. Оксамитний Михайло Романович
22. Пешиков Володимир Олександрович
23. Подольська Анастасія Вікторівна
24. Полосін Олег Олегович
25. Просолєнко Анатолій Володимирович
26. Семеновський Кирило Михайлович
27. Сидоренко Роман Валерійович
28. Сікан Мар'ян Васильович
29. Солов'єнко Павло Віталійович
30. Убейник Аліна Василівна
31. Шмонін Іван Іванович
32. Шурова Світлана В'ячеславівна
33. Щербенко Ольга Вікторівна
34. Ярешко Дмитро Сергійович

*«Монтаж, технічне обслуговування
і ремонт обладнання радіозв'язку,
радіомовлення та телебачення»*

1. Багнев Ярослав Сергійович
2. Бондаренко Владислав Сергійович
3. Васильєв Лев Сергійович
4. Гальчинський Юрій Олександрович
5. Гуцуляк Станіслав Федорович
6. Дідик Олександр Григорович
7. Дьоготь Марина Олександрівна
8. Іншутін Ілля Андрійович
9. Калафіцький Сергій Юрійович
10. Коваль Артур Русланович
11. Крилов Іван Андрійович
12. Лапчевський Євгеній Вадимович
13. Любуня Костянтин Васильович
14. Ляшенко Іван Володимирович
15. Мустафаєв Ельвін Ельшад-огли
16. Недяк Владислав Валентинович
17. Перетятко Олександр Юрійович
18. Семенов Руслан Юрійович
19. Славінський В'ячеслав Олегович
20. Стременовський Нікіта Русланович
21. Чумаченко Аліна Андріївна

«Облік і оподаткування»

1. Лавренюк Олег Анатолійович
2. Юлінецькая Валентина Геннадіївна

«Оціночна діяльність»

1. Зорін Андрій Олександрович
2. Кругаль Ганна Олександрівна
3. Михайленко Владислава Владиславівна
4. Михальова Марія Олексіївна
5. Нестеренко Анастасія Олександрівна
6. Прокопенко Олександр Олександрович
7. Рагнєва Анастасія Серафимівна
8. Соловйова Дар'я Олександрівна
9. Фуштей Данило Юрійович
10. Чебан Ірина Олегівна

ВИПУСК 2018 РОКУ**«Монтаж, обслуговування
і ремонт станційного
обладнання електрозв'язку»**

1. Габур Іван Сергійович
2. Гаврилов Михайло Вадимович
3. Густокашин Віктор Віталійович
4. Кованський Сергій Ігорович
5. Коченко Олександр Ігорович
6. Лебедєв Володимир Станіславович
7. Миндра Олександр Олегович
8. Міхов Микита Валерійович
9. Олійник Руслан Анатолійович
10. Павлов Владислав Володимирович
11. Пахмурний Олександр Володимирович
12. Поляков Руслан Андрійович
13. Порошенко Сергій Андрійович
14. Рейфман Роман Вячеславович
15. Соколовський Павло Сергійович
16. Тельпиш Віталій Михайлович
17. Тимофєєв Дмитро Віталійович
18. Тищенко Юлія Віталіївна
19. Ханк Михайло Олександрович
20. Худяков Андрій Іванович
21. Шлячук Ігор Вікторович

**«Монтаж, технічне
обслуговування і ремонт
обладнання радіозв'язку,
радіомовлення та телебачення»**

1. Анган Святослав Ігорович
2. Арнаутов Іван Олексійович
3. Бобровский Костянтин Олександрович
4. Бочарников Сергій Олексійович
5. Бутенко Данило Дмитрович
6. Гарматюк Андрій Сергійович
7. Дикусар Олександр Олегович
8. Дутка Петро Іванович
9. Козленко Михайло Павлович
10. Кравець Ігор Русланович
11. Кулаков Денис Сергійович
12. Мартинов Іван Сергійович
13. Мащенко Світлана Сергіївна
14. Пенькова Тетяна Едуардівна
15. Поповінюк Геннадій Геннадійович
16. Сінчук Руслан Олександрович
17. Стефанишин Віталій Іванович
18. Федоренко Андрій Юрійович

**«Технічне обслуговування
і ремонт апаратури зв'язку
та оргтехніки»**

1. Бабій Олексій Іванович
2. Бєлий В'ячеслав Миколайович
3. Бурлак Андрій Олегович
4. Драган Владислав Олександрович
5. Коломійчук Максим Васильович
6. Костров Михайло Іванович
7. Лісовий Роман Ігорович
8. Лупша Вадим Олегович
9. Мамай Владислав Віталійович
10. Нечитайло Владислав Дмитрович
11. Паньков Ілля Миколайович
12. Пиньківський Сергій Вікторович
13. Продан Роман Михайлович
14. Разгон Валерія Володимирівна
15. Рудий Олександр Володимирович
16. Тислюк Олександр Юрійович
17. Чернов Павло Геннадійович
18. Чудін Костянтин Сергійович

**«Розробка програмного
забезпечення»**

1. Довгань Андрій Олександрович
2. Кічка Петро Сергійович
3. Гончаров Вадим Валентинович
4. Кобилкін Микита Олександрович
5. Пустовітенко Олександр Григорович
6. Алещенко Володимир Валерійович
7. Волковинський Андрій Валерійович
8. Головчанський Тамерлан Юрійович
9. Зарицька Вікторія Юріївна
10. Куляк Андрій Анатолійович
(диплом з відзнакою)
11. Левін Юрій Костянтинів
12. Павленко Іван Анатолійович
13. Попова Валерія Юріївна
14. Секрет Андрій Сергійович
15. Соколовський Анатолій Сергійович
16. Танов Нікіта Романович

**«Обслуговування
програмних систем і комплексів»**

1. Боз Артем Михайлович
2. Буката Юрій Володимирович
3. Дімчев Сергій Борисович
4. Жеребчук Вадим Олександрович
5. Закордонський Віталій Євгенович
6. Заруба Сергій Сергійович
7. Іванов Михайло Євгенович
8. Каюков Сергій Леонідович
9. Погорельцев Вадим Вікторович
10. Пустовіт Сергій Петрович
11. Роман Іван Олександрович
12. Рудь Кирило В'ячеславович
13. Шалюк Денис Анатолійович
(диплом з відзнакою)
14. Шерепер Олександра

«Оціночна діяльність»

1. Білик Олег Ігорович
2. Ліскіна Владислава Олегівна
3. Чорний Олег Валерійович
4. Шаталова Катерина Борисівна
5. Якобчук Марина Валеріївна

«Облік і оподаткування»

1. Белінська Анастасія Вікторівна
2. Браславський Євгеній Ярославович
3. Віноградова Володимира Валеріївна
4. Ковтун Ольга Олегівна

ВИПУСК 2019 РОКУ**«Технічне обслуговування і ремонт
апаратури зв'язку та оргтехніки»**

1. Васильєв Петро Сергійович
2. Венжик Владислав Сергійович
3. Гавриленко Сергій Юрійович
4. Глушанін Олександр Петрович
5. Даракчи Едуард Степанович
6. Драчевський Андрій Романович
7. Казанжи Євген Олександрович
8. Кудрич Едуард Богданович
9. Кульчак Ілля Вікторович
10. Лапай Андрій Анатолійович
11. Покарінін Андрій Володимирович
12. Попов Євген Сергійович
13. Ревацький Олександр Олексійович
14. Савранський Максим Олександрович
15. Тростянецький Денис Костянтинів
16. Чагаровська Катерина Ігорівна
17. Швам Святослав Ігорович

**«Телекомунікації
та радіотехніка»
(радіотехніка)**

1. Бублик Максим Ігорович
2. Волинюк Сергій Степанович
3. Зарічанська Анастасія Владиславівна
4. Покровщук Микола Петрович
5. Сарантіла Максим Анатолійович
6. Саченко Михайло Ігорович
7. Стоянов Віталій Русланович
8. Тарашкевич Віра Олександрівна

**«Монтаж, технічне
обслуговування і ремонт
обладнання радіозв'язку,
радіомовлення та телебачення»**

1. Бурлака Андрій Іванович
2. Гурєєв Денис Сергійович
3. Ілієва Ольга Володимирівна
4. Кожухар Анна Юріївна
5. Коломієць Дмитро Володимирович
6. Лушніков Роман Володимирович
7. Маріакрій Марія Юріївна
8. Маслов Євген Вікторович
9. Матвієвич Антон Олегович
10. Медведенко Вадим Вадимович
11. Мокряк Катерина Володимирівна
12. Омельченко Артур Олегович
13. Плетень Олексій Ілліч
14. Романенко Сергій Володимирович
15. Свиридов Михайло Олександрович
16. Сіміляк Максим Олександрович
17. Собур Владислав Сергійович
18. Федченко Євген Олександрович

**«Обслуговування
програмних систем
і комплексів»**

1. Бабенцов Гліб Сергійович
2. Белоциця Юрій Олександрович
3. Бочаров Денис Владиславович
4. Гончар Костянтин Вікторович
5. Гордейко Валентин Васильович
6. Гуренко Андрій Сергійович
7. Демержи Василь Олександрович
8. Діденкул Денис Павлович
9. Корхов Андрій Юрійович
10. Кюссе Євгеній Іванович
11. Лазор Семен Ігорович
12. Майер Ольга Павлівна
13. Писарев Сергій Дмитрович
14. Сільдірян Володимир Владиславо-
вич
15. Стерницький Юрій Михайлович
16. Харченко Ілля Ігорович

**«Розробка програмного
забезпечення»**

1. Барабаш Олександр Андрійович
2. Безменов Дмитро Володимирович
3. Бурков Костянтин Юрійович
4. Валігурська Яна Миколаївна
5. Кольцов Владислав Валентинович
6. Левандовська Анна Олексіївна
7. Лісецька Наталія Вадимівна
8. Максимішин Олексій Ігорович
(диплом з відзнакою)
9. Олійник Вадим Сергійович
10. Павлік Ірина Миколаївна
11. Пилюга Роман Олексійович
12. Ракута Тетяна Олександрівна
13. Сапронов Євгеній Андрійович
14. Сарієв Едуард Вадимович
15. Тер Олег Васильович
16. Сенькевич Олександр
17. Хондич Іван Васильович

**«Інженерія програмного
забезпечення»**

1. Зерман Карім Бадісович
2. Костенко Микола Олександрович
3. Партика Вадим Степанович
4. Фіщенко Євгеній Віталійович

**«Комп'ютерні науки та
інформаційні технології»**

1. Боднарюк Андрій Сергійович
2. Проявкін Володимир Васильович
3. Слободянюк Олександр Юрійович

«Облік і оподаткування»

1. Буюклі Микола Юрійович
2. Генріх Анна Юріївна
3. Данченко Кирило Антонович
4. Задойнов Михайло Сергійович
5. Парфьонов Данило
6. Савченко Кирило Дмитрович
7. Татарчук Богдан Юрійович
8. Щербань Олександр Олегович

ВИПУСК 2020 РОКУ

172 «Телекомунікації та радіотехніки» (телекомунікації)

1. Брижаний Георгій Олегович
2. Василюк Яна Григорівна
3. Гайса Олексій Михайлович
4. Геращенко Маргарита Сергіївна
5. Герман Максим Леонідович
6. Костецький Владислав Васильович
7. Наконечний Олександр Вікторович
8. Орябінський Іван Сергійович
9. Тищенко Максим Олегович
10. Харламов Андрій Андрійович
11. Черноус Олександр Вікторович
12. Шальов Дмитро Андрійович
13. Шелковенко Микита Ігорович
14. Лисенко Анастасія Олександрівна
15. Міхальчук Олександр Васильович
16. Поляков Олександр Вікторович
17. Прокоф'єв Костянтин Олександрович
18. Батраков Юрій Олексійович
19. Желясков Анатолій Віталійович

172 «Телекомунікації та радіотехніки» (радіотехніка)

1. Астапенков Дмитро Ігорович
2. Колесник Данило Олександрович
3. Колесник Серафим Сергійович
4. Лимаренко Дмитро Андрійович
5. Оліфіренко Владислав Юрійович
6. Орехов Кирило Євгенович
7. Плахотнюк Іван Олександрович
8. Плякіна Ірина Вадимівна
9. Подольський Олексій Володимирович
10. Попов Кирило Русланович
11. Приліпчан Артем Вадимович
12. Руденко Святослав Сергійович
13. Слободюк Василь Олександрович
14. Солощенко Артем Іванович
15. Федоренко Ілля Ілліч
16. Червоненко Борис Миронович
17. Шидер Сергій Миколайович
18. Денисов Микита Олегович
19. Карангел Денис Євгенович
20. Меланич Ігор Володимирович

122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»

1. Баїс Артур Фарідович
2. Балакчі Владислав Володимирович
3. Васильєв Дмитро Валерійович
4. Єлагін Дмитро Олександрович
5. Жук Олександр Ігорович
6. Карайван Олена Володимирівна
7. Кокарев Артур Юрійович
8. Котець Максим Андрійович
9. Кройтер Сергій Русланович
10. Ніколова Дар'я Сергіївна
11. Овчаренко Кирило Сергійович
12. Опацький Михайло Олександрович
13. Подолян Євгеній Ігорович
14. Прудкий Микита Сергійович
15. Пручковський Дмитро Володимирович
16. Стефанко Владислав Миколайович

122 «Комп'ютерні науки»

1. Зерман Ільяс Бадісович
2. Горбуненко Костянтин Олегович
3. Лужанський Олександр Анатолійович
4. Михайлюк Олександр Богданович
5. Швець Андрій Олександрович

121 «Інженерія програмного забезпечення»

1. Басов Степан Вікторович,
2. Башлаєва Вікторія Юріївна
3. Бойко Андрій Володимирович
4. Владиченко Іван Романович
5. Дишленко Микита Ігорович
6. Калина Владислав Володимирович
7. Кекул Андрій Олексійович
8. Коваленко Артем Русланович
9. Ліпковський Максим Олександрович
10. Марков Дмитро Павлович
11. Мерецький Кирило Андрійович
12. Мунтян Денис Михайлович
13. Муратов Ілля Олександрович
14. Пономарьова Катерина Романівна
15. Поплавський Олександр Ігорович
16. Терзі Микола Вадимович
17. Тягнирядно Єгор Володимирович
18. Царік Сергій Олександрович

19. Чудіна Юлія Сергіївна
20. Шапкін Владислав Вікторович
21. Верховський Михайло Владиславович
22. Чучупака Сергій Васильович
23. Ялама Костянтин Ігорович

ВИПУСК 2021 РОКУ

«Інженерія програмного забезпечення»

1. Андреев Олександр Андрійович
2. Бондаренко Лілія Геннадіївна
3. Бондарчук Ольга Олексіївна
4. Ботнар Станіслав Георгійович
5. Гордієнко Вадим Олександрович
6. Гусін Олег Вікторович
7. Дріга Богдан В'ячеславович
8. Д'яченко Альона Ігорівна
9. Жумайло Кирило Олександрович
10. Коваленко Давид Вікторович
11. Козирєв Даніїл Дмитрович
12. Косько Андрій Вячеславович
13. Лашевич Андрій Анатолійович
14. Лебедь Євгеній Віталійович
15. Макогон Микола Олександрович
16. Мигович Євгеній Михайлович
17. Мирзак Михайло Олександрович
18. Неусміхова Марія Павлівна
19. Попов Ілля Володимирович
20. Сейкова Дар'я Ігорівна
21. Філіппова Маргарита Віталіївна
22. Чернеженко Дмитро Олександрович
23. Шабай Владислав Станиславович

«Комп'ютерні науки»

1. Баштова Яна Володимирівна
2. Грачов Данило Дмитрович
3. Демешко Віталій Віталійович
4. Засядьовк Ярослав Олегович
5. Кадін Микита Юрійович
6. Коваленко Андрій Олександрович
7. Ковальчук Андрій Андрійович
8. Крошин Дмитро Євгенович
9. Ласковець Владислав Андрійович
10. Ленік Данила Аркадійович
11. Логачов Андрій Ігорович
12. Лукашенко Денис Дмитрович

13. Мусіюк Ігор Андрійович
14. Пакунов Олександр Васильович
15. Тіщенко Ілля Олександрович
16. Філіпенко Олексій Вадимович
17. Чорномаз Валентин Миколайович

172 «Телекомунікації та радіотехніки» (телекомунікації)

1. Албур Віталій Ігорович
2. Герасименко Валентин Вікторович
3. Гром Михайло Іванович
4. Дмитрієв Владислав Юрійович
5. Жуйко Ігор Анатолійович
6. Лю Олексій Володимирович
7. Макаров Дмитро Олегович
8. Маташ Олександр Олександрович
9. Наумов Михайло Васильович
10. Небесний Артем Сергійович
11. Пікалов Давид Анатолійович
12. Прийменко Андрій Костянтинівич
13. Терпан Артем Іванович
14. Чередниченко Сергій Сергійович
15. Шаповалова Катерина Олександрівна
16. Щепьоткін Андрій Дмитрович

172 «Телекомунікації та радіотехніки» (радіотехніка)

1. Бойштян Олександр Олександрович
2. Валяєв Дмитро Юрійович
3. Васильєва Ксенія Юріївна
4. Верзлов Дмитро Євгенович
5. Волков Лев Павлович
6. Ісензон Костянтин Дмитрович
7. Катречко Дмитро Васильович
8. Ковальов Данила Валерійович
9. Корж Дмитро Олександрович
10. Лисогор Віктор Олександрович
11. Литвиненко Валентин Євгенович
12. Москаленко Таїсія Дмитрівна
13. Олейніков Олександр Сергійович
14. Паровін Георгій Олегович
15. Поліщук Анастасія Василівна
16. Прачук Дмитро Сергійович
17. Расторгуєв Віталій Олегович
18. Шатайло Артем Вячеславович
19. Якобчук Валерій Андрійович

СТУДЕНТСЬКІ КОНФЕРЕНЦІЇ

З 2011 року в Коледжі щороку проводиться студентська науково-технічна конференція «Телекомунікаційні, інформаційні та комп'ютерні мережі та системи: теперішнє та майбутнє». Науково-дослідною роботою студентів, які беруть участь у конференції та виступають з доповідями, керують викладачі коледжу та провідних кафедр академії.

Робота журі IX студентської науково-технічної конференції. 2019 р.

Вручення почесної
грамоти за участь у IX
студентській науково-
технічній конференції
студентці групи 3-21
Альоні Д'яченко.
2019 р.

Учасник IX студентської науково-технічної конференції Денис Тростянецький, група О-41. 2019 р.

Телекомунікаційні системи та інформаційні мережі: теперішнє та майбутнє: тези доп. першої студент. наук.-техн. конф. [Вип. 1] / М-во транспорту та зв'язку України, Держ. адмін. зв'язку, Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, Коледж зв'язку та інформатизації. – Одеса, 2011. – 26 с.

*Організаційний
комітет:*

- Петрусенко С.Ю. –
голова, директор
Коледжу
- Горлінська О.Ю. –
заступник голови,
заступник директо-
ра з навчальної ро-
боти
- Кокорева З.Р. – голова
циклової комісії те-
лекомунікаційних
систем та мереж
- Коваль А.Р. – голова
циклової комісії ін-
формаційних мереж
та оргтехніки
- Козаченко Л.О. – голо-
ва циклової комісії
систем радіозв'яз-
ку, радіомовлення і
телебачення
- Степова А.О. – секре-
тар оргкомітету, ме-
тодист
- Віхтева О.О. – голова
ради студентсько-
го самоврядування,
студентка групи
О-21

Зміст

Секція телекомунікаційних систем та мереж

- Кузнецова Г.В., Макарова Т.С. Основні напрями проце-
су інтеграції розвитку телекомунікацій. (Науко-
вий керівник З.Р. Кокорева)
- Махновський Д.П. Технології спектрального ущільнен-
ня в магістральних транспортних мережах. (Нау-
ковий керівник В.В. Кокорев)
- Кітаєв П.М. Цифрова система комутації «Матриця». (Науковий керівник Л.С. Білаш)

*Секція радіозв'язку,
радіомовлення та телебачення*

- Ковалик С.П. Застосування нанотехнологій в галузі
зв'язку. (Науковий керівник Л.О. Козаченко)
- Штефан О.В. Стиснення сигналів у цифровому телеба-
ченні. (Науковий керівник В.С. Борисенко)
- Костомаров М.М. Сучасна глобальна морська система
зв'язку. (Науковий керівник Н.В. Шишкіна)

Секція інформаційних мереж та оргтехніки

- Фрунзе І.Г. Комплексний технічний захист офісної бу-
дівлі. (Науковий керівник Л.Б. Орлова)
- Журжій І.І. Захист бездротових мереж від хакерів. (На-
уковий керівник А.Р. Коваль)
- Лукашевич О.І. Система безпеки інфокомунікацій-
них послуг у мережі NGN. (Науковий керівник
Д.А. Грибкова)

**Перша студентська
науково-технічна
конференція**

Телекомунікаційні системи та інформаційні мережі: теперішнє та майбутнє, 25 лютого 2012 р.: зб. тез. [Вип. 2]: Друга студентська науково-технічна конференція / Держ. служба спец. зв'язку та захисту інформації України, Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, Коледж зв'язку та інформатизації. – Одеса : КЗІ ОНАЗ, 2012. – 38 с.

Журі конференції

Організаційний комітет

Каптур В.А. – голова, к.т.н., с.н.с., проректор з наукової роботи ОНАЗ ім. О.С. Попова.

Секція телекомунікаційних систем та мереж

Ложковський А.Г. – д.т.н, професор, зав. кафедри комутаційних систем ОНАЗ ім. О.С. Попова

Бондаренко О.В. – д.т.н, професор, зав. кафедри волоконно-оптичних ліній зв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Маковецько Д.О. – к.т.н., старший викладач кафедри технічної електродинаміки та систем радіозв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

Баляр В.Б. – старший викладач кафедри телебачення та радіомовлення ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція інформаційних мереж та оргтехніки; секція гуманітарних наук

Васіліу Є.В. – к.ф.н., м.н.с. доцент, заступник зав. кафедри автоматизованого управління технологічними процесами ОНАЗ ім. О. С. Попова

Степаненко О.В. – зав. науково-навчально-виробничої лабораторії мережних технологій ОНАЗ ім. О.С. Попова

Петрусенко С. Ю. – **голова**, директор Коледжу зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О. С. Попова

Горлінська О. Ю. – **заступник голови**, заступник директора з навчальної роботи

Козаченко Л. О. – голова циклової комісії систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Кокорева З. Р. – голова циклової комісії телекомунікаційних систем та мереж

Малюта С. О. – викладач комп'ютерних дисциплін

Степова А. О. – методист

Коровкін В. В. – голова ради студентського самоврядування

Зміст

Секція телекомунікаційних систем та мереж

- Поліщук К.В. Порівняльний аналіз технології абонентського доступу ADSL I FTTH. (Науковий керівник Ю.М. Грачова)
- Крохмалюк І.В. Варіанти побудови мультисервісної мережі абонентського доступу. (Науковий керівник О.В. Лисюк)
- Заєць І.В. Методи компенсації дисперсії у ВОСП. (Науковий керівник В.В. Кокорев)

Секція радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

- Кольвастр О.О., Костомаров М.М. Перспективи застосування нанотехнологій у пристроях зв'язку. (Науковий керівник Л.О. Козаченко)
- Бесєдін В.В. Огляд систем зв'язку з рухомими об'єктами та перспективи їх розвитку. (Науковий керівник С.М. Шалімов)
- Зарицька Н.В. телебачення XXI-го століття. IPTV. (Науковий керівник Н.В. Шишкіна)

Секція інформаційних мереж та оргтехніки

- Колесниченко О.С., Коровкін В.В. Перспективи застосування нейронних мереж. (Науковий керівник Ю.В. Колівошко)
- Ільященко В.О. Криптографічні засоби захисту бездротових мереж Wi-Fi. (Науковий керівник С.О. Малуца)
- Марінова Н.В. Бездротові мережі на кристалах. (Науковий керівник М.С. Фіньковська)

Секція гуманітарних наук

- Палій О.Г., Вешкін Д.С. Основні етапи розвитку криптографії. (Науковий керівник Д.Я. Бондаренко)
- Римська Н.В. Перевірка трактів телефонного зв'язку на розбірливість лінгвістичним методом. (Науковий керівник І.Д. Борик)
- Жорняк Т.С. Правова охорона діяльності у галузі зв'язку в адміністративному та кримінальному законодавстві України. (Науковий керівник С.В. Лікша)

Телекомунікаційні системи та інформаційні мережі: теперішнє та майбутнє, 23 лютого 2013 р.: зб. тез. [Вип. 3]: Третя студентська науково-технічна конференція / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, Коледж зв'язку та інформатизації. – Одеса : КЗІ ОНАЗ, 2013. – 40 с.

Журі конференції

Каптур В.А. – голова, к.т.н., с.н.с., проректор з наукової роботи ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція телекомунікаційних систем та мереж

Ложковський А.Г. – д.т.н., професор, зав. кафедри комутаційних систем ОНАЗ ім. О.С. Попова

Бондаренко О.В. – д.т.н., професор, зав. кафедри волоконно-оптичних ліній зв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Маковецько Д.О. – к.т.н., с.н.с. науково-дослідного центру економіко-аналітичних досліджень ОНАЗ ім. О.С. Попова

Баляр В.Б. – старший викладач кафедри телебачення та радіомовлення ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція інформаційних мереж та оргтехніки; секція природничо-математичних наук

Васіліу Є.В. – д.т.н., доцент, в.о. директора навчально-наукового інституту радіо, телебачення, електроніки ОНАЗ ім. О.С. Попова

Рожновський М.В. – к.т.н., доцент кафедри технічної електродинаміки та систем радіозв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

Організаційний комітет

Петрусенко С.Ю. – голова, директор Коледжу зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О. С. Попова

Горлінська О.Ю. – заступник голови, заступник директора з навчальної роботи

Козаченко Л.О. – голова циклової комісії систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Кокорева З.Р. – голова циклової комісії телекомунікаційних систем та мереж

Малюта С.О. – викладач комп'ютерних дисциплін

Коровкін В.В. – голова ради студентського самоврядування

Орлова Л.Б. – секретар оргкомітету

Колівошко Ю.В. – викладач основ схемотехніки, методист

Зміст

Секція телекомунікаційних систем та мереж

- Журжій І.І. Дослідження параметрів передачі оптичного волокна. (Науковий керівник З.Р. Кокорева)
- Колесниченко О.С., Коровкін В.В. Мережі наступного покоління NGN: принципи побудови та проблеми впровадження. (Науковий керівник О.В. Лисюк)
- Омельченко О.П., Зубенко М.Г. Інтернет як засіб ділового спілкування і комунікацій. Система Інтернет-телефонії VoIP. (Науковий керівник Ю.М. Грачова)

*Секція радіозв'язку,
радіомовлення та телебачення*

- Форостенко М.О. Відеокомпресія сигналів у цифровому телевізійному мовленні. (Науковий керівник В.С. Борисенко)
- Царев А.А. GSM вчора та сьогодні. Чи є в нього майбутнє? (Науковий керівник С.М. Шалімов)
- Добровольський В.В. Фізичні принципи і об'єкти цифрової наноелектроніки. (Науковий керівник Ю.В. Колівошко)

Секція інформаційних мереж та оргтехніки

- Заболотна А.В., Коровкіна К.В. Використання Cloud технологій та перспективи їх розвитку. (Науковий керівник Л.Б. Орлова)
- Цвігун Б.О., Міненко В.А. Комп'ютерні віруси та сучасні антивірусні програми. (Науковий керівник С.О. Малюта)
- Вешкін Д.С. Захист інформації користувача за допомогою хеш-функції. (Науковий керівник М.С. Фіньковська)

Секція природничо-математичних наук

- Беляєва О.О., Манохіна Н.П. Рішення диференціальних рівнянь для визначення параметрів передачі кабелю «Вита пара». (Науковий керівник В.В. Кокорев)
- Кислов Д.Ф. Адронний колайдер та сучасна фізична картина світу. (Науковий керівник М.В. Страхов)
- Ткаченко І.С. Вплив електромагнітного випромінювання на організм людини. (Науковий керівник Т.М. Калашнікова)
- Шавініна Я.О. Аналіз заходів щодо запобігання кіберзлочинності. (Науковий керівник С.В. Лікша)

Телекомунікаційні, інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє та майбутнє, 22 лютого 2014 р.: зб. тез. [Вип. 4]: Четверта студентська науково-технічна конференція / М-во освіти і науки України, Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, Коледж зв'язку та інформатизації. – Одеса : КЗІ ОНАЗ, 2014. – 34 с.

Журі конференції

Каптур В.А. – голова, к.т.н., с.н.с., проректор з наукової роботи ОНАЗ ім. О. С. Попова

Секція телекомунікаційних систем та мереж

Бондаренко О.В. – д.т.н., професор, зав. кафедри волоконно-оптичних ліній зв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

Лісовий І.П. – д.т.н., професор кафедри телекомунікаційних систем ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Тігарєв А.М. – к.т.н., доцент кафедри комп'ютерно-інтегрованих технологічних процесів і виробництв ОНАЗ ім. О.С. Попова

Баляр В.Б. – старший викладач кафедри телебачення та радіомовлення ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція інформаційних мереж та комп'ютерних наук

Васіліу Є.В. – д.т.н., доцент, директор навчально-наукового інституту радіо, телебачення, електроніки ОНАЗ ім. О.С. Попова

Рожновський М.В. – к.т.н., доцент кафедри технічної електродинаміки та систем радіозв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

Організаційний комітет

Петрусенко С.Ю. – голова оргкомітету, директор Коледжу зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова

Горлінська О.Ю. – заступник голови оргкомітету, заступник директора з навчальної роботи
Козаченко Л.О. – голова циклової комісії систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Кокорева З.Р. – голова циклової комісії телекомунікаційних систем та мереж

Орлова Л.Б. – секретар оргкомітету, викладач циклової комісії інформаційних мереж та оргтехніки

Малюта С.О. – викладач циклової комісії інформаційних мереж та оргтехніки

Трофименко Ю.В. – завідувач денного відділення, викладач циклової комісії систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Коровкін В.В. – голова ради студентського самоврядування

Зміст

Секція телекомунікаційних систем та мереж

- Орел М.М. Дослідження багатомодульної конструкції оптичного кабелю. (Науковий керівник З.Р. Корева)
- Кравцов К.В., Язаджи М.М. Використання оптичних підсилювачів в системах DWDM. (Науковий керівник В.В. Кокорев)
- Зубенко М.Г., Омельченко О.П. Проблеми та перспективи впровадження пасивних оптичних мереж PON. (Науковий керівник Ю.М. Грачова)
- Коровкіна К.В. Використання вейвлет-функцій для відновлення неперервних сигналів. (Науковий керівник О.В. Лисюк)

Секція радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

- Царев А.А. Застосування чипів серії nRF24L у сучасній техніці зв'язку. (Науковий керівник С.М. Шалімов)
- Кислов Д.Ф. Голограма як високоперспективний носій інформації. (Науковий керівник М.С. Матросова)

Секція інформаційних мереж та комп'ютерних наук

- Вешкін Д.С. Стеганографія в сучасному світі. (Науковий керівник Л.Б. Орлова)
- Палій О.Г. Дослідження покриття WLAN AP NanoStation Лосо М2. (Науковий керівник С.О. Малюта)
- Міненко В.А. Асиметрична криптосистема RSA та цифровий підпис на її основі. (Науковий керівник М.С. Фіньковська)

Телекомунікаційні, інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє та майбутнє, 4 квітня 2015 р.: зб. тез. [Вип. 5]: П'ята студентська науково-технічна конференція / М-во освіти і науки України, Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, Коледж зв'язку та інформатизації. – Одеса : КЗІ ОНАЗ, 2015. – 34 с.

Журі конференції

Голова журі:

Каптур В.А. – к.т.н., с.н.с., проректор з наукової роботи ОНАЗ ім. О.С. Попова

Члени журі:

Секція телекомунікаційних систем та мереж

Степанов Д.М. – к.т.н., доцент кафедри волоконно-оптичних ліній зв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

Корчинський В.В. – д.т.н., доцент кафедри передачі даних та інформаційної безпеки ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Рожновський М.В. – к.т.н., доцент кафедри технічної електродинаміки та систем радіозв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

Баляр В.В. – к.т.н., старший викладач кафедри телебачення та радіомовлення ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція інформатики та обчислювальної техніки

Васіліу Є.В. – д.т.н., доцент, директор навчально-наукового інституту радіо, телебачення та інформаційної безпеки ОНАЗ ім. О.С. Попова

Ніколаєнко С.В. – к.т.н., старший викладач кафедри інформаційних технологій ОНАЗ ім. О.С. Попова

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

Петрусенко С.Ю. – директор Коледжу зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова

Заступник голови оргкомітету:

Горлінська О.Ю. – заступник директора з навчальної роботи

Секретар оргкомітету:

Орлова Л.Б. – голова циклової комісії інформатики та обчислювальної техніки

Члени оргкомітету:

Козаченко Л.О. – голова циклової комісії систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Кокорева З.Р. – голова циклової комісії телекомунікаційних систем та мереж
Герасимова Т.М. – завідувач навчально-методичної лабораторії

Малюта С.О. – викладач циклової комісії інформатики та обчислювальної техніки

Махновський Д.П. – викладач циклової комісії систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Фіньковська М.С. – викладач циклової комісії телекомунікаційних систем та мереж

Воробйова О.О. – голова ради студентського самоврядування, студентка групи О-412/42

*Зміст**Секція телекомунікаційних
систем та мереж*

- Вербецька А.М. Перспективи розвитку мережі PON в місті Одеса. (Науковий керівник В.В. Кокорев)
Заболотна А.В. Несанкціонований доступ до інформації у волоконно-оптичних лініях зв'язку при втратах у волокні. (Науковий керівник М.С. Фіньковська)
Краєв О.В. Розробка клієнт-серверних додатків в соціальних мережах. (Науковий керівник Ю.М. Грачова)

*Секція радіозв'язку,
радіомовлення та телебачення*

- Лапчевський Є.В., Бондаренко В.С. Використання планшетів та смартфонів для прийому мобільного ТВ. (Науковий керівник В.С. Борисенко)
Кислов Д.Ф. Дослідження можливостей глушіння мобільного зв'язку стандарту GSM-900. (Науковий керівник С.М. Шалімов)
Тарабара М.В., Колісниченко Р.Д. Цифровий частото-мір на мікроконтролері КР1878ВЕ1. (Науковий керівник Л.О. Козаченко)

*Секція інформатики
та обчислювальної техніки*

- Воробйова О.О., Міненко В.А. Менеджери паролів та їх вразливість. (Науковий керівник Л.Б. Орлова)
Угрік В.А. Дослідження та порівняння хмарних сховищ даних. (Науковий керівник С.О. Малюта)
Архіпова А.О., Кічуга М.Б. Створення автоматичної системи на основі апаратної платформи Arduino. (Науковий керівник С.С. Бельдюгіна)

Телекомунікаційні, інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє та майбутнє, 2 квітня 2016 р.: зб. тез. [Вип. 6]: Шоста студентська науково-технічна конференція / М-во освіти і науки України, Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, Коледж зв'язку та інформатизації. – Одеса : КЗІ ОНАЗ, 2016. – 39 с.

Журі конференції

Голова журі:

Каптур В.А. – к.т.н., с.н.с., проректор з наукової роботи ОНАЗ ім. О.С. Попова

Члени журі:

Секція телекомунікаційних систем та мереж

Лісовий І.П. – д.т.н., професор кафедри телекомунікаційних систем ОНАЗ ім. О.С. Попова

Васіліу Є.В. – д.т.н., професор, директор навчально-наукового інституту радіо, телебачення та інформаційної безпеки ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Баляр В.Б. – к.т.н., доцент кафедри телебачення та радіомовлення ОНАЗ ім. О.С. Попова

Маковецько Д.О. – к.т.н., доцент кафедри телебачення та радіомовлення ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція інформатики та обчислювальної техніки

Ніколаєнко С.В. – к.т.н., доцент кафедри інформаційних технологій ОНАЗ ім. О.С. Попова

Царьов Р.Ю. – старший викладач кафедри мереж зв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

Петрусенко С.Ю. – директор Коледжу зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова
Заступник голови оргкомітету:

Горлінська О.Ю. – заступник директора з навчальної роботи

Секретар оргкомітету:

Орлова Л.Б. – голова циклової комісії інформатики та обчислювальної техніки

Члени оргкомітету:

Козаченко Л.О. – голова циклової комісії систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Грачова Ю.М. – голова циклової комісії телекомунікаційних систем та мереж

Герасимова Т.М. – завідувач навчально-методичної лабораторії

Малюта С. О. – викладач циклової комісії інформатики та обчислювальної техніки

Махновський Д.П. – викладач циклової комісії систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Фіньковська М.С. – викладач циклової комісії телекомунікаційних систем та мереж

Угрік В.А. – голова ради студентського самоврядування, студентка групи О-31

Зміст

Секція телекомунікаційних систем та мереж

- Краєв О.В. Розробка додатків для мобільних пристроїв на базі ОС Android. (Науковий керівник Ю.М. Грачова)
- Кушнерик М.В. Вплив дисперсії на пропускну здатність оптичного каналу. (Науковий керівник М.С. Фіньковська)
- Пустовіт С.П. Дослідження вразливостей двоетапної автентифікації STEAM GUARD. (Науковий керівник Д.П. Махновський)

*Секція радіозв'язку,
радіомовлення та телебачення*

- Пірог О.Г. Порівняльний аналіз розвитку IP TV у світі. (Науковий керівник В.С. Борисенко)
- Лапчевський Є.В., Бондаренко В.С. Дослідження можливостей підсилення сигналу Wi-Fi антени у побутових умовах. (Науковий керівник С.М. Шалімов)
- Колісниченко Р.Д., Скуртул І.І. Стереопередавач FM-діапазону з синтезатором частоти на мікроконтролері. (Науковий керівник Л.О. Козаченко)
- Анган С.І. Реінкарнація «Полювання на лисиць». (Науковий керівник М.М. Суліма)

Секція інформатики та обчислювальної техніки

- Леонідов О.М. Дослідження ефективності нейромережових технологій порівняно з класичними алгоритмами для задач штучного інтелекту. (Науковий керівник Л.Б. Орлова)
- Угрік В.А., Соколовський А.С. Дослідження, розвиток та впровадження технології Li-Fi. (Науковий керівник С.О. Малюта)
- Головко Г.С., Гальчинський Ю.О. Дослідження уніфікації медіаобладнання. (Науковий керівник С.С. Бельдюгіна)

Телекомунікаційні, інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє та майбутнє, 8 квітня 2017 р.: зб. тез. [Вип. 7]: Сьома студентська науково-технічна конференція / М-во освіти і науки України, Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, Коледж зв'язку та інформатизації. – Одеса : КЗІ ОНАЗ, 2017. – 34 с.

Журі конференції

Голова журі:

Каптур В.А. – к.т.н., с.н.с., проректор з наукової роботи ОНАЗ ім. О.С. Попова

Члени журі:

Секція телекомунікацій та радіотехніки

Лісовий І.П. – д.т.н., професор кафедри телекомунікаційних систем ОНАЗ ім. О.С. Попова

Русаловський В.Б. – к.т.н., доцент, директор ННІ заочного навчання ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція інформаційних технологій

Васіліу Є.В. – д.т.н., професор, директор навчально-наукового інституту радіо, телебачення та інформаційної безпеки ОНАЗ ім. О.С. Попова

Царьов Р.Ю. – старший викладач кафедри мереж зв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція автоматизації та комп'ютерних технологій

Ошаровська О.В. – к.т.н., доцент кафедри телебачення та радіомовлення ОНАЗ ім. О.С. Попова

Кумиш В.Ю. – к.т.н., старший викладач кафедри мереж і систем поштового зв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

Петрусенко С.Ю. – директор Коледжу зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова

Заступник голови оргкомітету:

Горлінська О.Ю. – заступник директора з навчальної роботи

Секретар оргкомітету:

Орлова Л.Б. – голова циклової комісії інформатики та обчислювальної техніки

Члени оргкомітету:

Ящишина І.Я. – заступник директора з навчально-виховної роботи

Трофименко Ю.В. – завідувач денного відділення, викладач циклової комісії телекомунікаційних систем та мереж

Осадчук Т.В. – методист

Грачова Ю.М. – голова циклової комісії телекомунікаційних систем та мереж
Бельдюгіна С.С. – викладач циклової комісії інформатики та обчислювальної техніки

Шалімов С.М. – викладач циклової комісії систем радіозв'язку, радіомовлення та телебачення

Соколовський А.В. – голова ради студентського самоврядування, студент групи К-31

Зміст

Секція телекомунікацій та радіотехніки

- Ярешко Д.С. Аналіз інформаційних технологій розповсюдження мультимедійних даних у високошвидкісних та надійних каналах передачі. (Науковий керівник П.Ю. Марколенко)
- Дутка П.І. Робототехніка для початківців. (Науковий керівник С.М. Шалімов)
- Анган С.І. Застосування принципу суперпозиції в оптиці для розширення використання DWDM модулів. (Науковий керівник М.М. Суліма)

Секція інформаційних технологій

- Чудін К.С. Організація зв'язків реляційних баз даних SQL динамічного сайту. (Науковий керівник Ю.М. Грачова)
- Нечитайло В.Д., Пасішнюк Д.А. Розробка алгоритмів самонавчальних програм на основі нейромереж. (Науковий керівник С.С. Бельдюгіна)
- Соколовський А.С. Аналіз ефективності сучасних алгоритмів шифрування. (Науковий керівник В.Й. Кільдишев)

*Секція автоматизації
та комп'ютерних технологій*

- Пустовіт С.П. Нейронні мережі у розпізнаванні та перетворенні графічних образів. (Науковий керівник С.М. Вороной)
- Куляк А.А. Розпізнавання графічних образів з використанням алгоритмів розпізнавання образів та машинного зору. (Науковий керівник Л.В. Глазунова)
- Танов М.Р. Комп'ютерні перекладачі, що працюють на основі нейронних мереж. Їх переваги та недоліки. (Науковий керівник Л. Б. Орлова)

Телекомунікаційні, інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє та майбутнє, 14 квітня 2018 р.: зб. тез. [Вип. 8]: Восьма студентська науково-технічна конференція / М-во освіти і науки України, Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, Коледж зв'язку та інформатизації. – Одеса : КЗІ ОНАЗ, 2018. – 30 с.

Журі конференції

Голова журі:

Каптур В.А. – к.т.н., с.н.с., проректор з наукової роботи ОНАЗ ім. О.С. Попова

Члени журі:

*Секція автоматизації,
телекомунікацій та радіотехніки*

Баляр В.Б. – к.т.н., ст. викладач кафедри ТБ та РМ ОНАЗ ім. О.С. Попова

Маковецько Д.О. – к.т.н., доцент кафедри ТБ та РМ ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція інформаційних технологій

Кумиш В.Ю. – к.т.н., начальник НДЧ ОНАЗ ім. О.С. Попова

Царьов Р.Ю. – старший викладач кафедри мереж зв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

*Секція комп'ютерних технологій
та захисту інформації*

Васіліу Є.В. – д.т.н., професор, директор ННІ РТ та ІБ ОНАЗ ім. О.С. Попова

Кільдишев В.Й. – к.т.н., доцент кафедри ІБ та ПД ОНАЗ ім. О.С. Попова

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

Петрусенко С. Ю. – директор Коледжу зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова

Заступник голови оргкомітету:

Горлінська О. Ю. – заступник директора з навчальної роботи

Секретар оргкомітету:

Орлова Л. Б. – викладач

Члени оргкомітету:

Ящишина І.Я. – заступник директора з навчально-виховної роботи

Трофименко Ю.В. – завідувач денного відділення, викладач циклової комісії телекомунікацій та радіотехніки;

Осадчук Т.В. – методист

Кокорева З.Р. – голова циклової комісії телекомунікацій та радіотехніки

Бельдюгіна С.С. – викладач циклової комісії телекомунікацій та радіотехніки

Малюта С. О. – викладач циклової комісії інформатики та обчислювальної техніки

Тарашкевич В. – голова ради студентського самоврядування, студентка групи Р-31

Зміст

*Секція автоматизації,
телекомунікацій та радіотехніки*

- Дутка П.І. Інтернетизація телевізійного мовлення. (Науковий керівник В.С. Борисенко)
- Медведенко В.В. Аналіз можливостей використання технології SDR у навчальному процесі. (Науковий керівник С.В. Сідень)
- Васильєв П.С. Організація телефонних розмов з використанням GSM-мосту. (Науковий керівник О.В. Кокорєв)
- Нечитайло В.Д., Тростянецький Д.К. Автоматизація процесів за допомогою комп'ютерного програмування. (Науковий керівник С.С. Бельдюгіна)

Секція інформаційних технологій

- Гончар К.В., Бочаров Д.В. Аналіз можливостей використання технологій доповненої реальності в навчальному процесі. (Науковий керівник С.М. Вороной)
- Максимишин О.І., Олійник В.С. Системи автоматизованого оцінювання компетенцій студентів в поточному навчанні. (Науковий керівник Г.А. Єгошина)
- Соколовський А.С. Розробка Android-додатку. (Науковий керівник С.О. Малюта)

*Секція комп'ютерних технологій
та захисту інформації*

- Куляк А.А. Створення алгоритму емпіричного визначення доцільності генерації даних у блокчейн-просторі. (Науковий керівник С.П. Шнайдер)
- Шалюк Д.А. Методи оптимізації для захисту табличних даних. (Науковий керівник І. С. Петренко)
- Белоциця Ю.О. Аналіз безпеки Telegram ІМ. (Науковий керівник С.С. Великодний)

Телекомунікаційні, інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє та майбутнє, 30 березня 2019 р.: зб. тез. [Вип. 9]: Дев'ята студентська науково-технічна конференція / М-во освіти і науки України, Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, Коледж зв'язку та інформатизації. – Одеса : КЗІ ОНАЗ, 2019. – 32 с.

Журі конференції

Голова журі:

Каптур В.А. – к.т.н., с.н.с., проректор з наукової роботи ОНАЗ ім. О.С. Попова

Члени журі:

*Секція автоматизації,
телекомунікацій та радіотехніки*

Тихонов В.І. – д.т.н., професор кафедри мереж зв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки,

Баляр В.Б. – к.т.н., старший викладач кафедри телебачення та радіомовлення ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція інформаційних технологій

Кумиш В.Ю. – к.т.н., начальник НДЧ ОНАЗ ім. О.С. Попова

Царьов Р.Ю. – старший викладач кафедри мереж зв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

*Секція комп'ютерних технологій
та захисту інформації*

Васіліу Є.В. – д.т.н., професор, директор ННІ РТ та ІВ ОНАЗ ім. О.С. Попова

Севастьян Є.О. – старший викладач кафедри інформаційної безпеки та передачі даних ОНАЗ ім. О.С. Попова

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

Петрусенко С.Ю. – к.пед.н., директор Коледжу зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова

Заступник голови оргкомітету:

Горлінська О.Ю. – заступник директора з навчальної роботи

Секретар оргкомітету:

Орлова Л.Б. – викладач циклової комісії інформатики та обчислювальної техніки

Члени оргкомітету:

Яцишина І.Я. – заступник директора з навчально-виховної роботи

Трофименко Ю.В. – завідувач денного відділення, викладач циклової комісії телекомунікацій та радіотехніки

Осадчук Т.В. – методист

Кокорева З.Р. – голова циклової комісії телекомунікацій та радіотехніки

Кокорев О.В. – к.філос.н., голова циклової комісії інформатики та обчислювальної техніки

Малюта С.О. – викладач циклової комісії інформатики та обчислювальної техніки

Тарашкевич В.О. – голова ради студентського самоврядування, студентка групи Р-41

Зміст

*Секція автоматизації,
телекомунікацій та радіотехніки*

- Тарашкевич В.О. Методи просторового аналізу для оцінки паралаксу. (Науковий керівник В.С. Борисенко)
- Тростянецький Д.К., Венжик В.С. Сучасні бездротові технології. Розробка власного приладу з його використанням. (Науковий керівник О.В. Кокорев)
- Васильєв П.С. Теоретичні аспекти SDN & NFV технологій та приклади їх використання. (Науковий керівник С.О. Малюта)

Секція інформаційних технологій

- Максимишин О.І. Порівняльний аналіз сучасних фреймворків для мікроконтролерів та засобів розробки. (Науковий керівник Р.І. Петровський)
- Мерецький К.А., Тиховський С.Л. Порівняльний аналіз технологій при використанні Javascript та WebAssembly. (Науковий керівник Р.І. Петровський)
- Д'яченко А.І. Порівняльний аналіз hash-функцій. (Науковий керівник В.П. Козловська)

*Секція комп'ютерних технологій
та захисту інформації*

- Філіппова М.В. Аналіз використання Darknet інтернет-користувачами. (Науковий керівник О.В. Кокорев)
- Червоненко Б.М., Харламов А.А. Esports science and its future as a part of traditional sports. (Науковий керівник С.С. Бельдюгіна)
- Белолиця Ю.О. Порівняльний аналіз VPN сервісів. (Науковий керівник Л.Б. Орлова)

Телекомунікаційні, інформаційні та комп'ютерні мережі і системи: теперішнє та майбутнє, 12 вересня 2020 р.: зб. тез. [Вип. 10]: Десята студентська науково-технічна конференція / М-во освіти і науки України, Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж зв'язку та інформатизації Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова». – Одеса : ВСП «ФКЗІ ОНАЗ ім. О. С. Попова», 2020. – 32 с.

Журі конференції

Голова журі:

Каптур В.А. – к.т.н., с.н.с., проректор з наукової роботи ОНАЗ ім. О.С. Попова

Члени журі:

*Секція автоматизації,
телекомунікацій та радіотехніки*

Маковесенко Д.О. – к.т.н., доцент кафедри телебачення та радіомовлення ОНАЗ ім. О.С. Попова;

Баляр В.Б. – к.т.н., старший викладач кафедри телебачення та радіомовлення ОНАЗ ім. О.С. Попова

Секція інформаційних технологій

Кумиш В.Ю. – к.т.н., начальник НДЧ ОНАЗ ім. О.С. Попова

Царьов Р.Ю. – старший викладач кафедри мереж зв'язку ОНАЗ ім. О.С. Попова

*Секція комп'ютерних
технологій та захисту інформації*

Кільдишев В.Й. – к.т.н., доцент кафедри кібербезпеки та технічного захисту інформацій ОНАЗ ім. О.С. Попова

Стайкуца С.О. – к.ф.н., доцент кафедри кібербезпеки та технічного захисту інформацій ОНАЗ ім. О.С. Попова

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

Петрусенко С.Ю. – к.п.н., директор Коледжу зв'язку та інформатизації ОНАЗ ім. О.С. Попова

Заступник голови оргкомітету:

Горлінська О.Ю. – заступник директора з навчальної роботи

Секретар оргкомітету:

Гуменна О.А. – завідувач навчально-методичного кабінету

Члени оргкомітету:

Ящишина І.Я. – заступник директора з навчально-виховної роботи

Владова Т.С. – завідувач денного відділення, викладач циклової комісії телекомунікацій та радіотехніки

Кокорева З.Р. – голова циклової комісії інтелектуальних технологій та зв'язку

Кокорев О.В. – к.філос.н., викладач циклової комісії інтелектуальних технологій та зв'язку

Орлова Л.Б. викладач циклової комісії інтелектуальних технологій та зв'язку

Малюта С.О. – викладач циклової комісії інтелектуальних технологій та зв'язку

Д'яченко А.І. – голова ради студентського самоврядування, студентка групи 3-41

Зміст

*Секція автоматизації,
телекомунікацій та радіотехніки*

- Бойштян О.О. Новітні технології в створенні дисплейних пристроїв. (Науковий керівник В.С. Борисенко)
- Харламов А.А. Augmented reality as part of life of a modern person. (Науковий керівник О. В. Кокорев)
- Васильєва К.Ю., Москаленко Т.Д. Дослідження особливостей поширення електромагнітного поля в середині приміщення. (Науковий керівник М.В. Рожновський)
- Червоненко Б.М., Зарейчук І.С. Development and comparative analysis between general purpose data transfer protocols and highly specialized protocols for embedded devices. (Науковий керівник С.С. Бельдюгіна)

Секція інформаційних технологій

- Дріга Б.В. Розробка Веб-додатку для обміну повідомленнями з використанням бібліотеки Vue.js та програмної платформи Node.js. (Науковий керівник В.П. Козловська)
- Руснак Д.В., Свіщ М.О. Порівняння ігрових рушіїв Unity та Unriol Engine на прикладі розробки гри. (Науковий керівник С.О. Малюта)
- Смірнов С.В. Створення інді-гри на ігровому рушії Unity. (Науковий керівник Л.Б. Орлова)

*Секція комп'ютерних технологій
та захисту інформації*

- Басов С.В. Квантовий комп'ютер та квантові розрахунки. (Науковий керівник В.Є. Басов)
- Жук О.І. Посилення криптостійкості шифру, заснованого на псевдовипадкових генераторах хаосу. (Науковий керівник В.В. Корчинський)
- Белоциця Ю.О. Порівняльний аналіз VPN сервісів. (Науковий керівник Л.Б. Орлова)
- Левченко Д.В., Пузанов К.О. Розроблення нейронної мережі в інтерфейсі Python. (Науковий керівник Є.В. Васіліу)

СТУДЕНТИ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ І-ІІ КУРСІВ КОЛЕДЖУ 2020-2021 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

І КУРС

«Інженерія програмного забезпечення»

Група З-11

1. Анісімов Анатолій Анатолійович
2. Артюшок Костянтин Олександрович
3. Аршавський Сергій Олександрович
4. Вахідов Арсен Ровшанович
5. Гайдаш Діана Олександрівна
6. Димитров Єгор Андрійович
7. Жеков Ігор Дмитрович
8. Зотов Андрій Олексійович
9. Ківалова Владислава Олександрівна
10. Колісніченко Микита Артемович
11. Котлін Максим Юрійович
12. Кубліцька Софія Ігорівна
13. Мавроматіс Константинос
14. Михайленко Костянтин Володимирович
15. Наджибулла Абдуль Сабір Аліївич
16. Олійник Максим Віталійович
17. Пастернак Ростислав Ігорович
18. Розуменко Олександр Русланович
19. Сорока Віталій Сергійович
20. Стуєнко Денис Юрійович
21. Товкис Денис Русланович
22. Усольцев Костянтин Сергійович
23. Фернандес де Рівес Микола Сергійович
24. Царан Вікторія Ігорівна
25. Янак Денис Сергійович

Група З-12

1. Бандиш Ілля Володимирович
2. Биков Віктор Леонідович
3. Богов Дмитро Костянтинович
4. Васильченко Вадим Андрійович
5. Возна Надія Сергіївна
6. Габінський Максим Миколайович
7. Єпіхін Андрій Дмитрович

8. Єременко Андрій Сергійович
9. Кобзар Назар Броніславович
10. Крамер Володимир Дмитрович
11. Крохін Максим Вікторович
12. Крустальов Яків Вадимович
13. Кузьминський Артем Олександрович
14. Курсов Сергій Олександрович
15. Кухаренко Данііл Олександрович
16. Лабунець Ярослав Васильович
17. Лапін Микита Віталійович
18. Пашков Володимир Михайлович
19. Рєпін Олексій Андрійович
20. Стельмах Олександр Леонідович
21. Хрістофоров Анатолій Костянтинович
22. Чернова Анна Юріївна
23. Чуківський Микола Вікторович
24. Ярош Богдан Сергійович

«Комп'ютерні науки»

Група Кб-11

1. Батиченко Софія Володимирівна
2. Бобряшов Максим Дмитрович
3. Бровка Володимир Олегович
4. Ващишин Віктор Вікторович
5. Воробйов Кирило Максимович
6. Дмитрієв Максим Сергійович
7. Желнов Аріель Сергійович
8. Задерей Андрій Сергійович
9. Іщенко Денис Сергійович
10. Кліменко Аристарх Іванович
11. Кузнецов Євген Андрійович
12. Летаєв Димитрій Едуардович
13. Макаров Максим Олександрович
14. Мартиненко Євген Володимирович
15. Марущак Сергій Сергійович
16. Островський Богдан Костянтинович
17. Петрюк Вадим Семенович
18. Ратушний В'ячеслав Сергійович
19. Рингач Богдан Борисович
20. Тусменко Катерина Віталіївна

21. Чеботарьов Володимир Олександрович
22. Шум Олександр Олександрович
23. Ярешко Гліб Олегович
24. Яроцька Дар'я Сергіївна

Група Кн-11

1. Амуров Дмитро Олександрович
2. Антонюк Владислава Олександрівна
3. Балендор Кирило Сергійович
4. Баштанар Микита Костянтинівич
5. Бондаренко Євгеній Ігорович
6. Борков Олександр Дмитрович
7. Возіянов Ігор Володимирович
8. Головка Андрій Сергійович
9. Голосной Сергій Сергійович
10. Концевой Микита Володимирович
11. Кравчук Владислав Євгенович
12. Кудлаєнко Євгенія Віталіївна
13. Лазарєв Андрій Миколайович
14. Левицька Надія Олександрівна
15. Люшненко Вадим Сергійович
16. Матвійчук Данііл Олегович
17. Мельниченко Євгеній Костянтинівич
18. Палій Кіра Едуардівна
19. Погребнюк Олександр Олександрович
20. Рожко Анатолій Ігорович
21. Сливченко Максим Юрійович
22. Станков Тимур Валентинович
23. Султанов Андрій Олегович
24. Туркевич Віталій в'ячеславович
25. Усенко Іван Сергійович
26. Фрунза Ілля Олександрович
27. Хажанець Карім Олександрович
28. Чувальський Дмитро Сергійович
29. Шапірова Віолетта Костянтинівна
30. Шевченко Ярослав Сергійович

172 «Телекомунікації та радіотехніки» (телекомунікації)

Група То-11

1. Абражей Андрій Олександрович
2. Боднарук Аліна Миколаївна
3. Болотін Данііл Юрійович
4. Бураков Дмитро Іванович
5. Вельчев Кирило Андрійович

6. Гураль Павло Вадимович
7. Закерничний Андрій Вікторович
8. Калина Владислав Євгенійович
9. Касап Юсуф-Ілля Юксельович
10. Княгницький Артем Костянтинівич
11. Кушнір Олександр Сергійович
12. Людвенко Василь Павлович
13. Мазуренко Юлія
14. Михайлов Вадим Сергійович
15. Мороз Костянтин Олександрович
16. Одностальченко Анастасія В'ячеславівна
17. Осадчук Станіслав Володимирович
18. Петров Євгеній Васильович
19. Романовський Олександр Сергійович
20. Росінська Катерина Сергіївна
21. Рябоконь Маргарита Степанівна
22. Савенков Данііл Сергійович
23. Серпіонов Микита Петрович
24. Сівінова Валерія Олегівна
25. Цветков Олексій Володимирович
26. Яценко Микита Валерійович

172 «Телекомунікації та радіотехніки» (радіотехніка)

Група Тр-11

1. Басюк Ігор Аркадійович
2. Безвіконний Микита Олександрович
3. Бондарь Володимир
4. Герега Олексій Сергійович
5. Голікова Діана Геннадіївна
6. Гуренко Владислав Миколайович
7. Денисенко Богдан Романович
8. Дяченко Станіслав Тарасович
9. Завальський Владислав Геннадійович
10. Зверев Данило Андрійович
11. Льїн Євген Володимирович
12. Митроченко Олександр Миколайович
13. Присакар Анатолій Геннадійович
14. Руденко Максим Олександрович
15. Свиридов Гліб Анатолійович
16. Синявський Назар Петрович
17. Стадник Олександр Миколайович
18. Старовицький Максим Максимович
19. Супрун Роман Андрійович
20. Таранущенко Данило Дмитрович

21. Тарасюк Денис Віталійович
22. Чапа Аліна Романівна
23. Шевчук Вікторія Миколаївна
24. Юзьков Дмитро Олександрович

II КУРС

«Інженерія програмного забезпечення»

Група З-21

1. Ангел Клим Вікторович
2. Баранець Владислав Олександрович
3. Білий Олександр Романович
4. Бойко Юлія Дмитрівна
5. Бухта Микита Миколайович
6. Галабурда Владислав Геннадійович
7. Геращенко Михайло Іванович
8. Делієргієв Олександр Олександрович
9. Іванюк Андрій Богданович
10. Кіров Ігор Євгенович
11. Кобзар Владислав Віталійович
12. Колінько Нікіта Євгенович
13. Константінова Єлизавета Романівна
14. Корнійчук Георгій Миколайович
15. Кочо Владислав Опанасович
16. Кузьмін Данило Ілліч
17. Леонідов Дмитро Миколайович
18. Мартиненко Юрій Миколайович
19. Мезецька Марина Сергіївна
20. Падура Олександр Сергійович
21. Прунич Ірина Михайлівна
22. Розенцвайг Даніель Олегович
23. Савочкін Анатолій Сергійович
24. Салабай Михайло Олександрович
25. Самойленко Владислав Олександрович
26. Свентицький Нікіта Олександрович
27. Феденьов Ілля Андрійович
28. Яценко Олександр Костянтинович

«Комп'ютерні науки»

Група Кб-21

1. Богаченко Дмитро Ігорович
2. Бондурівський Володимир Сергійович
3. Венерчук Євгеній Віталійович
4. Гураль Катерина Олексіївна

5. Гураль Олексій Олексійович
6. Деде Павло Федорович
7. Заржицький Владислав Олександрович
8. Киршенюк Ігор Віталійович
9. Марковський Олександр Анатолійович
10. Медведев Максим Ігорович
11. Мельник Олексій Володимирович
12. Мельниченко Олександр Вікторович
13. Михайленко Георгій Олександрович
14. Молчанов Владислав Семенович
15. Недін Євгеній Андрійович
16. Підченко Артем Ярославович
17. Рахманов Аркадій Ігорович
18. Розенфельд Дарина Андріївна
19. Семьонкін Дмитро Олександрович
20. Синютін Андрій Євгенович
21. Фішов Артур Вадимович
22. Чебан Олег Миколайович
23. Чижик Ілля Ігорович
24. Явтушенко Данило В'ячеславович

Група Кн-21

1. Артемов Андрій Костянтинович
2. Балінський Артем Сергійович
3. Беник Іван Юрійович
4. Березовський Дмитро Олександрович
5. Борцевич Віктор Вікторович
6. Букач Владислав Миколайович
7. Дроздовський Максим Денисович
8. Іванов Роман Олегович
9. Каїн Вадим Олександрович
10. Кружков Анатолій Анатолійович
11. Маковеева Олександра Олександрівна
12. Масловська Кіра Андріївна
13. Мельниченко Руслан Олександрович
14. Михайлов Денис Дмитрович
15. Мокан Віктор Юрійович
16. Перелі Савелій Петрович
17. Петін Михайло Вікторович
18. Сагалян Артур Валентинович
19. Скіпор Крістіан Андрійович
20. Твердохліб Крістіна Ігорівна
21. Тишбір Єлизавета Володимирівна
22. Тишкул Максим Валентинович
23. Чаїр Гарип-Деніс Мікаїлович
24. Чебан Георгій Вікторович
25. Яцкар Мартін Пітер

172 «Телекомунікації та радіотехніки» (телекомунікації)

Група То-21

1. Ауман Владислав Віталійович
2. Васильковський Вадим Олександрович
3. Васильковський В'ячеслав Олександрович
4. Гаврильченко Микита Сергійович
5. Гладченко Володимир Володимирович
6. Жданов Данііл Денисович
7. Ільєнко Микита Сергійович
8. Камінський Микита Олексійович
9. Клок Ростислав Зіновійович
10. Коваленко Ігор Олександрович
11. Кондрашев Артем Володимирович
12. Маєвський Євгеній Олександрович
13. Макєєв Юлій Андрійович
14. Мамедова Софія Русланівна
15. Осіпенко Ярослав Дмитрович
16. Проценко Олександр Ігорович
17. Рахімі Рамон Джомагул
18. Стенгач Ігор Олегович
19. Стоянов Георгій Євгенович
20. Тесленко Максим Сергійович
21. Чолак Олександр Васильович
22. Ярешко Олександр Сергійович

172 «Телекомунікації та радіотехніки» (радіотехніка)

Група Тр-21

1. Бурлаченко Олександр Віталійович
2. Дихан Леонід Андрійович
3. Власіхін Іван Сергійович
4. Жарков Ян Євгенович
5. Івашковська Катерина Юріївна
6. Лебедєв Віталій Ілліч
7. Літвяков Данило Олексійович
8. Марецький Нікіта Вікторович
9. Мойсак Іван Володимирович
10. Недайборщ Артур Русланович
11. Недалков Владислав Юрійович
12. Пашинов Денис
13. Степанов Данил в'ячеславович

14. Татаріна Дарія Сергіївна
15. Фоменко Катерина Валеріївна
16. Целуйко Євгеній Сергійович
17. Чебан Любомир Іванович
18. Шапошніков Андрій Віталійович
19. Шестерик Дмитро Віталійович
20. Юдіна Карина Олександрівна
21. Юдіна Христина Олександрівна

III КУРС

«Інженерія програмного забезпечення»

Група З-31

1. Богорош Андрій Юрійович
2. Васильєв Олександр
3. Вівсюк Дмитро Юрійович
4. Глушук Максим Валерійович
5. Грабовський Олексій Сергійович
6. Жук Дмитро Ігорович
7. Журавський Євгеній Андрійович
8. Журбик Станіслав Дмитрович
9. Загребельний Андрій Юрійович
10. Осіпенко Роман Сергійович
11. Побережний Максим Вадимович
12. Погожин Нікіта Олегович
13. Привалов Станіслав Валерійович
14. Руснак Данііл Володимирович
15. Свіщ Максим Олександрович
16. Слободчиков Данило Геннадійович
17. Смірнов Станіслав Вікторович
18. Суховенко Ілля Олександрович
19. Терещенко Максим Віталійович
20. Цьомик Микита Сергійович
21. Чергенцов Микола Сергійович
22. Шевченко Леонід Віталійович
23. Яценко Данііл Юрійович

«Комп'ютерні науки»

Група Кб-31

1. Алі Амір Фалляхович
2. Бедір Ахмет Кенан
3. Борисов Богдан Олександрович
4. Вельчев Андрій Олексійович

5. Гоцик Олександр Владиславович
6. Груздов Ілля Євгенович
7. Дмитрієв Нікіта Олексійович
8. Жиманов Сергій Денисович
9. Істратов Дмитро Олексійович
10. Казьмирович Роман Валерійович
11. Клещенко Ніколай Андрійович
12. Левченко Даніїл Вікторович
13. Маковейчук Катерина Олексіївна
14. Паненко Руслан Володимирович
15. Петровець Віталій Валерійович
16. Поляков Михайл Борисович
17. Пузанов Костянтин Олексійович
18. Савенко Денис Русланович
19. Савченко Ілля Андрійович
20. Селютін В'ячеслав Юрійович
21. Случик Марина Віталіївна
22. Тумін Ігор Олексійович
23. Ходикін Павло Андрійович
24. Шевченко Олексій Олегович

**172 «Телекомунікації та радіотехніки»
(телекомунікації)**

Група Т0-31

1. Бартков Богдан Леонідович
2. Батіст Богдан Миколайович
3. Бондаренко Олександр Денисович
4. Вареник В'ячеслав Максимович
5. Зайчуковський Дмитро Сергійович
6. Катраман Анастасія Дмитрівна

7. Кириченко Олексій Вікторович
8. Краснюк Максим Вадимович
9. Налбат Данило Олександрович
10. Прядка Станіслав Андрійович
11. Рудой Андрій Михайлович
12. Рушін Владислав Сергійович
13. Стецурін Костянтин Ігорович
14. Твердохліб Ельдар Альбертович
15. Убейник Роман Сергійович
16. Швець Михайло Дмитрович
17. Яковлев Кіріл Сергійович

**172 «Телекомунікації та радіотехніки»
(радіотехніка)**

Група Тр-31

1. Альмухаметов Микита Радикович
2. Апанасенко Анна Ігорівна
3. Волошаненко Дмитро Олександрович
4. Ісаков Михайло Валерійович
5. Капріор Максим Олександрович
6. Книшенко Богдан Андрійович
7. Ковтун Віктор Олександрович
8. Кучменьов Костянтин Дмитрович
9. Лопатін Олександр Олександрович
10. Магурян Євген Олегович
11. Первова Катерина Олександрівна
12. Печерський Станіслав Олегович
13. Широков Лев Ігорович
14. Шкодовський Владислав Ігорович
15. Янів Сергій Іванович

А

Абдуллаєв Малік Байрам Огли 184
Абражей А.О. 214
Абрамов В.А. 72, 162
Абрамов С.А. 160
Абріємов М.Ю. 180
Аве Г.К. 60
Авелічев Р.В. 185
Авжі О.А. 178
Адещенко О.В. 181
Адрианов С.А. 22
Акмалова С.В. 182
Албур В.І. 192
Александров М.І. 159
Александрук О.К. 186
Алексенцев П.В. 183
Алексеев В.В. 181
Алещенко В. 139, 189
Алескерова Д.М. 186
Алі А.Ф. 216
Алфьоров А.С. 179
Алюшин С.І. 68
Альперсон Ірина 161
Альмухаметов М.Р. 217
Амуров Д.О. 214
Ананченко Т.П. 5
Анбіндер Д. 158, 168
Анган С.І. 188, 204, 206
Ангел К.В. 215
Андонов С.Л. 181
Андрейченко А.О. 184
Андрєєв О.А. 192
Андрієвська К. 68
Андропов Д.А. 160
Андрощук А.Д. 186
Анісімов А.А. 213
Аніца М.О. 185
Антінескул О.О. 178
Антонюк В.О. 214
Апанасенко Андрій Ігорович 182
Апанасенко Анна Ігорівна 217
Апельганц В.В. 184
Арабаджій А.А. 178
Ардаліонов А.Ю. 177
Арнаутов І.О. 188
Артемов А.К. 215
Артюх Д.М. 176
Артюх Є.О. 184
Артюшок К.О. 213
Архипов М.С. 179
Архіпова А.О. 185, 202
Аршавський С.О. 213
Арюпіна Л.В. 5
Астапенков Д.І. 191
Асюченко О.В. 178

Атаманюк А.М. 176
Атаманюк О.А. 178
Атаманюк С.С. 182
Аугустиняк В.Й. 157, 158, 159, 161,
162, 166, 167
Ауман В.В. 216
Аухтер Г.Г. 57
Афанасьєв Є.Д. 178
Ахвандеров О.А. 175
Ахмедов Е. 139, 185

Б

Бабенцов Г.С. 190
Бабій О.І. 188
Багнев Я.С. 187
Багранюк І.В. 183
Бажора О.О. 181
Базіян В.Д. 63, 157, 174
Баїс А.Ф. 191
Бакал П.В. 179
Бакулін В.О. 176
Балабан І.І. 181
Балакчі В.В. 191
Балан Ю.С. 182
Баланін Г.М. 60
Балануца С.Л. 184
Балєндор К.С. 214
Балінський А.С. 134, 215
Баляр В.Б. 195, 197, 199, 201, 203,
207, 209, 211
Бандиш І.В. 213
Баньковський К.Р. 186
Барабаш О.А. 190
Баранов А.В. 184
Баранов Володимир фон 22
Баранов фон *див.* Баранов Володимир фон
Бараш А.В. 185
Барашков О. В. 186
Баранець В.О. 215
Барбакар Г.Є. 182
Барбашов Г.С. 177
Барбул О.І. 181
Барбулат К.М. 183
Бардинюк С.В. 185
Барковська О.М. 5
Барська С.Я. 160
Бартков Б.Л. 217
Басов В.Є. 212
Басов С.В. 191, 212
Басюк І.А. 214
Батист Б. 139
Батиченко С.В. 213
Батіст Б.М. 217
Батраков Ю.О. 191
Батура К.А. 182
Бахрін Є.Г. 186
Бацула Є.П. 187
Бачинський О.А. 175
Башлаєва В.Ю. 191
Баштанар М.К. 214
Баштова Я.В. 192
Бедір Ахмет Кенан 216
Безбородько О.А. 16
Безвіконний М.О. 214
Безвіконний С.О. 185
Безменов Д.В. 190
Безсонова С.М. 179
Бек О.В. 55
Белей З.І. 177
Белл О. 22
Бельницька О.М. 5
Беник І.Ю. 215
Берг А.И. 35
Берегулько В.О. 177
Березовський Д.О. 215
Берекет Т.О. 178
Берестенко С.В. 183
Беркович Д.А. 9
Берна Я.В. 185
Бернардацці 28
Бережок Є.В. 5
Бегу І.Я. 175
Бєжан Н.Ф. 175
Бєлий В.М. 188
Бєлик М.О. 186
Бєлінська А.В. 189
Бєлоциця Ю.О. 190, 208, 210, 212
Бєльдюгіна С.С. 10, 102, 130, 131, 202, 204,
205, 206, 207, 208, 210, 212
Бєляєва О.О. 182, 198
Бєну Н.М. 10, 103
Бєседін В.В. 180, 196
Биков В.Л. 213
Биков П.А. 61
Бирка О.Б. 185
Бичек Ю.О. 178
Бичков В.Л. 160
Бишляга Ю.О. 185
Біберман М.А. 60
Біішев А.В. 176
Білаш Л.С. 194
Білецький С.Л. 176
Білий О.Р. 215
Білик О.І. 189
Білинець Є.В. 177
Білоног Ю.О. 130
Білошицький Г.Р. 70, 157, 174
Білошицький Є.В. 178
Бірюкова І.О. 5
Бішляга Є.П. 172
Близниченко І.І. 178

- Блохов Д.В. 182
 Бобровский К.О. 188
 Бобрятков М.Д. 213
 Богаченко Д.І. 215
 Богаченко К.А. 186
 Богданов Б.А. 186
 Богов Д.К. 213
 Богомолец А.А. 51
 Богорош А.Ю. 216
 Богославський І.І. 184
 Боделан О.О. 187
 Боднарук А.М. 214
 Боднарчук А.С. 190
 Боз А.М. 134, 189
 Бойко А.В. 191
 Бойко А.Ю. 176
 Бойко В.О. 185
 Бойко І.В. 185
 Бойко Ю.Д. 215
 Бойко Я.В. 187
 Бойців І.В. 177
 Бойчев В.В. 177
 Бойштян О.О. 192, 212
 Болдескул А.І. 168
 Болотін Д.Ю. 214
 Большакова К.С. 185
 Большакова Я.І. 186
 Бондар О.Д. 182
 Бондар Ю.І. 185
 Бондаренко Віктор Сергійович 182
 Бондаренко Владислав Сергійович 187,
 202, 204
 Бондаренко В.І. 183
 Бондаренко Д.Я. 196
 Бондаренко Є.І. 214
 Бондаренко Є.М. 180
 Бондаренко Л.Г. 192
 Бондаренко М.В. 185
 Бондаренко Олег Володимирович 195, 197, 199
 Бондаренко Олександр Валерійович 179
 Бондаренко О.Д. 217
 Бондарев І.О. 175
 Бондарчук Олександр Олександрович 176
 Бондарчук Ольга Олексіївна 192
 Бондарь В. 214
 Бондурівський В.С. 215
 Бордан В.Я. 186
 Борик І.Д. 10, 104, 130, 196
 Борисенко В.С. 10, 106, 194, 198, 202,
 204, 208, 210, 212
 Борисов Б.О. 216
 Борисов Д.В. 186
 Борков О.Д. 214
 Бородай Г.Р. 183
 Борсук В.М. 179
 Борсук М.М. 182
 Ботнар С.Г. 192
 Борцевич В.В. 215
 Ботова О.О. 175
 Бочарников С.О. 188
 Бочаров Д.В. 190, 208
 Браїловський Б.Я. 63, 174
 Браславська М.М. 187
 Браславський Є.Я. 189
 Братченко В. 171
 Браун К.Ф. 54, 55
 Браціано А.С. 61
 Брижаний Г.О. 191
 Брік А.М. 61
 Брітнер Л.П. 9, 80, 171
 Бровка В.О. 213
 Бродецький Д.Д. 176
 Бродський А.М. 33
 Бродський Г.А. 61, 62
 Брюх М.О. 184
 Бублик М.І. 189
 Будіш Н.М. 185
 Буднік П.В. 181
 Будніцький М.Б. 178
 Буза С.В. 185
 Бузган В.А. 182
 Буката Ю.В. 189
 Букач В.М. 215
 Булавина Є.М. 183
 Буляндра І.О. 178
 Бурак О.О. 148
 Бураков Д.І. 214
 Бурдейний Д.В. 177
 Бурков К.Ю. 190
 Бурлак А.О. 188
 Бурлака А.І. 190
 Бурлаков О.Ю. 177
 Бурлаченко Д.І. 179
 Бурлаченко О.В. 216
 Бурлаченко П.М. 181
 Бурлюк Д. 47
 Бутенко Д.Д. 188
 Бухгейм Е.О. 37, 60
 Бухта М.М. 133, 134, 215
 Буцан О.В. 177
 Буюклі М.Ю. 190

В

- Вайнер О.Л. 9
 Вакаренко С.С. 179
 Вакарчук В.В. 185
 Валентинова І. 22
 Валігурська Я.М. 190
 Валов М.Ю. 177
 Валовой М.Д. 82, 83
 Валяев Д.Ю. 192

Варданян М.М. 178
Вареник В.М. 217
Вартоломей Д.В. 176
Васалатій А.Я. 185
Васенькін О.М. 179
Василевич А.В. 45
Василевська А.В. 186
Васильєв А. 37
Васильєв Г.Г. 184
Васильєв Д.В. 191
Васильєв Л.С. 187
Васильєв О. 216
Васильєв П.В. 182
Васильєв П.С. 189, 208, 210
Васильєва Ж. 158, 162
Васильєва К.Ю. 139, 192, 212
Васильків І.Ю. 176
Васильченко Р.І. 185
Василюк Я.Г. 191
Васіліу Є.В. 195, 197, 199, 201, 203, 205,
207, 209, 212
Васильковський Вадим Олександрович 216
Васильковський В'ячеслав Олександрович 216
Васильченко В.А. 213
Васільєв Д.М. 181
Васіна А.В. 187
Васьков А.В. 185
Вахідов А.Р. 213
Вацик Д.В. 178
Вашестюк М.В. 183
Ващишин В.В. 213
Вдовіченко О.В. 181
Великодний С.С. 208
Велікодний М.О. 177
Вельчев К.А. 214
Венжик В.С. 189, 210
Венерчук Є.В. 215
Вербецька А.М. 185, 202
Верещак Т.Ю. 175
Вержак О.О. 183
Верзлов Д.Є. 192
Верхградський А.Д. 183
Верховський М.В. 192
Верьовка Б.О. 187
Вельчев А.О. 216
Вешкін Д.С. 182, 196, 198, 200
Винокуров К.Я. 154, 155, 177
Висоцька І.О. 180
Виходець О.В. 180
Вишневський Є.О. 131, 185
Вісюк Д.Ю. 131, 134, 216
Вілесов А.О. 177
Вінниченко О.О. 182
Віннікова Ю.О. 179
Віноградова В.В. 189
Віхренко О.В. 178

Віхтєва О.О. 155, 181, 194
Віциховський С.А. 76, 79
Владе А.П. 184
Владимиров В.М. 60
Владиченко І.Р. 191
Владова Т.С. 10, 96, 130, 131, 211
Власенко А.С. 180
Власіхін І.С. 216
Власюк С.В. 183
Возіянов І.В. 214
Возна Н.С. 213
Вознюк Л.П. 177
Войнаровський П. 44
Войтюшенко В.І. 138, 180
Волинський С.Н. 60
Волинюк С.С. 189
Волкінде Л.А. 62
Волков Л.П. 192
Волковинський А.В. 155, 189
Волковський А.О. 177
Волокін Є.О. 5
Волошаненко Д.О. 217
Волошина К.І. 186
Волощук Д.М. 177
Волчанов П.С. 179
Волчкова Л.І. 85
Вольфензон В.Д. 162
Волянський Ю.М. 176
Ворнік Д.І. 186
Воробієнко П.П. 7, 55, 58, 62, 63, 138
Воробйов К.М. 213
Воробйова О.О. 141, 155, 184, 201, 202
Воронов В.С. 183
Вороной С.М. 206, 208
Воронцов М.С. 28, 69
Воротило В.С. 183
Врублевська А.В. 178
Второва Г.В. 160
Вузлов Є.В. 177
Вульф А.А. 60
Вяземський О. 15

Г

Габінський М.М. 213
Габрусь В.А. 184
Габур І.С. 188
Гавриленко С.Ю. 189
Гаврилов В.В. 175
Гаврилов М.В. 188
Гаврильченко А.В. 182
Гаврильченко М.С. 216
Гаврилюк Є.Ю. 182
Гаврущенко А.А. 184
Гагарін Ю. 146
Гадзяцький В.П. 44, 49, 50, 51

- Гайдаржи Д.Д. 183
Гайдаш Д.О. 213
Гайдучек І.М. 64
Гайса О.М. 191
Галабурда В.Г. 215
Галета І.В. 183
Галета О.О. 183
Галкін В.С. 185
Гальчинський Ю.О. 187, 204
Галчонкова Н.І. 116, 152
Галюза С.С. 108, 133
Гарінов О.О. 182
Гарматюк А.С. 188
Гасанов Р.І. 179
Гасенко А.П. 83
Гафітулін М.Є. 179
Гвоздьов В.І. 76
Геліч К.Х. 183
Геллер Ю. 160
Генріх А.Ю. 190
Герасименко В.В. 192
Герасимова Т.М. 130, 175, 201, 203
Геращенко М.І. 215
Геращенко Максим Сергійович 186
Геращенко Маргарита Сергіївна 191
Геращенко Микола Сергійович 187
Герега О.С. 214
Герман М.Л. 191
Гилевич 51
Гилко І.Ю. 148
Гіль О.Г. 186
Гладченко В.В. 216
Глазунова Л.В. 206
Глиняний Р.П. 179
Глушанін О.П. 189
Глушейко В.С. 183
Глушук М.В. 216
Гоголь З.Д. 76
Гоголь М.В. 15
Гойсан М.О. 176
Голікова Д.Г. 214
Головко А.С. 214
Головко Г.С. 18, 204
Головчанський Т.Ю. 189
Голодецький С.С. 187
Голодніков П.М. 176
Голосной С.С. 214
Голота О.С. 187
Голубов Г.Й. 9, 76, 79
Гольденберг 174
Гончар І.М. 176
Гончар К.В. 190, 208
Гончаренко М.І. 184
Гончаров В.В. 189
Гончаров О.С. 175
Горб В.О. 179
Горбатюк С.Р. 182
Горбуненко К.О. 191
Гордейко В.В. 190
Гордієнко В.О. 192
Горлінська О.Ю. 10, 84, 85, 86, 93, 97, 102, 104, 110, 142, 194, 195, 197, 199, 201, 203, 205, 207, 209, 211
Горобець О.В. 182
Городецька Х.В. 186
Городецький В.В. 186
Городиський В.І. 181
Горпиненко М.М. 181
Горя М.В. 179
Горячев Ю.К. 76, 82, 147
Гостінник С.С. 179
Гохман Х.І. 44
Гоцик О.В. 217
Гоцул М.Я. 178
Грабовський О.С. 216
Граненко Д.І. 175
Гранковський О.І. 178
Грачов Д.Д. 192
Грачова Ю.М. 130, 131, 144, 145, 196, 198, 200, 202, 203, 204, 205, 206
Греков Є.Г. 181
Гречаний В.В. 176
Гречанова Ю.О. 183
Гречка Д.В. 182
Грешнов М.С. 185
Гриб С.Ю. 176
Грибкова Д.А. 194
Григор'єв В.І. 176
Григоращенко Ю.С. 177
Григорович К.О. 186
Григорян Д.А. 178
Гринько Г.Ф. 58, 59
Грищенко О.Л. 55, 58, 62, 63
Грозовський В.В. 183
Грозовський О.В. 180
Гром М.І. 192
Груздов І.Є. 217
Губанова Д.О. 183
Гук Д.С. 180
Гуманенко В.С. 178
Гуменна О.А. 97, 211
Гуменюк С. 20, 22, 31, 42, 51, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 73, 74, 75, 77, 78, 79
Гураль К.О. 215
Гураль О.О. 134, 215
Гураль П.В. 214
Гуренко А.С. 190
Гуренко В.М. 214
Гурєєв Д.С. 190
Гурильов О. 15
Гуркалов К.І. 80
Гурліч Л. 141

Гурліч Л.О. 183
Гусаков Є.Д. 178
Гусін М.В. 180
Гусін О.В. 192
Густокашин В.В. 188
Гуртовенко Г. 162, 170
Гуртовенко С. 162
Гуцалюк С.В. 76
Гуцуляк С.Ф. 187
Гушан М.Л. 185
Гюго В. 141

Д

Давтян А.С. 183
Даллаквa В.І. 69
Данильчук О.Г. 183
Даніско О.В. 185
Данченко К.А. 190
Дар'яш К.О. 180
Даракчи Е.С. 189
Дашков А.В. 187
Дашян А.В. 187
Дворжак Д.П. 187
де Рішельє *див.* Рішельє де
Дегтярьов В.С. 187
Деде В.В. 176
Деде П.Ф. 215
Делі О.П. 5
Делієргієв О.О. 215
Дем'янчук Р.В. 180
Демешко В.В. 192
Демидов В.Л. 148
Демидов П.В. 183
Демченко К.В. 185
Демченко О.В. 184
Демчик Є.В. 131, 181
Демчик М.В. 180
Демчук А. 131
Демянов Ю.І. 181
Денисенко Б.Р. 214
Денисенко Д.К. 177
Денисенко Л.К. 177
Денисов М.О. 191
Денисова Л.С. 9, 70
Денков І.М. 179
Дерев'яно Б.Ф. 172
Дерев'яно П. 172
Демержи В.О. 190
Деткова О.О. 181
Джаламага Г.В. 185
Джапарідзе Е.Я. 145
Дзюба О.С. 181
Дикусар О.О. 188
Димитров Є.А. 213
Димитрова К.М. 177
Дитюк В.С. 177
Дихан Л.А. 216
Дихніч В.П. 83
Дишленко М.І. 191
Діденко С.В. 178
Діденкул Д.П. 190
Діденкул С.В. 183
Дідик О.Г. 187
Дідріхсон В.Ф. 37, 57
Дімчев С.Б. 189
Діордіяшенко Р.Ю. 183
Дічев В.В. 177
Дмитрієв В.Ю. 192
Дмитрієв М.С. 213
Дмитрієв Н.О. 217
Дмитрієв П.В. 179
Дмитрієнко А.В. 183
Добрицький Д.Ю. 185
Добровольський В.В. 183, 198
Добровольський Д.С. 176
Добрянська В.О. 185
Довбня Т.О. 176
Довгань А.О. 189
Додончо В.В. 184
Дозорець Л.К. 160
Долгопольський Е.Л. 177
Долженко І.В. 184
Долотказін О.А. 181
Домброван О.І. 184
Домбровський В.О. 17
Домчинський К.О. 180
Донєв О.І. 184
Донченко А.В. 187
Дорофєєв А. 17
Дорофтей В.К. 183
Доценко Я.І. 184
Драган В.О. 188
Драган К.М. 141, 178
Драган О.О. 181
Драненко А.О. 186
Драчевський А.Р. 189
Дріга Б.В. 192, 212
Дробілко С.М. 176
Дробот А.О. 185
Дроздовський А.О. 5, 46
Дроздовський М.Д. 215
Дряхлов Д.А. 178
Дубовський К.Є. 57, 48
Дудукаленко Є.В. 184
Дуплін О.Ю. 178
Дурасова О.М. 179
Дутка П.І. 188, 206, 208
Духанін П.А. 63, 174
Дьоготь М.О. 187
Дьоміна Т.С. 178
Дьяченко О.В. 111

Д'яків В.С. 187
 Д'яченко А.І. 155, 192, 193, 210, 211
 Дяченко С.Т. 214
 Дюдін Є.В. 175
 Дюма О. 141

Е

Ерушевич Р. 159, 162
 Есмонт Ф.І. 60
 Ешмен К.В. 177

Є

Євдокимов О. 158
 Євдокимов П.Я. 158, 160
 Євенко В.О. 183
 Євлампієв В.Ю. 182
 Євсеєнко О.С. 179
 Єгошина Г.А. 208
 Єжевський М.В. 185
 Єлагін Д.О. 191
 Єлсуф'єв В.О. 179
 Єлькін М.М. 179
 Ємельянов М.І. 181
 Ємельянова М.А. 179
 Єпіхін А.Д. 213
 Єрвачов П.Д. 184
 Єременко А.С. 213
 Єрмаков В.М. 60
 Єрьоменко І.Ф. 181

Ж

Жайворон В.А. 182
 Жарков Я.Є. 216
 Жванецький М. 173
 Жданов Д.Д. 216
 Жеков І.Д. 213
 Желнов А.С. 213
 Желтухіна А.Н. 60
 Желясков А.В. 191
 Жеребко М.В. 186
 Жеребчук В.О. 189
 Жила Ю.С. 177
 Жилин Я. 62
 Жилле Г. 37
 Жиманов С.Д. 217
 Жимолостнова В.В. 109
 Жирова С.Л. 176
 Жорняк О.С. 175
 Жорняк Т.С. 179, 196
 Жуйко І.А. 192
 Жук Д.І. 216
 Жук О.І. 191, 212
 Жуков С.П. 182

Жукова А.М. 180
 Жумайло К.О. 192
 Журавльов Р.О. 177
 Журавський Є.А. 216
 Журбик С.Д. 131, 216
 Журжій І.І. 181, 194, 198

З

Завальський В.Г. 214
 Завтур Л. 168
 Зав'ялов О.Є. 178
 Загребельний А.Ю. 216
 Задерей А.С. 213
 Зайчуковський Д.С. 217
 Закерничний А.В. 214
 Заржицький В.О. 215
 Збарський М.І. 80
 Зверев Д.А. 214
 Зівік Л.А. 61
 Зінчаренко О.В. 9, 64
 Зінюк К.О. 179
 Зубко О.І. 76, 82, 147
 Заболотна А.В. 198, 184, 202
 Заєць І.В. 179, 196
 Зарейчук І.С. 212
 Зарицька Н.В. 180, 196
 Зубенко М.Г. 182, 198, 200
 Заболотна А.В. 184, 198, 202
 Забулдигін Д.Г. 184
 Зав'ялов О.Є. 178
 Завальонкова Є.О. 184
 Задойнов М.С. 190
 Задорожний П.М. 176
 Заєць І.В. 179
 Зайцев О.П. 184
 Закордонський В.Є. 189
 Закордонський В.Ю. 187
 Закорчемний І.О. 179
 Залеський Ю.Є. 176
 Зарицька В.Ю. 189
 Зарицька Н.В. 180, 196
 Зарічанська А.В. 189
 Заруба С.С. 189
 Застава С.А. 184
 Засядьвовк Я.О. 192
 Захаров В.В. 183
 Захарчук А.О. 187
 Здор'єва О.С. 183
 Земляний А.В. 179
 Зерман І.Б. 191
 Зерман К.Б. 190
 Зернов В.Є. 186
 Зілінська В.О. 185
 Зінюк К.О. 179
 Змієвський М.А. 171

Зобнін В.С. 187
 Зорін А.О. 188
 Зотов А.О. 213
 Зубак А.М. 184
 Зубенко М.Г. 182
 Зюко А.Г. 146

I

Іваницька С.В. 181
 Іванов Є.О. 179
 Іванов Є.С. 177
 Іванов І.А. 131, 182
 Іванов М.Є. 189
 Іванов Р.О. 215
 Іванова А.О. 183
 Іванова В.А. 186
 Іванова Г.М. 175
 Іванова К.О. 180
 Іванова Т.В. 175
 Іванченко А.В. 5
 Іванченко І.Д. 186
 Іванюк А.Б. 215
 Іванюк В.О. 184
 Івахненко М.С. 184
 Івашковська А.Г. 130, 131
 Івашковська К.Ю. 216
 Івашковський М.Ю. 185
 Івченко С.В. 185
 Ігнатов Д.А. 182
 Ізобілін Д.М. 185
 Ілієва О.В. 190
 Ільєнко М.С. 216
 Ільїн Є.В. 214
 Ільященко В.О. 141, 196, 180
 Іманов Н.Н. 179
 Іншутін І.А. 187
 Іорга Д.В. 182
 Іпсіланті О. 28
 Ірха Ю.В. 183
 Ісаков М.В. 217
 Ісензон К.Д. 192
 Ісрафілов І.Г. 184
 Істратов Д.О. 217
 Іщенко Д.С. 213

Й

Йовенко В.Є. 185
 Йордакієва Ж.О. 115, 152

К

Кавунський І.Д. 187
 Кадін М.Ю. 192
 Казанжи Є.О. 189

Казани А.О. 182
 Казани К.О. 179
 Казанський П.Є. 60
 Казарновський Л.О. 139, 181
 Казьмирович Р.В. 217
 Каїн В.О. 215
 Каковкіна О.В. 180
 Калафіцький С.Ю. 187
 Калашніков В.В. 177
 Калашніков М.В. 179
 Калашнікова Т.М. 198
 Каленич М.С. 186
 Калина В.В. 191
 Калина В.Є. 214
 Калінін В.В. 181
 Калужова А. 171
 Кальнюк А.В. 179
 Каманюк Г.П. 185
 Камінський І.О. 131, 184
 Камінський М.О. 216
 Камінський П.С. 182
 Камінський С.С. 181
 Кандиба Д.В. 187
 Кандиба О.Л. 182
 Кандинський В. 47
 Капацин І.А. 183
 Каплан Л.Я. 72
 Каплуненко А.І. 185
 Капріор М.О. 217
 Каптур В.А. 195, 197, 199, 201, 203, 205,
 207, 209, 211
 Карайван О.В. 191
 Карангел Д.Є. 191
 Караніколов М.С. 178
 Карван В.М. 179
 Кардаков М.С. 177
 Карой О.Є. 187
 Карпенко Л. 158, 162
 Карпова А.П. 176
 Карталіану М.Я. 182
 Касап Юсуф-Ілля Юксельович 214
 Каспирович І.С. 175
 Касьян В.Ю. 185
 Касьянова О.О. 184
 Катаєв В. 50
 Катаєв П.В. 50
 Катерина II, *рос. імператриця* 13
 Катраман А.Д. 217
 Катречко Д.В. 192
 Качан Т.А. 112
 Качуровська А.К. 186
 Кашаєв А.О. 183
 Каюков С.Л. 189
 Квятковський Д.П. 175
 Кекул А.О. 191
 Келеберда С.С. 180

- Керсиров 174
Кинка С. 16, 17, 20
Кириленко М.О. 184
Кириченко М.І. 177
Кириченко О.В. 217
Киришенюк І.В. 215
Кислов Д.Ф. 125, 185, 198, 200, 202
Кишинівський Е.Ф. 64
Ківалова В.О. 213
Кіка А.В. 182
Кіліус Ф.Ф. 60
Кілор М.А. 181
Кільдишев В.Й. 206, 207, 211
Кім В.В. 184
Кіпер К.В. 180
Кіров І.Є. 215
Кірієнко О.О. 179
Кіров Г.І. 181
Кірсанова В. 73
Кір'яков П.А. 60
Кір'янов А.В. 180
Кісов А.Ю. 176
Кітаєв П.М. 178, 194
Кітік Д.С. 182
Кічка П.С. 189
Кічуга М.Б. 202
Клевчук Є.В. 184
Клещеногов В. 134
Клещеногов Н.А. 217
Клим О.О. 130, 131
Клименко І.А. 187
Клименко С.В. 180
Климчук П.П. 176
Кліменко А.І. 213
Клок Р.З. 216
Кмитюк В.М. 182
Книщенко Б.А. 217
Кобельник М.І. 178
Кобзар В.В. 215
Кобзар Н.Б. 213
Кобилкін М.О. 189
Коваленко А.О. 192
Коваленко А.Р. 191
Коваленко В.Д. 184
Коваленко Д.В. 192
Коваленко І.О. 216
Коваленко Н.В. 183
Коваленко О.О. 176
Коваленко Х.О. 176
Ковалик С.П. 179, 194
Коваль Альбіна Робертівна 194
Коваль Артур Русланович 187
Коваль Ю.О. 184
Ковальов Д.В. 192
Ковальов О.Д. 181
Ковальов О.О. 186
Ковальчук А.А. 192
Ковальчук К.О. 176
Ковальчук Л.Д. 183
Ковальчук О.О. 176
Ковальчук Ю.В. 183
Кованжи Д.Л. 182
Кованський С.І. 188
Ковилін О.В. 179
Ковтун В.О. 217
Ковтун О.О. 189
Ковшпер І.А. 182
Коган Я.В. 63, 66, 67, 174
Коджебаш В.П. 186
Кожухар А.Ю. 190
Козак В.І. 110
Козаковський О.Д. 185
Козарезнюк О.О. 177
Козаченко Л.О. 10, 76, 113, 146, 194, 195, 196, 197, 199, 201, 202, 203, 204
Козирєв Д.Д. 192
Козідубов М.В. 185
Козієнко В.А. 181
Козленко М.П. 188
Козловська В.П. 210, 212
Козовякін Д.О. 185
Кокарев А.Ю. 191
Кокорев В.В. 116, 194, 196, 198, 200, 202
Кокорев О.В. 10, 89, 114, 116, 208, 209, 210, 211, 212
Кокорева Г.С. 184
Кокорева З.Р. 10, 75, 76, 89, 116, 149, 194, 195, 197, 198, 199, 200, 201, 207, 209, 211
Колесник Д.О. 191
Колесник С.С. 191
Колесник Т.Ю. 177
Колесніченко О.С. 182, 196, 198
Колесніченко С.В. 179
Колєв Л.Д. 175
Колінько Н.Є. 215
Колівошко Р.М. 131, 184
Колівошко Ю.В. *див.* Трофименко Ю.В.
Колісніченко Р.Д. 186, 202, 204
Колісніченко М.А. 213
Колісніченко М.С. 185
Колмичек Р.В. 184
Колобков Є.О. 185
Коломієць Д.В. 190
Коломійчук М.В. 188
Колонтай О.О. 185
Колос В.Л. 175
Колосов М.В. 187
Колпаков О.О. 181
Колчак В.Ю. 176
Кольвастр О.О. 180, 196
Кольцов В.В. 190

- Коляда А.О. 186
Комендант В.О. 184
Кондаков А.Г. 9, 70, 160
Кондаков А.І. 164
Кондрашев А.В. 216
Конін Є.О. 176
Коноваленко М.А. 178
Коноплянко Р.О. 185
Константинова Є.Р. 215
Концевой М.В. 214
Кончаловський П. 47
Копанська М.В. 182
Копейкін 67
Копилова О.В. 176
Копитко В.О. 185
Копніченко П.І. 176
Копп М.Ф. 64, 171
Корабльов В.О. 186
Кордон Д.В. 187
Корж Д.О. 192
Корнєєв І.В. 175
Корнійчук Г.М. 215
Коровкін В.В. 131, 155, 182, 195, 196,
197, 198, 199
Коровкіна К.В. 141, 184, 198, 200
Король Р.О. 177
Корольков В.О. 177
Корольов А.В. 178
Коротич А.В. 177
Корсіков О.Ю. 180
Корхов А.Ю. 190
Корчевний А. О. 185
Корчинський В.В. 201, 212
Коршак В.В. 187
Костенко М.О. 190
Костецький В.В. 191
Костов І.А. 187
Костова Р.Х. 175
Костомаров М.М. 180, 194, 196
Костров З.Г. 176
Костров М.І. 188
Косько А.В. 192
Котенко К.В. 176
Котець М.А. 191
Котлін М.Ю. 213
Котов В.В. 184
Котова Н.О. 55, 57, 58, 63
Котуман А.О. 181
Кочев О.Ю. 175
Коченко О.І. 188
Кочетов Ю.М. 181
Кочо В.О. 133, 215
Кошовенко М.В. 175
Кравець Д.М. 60
Кравець І.Р. 188
Кравець М.О. 184
Кравцов К.В. 139, 182, 200
Кравцуненко Є.В. 175
Кравченко С.Д. 60
Кравчук В.Є. 214
Кравчук В.О. 184
Крамер В.Д. 213
Краєв О.В. 187, 202, 204
Краєвський І.Ю. 155, 177
Красільников І.М. 176
Краснопольська Н.В. 178
Краснюк М.В. 217
Крестинський В.Т. 79, 82, 147
Крецу М.М. 184
Кривенко О.М. 185
Кривич А.Г. 178
Кривцов В.О. 187
Крижановський І.П. 185
Крижанюк О.Т. 184
Крилов І.А. 187
Кримус Б.Я. 70
Крисюк Д.В. 176
Криштафор З.З. 184
Кривіденко Ю.А. 175
Кройтер С.Р. 191
Кронфельс М.А. 86, 130
Кропотухін Н.С. 163
Крохінов М.В. 213
Крохмалюк І.В. 131, 181, 196
Крошин Д.Є. 192
Кругаль Г.О. 188
Круглий Є.В. 186
Кружков А.А. 215
Крупецький О.В. 179
Крустальов Я.В. 213
Кручинін А.Л. 181
Крушельницький А.В. 186
Крючков В.В. 176
Ксенжик А.М. 178
Кубліцька С.І. 213
Кудінов О.В. 176
Кудлаєнко Є.В. 214
Кудрич Е.Б. 189
Кудряшов А.С. 186
Кузнецова Г.В. 179, 194
Кузнецов В.О. 76, 82, 83
Кузнецов Є.А. 213
Кузь М.С. *див. Фіньковська М.С.*
Кузьминський А.О. 213
Кузьмич А.О. 139, 187
Кузьмін А.В. 175
Кузьмін Д.І. 215
Кулаков Д.С. 188
Кулаков І.О. 180
Кулалов І.П. 184
Кулик І.Ф. 180
Куликовський О.Д. 176

Куліковський К.С. 175
Кулінчик В.Г. 179
Кульчак І.В. 189
Куляк А.А. 189, 206, 208
Кумиш В.Ю. 55, 58, 62, 63, 205, 207, 209, 211
Кунецький М.О. 184
Купріш О.С. 177
Кураєв О.О. 184
Куркудим К.О. 183
Курлов В.І. 182
Курсов С.О. 213
Куслій Д.А. 180
Куспляк Д.П. 182
Кутасін Б.П. 146
Кухаренко Д.О. 213
Куц Д.В. 185
Кучеров І.М. 180
Кучерук Г.О. 182
Кучменюв К.Д. 217
Кушнерик М.В. 187, 204
Кушнір А.В. 184
Кушнір О.С. 214
Кьося І.В. 178
Кюрпек В.І. 185
Кюссе Є.І. 190

Л

Лаба К.М. 176
Лабунець Я.В. 213
Лазарєв А.М. 214
Лаврентьев Д.О. 181
Лавренюк О.А. 188
Лавренюк Я.Ю. 179
Лавринько О.І. 185
Лавров В.Ю. 181
Лагуткін Д.А. 176
Лазор І.Б. 187
Лазор С.І. 190
Лакомка І.Б. 182
Лановий А.О. 176
Лапай А.А. 189
Лапін М.В. 213
Лапчевський Є.В. 187, 202, 204
Ларіонов М. 47
Ласковець В.А. 192
Лашевич А.А. 192
Лебедев В.С. 188
Лебедь Є.В. 192
Лебідко В.І. 184
Левандовська А.О. 190
Левицька Н.О. 214
Левін Ю.К. 139, 189
Левченко Д.В. 212, 217
Левчук К.С. 185
Ленік Д.А. 192

Леонідов Д.М. 215
Леонідов О.М. 186, 204
Лепський А.О. 176
Лермонтов М. 15
Летаєв Д.Е. 213
Лещенко В.В. 180
Лебедев В.І. 216
Лимаренко Д.А. 191
Лисенко А.О. 191
Лисенко К.О. 182
Лисогор В.О. 192
Лисюк О.В. 196, 198, 200
Лисяков І.О. 176
Литвин К.О. 182
Литвиненко В.Є. 192
Лівадов Є.П. 182
Лікша С.В. 115, 151, 196, 198
Лінкар В.Ю. 175
Ліпковський М.О. 191
Лісецька Н.В. 190
Лісецький К.В. 179
Ліскіна В.О. 189
Лісовенко Ю.В. 176
Лісовий І.П. 199, 203, 205
Лісовий Р.І. 188
Літвяков Д.О. 216
Логачов А.І. 192
Ложковський А.Г. 195, 197
Лозович С.О. 178
Лопатін А.С. 184
Лопатін О.О. 217
Лужанський Є.В. 184
Лужанський О.А. 191
Луйк А.А. 80
Лукашевич В.І. 177
Лукашевич О.І. 178, 194
Лукашенко Д.Д. 192
Лукіна С.В. 179
Лупцова Л. 170
Лупша В.О. 188
Лутковський В.О. 178
Лучич З. 68
Лучич Ф.Л. 68
Лучків О.В. 180
Лушніков Р.В. 190
Лущик С. 47
Львович Р.В. 54
Львовський І. 162, 163, 167, 168
Лю О.В. 192
Любуня К.В. 187
Людвенко В.П. 214
Лющенко В.С. 214
Ляшенко А.О. 187
Ляшенко І.В. 187

М

- Маас В.Ф. 68, 69
Мавроматіс К. 213
Магац С.В. 177
Магурян Є.О. 217
Маєвський Є.О. 216
Мазуренко Ю. 214
Мазурчак В.М. 184
Майборода М. 158
Майданюк Н.Г. 5
Майер О.П. 190
Майнов О.С. 155, 177
Майнов С.В. 101, 115, 143, 145, 152, 154, 174
Макарець В.М. 82, 83
Макаров Д.О. 192
Макаров І. 15
Макаров М.О. 213
Макарова Т.С. 155, 179, 194
Макєєв Ю.А. 133, 216
Маклигін О.В. 185
Маковеев Д.О. 195, 197, 203, 207, 211
Маковєєва О.О. 141, 215
Маковейчук К.О. 217
Макогон М.О. 192
Максачук М.А. 181
Максимишин О.І. 190, 208, 210
Малов А.В. 175
Малога Л.П. 175
Маломан Н.С. 181
Малюта С.О. 10, 117, 144, 145, 195, 196,
197, 198, 199, 200, 201, 202, 203,
204, 207, 208, 209, 210, 211, 212
Маляренко Н.О. 184
Мамай В.В. 188
Мамедова С.Р. 216
Мамулат А.С. 185
Манаєнко А.С. 178
Манбетов Є.Р. 182
Мангул О.М. 181
Мандельштам Л.І. 54, 55, 56
Мандрик В.І. 184
Мандриченко М.С. 180
Мандриченко О.С. 178
Манохіна Н.П. 182, 198
Мансур Б.М. 186
Манько П.О. 180
Маразлі Г.Г. 28, 29
Маразлі Г.І. 28
Марач О.О. 184
Маргуліс І.А. 41, 42
Марецький Н.В. 216
Маріакрій М.Ю. 190
Марінова Н.В. 181, 196
Марков Д.П. 191
Марковський О.А. 215
Марколенко П.Ю. 206
Мартиненко Є.В. 213
Мартиненко Ж.Б. 85
Мартиненко Ю.М. 215
Мартинов І.С. 188
Марущак А.В. 182
Марущак С.С. 213
Марфела Г.В. 184
Марчак А.М. 182
Маслов Є.В. 190
Маслова Т.В. 180
Масловська К.А. 215
Маташ О.О. 192
Матвієвич А.О. 190
Матвійчук Д.О. 214
Матковський В.Т. 60
Матророва М.С. 200
Матч Є.П. див. Мач Є.П.
Матюшин О.С. 182
Махновський А. 55
Махновський Д.П. 179, 194, 201, 203, 204
Мач (Матч) Є.П. 58, 60, 174
Машков П. 47
Мащенко С.С. 188
Медведенко В.В. 190, 208
Медведенко М.В. 182
Медведев М.І. 215
Медведева Л.Я. 9, 70, 72, 83, 147, 160
Медвідь С.В. 177
Мезецька М.С. 215
Меланич І.В. 191
Мельник А.О. 181
Мельник О.В. 215
Мельник О.С. 134, 176
Мельниченко Є.К. 214
Мельниченко О.В. 215
Мельниченко Р.О. 136, 215
Менделєвич 67
Мерецький А.А. 178
Мерецький К.А. 191, 210
Мечников І.І. 29
Мигович Є.М. 192
Микола І (Романов), *рос. імператор* 18
Миндра О.О. 188
Миндру М.Ф. 182
Миндру П.І. 175
Мирзак М.О. 192
Мироненко Л.Ю. 179
Мирчев Є.П. 178
Митроченко О.М. 214
Михайленко В.В. 188
Михайленко Г.О. 215
Михайленко К.В. 213
Михайлов В.С. 214
Михайлов Д.Д. 215
Михайлов М.Ц. 183

Михайлюк О.Б. 191
 Михальова М.О. 188
 Міненко В.А. 184, 198, 200, 202
 Мірзак В.І. 181
 Мірзоев О.В. 185
 Міронова І.С. 14, 19, 22, 25
 Мірошніченко І. 162, 170
 Мірошніченко О.С. 185
 Мітман К. 37
 Міхальчук О.В. 191
 Міхлюченко К.В. 175
 Міхов М.В. 188
 Міхова Н.П. 175
 Млієвський В.170
 Многогрішний Д. 12
 Мовчанюк Є.М. 180
 Мога Р.М. 183
 Могила В.І. 60
 Могилянська О.Ю. 177
 Могорян А.А. 183
 Можаяєв І.Г. 184
 Мойсак І.В. 216
 Мокан В.Ю. 215
 Мокряк К.В. 190
 Молдован А.Д. 181
 Молога М.О. 184
 Молчанов В.С. 215
 Молянко Р.М. 177
 Мордовець Н.П. 10, 118
 Мордюк М.Г.185
 Морев В.А. 21
 Мороз К.О. 214
 Мосінян М.Г. 180
 Москалевич А.В. 72, 174
 Москаленко Т.Д. 139, 192, 212
 Московко А.О. 180
 Мохно П.І. 180
 Мунтян Д.М. 191
 Муратов І.О. 191
 Мураховський В.Р. 187
 Мурашов Є.О. 180
 Мурга Ю.Д. 184
 Мусіюк І.А. 192
 Мусорін К.М. 184
 Мустафаєв Е.Е.187

Н

Нагорний О.О. 178
 Надія Н. (*прізвище невідоме*) 162
 Наджибулла Абдуль Сабір Алієвич 213
 Надточий А.М. 182
 Наконечний О.В. 191
 Налбат Д.О. 217
 Наливайко В.В.178
 Нараєвська О.С. 178

Наркевичъ 22
 Насіковський В.В. 177
 Наумік В.В. 183
 Наумов М.В. 192
 Небесний А.С.192
 Невзоров С.М. 176
 Негальчук О.Л.185
 Негашев В.А. 187
 Недайборщ А.Р. 216
 Недзельська Е.О. 85
 Недін Є.А. 215
 Недяк В.В. 187
 Недялков В.Ю. 134, 216
 Некрасов К.В.180
 Некрашевич Л. 158, 159, 162, 170
 Немировський О.О.178
 Нестеренко А.О. 188
 Нестеренко К.В. 186
 Неусміхова М.П. 192
 Нефеденкова В.І. 160, 164
 Нефьодов С.В. 180
 Нечипорук Ю.Г. 176
 Нечитайло В.Д. 188, 206, 208
 Николай І (Романов), *рос. імператор* 15, 16
 Ніколаєв М.В. 180
 Ніколаєнко С.В. 201, 203
 Ніколенко В.В. 176
 Ніколова А.П. 178
 Ніколова Д.С. 191
 Новохацький Д.І. 181
 Норінська Х.Е. 155, 179
 Носач Д.О. 186

О

Овчаренко К.С. 191
 Овчаров Р.Є. 179
 Овчарова Д.А.184
 Овчинніков М.Д. 181
 Овчиннікова В.С. 183
 Одінцова Д.С. 183
 Одностальченко А.В. 214
 Оксамитний М.Р. 131, 187
 Олейник Л.А. 174
 Олександр І (Романов), *рос. імператор* 16
 Олександр II (Романов), *рос. імператор* 22
 Олексій Михайлович (Романов), *москов. цар* 12
 Олейніков О.С. 192
 Олійник В.С. 190, 208
 Олійник Д.С. 186
 Олійник І.П. 182
 Олійник М.В. 213
 Олійник Р.А. 188
 Оліферук А.І. 181
 Оліфіренко В.Ю. 191
 Омельченко А.О. 190

Омельченко О.П. 182, 198, 200
Онищенко Б.Г. 186
Онищук Ю.Р. 177
Онуфреєв О.Р. 181
Опацький М.О. 191
Орел М.М. 183, 200
Орехов К.Є. 191
Орлова Л.Б. 10, 119, 131, 194, 197, 198,
199, 200, 201, 202, 203, 204, 205,
206, 207, 209, 210, 211, 212
Орлова Л.І. 115, 152
Орябінський І.С. 191
Осадчук С.В. 214
Осадчук Т.В. 99, 105, 205, 207, 209
Осипенко К.І. 178
Осипов Р.С. 182
Осіпенко Р.С. 216
Осіпенко Я.Д. 216
Осіпов С.О. 180
Остапенко А.О. 183
Острий Є.С. 184
Островський Б.К. 213
Отто М. 37
Очинський В.О. 178
Ошаровська О.В. 205
Ошурко О.А. 182

П

Павленко І.А. 189
Павленко С.В. 175
Павлик В.В. 182
Павлік І.М. 190
Павло І (Романов), *рос. імператор* 16
Павлов В.В. 188
Павлова А.М. 186
Павлунь А.В. 177
Павлюк М.А. 178
Падура О.С. 215
Пакунов О.В. 192
Палажечко І.О. 178
Палієнко В.Г. 181
Палій А.С. 182
Палій К.Е. 214
Палій О.Г. 183, 196, 200
Пальчинський В.Р. 187
Паляниця Д.О. 186
Панасюк Є.С. 180
Панасюк Н.М. 74, 174
Паненко Р.В. 217
Панєкін Д.С. 179
Паніцька О. 158
Паніцький Л.К. 172
Панков О.В. 183
Панфілова А.В. 186
Панченко М.С. 180

Панчук А.М. 178
Панчуков В.М. 177
Паньков І.М. 188
Папалексі М.Д. 54, 55, 56
Парабіна Ю. 185
Параджанов С. 136
Паращук П.К. 63, 174
Парван Д.А. 179
Парван О.В. 181
Паровін Г.О. 192
Партика В.С. 190
Парфьонов Д. 190
Пасішнюк Д.А. 206
Пастернак Р.І. 213
Пастухова І.В. 176
Пахмурний О.В. 188
Пахомов С.С. 175
Пашинов Д. 216
Пашков В.М. 213
Пашковська В.І. 120
Пашковський Є.С. 178
Пенькова Т.Е. 188
Первова К.О. 217
Перелі С.П. 215
Перетятко О.Ю. 187
Пержу С.М. 183
Перчеклі Т.М. 186
Першин С.В. 183
Першина М.В. 176
Петін М.В. 215
Петренко І.С. 208
Петренко Л.А. 183
Петрик В.М. 184
Петро І, *рос. імператор* 13, 14
Петро Перший див. Петро І
Петров Євгеній 50
Петров Євгеній Васильович 214
Петров М.С. 179
Петров О.Є. 180
Петровець В.В. 217
Петровський Р.І. 210
Петрусенко І.В. 92
Петрусенко С.Ю. 4, 6, 7, 10, 88, 91, 97,
100, 101, 102, 110, 112, 117, 122,
135, 143, 145, 153, 155, 157, 169,
174, 194, 195, 197, 199, 201, 203,
205, 207, 209, 211
Петрюк В.С. 213
Печегін Д.В. 155, 178
Печерський С.О. 217
Пешехонова О.Л. 177
Пейч У.М. 186
Пєлін Є.П. 186
Пєскішев А.С. 186
Пєшиков В.О. 187
Пилиуга Р.О. 190

- Пиньківський С.В. 188
 Пироженко О. 172
 Пироженко П.Д. 67
 Писанець А.С. 186
 Писарев С.Д. 190
 Писарська Н.В. 177
 Писарський Ю.В. 181
 Пислар Д.Ю. 139, 180
 Пишкін І.П. 72, 146, 174
 Пишний (Пышный) Я.М. 63, 70, 73, 76,
 77, 80, 81, 82, 83, 142, 143, 145,
 147, 150, 174
 Підгірний Д.С. 182
 Підченко А.Я. 215
 Пікалов Д.А. 192
 Пірка А.М. 177
 Пірог О.Г. 186, 204
 Плахотнюк І.О. 191
 Плетень О.І. 190
 Плужніков Д.О. 178
 Плякіна І.В. 191
 Побережний М.В. 216
 Поворознюк Д.О. 176
 Погожин Н.О. 216
 Погорельцев В.В. 189
 Погребнюк О.О. 214
 Подкидиш Д.П. 184
 Подольська А.В. 187
 Подольський О.В. 191
 Подолян А.С. 178
 Подолян Є.І. 191
 Познанський А.Л. 60, 174
 Покарінін А.В. 189
 Покровщук М.П. 189
 Поліщук А.В. 192
 Поліщук К.В. 181, 196
 Половенко Т.А. 180
 Полосін О.О. 187
 Поляков М.Б. 217
 Поляков О.В. 191
 Поляков Р.А. 188
 Пономаренко Т. 159, 162
 Пономарьов В. 67
 Пономарьова К.Р. 191
 Поплавський О.І. 191
 Попов А.С. *див.* Попов О.С.
 Попов Г.І. 178
 Попов Є.С. 189
 Попов І.В. 192
 Попов К.Р. 191
 Попов О.С. 34, 35, 36
 Попова В.Ю. 189
 Поповінюк Г.Г. 188
 Попруженко С.Г. 60
 Порошенко С. А. 188
 Портнов Л. 68
 Портянкін В.М. 179
 Порублев Є.О. 183
 Постик Г.А. 175
 Постолатій Г.С. 176
 Потапенко К.В. 177
 Потапенко М.О. 186
 Пошутило О.М. 176
 Прачук Д.С. 192
 Прейзер Л.Б. 146
 Препелиця О.О. 181
 Привалов С.В. 131, 216
 Придатченко М.М. 184
 Прийменко А.К. 192
 Приліпчан А.В. 191
 Примаченко О.А. 186
 Примаченко О.В. 176
 Присакар А.Г. 214
 Присяжнюк Л.М. 180
 Прияцелюк І.М. 176
 Продан Р.М. 188
 Прокопенко О.О. 188
 Прокопов О.Ю. 180
 Прокопович Л.Ф. 69
 Прокоф'єв К.О. 191
 Просоленко А.В. 187
 Протасевич А. 37
 Профірян І.І. 181
 Проценко О.І. 216
 Проявкін В.В. 190
 Прудивус З.В. 139, 177
 Прудіус Д.Ю. 186
 Прудкий М.С. 139, 191
 Прунич І.М. 215
 Пручковський Д.В. 191
 Прядка С.А. 217
 Пташенчук О.В. 175
 Пузанов К.О. 212, 217
 Пустовіт С.П. 189, 204, 206
 Пустовітенко О.Г. 189
 Путно А.І. 63, 70, 71, 160
 Пухов А.О. 184
 Пушкарьов Д.Г. 184
 Пушкін О.С. 15, 56, 68
 Пшатова Т.В. 186
 Пянковський Д.О. 187

Р

- Рабинович Б. 168, 169
 Рагнева А.С. 188
 Радюк В.М. 175
 Разгон В.В. 188
 Разгон М. 162
 Райцев І.В. 178
 Ракута Т.О. 190
 Рапопорт А.Х. 160

Распутіна А.В. 184
Расторгуєв В.О. 192
Ратушна Ю.І. 179
Ратушний В.С. 213
Рафалович Г.Ф. 42
Рахімі Р.Д. 216
Рахманов А.І. 215
Рева А.Л. 161
Ревацький В.О. 187
Ревацький О.О. 189
Рейнгерц М.Г. 42
Рейс Й. 171
Рейфман Р.В. 188
Рейхенберг А.Р. 42
Решетар Д.С. 183
Решетниченко В.Ю. 175
Резников Д.А. 179
Резніков Є.В. 181
Рєпін І. 13
Рєпін О.А. 213
Рибкін П. 35
Ризкін А.А. 146
Риков С.Л. 60
Римська Н.В. 183, 196
Рингач Б.Б. 213
Рипа Д.А. 181
Рівас Перес Остап Ернестович 183
Ріккер Р.І. 178
Рішельє 16
Родіонов А.О. 179
Рожко А.І. 214
Рожко І.С. 184
Рожновський М.В. 197, 199, 201, 212
Розгон М. 158
Розенблат М. 158, 159, 162, 163, 167, 168
Розенфельд Д.А. 215
Розенцвайг Д.О. 215
Розуменко О.Р. 213
Ромаліські І.А. 179
Роман І.О. 189
Романенко Д.А. 175
Романенко С.В. 190
Романенко Т.А. 86, 122
Романов В.М. 179
Романов Д.Є. 184
Романов М.Ю. 175
Романовський О.С. 214
Романюк К.В. 55
Росінська К.М. 155, 176
Росінська К.С. 214
Рубцова Ю.С. 183
Рудаков А.В. 178
Рудаков Є.Д. 181
Руденко Д.О. 177
Руденко М.О. 214
Руденко С.С. 191

Рудий О.В. 188
Рудик-Коба В.В. 184
Рудой А.М. 217
Рудь Б.А. 186
Рудь К.В. 189
Рукман Л. 172, 173
Румянцев П.О. 13
Русаловський В.Б. 205
Русєв С.І. 181
Руснак Д.В. 131, 212, 216
Рушчін В.С. 217
Рябікін Д.І. 186
Рябовол В.О. 180
Рябоконь М.С. 214
Рябушин П.Ф. 60

С

Савенко Д.Р. 217
Савенков Д.С. 214
Савєлов А.П. 68
Савицький В.А. 179
Савіцький А.Ю. 179
Савочкін А.С. 215
Савранський М.О. 189
Савченко І.А. 217
Савченко К.Д. 190
Савчин В.А. 180
Сагалян А.В. 215
Садов О.І. 186
Саїнчук Р.Р. 184
Салабай М.О. 215
Самойленко В.О. 215
Сандул А.Г. 180
Санжара О.Р. 183
Сапожніков О.П. 186
Сапронов Є.А. 190
Сарантіла М.А. 189
Сарієв Е.В. 190
Саркісян С.С. 177
Сафронов Є.К. 183
Сахнович Л.А. 146
Саченко М.І. 134, 189
Сачков М.В. 176
Свентицький Н.О. 215
Свирида О.Г. 180
Свиридов Г.А. 214
Свиридов М.О. 190
Свиридова А.Б. 10, 89, 121
Свищук Г.Ф. 61
Свіщ М.О. 212, 216
Сгібнев В.Д. 186
Севастєєв Є.О. 209
Сегедіна Аліна Едуардівна 177
Сегедіна Анастасія Едуардівна 177
Секрет А.С. 189

- Селютін В.Ю. 217
Семак Б.А. 187
Семенов Р.Ю. 187
Семеновський К.М. 187
Семчук В.П. 175
Семьонкін Д.О. 215
Сергієць В.С. 177
Серебряков А.В. 180
Серкелі А.В. 175
Серкелі Н.М. 155
Серман О.П. 187
Серпіонов М.П. 214
Сєдов К.С. 183
Сейкова Д.І. 192
Сенькевич О. 190
Серапін Г.К. 55
Сивий І.М. 57
Сидоренко Р.В. 187
Сизоченко В.П. 143, 174
Синицин Г.Г. 186
Синютін А.Є. 134, 215
Синявський Н.П. 214
Сівінова В.О. 214
Сідень С.В. 208
Сідорова Л.А. 186
Сікан М.В. 187
Сікорський Ю.С. 60
Сільдірян В.В. 190
Сіміляк М.О. 190
Сіміон В.Д. 178
Сімчук А.О. 177
Сініцька І.О. 183
Сінчук А.В. 178
Сінчук Р.О. 188
Січевський В.В. 177
Скіпор К.А. 215
Скопа О.О. 115, 143, 152, 174
Скоропад Д.А. 180
Скуратов О.М. 186
Скуртул І.І. 186, 204
Славінський В.О. 187
Славний Ф.П. 55, 174
Слесаренко В.С. 180
Сливченко А.В. 177
Сливченко М.Ю. 214
Сліпенький В.О. 184
Слободчиков Д.Г. 216
Слободюк В.О. 191
Слободянюк К.В. 180
Слободянюк О.В. 10, 123
Слободянюк О.Ю. 190
Случик М.В. 217
Смаглюк С.Ю. 183
Сметанін О.О. 187
Смехов Є.Г. 184
Смилянський В.М. 180
Смирнов В.А. 183
Смірнов С.В. 212, 216
Собур В.С. 190
Совков І.В. 180
Соколов Є.І. 182
Соколовський А.В. 205
Соколовський А.С. 155, 189, 204, 206, 208
Соколовський Б.Є. (Соколовский Б.И.) 45
Соколовський П.С. 188
Солов'єнко П.В. 187
Соловійов 162
Соловійова А.О. 179
Соловійова Д.О. 188
Солодка О.М. 176
Солощенко А.І. 191
Сольський Х.П. 36, 37
Солянкін Є.С. 175
Сопільняк М.С. 180
Сорока Б.В. 187
Сорока В.С. 213
Сорока Г.П. 125
Сорока М.О. 176
Сорочинська Є.О. 179
Соснова Л.В. 176
Сочинський В.Л. 9, 64
Стадник О.М. 214
Стаднік В.М. 182
Стайкуца С.О. 211
Сталін Й. 59
Станкевич І.В. 86
Станков Т.В. 214
Старовицький М.М. 214
Стасовська А.В. 178
Стаховський К.В. 55
Шашко О.В. 187
Шельмах О.Л. 213
Шенгач І.О. 216
Шендаль 141
Шепаненко Д.В. 178
Шепаненко К.Ю. 176
Шепаненко Олександр Володимирович 195
Шепаненко Олег В'ячеславович 175
Шепанов Д.В. 216
Шепанов Д.М. 201
Шопова А.О. 194, 195
Шерницький Ю.М. 190
Шефанишин В.І. 188
Шефанко В.М. 191
Шефогло Д.М. 181
Шецурін К.І. 217
Шойков О.М. 175
Шолярник Я.С. 178
Шолянов В.Р. 189
Шолянов Г.Є. 216
Шрахов М.В. 10, 124, 198
Шрачков М.П. 82, 83

Стрелковська І.В. 10
 Стрельченко В.В. 175
 Стременовський Н.Р. 187
 Стріхарчук А.С. 180
 Строна М.В. 80
 Стуєнко Д.Ю. 213
 Струнникова Т.М. 145
 Стюпан А.В. 183
 Суворов О.І. 181
 Сулакова О.В. 181
 Суліма І.С. 178
 Суліма М.М. 204, 206
 Султанов А.О. 214
 Супрун О.В. 184
 Супрун Р.А. 214
 Супрунов О.О. 181
 Сураго Г.Г. 70, 83, 147
 Сурдул Н.П. 176
 Сутирін О.Л. 180
 Суханов К.П. 178
 Суховенко І.О. 216
 Сушко О.П. 180
 Сушко Р.В. 177

Т

Табачков В.О. 181
 Тамм І.Є. 55, 57
 Танащук К.О. 55, 57, 58, 63
 Танов М.Р. 189, 206
 Тарабара М.В. 185, 202
 Таранішин А.О. 183
 Таранішин О.О. 186
 Тарановський М.С. 182
 Таранущенко Д.Д. 214
 Тарапанах Н.В. 60
 Тарасенко В.С. 178
 Тарасенко Л.О. 115, 152
 Тарасенко Р.А. 187
 Тарасюк Д.В. 215
 Тарасюк М.К. 183
 Тарашкевич В.О. 155, 189, 207, 209, 210
 Татарчук Б.Ю. 190
 Татауш І.І. 182
 Татур Р.Е. 63, 174
 Тацишина М.С. 183
 Твердохліб Е.А. 217
 Твердохліб К. 136
 Твердохліб К.І. 215
 Тельпиш В.М. 188
 Тельпіс В.А. 180
 Темирова Г.С. 159
 Терентьев К.С. 185
 Терешко В.С. 180
 Терещенко М.В. 216
 Терзі І.О. 185

Терзі М.В. 191
 Терлецький М.Г. 83
 Терпан А.І. 192
 Тесленко М.С. 216
 Тесля Г.В. 185
 Тер О.В. 190
 Тимофеев Д.В. 188
 Тимченко З.М. 180
 Тимченко Й.А. 50
 Тислюк О.Ю. 188
 Тиханович В.О. 82
 Тиховський С.Л. 210
 Тичинський В.І. 185
 Тишбір Є.В. 215
 Тишкул М.В. 215
 Тищенко М.О. 191
 Тищенко Ю.В. 188
 Тігарев А.М. 199
 Тімашев О.Є. 24, 25
 Тінгаєв О.А. 126
 Тітор І.Р. 184
 Тіхонов А.С. 186
 Тіхонов В.І. 209
 Тіщенко І.О. 192
 Ткач Т.Ю. 186
 Ткаченко І.В. 179
 Ткаченко І.С. 185, 198
 Ткаченко О.П. 177
 Ткачук М.О. 176
 Товкис Д.Р. 213
 Токарев Є.В. 185
 Толвінський М.К. 29, 30, 32-34
 Толмак В.Є. 184
 Толстой І.М. 21
 Толстой Л.М. 141
 Толстой М.М. (старший) 25, 69
 Топал С.П. 181
 Топоров С.О. 176
 Торрічеллі Г.І. (Джорджо) 69
 Третеський Н.В. 55, 174
 Трибой П. 139
 Трибушко В.С. 175
 Трібой П.О. 182
 Троїцький Д.А. 37, 57
 Тростянецький Д.К. 189, 193, 208, 210
 Трофименко Д.Д. 181
 Трофименко Ю.В. 10, 95, 131, 144, 145,
 196, 197, 198, 199, 205,
 207, 209
 Труфанова Т.В. 155
 Трясун А.С. 175
 Трясун В.С. 176
 Тулба А.В. 155, 177
 Туманський В.І. 68
 Тумін І.О. 217
 Тур Т.В. 175

Туркевич В.В. 214
 Турнікевич В.О.175
 Турянський М.К. 186
 Тусменко К.В. 213
 Тутов В.І. 177
 Тягнирядно Є.В. 191

У

Убейник А.В. 187
 Убейник Р.С. 217
 Угрік В.А. 155, 186, 202, 203, 204
 Удовенко О.С. 181
 Узун С.В. 183
 Уляновський С.С. 60
 Уренъов Г. 164
 Урета Н.О. 182
 Урсатій М.М. 186
 Урсу І.А. 180
 Ус М.І. 83
 Усаченко О.Г. 181
 Усенко І.С. 214
 Усок С.С. 176
 Усольцев К.С. 213
 Устинова К.М. 177
 Устіч Д.А. 182
 Утешев М.Р. 176
 Учителева Н.О. 101, 130

Ф

Файнберг Г. 158
 Феденьов І.А. 215
 Федоренко А.Ю. 188
 Федоренко І.І. 191
 Федоров В.В. 181
 Федорова Т.Ю. 9, 145
 Федотов А.В. 185
 Федченко Є.О. 190
 Федченко Ю.С. 186
 Фернандес де Рівес М.С. 213
 Фідорюк М.М. 179
 Філатов О.В. 178
 Філахтов Д.О. 185
 Філіпенко О.В. 192
 Філіппова М.В.192, 210
 Філонов М.С. 76, 82
 Фіньковська М.С. 10, 144, 145, 196, 198,
 200, 201, 202, 203, 204
 Фішов А.В. 215
 Фіщенко Є.В. 190
 Фокін О.В. 187
 Фоменко К.В. 216
 Фомичов Н.А. 177
 Фомін О.В. 184
 Фомінов О.В. 185

Форостенко Ж.А. 177
 Форостенко М.О. 181, 198
 Франк І.І. 37, 57
 Фрунза І.О. 214
 Фрунзе І.Г. 178, 194
 Фунтовий І.А. 186
 Фурдуй О.В. 55, 58, 62, 63
 Фурса С.М. 182
 Фуштей Д.Ю. 188

Х

Хаїт В. 173
 Хажанець К.О. 214
 Халаїм А.О. 182
 Хамаюн А.М. 181
 Ханк М.О. 188
 Харін В.В. 184
 Харламов А.А. 191, 210, 212
 Харламов В.Ф. 17, 18
 Харченко І.І. 190
 Хацаюк В.І. 82, 83
 Хвалеба О.О. 179
 Хемінгвей Е. 141
 Хіменко С.В. 184
 Хмельницький Б. 12
 Ходикін П.А. 217
 Хома В.Я. 178
 Хондич І.В. 190
 Хорват Н.А. 69
 Хрістін С.О. 178
 Хрістофоров А.К. 213
 Худяков А.І. 188

Ц

Царан В.І. 213
 Царев А.А. 183, 198, 200
 Царенко М.П. 176
 Царік С.О. 191
 Царьов Р.Ю. 203, 205, 207, 209, 211
 Цвейг С. 141
 Цветков О.В. 214
 Цвігун Б.О. 185, 198
 Целікова О.Г. 9
 Целуйко Є.С. 216
 Церна В.А. 179
 Цигульський Ю.А. 182
 Цимбал В.П. 176
 Цомакіон Б.Ф. 54, 55
 Цуркан В.В. 177
 Цьомик М.С. 216

Ч

Чабан В.В. 180
Чабан О.В. 187
Чабанов А.О. 186
Чабанюк В.М. 182
Чагаровська К.І. 139, 141, 189
Чаїр Гарип-Деніс Мікаїлович 215
Чайковський А.С. 183
Чапа А.Р. 215
Чашурин О.І. 155
Чеба М.О. 180
Чебан Г.В. 215
Чебан Г.І. 182
Чебан Є.А. 179
Чебан І.О. 188
Чебан Л.І. 216
Чебан О.М. 215
Чеботарьов В.О. 214
Челомбітько Н.В. 175
Ченков В.І. 184
Ченцов Я.М. 5
Чепурний М.В. 175
Черашов Є.О. 178
Чербаджи О.І. 180
Чербаджи А.В. 182
Червоненко Б.М. 191, 210, 212
Чергенцов М.С. 216
Чередниченко С.С. 192
Черезова Н.С. 175
Черепня П.І. 176
Чернеженко Д.О. 192
Чернова А.Ю. 213
Черниш Ю. 158
Чернишова Т.О. 186
Чернов П.Г. 188
Черноус О.В. 191
Чернявський С.С. 185
Черчиль У. 8
Чесноков В. 158
Чечельницький А.Д. 181
Чижик І.І. 215
Чистяк В.В. 139, 186
Чіканчі В.Ю. 181
Чічірко В.М. 176
Чмелінський О.М. 184
Чолак О.В. 216
Чорний Д.В. 178
Чорний О.В. 189
Чорномаз В.М. 192
Чувальський Д.С. 214
Чуківський М.В. 213
Чудін К.С. 188, 206
Чудіна Ю.С. 192
Чуйкова Ю.О. 186
Чулін Ю.М. 180

Чумак М.М. 185
Чумаченко А.А. 187
Чумаченко В.Ф. 72, 73, 174
Чуриков М.А. 185
Чуркіна Г.М. 176
Чучупака С.В. 192

Ш

Шабай В.С. 192
Шавініна Я.О. 183, 198
Шалімов С.М. 196, 198, 200, 202, 204, 205, 206
Шальов Д.А. 191
Шалюк Д.А. 189, 208
Шапіро А.О. 60
Шапірова В.К. 214
Шапкін В.В. 192
Шаповалова К.О. 192
Шапошніков А.В. 216
Шаргородський І.О. 175
Шатайло А.В. 192
Шаталова К.Б. 189
Шатило І.Д. 176
Шахов О.О. 177
Шаціца К. 158, 162, 171
Швам С.І. 189
Швець А.О. 191
Швець В.О. 183
Швець М.Д. 217
Шевцов Ю.С. 87, 143, 174
Шевченко Д.Г. 178
Шевченко І.В. 182
Шевченко К.Г. 182
Шевченко Л.В. 216
Шевченко О.О. 217
Шевченко Я.С. 214
Шевчук А.А. 182
Шевчук В.М. 215
Шевчук О.В. 178
Шевчук С.О. 176
Шелевер Б.В. 177
Шелестович І.С. 5
Шелковенко М.І. 191
Шерепер О. 189
Шестерик Д.В. 216
Шидер С.М. 191
Шилова М.С. 70
Широков Л.І. 217
Шистеров Є.С. 182
Шишкіна Г.С. 181
Шишкіна Н.В. 194, 196
Шкодовський В.І. 217
Шкрабак С.В. 178
Шкрябін О.Т. 183
Шкуліпа А.В. 9, 80
Шкурак Н.М. 10, 89, 127, 152

Шлюпкін А.В. 179
 Шляховий В.Д. 183
 Шлячук І.В. 188
 Шматков О.П. 176
 Шмідт І.А. 60
 Шмонін І.І. 187
 Шнайдер С.П. 208
 Шолохов М. 141
 Шорін І. 139
 Шпакова С.І. 175
 Штерев Д.П. 175
 Штефан О.В. 179, 194
 Штрікман Б. 158, 170
 Шульган О.О. 55, 58, 62, 63
 Шум О.О. 214
 Шумлянський С.І. 9, 70
 Шундер О.Ю. 183
 Шурова С.В. 187

Щ

Щоголев Є.Я. 55
 Щепоткін А.Д. 192
 Щерба С.Ю. 181
 Щербань О.О. 190
 Щербенко О.В. 187
 Щурова Т.В. 5

Ю

Юдін В.В. 177
 Юдіна К.О. 216
 Юдіна Х.О. 216
 Юзьков Д.О. 215
 Юкін Р.А. 180
 Юлінецька В.Г. 188
 Юр'єв О.В. 182

Я

Явтушенко Д.В. 215
 Язаджи М.М. 139, 182, 200
 Якимов К.В. 178
 Якимович О.В. 176
 Якобчук М.В. 189
 Якобчук В.А. 192
 Яковлев К.С. 217
 Яковлев О.О. 181
 Якубов С. 37
 Якунін А.О. 184
 Якушевський О.І. 185
 Ялама К.І. 192
 Янак Д.С. 213
 Янакі Ю.Г. 179
 Яненко О.С. 180
 Янев С.І. 217

Янковський К.Н. 52
 Яновський К.Н. (Янковський) 52
 Ярешко Г.О. 214
 Ярешко Д.С. 187, 206
 Ярешко О.С. 216
 Ярмак О.О. 187
 Яровенко А. 141
 Ярославський Л.Д. 9, 64
 Ярош Б.С. 213
 Ярош Д.О. 177
 Яроцька Д.С. 214
 Ясиновський С.Д. 63, 174
 Ясинская В. 82
 Ясинская Г.А. 63, 66, 68, 71, 72, 74, 76,
 77, 79, 80, 82
 Ястржембський Д.А. 60
 Яськов Д. А. 184
 Ятлук В.В. 185
 Яуцке Ж.І. 60
 Яценко Д.Ю. 131, 216
 Яценко М.В. 214
 Яценко О.К. 215
 Яцкар М.П. 131, 215
 Яценко А.В. 178
 Ящишина І.Я. 10, 94, 97, 102, 105, 130,
 131, 154, 205, 207, 209, 211

ПЕРЕЛІК АБРЕВІАТУР

- АМТС – автоматична міжміська телефонна станція
- АН УРСР – Академія наук Української Радянської Соціалістичної Республіки
- АТС – автоматична телефонна станція
- БМУ – будівельно-монтажне управління
- ВЗТЗ – Всесоюзний заочний технікум зв'язку
- ВКО – Всесвітній клуб одеситів
- ВНЗ – вищий навчальний заклад
- ВННВК – відокремлений навчально-науковий виробничий комплекс
- ВО – виробниче об'єднання
- ВОСП – волоконно-оптична система передачі
- ВСП – відокремлений структурний підрозділ
- ГЕС – гідроелектростанція
- ДАОО – Державний архів Одеської області
- ДВЗ – двигун внутрішнього згоряння
- ДВП – допризовна військова підготовка
- ДЕК – Державна екзаменаційна комісія
- ДКК – Державна кваліфікаційна комісія
- ДТСААФ – Добровільне товариство сприяння армії, авіації і флоту
- ЕМХ – електромагнітні хвилі
- ЄДЕБО – Єдина Державна електронна база з питань освіти
- ЄС – Європейський Союз
- Завод ЗОР (рос.) – Завод им. Октябрьской революции
- ЗНК – заступник начальника контори
- Кафедра ІБ та ПД ОНАЗ ім. О.С. Попова – кафедра інформаційної безпеки та передачі даних Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова
- Кафедра МСС ОНАЗ ім. О.С. Попова – кафедра методології, стандартизації та сертифікації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова
- Кафедра ТБ та РМ ОНАЗ ім. О.С. Попова – кафедра телебачення та радіомовлення Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова
- КЗІ ОНАЗ ім. О.С. Попова – Коледж зв'язку та інформатизації Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова
- КП(б)У – Комуністична партія (більшовиків) України
- МОН – Міністерство освіти і науки
- МТЗ – міський телефонний зв'язок
- МТМ – міська телефонна мережа
- НДІ – науково-дослідний інститут
- НДІТ – Науково-дослідний інститут телебачення
- НДІТТ – Науково-дослідний інститут телебачення і техніки
- НДЛ – науково-дослідна лабораторія
- НДЛ СПБС – науково-дослідна лабораторія систем передачі бінарних сигналів
- НДР – науково-дослідна робота
- НДР – Німецька Демократична Республіка
- НДЧ – науково-дослідна частина
- ННІ – навчально-науковий інститут
- ННІ РТ та ІБ – Навчально-науковий інститут радіо, телебачення та інформаційної безпеки
- Одеської школи ФЗУ – Одеська школа фабрично-заводського учнівства
- ОЕІЗ – Одеський електротехнічний інститут зв'язку
- ОЕТЗ – Одеський електротехнікум зв'язку
- ОПЗ – Одеський інститут інженерів зв'язку
- ОНАЗ ім. О.С. Попова – Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова
- ОННБ – Одеська національна наукова бібліотека
- ОНПУ – Одеський національний політехнічний університет
- ОПІ – Одеський політехнічний університет
- ОРТЗ – Одеський державний радіотелеграфний завод
- ОСПС (рос.) – охрана судов и портовых средств
- ППШ (рос.) – пистолет-пулемет Шпагина
- РКЗ – районна контора зв'язку
- СКТБ – Спеціальне конструкторське бюро продовольчого машинобудування
- СОРО – сервісне обслуговування і ремонт оргтехніки
- СРСР – Союз Радянських Соціалістичних Республік
- СССР (рос.) – Союз Советских Социалистических Республик
- СШ – середня школа
- ТЕД – технічна електродинаміка
- ТЕІЗ – Ташкентський електротехнічний інститут зв'язку
- ТЗН – технічні засоби навчання
- ТТЗ – телефонно-телеграфний зв'язок
- УВС – Управління внутрішніх справ
- УДСО – Управління Державної служби охорони
- УККНЗ – Управління керівних кадрів та навчальних закладів
- УКП – учбово-консультаційний пункт
- УКРНДІВП – Український науково-дослідний інститут верстатів, інструментів, приладів
- УМВС – Управління Міністерства внутрішніх справ
- ЦК РЗ і РМ – циклова комісія радіозв'язку і радіомовлення

Науково-популярне видання

**Фаховий коледж зв'язку та інформатизації
Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку**

Історія першого сторіччя (1920-2020)

Упорядники:

Горлінська Олена Юріївна
Делі Олександра Петрівна
Іванченко Анна Володимирівна
Петрусенко Сергій Юрійович
Ченцов Ярослав Миколайович

Редактор:

Ананченко Т. П.

Комп'ютерний набір:

Делі О. П., Іванченко А. В., Ченцов Я. М.

Комп'ютерне верстування:

Зеленько О. М.

Дизайн обкладинки:

Свентицький О. Е.

Підп. до друку 26.03.2021. Формат 70х100/16. Папір офсет.
Гарнітура «UkrainianSchoolBook». Друк офсет. Ум. друк. арк. 14,53
Тираж 500 прим. Зам. № _____

ОО КП «Видавництво «Чорномор'я»

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 185 від 19.09.2000 р.